

[2] „Kad mūsu sūnūs būtū kaip jauni, vešlūs augalai; kad mūsu dukros būtū kaip kertiniai akmenys, nugludinti panašiai į rūmą'

[3] *Elena Vait*

UGDYMAS

„Šventojo pažinimas – protas“.

Amžinoji Uola
K A U N A S

[4]UDK 37.01 8

Vh-05

UDK 37.01 8 Versta iš leidinio:

Vh-05Education

by Ellen G. White

PACIFIC PRESS PUBLISHING

ASSOCIATION

Mountain View, California

Oshawa, Ontario, U. S. A.

Iš anglų kalbos vertė *Jolanta Kriūnienė*

„Amžinoji Uola“, 2008

ISBN 978-9986-495-54-3

[5]Skiriu šią knygą tėvams, mokytojams, studentams – visiems šios Žemės parengiamosios mokyklos mokiniams. Teužtikrina ji didžiausius gyvenimo privalumus, tobulėjimą bei džiaugsmą tarnaujant čia, taigi ir tinkamumą platesnei tarnystei, „*aukštesniajam kursui*“, kuris minėtoje mokykloje atviras kiekvienam žmogui.

[7] Pratarmė

Iš tiesų retas atvejis, kad tokią temą, kaip ugdymas, gvildenanti knyga būtų taip plačiai skaitoma ar taip gerai išvertų besikeičiančių laikų išbandymus, kaip šis veikalas, dabar išleistas nauja, populiaria forma. Dėl šioje knygoje aiškiai išdėstytų fundamentalių principų ji daugelį dešimtmečių pasitarnavo kaip vadovėlis dešimtims tūkstančių tėvų ir mokytojų. Dabar, siekiant dar labiau praplėsti jos ir taip didžiulį skaitomumo bei paplitimo mastą, ji išleista kaip vienas iš krikščioniškosios namų bibliotekėlės tomų, tačiau nekeičiant nei teksto, nei puslapių numeracijos.

Kiekvienas žmogus turi pažvelgti į praktines gyvenimo realijas – galimybes, pareigas, pralaimėjimas ir pasisekimus. Kaip jis atlaikys šiuos išgyvenimus – nugalės aplinkybes ar taps jų auka, didžia dalimi priklauso nuo pasirengimo jas įveikti, nuo žmogaus išsiugdymo.

Tikrą ugdymą taikliai apibūdina harmoningas *visų gebėjimų* išlavinimas – pilnatviškas ir atitinkamas pasirengimas šiam bei būsimam amžinajam gyvenimui. Būtent pirmaisiais gyvenimo metais namuose ir mokykloje vystosi mąstymas, nusistovi gyvenimo būdas, formuojasi charakteris.

Aiškiai išskirdama reliatyvias ir ilgalaikes vertybes iš to, kas sudaro tikrąjį ugdymą jo plačiausia prasme, šios knygos autorė nurodo kelią į jų [8] įgyvendinimą. Detaliai aprašomas ugdymo procesas, kurio metu tinkamai išvystomi protiniai sugebėjimai. Akcentuojamas ugdymas, kurio metu rankos įgunda atlikti naudingą darbą. Karštai rekomenduojamas ugdymas, kuris pripažįsta Dievą, kaip visokeriopos išminties ir supratimo šaltinį.

Motyvuojantis šios autorės, daug rašiusios ugdymo tema, tikslas buvo tas, kad ant gyvenimo slenksčio stovintis jaunimas pasirengtų tapti dorais piliečiais, gebančiais priimti praktinius gyvenimo iššūkius, gerai išsivysčiusiais fiziškai, dievobaimingais, nesugadinto charakterio ir principingų širdžių. Tai reikšmingiausias veikalas šioje knygų grupėje – jame išdėstytus principus būtina žinoti tiems, kurie vadovauja jaunimui namuose ir mokykloje.

Šių puslapių autorė buvo jaunų vyrų ir moterų bičiulė. Ji daugelį metų artimai bendradarbiavo su mokymo įstaigomis ir gerai žinojo jaunimo problemas rengiantis savo viso gyvenimo darbui. Pagaliau ji išsiskyrė neeiliniu pažinimu bei rašytojos ir oratorės sugebėjimais.

Kadangi šioje knygoje didžiausias dėmesys skiriamas pagrindiniams lavinimo principams, o ne mokymo programos detalėms ar skirtingų ugdymo sistemų privalumams, jos įtaka – pasaulinio masto, ji buvo išleista daugeliu pagrindinių kalbų kituose žemynuose. Kad šis naujasis Amerikos leidinys dar plačiau paskleistų didžiuosius charakterio ugdymo principus, karštai tikisi leidėjai ir *Elenos Vait* leidybos patikėtiniai.

Turinys

[7] Pratarmė.....	2
[11] PIRMIEJI PRINCIPAI.....	5
[13] Tikrojo ugdymo šaltinis.....	5
[21] Edeno mokykla.....	8
[24] Gėrio ir blogio pažinimas.....	9
[30] Ugdymo ryšys su atpirkimu.....	11
[35] PAVYZDŽIAI.....	322
[37] Izraelio ugdymas.....	322
[51] Pranašų mokyklos.....	326
[58] Garsių žmonių gyvenimas.....	328
Danielius – Dangaus pasiuntinys.....	328
Teisingas ir sąžiningas žmogus.....	329
Eliziejus — ištikimasis mažuose dalykuose.....	330
[70] Mozė — galingas per tikėjimą.....	331
Paulius – džiugusis tarnystėje.....	332
[8 1] VYRIAUSIAS IS.....	334
[82] „Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs!“.....	334
[83] Dievo siųstasis mokytojas.....	334
[97] Jo metodų pavyzdžiai.....	337
Keičianti Kristaus galia.....	338
Nuo silpnybės prie galybės.....	338
Meilės pamoka.....	339
[111] MOKYTOJA GAMTA.....	341
[113] Dievas gamtoje.....	341
[117] Gyvenimo pamokos.....	342
Tarnavimo įstatymas.....	342

Sėti su tikėjimu.....	343
Gyvenimas per mirtį.....	344
[129] Kitos pamokos.....	345
Žvaigždžių žinia.....	346
Pasitikėjimo pamoka.....	347
[139] BIBLIJA – UGDYTOJA.....	348
[141] Protinė ir dvasinė kultūra.....	348
[147] Mokslas ir Biblija.....	349
[156] Verslo principai ir metodai.....	351
Sąžiningi verslo sandėriai.....	353
[168] Biblijos personažų biografijos.....	355
Per tikėjimą — į pergalę.....	356
Kančios disciplina.....	356
Jobo išbandymas.....	357
[183] Poezija ir giesmės.....	359
Giesmės jėga.....	361
[197] Biblijos paslaptys.....	362
[202] Istorija ir pranašystės.....	363
[216] Biblijos mokymas ir tyrinėjimas.....	367
[225] FIZINĖ KULTŪRA.....	369
[227] Fiziologijos analizė.....	369
[235] Susilaikymas ir dieta.....	371
Dieta ir protinis vystymasis.....	372
[241] Poilsis.....	373
[249] Darbinis ugdymas.....	375
[261] CHARAKTERIO FORMAVIMAS.....	377
[263] Ugdymas ir charakteris.....	378
[269] Mokymo metodai.....	379

[280]	Elgsena.....	382
[287]	Aprangos ryšys su ugdymu.....	383
[292]	Sabata.....	385
[295]	Tikėjimas ir malda.....	385
[306]	Viso gyvenimo darbas.....	388
[319]	MOKYTOJO PADĖJĖJAI.....	391
[321]	Pasirengimas.....	391
[330]	Bendradarbiavimas.....	395
[334]	Drausmė.....	396
	<i>Gyvenimo drausmė.....</i>	400
[347]	AUKŠTESNYSIS KURSAS.....	401
[349]	Tolimesnė mokykla.....	401

[11]PIRMIEJI PRINCIPAI

[12] „Mes visi, atidengtu veidu Viešpaties šlovę atspindėdami, daromės panašūs į Jo atvaizdą, ir Viešpaties Dvasios veikimu vis didėja mūsų garbingumas“

[13]Tikrojo ugdymo šaltinis ir tikslas

„Šventojo pažinimas, — protas. [...] Priimk pamokymą iš Jo lūpų“.

Mūsų supratimas apie ugdymą yra pernelyg siauras ir menkas. Reikalingas platesnis mastas, aukštesnis tikslas. Tikras ugdymas reiškia kai ką daugiau nei tam tikras mokymo kursas. Jis reiškia daugiau nei pasirengimą gyvenimui – tokiam, koks jis dabar yra. Jis susijęs su visa esybe ir su visu įmanomu žmogaus egzistavimo periodu. Tai – harmoningas fizinių, protinių ir dvasinių galių vystymas. Jis parengia mokinį tarnystės šiame pasaulyje džiaugsmais ir dar didesniai platesnio mato tarnavimo būsimajame pasaulyje džiaugsmai.

Tokio ugdymo šaltinį atskleidžia šie Šventojo Rašto žodžiai, kreipiantys žvilgsnį į Begalinį: „*Jame slėpi visi išminties ir pažinimo lobiai*»« (Kolo- siečiams 2, 3); „*Jam priklauso patarimas ir supratimas*» (Jobo 12, 13).

Pasaulis turėjo didžių mokytojų, galingo intelekto bei gilios išvalgos žmonių, kurių ištarti žodžiai skatino mąstyti ir atverdavo pažinimo platybes. Šie žmonės buvo pagerbti kaip savo tautos [14] vedliai bei geradariai. Tačiau yra Tas, kuris aukščiau už juos. Mes galime pasekti pasaulio mokytojų virtinę, kiek tik leidžia rašytiniai šaltiniai; tačiau Šviesa buvo dar prieš juos. Kaip kad mūsų Saulės sistemos Mėnulis ir žvaigždės švyti dėl to, kad atspindi Saulės šviesą, taip didieji pasaulio mąstytojai atspindi Teisumo Saulės spindulius – tiek, kiek jų mokymai yra teisingi. Kiekvienas minties spingtelėjimas, kiekvienas proto nušvitimas ateina iš pasaulio Šviesos.

Šiais laikais daug kalbama apie aukštojo išsilavinimo prigimtį bei svarbą. Tačiau tikrąjį aukštąjį išsilavinimą suteikia Tas, kurio „yra išmintis ir galybė» (Jobo 12, 13), iš kurio lūpų „ateina pažinimas ir supratimas» (Patarlių 2, 6).

Visas teisingas pažinimas ir tikrasis vystymasis kyla iš Dievo pažinimo. Kad ir kur pasisuktume fizinėje, protinėje ar dvasinėje plotmėje, į ką bepažvelgtume, išskyrus nuodėmės pragaištį, — visur atsispindi tas pažinimas. Kad ir kuria linkme kreiptume savo ieškojimus, jei nuoširdžiai siekiame sužinoti tiesą, susiliesime su neregimu galingu Intelktu, kuris veikia visame kame ir per visus. Žmogaus protas užmezga bendravimą su Dievo protu, baigtinis su Begaliniu. Tokio bendravimo poveikis kūnui, protui ir sielai yra neapsakomas. Šis bendravimas suteikia aukščiausią išsilavinimą. Tai paties Dievo ugdymo metodas. „*Priimk pamokymą iš Jo lūpų*» (Jobo 22, 22) – tai Jo žinia [15] žmonijai. Šiais žodžiais nusakytu metodu vadovavosi žmonijos tėvas. Jį Dievas atskleidė Adomui, kai šis, dar nepatyręs nuodėmės, šlovingai gyveno šventajame Edene.

Kad suprastume, kas yra ugdymo darbas, turime apsvarstyti ir žmogaus prigimtį, ir Dievo tikslą, kurį Jis turėjo kurdamas žmogų. Be to, turime pamąstyti apie tai, kaip keitėsi žmogaus padėtis pažinus blogį ir apie Dievo planą vis dėlto pasiekti Savo šlovingąjį tikslą ugdant žmoniją.

Kai iš po Dievo rankų pakilo Adomas, jis fizine, protine bei dvasine prigimtimi buvo panašus į savo Kūrėją. „*Dievas sukūrė žmogų pagal Savo paveikslą*» (Pradžios 1, 27) ir norėjo, kad juo ilgiau žmogus gyvens, juo labiau atskleistų tą paveikslą – juo pilnatviškiau atspindėtų Kūrėjo šlovę. Visus jo gebėjimus buvo galima lavinti; žmonių pajėgumas bei gyvybingumas turėjo nuolat augti. Platus tobulėjimo mastas buvo jiems pasiūlytas, šlovinga sritis atverta jų tyrinėjimams. Regimosios Visatos paslaptys – „*nuostabūs darbai To, kuris turi tobulą pažinimą*» (Jobo 37, 16) – skatino žmogų gilintis. Atviras, nuoširdus bendravimas su savo Kūrėju buvo didžiulis privalumas. Jeigu jis būtų likęs ištikimas Dievui, visa tai būtų buvę jam prieinama amžinai. Šimtmečių šimtmečius jam būtų vėręsi nauji pažinimo lobynai, jis būtų atradęs naujas laimės versmes, vis aiškiau ir aiškiau suvokęs Dievo išmintį, jėgą bei meilę. Vis [16] pilnatviškiau jis būtų įgyvendinęs jo paties sukūrimo tikslą, vis ryškiau atspindėjęs Kūrėjo šlovę.

Tačiau per savo nepaklusnumą viso šito žmogus neteko. Nuodėmė sudarkė ir beveik išdildė panašumą į Dievą. Žmogaus fizinės jėgos nusilpo, protinis pajėgumas sumažėjo, dvasinis regėjimas apsiblausė. Jis tapo pavaldus mirčiai. Ir vis dėlto žmonijai buvo dovanota viltis. Begalinė meilė ir gailestingumas sukūrė išgelbėjimo planą ir buvo suteiktas malonės laikotarpis. Atnaujinti žmoguje jo Kūrėjo atvaizdą, sugrąžinti jį prie tobulybės, koks jis buvo sukurtas, skatinti kūno, proto bei sielos ugdymą, kad būtų įgyvendintas dieviškasis žmogaus sukūrimo tikslas, – štai tokį darbą turėjo atlikti atpirkimas. Toks yra ugdymo tikslas, didysis gyvenimo tikslas.

Meilė – sukūrimo ir atpirkimo pagrindas – yra ir tikrojo ugdymo pamatas. Tai akivaizdžiai atsispindi Įstatymas, kurį Dievas davė kaip gyvenimo vedlį. Pirmasis iš didžiųjų įsakymų yra šis: „*Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visu protu*» (Luko 10, 27). Mylėti Jį, begalinį visažinį, visomis jėgomis, visu protu ir širdimi reiškia didžiausią kiekvienos galios ištobulinimą. Tai reiškia, kad visoje esybėje – kūne, prote ir sieloje – turi būti atnaujintas Dievo atvaizdas.“

Panašiai į pirmąjį skamba antrasis įsakymas: „*Mylėk savo artimą kaip save patį*» (Mato 22, 39). [17] Meilės įstatymas kviečia atsiduoti kūnu, protu ir siela tarnaujant Dievui bei savo artimui. Ir ši tarnystė, kuria mes palaiminame kitus, teikia didžiausią palaiminimą ir mums patiems. Nesavanaudiškumas yra kiekvieno

tikro tobulėjimo pagrindas. Nesavanaudiškai tarnaudami mes maksimaliai išstobuliname kiekvieną savo sugebėjimą. Vis labiau ir labiau tampame dieviškosios prigimties dalininkais. Mes esame tinkami Dangui, nes priimame Dangų į savo širdis.

Kadangi Dievas yra visokeriopo tikrojo pažinimo šaltinis, kaip jau matėme, svarbiausias ugdymo tikslas yra nukreipti savo protus į Jo apsireiškimą. Adomas su Ieva mokėsi tiesiogiai bendraudami su Dievu; ir jie sužinodavo apie Jį per Jo darbus. Visi sukurtieji dalykai savo pirminiu tobulumu išreiškė Dievo mintį. Adomui ir Ievai gamta buvo susiliejimas su dieviškąja išmintimi. Tačiau nuodėmė užkirto kelią žmogui sužinoti apie Dievą ir tiesiogiai bendraujant su Juo, ir didžia dalimi per Jo darbus. Nuodėmės užteršta Žemė tik miglotai atspindi Kūrėjo šlovę. Tiesa, pagrindinės Jo pamokos nėra išdildytos. Kiekviename Jo sukurtųjų darbų didžiojo tomo puslapyje vis dar galima atsekti Jo braižą. Gamta vis dar kalba apie savo Kūrėją. Tačiau šie apreiškimai daliniai ir netobuli. O būdami nupuolę, nusilpusių galių bei riboto regėjimo, mes nesugebame teisingai jų suprasti. Mums reikalingas pilnesnis Dievo apreiškimas [18] apie Savo Patį, kurį Jis pateikė Savo rašytiniame Žodyje.

Šventasis Raštas yra tobulas tiesos matas, ir kaip toks turi užimti svarbiausią vietą ugdyme. Kad būtume pilna to žodžio prasme išsilavinę ir išauklėti, turime pažinti Dievą Kūrėją ir Kristą Atpirkėją – tokius, kokie jie apreikšti šventajame Žodyje.

Kiekvienam žmogui, sukurtam pagal Dievo atvaizdą, suteikta galia, panaši į tą, kurią turi Kūrėjas, – individualybė, gebėjimas mąstyti ir veikti. Šią galią išsiugdę žmonės prisiima didesnę atsakomybę, tampa įmonių vadovais, daro įtaką kitų charakteriams. Tikrojo ugdymo tikslas yra tobulinti šią galią, mokyti jaunimą mąstyti savarankiškai, o ne tik atkartoti kitų žmonių mintis. Užuoat gilinęsi į tai, ką pasakė ar parašė koks nors žmogus, tegul mokiniai bus nukreipti prie tiesos šaltinių, į plačias dar netyrinėtas gamtos ir apreiškimo sritis. Teapsvarsto jie svarbiuosius pareigos ir likimo faktus, ir jų mąstymas plėsis bei įgaus jėgą. Mokymo įstaigos gali išleisti į gyvenimą ne išsilavinusius ištižėlius, o stiprius žmones, sugebančius mąstyti ir veikti, žmones, kurie yra aplinkybių šeimininkai, o ne vergai, žmones, kurie mąsto plačiai, jų mintys aiškos, o įsitikinimai – drąsūs.

Toks ugdymas ne tik drausmina mąstymą ir lavina fiziškai. Jis stiprina charakterį, kad tiesa ir dora nebūtų paaukoti dėl savanaudiškų įgeidžių [19] ar pasaulietiškų ambicijų. Jis sustiprina protą ir padeda atsispirti blogiui. Užuoat leidus kokiai nors didžiulei aistrai tapti destruktivia jėga, kiekvienas motyvas bei troškimas suderinamas su didžiaisiais teisingumo principais. Kai žmogus žvelgia į to- bulą Dievo charakterį, jo protas atsinaujina, o siela atkuriamą pagal Dievo atvaizdą.

Koks išsilavinimas gali būti aukštesnis už šį? kas tam gali prilygti?

„Už auksą jos negalima nupirkti, jos kainos sidabru negalima pasverti. Ji neįperkama nei už auksą iš Ofyro, nei už brangiuosius oniksus, nei už safyrus. Auksas ir stiklas jai neprilygsta, nė į auksinius indus ji neišmainoma. Koralo ir krištolo neverta nė minėti, nes išminties kaina viršija net perlus» (Jobo 28, 15-18).

Dievo idealas Savo vaikams siekia aukščiau už aukščiausią žmogaus mintį. Pamaldumas, pa- našumas į Dievą – štai siektinas tikslas. Priešais mokinį atsiveria nuolatinės pažangos kelias. Jis turi tikslą, kurį reikia pasiekti, matą, į kurį dera lygiuotis, ir tai apima visa, kas gera, tyra bei kilnu. Kiekvienoje tikrojo pažinimo

srityje jis žengs taip greitai ir taip toli, kaip tik įmanoma. Tačiau jo pastangos bus nukreiptos į kur kas aukštesnius [20] tikslus nei savanaudiški ir laikini interesai, nes Dangus yra aukščiau už Žemę.

Tas, kuris bendradarbiauja su Dievu, diegdamas jaunimui Dievo pažinimą, formuodamas charakterius, panašius į Dievo būdą, atlieka svarbų bei kilnų darbą. Žadindamas troškimą pasiekti Dievo idealą, jis rodo ugdymą, kuris aukštas kaip dangus ir platus kaip Visata; ugdymą, kuris neužsibaigs šiuo gyvenimu, o tęsis būsimejame; ugdymą, kuris užtikrina geram mokiniui parengiamosios žemiškos mokyklos diplomą, leidžiantį stoti į aukštesniąją, Dangaus, mokyklą.

[21] Edeno mokykla

„Laimingas žmogus, kuris išmintį randa“.

Dar pasaulio pradžioje sukurta ugdymo sistema turėjo tapti žmogui modeliu per visus tolimesnius laikus. Kaip jos principų pavyzdys, Edene, mūsų pirmųjų tėvų namuose, buvo įkurta mokykla. Edeno sodas tapo mokyklos klase, gamta – vadovu, pats Kūrėjas – mokytoju, o žmonijos protėviai – mokiniais.

Sukurti, kad būtų „Dievo atvaizdas ir atšvaitas«(1 Korintiečiams 11, 7), Adomas ir Ieva gavo dovanas, kurios buvo vertos jų aukšto pašaukimo. Gražesnių ir simetriškų formų, taisyklingų ir gražių veido bruožų, trykštantis sveikata, švytintis džiaugsmu bei viltimi, jie išoriškai buvo panašūs į savo Kūrėją. Šis panašumas pasireiškė ne tik fizinėje prigimty. Kūrėjo šlovę atspindėjo kiekvienas proto ir sielos gebėjimas. Apdovanoti didžiulėmis proto ir dvasios dovanomis, Adomas ir Ieva buvo tik „truputį žemesni« už Dievą (Psalmyno 8, 6), kad galėtų ne tik įžvelgti regimosios Visatos stebuklus, bet ir suvokti dorovinę atsakomybę ir pareigas.

„Viešpats Dievas užveisė sodą Edene, rytuose, ir ten įkurdino žmogų, kurį buvo padaręs. Iš žemės Viešpats Dievas išaugino įvairių medžių, gražių akims ir gerų maistui, su gyvybės medžiu [22] sodo viduryje ir gero bei pikto pažinimo medžiu“ (Pradžios 2, 8.9). Štai čia, tarp nuostabių nuodėmės nepaliestos gamtos vaizdų, turėjo būti išlavinti mūsų protėviai.

Rūpindamasis Savo vaikais, mūsų dangiškasis Tėvas asmeniškai vadovavo tam mokymui. Adomą su Ieva dažnai lankė Jo pasiuntiniai, šventieji angelai, kurie patardavo ir pamokydavo. Pavakary, po kaitrios dienos, vaikštinėdami po sodą, mūsų protėviai dažnai išgirdavo Dievo balsą ir bendravo su Amžinuoju akis į akį. Jo mintys apie juos buvo dėl jų „gerovės, o ne dėl žalos« (Jeremijo 29, 11). Visi Jo tikslai buvo maksimaliai geri.

Adomui ir Ievai buvo pavesta prižiūrėti sodą, „jį dirbti ir juo rūpintis« (Pradžios 2, 15). Nors jie turėjo viską, ką tik galėjo pasiūlyti Visatos Savininkas, dykinėti buvo nevalia. Naudingas užsiėmimas jiems buvo paskirtas kaip palaiminimas, kad stiprintų kūną, plėstų mąstymą ir tobulintų charakterį.

Gamtos knyga, atskleidusi prieš jų akis savo gyvąsias pamokas, buvo neišsemiamas žinių ir malonumų šaltinis. Ant kiekvieno miško lapelio ir kalnų akmens, kiekvienoje spindinčioje žvaigždėje, žemėje, jūroje ir danguje buvo užrašytas Dievo vardas. Edeno gyventojai šnekučiavosi su gyvąja ir negyvąja kūrinija – su lapais, gėlėmis, medžiais, su kiekvienu gyvu padaru nuo jūrų leviatanų iki saulės apšviesto krislelio – ir sėmėsi jų gyvenimo [23] paslapčių. Dievo šlovė danguje, nesuskaičiuojami pasauliai ir jų tvarkingas sukimasis, tai, kaip „*danguje Jis pasveria debesis*» (Jobo 37, 16), šviesos ir garso, dienos ir nakties paslaptys – visa tai tyrinėjo pirmosios Žemės mokyklos mokiniai.

Begalinis visa ko Kūrėjas atvėrė jų protams gamtos dėsnius bei jų veikimą, didžiuosius dvasinę Visatą valdančius tiesos principus. „*Dievo šlovės*» (2 Korintiečiams 4, 6) šviesoje vystėsi jų protinės bei dvasinės galios, todėl jie patyrė didžiausius švento egzistavimo malonumus.

Ne tik Edeno sodas, bet ir visa Žemė buvo be galo graži, kadangi sukurta Kūrėjo rankos. Kūrinijos nedarkė nė menkiausias nuodėmės užkratas ar mirties šešėlis. Dievo šlovė „*padengė dangų, ir žemė buvo sklidina Jo garbės*» (Habakuko 3, 3); „*drauge giedojo rytmetinės žvaigždės, ir visos dangiškosios būtybės šaukė iš džiaugsmo*» (Jobo 38, 7). Taigi Žemė buvo tinkamas simbolis To, kuris „*gausus gerumo ir ištikimybės*» (Išėjimo 34, 6); tinkama tyrinėti tiems, kurie buvo sukurti pagal Jo atvaizdą. Edeno sodas rodė, kokią Dievas tikisi tapsiant visą Žemę. Dievas norėjo, kad gausėdama žmonių šeima kurtų kitus namus bei mokyklas – tokias, kaip toji, kurią suteikė Jis. Taigi per ilgą laiką visa Žemė turėjo tapti pilna namų bei mokyklų, kuriuose tyrinėjami Dievo žodžiai ir darbai ir kuriuose mokiniai per nesibaigiančius šimtmečius vis geriau atspindi Jo šlovės pažinimo šviesą.

[24] Gėrio ir blogio pažinimas

*„Jie nesirūpino pažinti Dievą [...],
neišmani jų širdis aptemo“.*

Nors mūsų protėviai buvo sukurti nekalti ir šventi, iš jų nebuvo atimta galimybė nusidėti. Dievas galėjo sukurti juos nesugebančius pažeisti Jo reikalavimų, tačiau tokiu atveju jų charakteris nebūtų tobulėjęs, jų tarnystė būtų buvusi ne savanoriška, o priverstinė. Taigi Jis suteikė jiems galimybę rinktis – galimybę atsiduoti arba nepaklusti. Ir prieš suteikdamas visus įmanomus palaiminimus, Dievas nusprendė patikrinti jų meilę bei ištikimybę.

Edeno sode buvo „*gero bei pikto pažinimo medis* [...]”. Ir įsakė žmogui Viešpats Dievas, tardamas: „*Nuo visif sodo medžių tau leista valgyti, bet nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti*» (Pradžios 2,9-17). Tokia buvo Dievo valia, kad Adomas su Ieva nepažintų blogio. Jiems buvo suteiktas gėrio pažinimas, tačiau blogio – nuodėmės ir jos pasekmių, alinančio triūso, nerimo, nusivylimo ir širdgėlos, skausmo ir mirties – pažinimas jiems su meile buvo užgintas.

Dievas norėjo žmonėms gero, o šėtonas siekė juos pražudyti. Kai nepaklususi Viešpaties perspėjimui dėl uždraustojo medžio Ieva išdrįso prie [25] jo prisiartinti, ten jos jau laukė priešas. Pažadinęs jos susidomėjimą ir smalsumą, šėtonas ėmė neigti Dievo Žodį bei kelti nepasitikėjimą Jo išmintimi ir gerumu. Moteris prisiminė, jog apie pažinimo medį Dievas sakęs: „*Nuo jo nevalgysite nei jį liesite, kad nemirtumėte!*“, tačiau gundytojas atrėžė: „*Jūs tikrai nemirsite! Ne! Dievas gerai žino, kad atsivers jums akys, kai tik jo užvalgysite, ir būsite kaip Dievas, žinantis, kas gera ir kas pikta*» (Pradžios 3, 3-5).

Šėtonas troško sukurti įspūdį, kad šis su blogiu sumišusio gėrio pažinimas bus palaiminimas ir kad uždrausdamas valgyti nuo to medžio Dievas atėmė iš jų didžiulę vertybę. Jis tvirtino, jog Dievas užgynė ragauti vaisių būtent dėl to, kad šis nuostabiai geba suteikti išminties ir jėgos, taigi Dievas esą siekė sutrukdyti jiems pasiekti aukštesnį išsivystymo lygį bei atrasti didesnę laimę. Šėtonas pareiškė pats valgęs uždraustojo vaisiaus ir taip įgijęs kalbos dovaną. Taigi, jeigu jie irgi jo paragausią, pasieks aukštesnį egzistencijos lygį ir įžengs į platesnes pažinimo sferas.

Nors velnias tvirtino, jog uždraustojo vaisiaus paragavimas jam buvo labai naudingas, jis niekuo neišsidavė, kad nusidėjęs buvo išmestas iš Dangaus. Tai buvo gudriai po tariamos tiesos apvalkalu paslėptas melas, ir akiai patikėjusi, susižavėjusi bei gražių kalbų užliūliuota Ieva neįžvelgė apgaulės. Ji užsigeidė to, ką uždraudė Dievas; ji nepasitikėjo Jo išmintim. Ji prarado tikėjimą – raktą į pažinimą.

[26] Kai Ieva „*pamatė, kad tas medis geras maistui, kad jis buvo žavus akims ir kad tas medis žada duoti išminties, ji skynėsi jo vaisių ir valgė*“. Vaisius buvo skanus ir valgant jai pasirodė, kad jis gaivina jos jėgas, taigi Ieva įsivaizdavo žengianti į aukštesnį egzistencijos lygį. Nusižengusi pati, ji tapo dar ir savo vyro gundytoja, „*ir šis valgė*» (Pradžios 3, 6).

Priešas kalbėjo: „*Atsivers jums akys [...] ir būsite kaip Dievas, žinantis, kas gera ir kas pikta*» (Pradžios 3, 5). Jų akys iš tiesų atsivėrė, bet koks liūdnas tai buvo įvykis! Blogio pažinimas ir nuodėmės prakeikimas – tai viskas, ką gavo nusizengėliai. Pats vaisius nebuvo nuodingas, ir žmonės nusidėjo ne tik dėl to, kad neatsispyrė savo įgeidžiui. Nusidėjęliais mūsų protėviai tapo dėl nepasitikėjimo Dievo genimu, netikėjimo Jo žodžiu, Jo autoriteto paniekinimu, ir būtent tai paskleidė pasaulyje blogio pažinimą. Būtent tai atvėrė duris įvairiausioms melagystėms bei klaidingiems mokymams.

Pasirinkęs verčiau klausyti apgaviko nei To, kuris yra Tiesa ir vienintelis supranta, žmogus prarado viską. Kai žmogaus galvoje susimaišė gėris ir blogis, jo protas aptemo, protinės ir dvasinės jėgos išseko. Žmogus nebesugebėjo įvertinti to gėrio, kurį dovanai jam suteikė Dievas.

Adomas su Ieva apsisprendė pažinti blogį, ir jeigu jie būtų norėję atgauti prarastąją padėtį, būtų turėję atgauti ją tomis nepalankiomis aplinkybėmis, kurias patys sau susikūrė. Jie nebegalėjo [27] toliau gyventi Edene, nes šis tobulas sodas nebegalėjo išmokyti juos to, ką dabar jie turėjo išmokti. Su neapsakomu liūdesiu jie atsisveikino su savo nuostabiąja aplinka ir išėjo gyventi į Žemę, kurią jau gaubė nuodėmės prakeikimas.

Adomui Dievas pasakė: „Kadangi tu paklausei savo žmonos balso ir valgei nuo medžio, apie kurį buvau tau įsakęs: 'Nuo jo nevalgysi!' - tebūna už tai prakeikta žemė; triūsų maitinsies iš jos visas savo

gyvenimo dienas. Erškėčius ir usnis ji tau želdins, maitinsiesi laukų augalais. Savo veido prakaitu valgysi duona, kol sugrįši žemėn, nes iš jos buvai paimtas. Juk dulkė esi ir į dulkę sugrįši!» (Pradžios 3, 17-19)

Nors Žemė buvo prakeikta, bet gamta taip ir liko žmogaus vadovėlis. Dabar ji jau negalėjo atspindėti vien dieviškumą, mat visur tarpo blogis, savo nešvara sudarkydamas žemę, jūrą ir orą. Ten, kur kitados buvo aprašytas tik Dievo charakteris ir gėrio pažinimas, dabar buvo aprašytas dar ir velnio charakteris bei blogio pažinimas. Gamta, kuri dabar atskleidė ir gėrio, ir blogio pažinimą, turėjo nuolatos perspėti žmogų apie nuodėmės pasekmes.

Vystanti gėlė, krentantis lapas Adomui ir jo gyvenimo draugei liudijo apie pirmuosius nykimo ženklus. Jų protams buvo aiškiai atskleistas tas liūdnas faktas, kad kiekviena gyva būtybė turės mirti. Net ore, nuo kurio priklausė jų gyvybė, sklandė mirties sėklos.

[28]Be to, jiems buvo nuolatos primenama apie jų prarastą valdžią. Tarp žemesniųjų padarų Adomas karaliavo, ir, kol jis liko ištikimas Dievui, visa gamta pripažino jo valdžią; tačiau, kai jis nusidėjo, jo viešpatavimui atėjo galas. Maišto dvasia, kuriai jis pats atsivėrė, pasklido tarp visos sukurtosios gyvūnijos. Taigi ne vien žmogaus gyvenimas, bet ir žvėrių prigimtis, miško medžiai, laukų žolė, oras, kuriuo jis kvėpavo, – visa dėstė liūdną pamoką apie blogio pažinimą.

Vis dėlto žmogus nebuvo paliktas vienas tarp savo pasirinktojo blogio pasekmių. Šėtonui paskelbtame nuosprendyje esama ir užuominos apie atpirkimą. „*Aš sukelsiu priešišumą tarp tavęs ir moters, tarp tavo ainijos ir jos ainijos; ji nupins tau galvą, o tu kirsi jai į kulną*» (Pradžios 3, 15). Šis nuosprendis, paskelbtas girdint mūsų protėviams, jiems buvo pažadas. Prieš tai, kai jie išgirdo apie erškėčius ir usnis, apie sunkų triūsą bei jų daliai teksiantį sielvartą, apie tai, jog turės grįžti į dulkes, šių žodžių jie klausėsi su viltim. Viskas, kas buvo prarasta atsidavus šėtonui, galėjo būti atgauta per Kristų.

Šį padaršinimą gamta kartoja ir mums. Nors suteršta nuodėmės, ji kalba ne tik apie sukūrimą, bet ir apie atpirkimą. Nors Žemė liudija apie prakeikimą akivaizdžiais mirties ženklais, ji vis dar turtinga ir graži savo gyvybę teikiančia jėga. Medžiai numeta lapus, bet paskui vėl apsisiaučia nauja**[29]** žaluma; gėlės nuvysta, bet atželia nauju grožiu; ir kiekviena kūrybinės jėgos apraiška užtikrina, kad ir mes galime būti sukurti iš naujo „*teisme ir tiesos šventume*» (Efeziečiams 4, 24). Taigi tie patys gamtos objektai ir veiksmai, kurie taip gyvai liudija, ką mes praradome, kartu teikia mums viltį.

Kad ir kiek aprėptų blogis, mūsų Tėvo balsas vis dėlto yra girdimas – Jis ragina Savo vaikus įžvelgti blogio pasekmėse nuodėmės prigimtį, perspėja atsisakyti blogio ir kviečia priimti gėrį.

[30] Ugdymo ryšys su atpirkimu

*„Pats Dievas [...] sušvito mūsų širdyse,
kad pažintume Dievo šlovę,
spindinčią Kristaus veide“.*

Nuodėmė atskyrė žmogų nuo Dievo. Jei ne atpirkimo planas, jo būtų laukęs amžinas atskyrimas nuo Dievo, nesibaigiančios nakties tamsa. Per Išgelbėtojo auką bendravimas su Dievu vėl įmanomas. Mes negalime asmeniškai stoti Jo akivaizdon; dėl savo nuodėmės negalime pažvelgti Jam į veidą, tačiau mes galime žiūrėti į Jį ir bendrauti su Juo per Jėzų, Gelbėtoją. „*Pats Dievas [...] sušviito mūsų širdyse, kad pažintume Dievo šlovę, spindinčią Kristaus veide. [...] Dievas Kristuje sutaikino su Savimi pasaulį* « (2 Korintiečiams 4, 6; 5, 19). „*Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; [...] pilno malonės ir tiesos*« ; „*Jame buvo gyvybė, ir ta gyvybė buvo žmonių šviesa* « (Jono 1, 14; 1, 4).

Kristaus gyvenimas ir mirtis, mūsų atpirkimo kaina mums yra ne tik gyvenimo pažadas bei garantija, ne tik būdas vėl atverti mums išminties lobynus; tai ir plačiau, išsamiau atskleidžia Jo charakterį, nei žinojo net Edeno šventieji.

Kai Kristus atveria žmogui Dangų, Jo suteikto- ji gyvybė atveria žmogaus širdį Dangui. Nuodėmė ne tik atskiria mus nuo Dievo, bet ir sugniuždo [31] žmogaus sieloje ir norą, ir sugebėjimą Jį pažinti. Kristaus misija – sugriauti visus šiuos piktojo darbus. Jis turi galią atgaivinti ir atnaujinti nuodėmės suparalyžiuotas sielos gebėjimus, aptemusių protą bei nusilpusią valią. Kristus atveria mums Visatos lobius, per Jį suteikiamas gebėjimas įžvelgti bei įvertinti šiuos turtus.

Kristus yra *šviesa, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo į šį pasaulį*» (Jono 1, 9). Kaip per Kristų kiekvienas žmogus turi gyvenimą, taip per Jį kiekviena siela gauna dieviškosios šviesos spindulį. Kiekvienoje širdyje egzistuoja ne tik intelektualinė, bet ir dvasinė jėga, teisingumo suvokimas, gėrio troškimas. Tačiau su šiais principais grumiasi priešiška jėga. Kiekvieno žmogaus gyvenime pasireiškia pasekmės to, kad jo protėviai valgė nuo gėrio ir blogio pažinimo medžio. Jo prigimtis linksta į blogį, ir niekieno nepadedamas tai jėgai jis negali pasipriešinti. Kad jai atsispartų, kad pasiektų idealą, kurį giliai širdyje suvokia esant vienintelį teisingą, jam gali padėti tik viena jėga. Toji jėga yra Kristus. Bendradarbiauti su šia jėga – didžiausia žmogaus reikmė. Argi šis bendradarbiavimas nėra svarbiausias tikslas ugdant žmogų?

Tikras mokytojas nepasitenkina antrarūšiu darbu. Jis nebus laimingas, orientuodamas savo mokinius į kriterijų, kuris yra žemiau už patį aukščiausiąjį, įmanomą jiems pasiekti. Jis negali būti patenkintas, perteikdamas jiems vien technines [32] žinias, parengdamas tik protingus buhalterius, gabius menininkus, sėkmingus verslininkus. Jis turi siekti perteikti jiems tiesos, paklusnumo, pagarbos, harmonijos ir tyrumo principus – principus, kurie pavers juos pozityvia jėga, palaikančia ir pa- keliančia visuomenę. Toks mokytojas užvis labiau trokšta, kad jo mokiniai įsisavintų didžiąją gyvenimo pamoką – nesavanaudiškai tarnauti.

Žmogui susipažinus su Kristumi, priėmus Jo išmintį kaip vadovą. Jo jėgą – kaip širdies ir gyvenimo stiprybę, šie principai tampa gyva charakterį formuojanti jėga. Esant tokiai vienybei, mokinys atranda išminties Šaltinį. Jam tampa prieinama jėga suvokti savyje kilniausius idealus. Jam atsiveria aukščiausio išsilavinimo šiame pasaulyje galimybės. O gavęs žemiškąjį išsilavinimą, jis ima žengti keliu, vedančiu į amžinybę.

Pačia bendriausia prasme, ugdymo darbas ir atpirkimo darbas yra vienas ir tas pats, nes ugdymo, kaip ir atpirkimo atveju, „*niekas negali dėti kito pamato, kaip tik tą, kuris jau padėtas, tai yra Jėzus Kristus. [...] Dievas panorėjo Jame apgyvendinti visą pilnatvę*“ (1 Korintiečiams 3, 11; Kolosiečiams 1, 19).

Pasikeitus aplinkybėms, tikrasis ugdymas dar suderinamas su Kūrėjo planu, Edeno mokyklos planu. Adomas ir Ieva mokėsi tiesiogiai bendraudami su Dievu; mes žvelgiame į Jo šlovės pažinimo šviesą Kristaus veide.

[33] Didieji ugdymo principai nepasikeitė. Jie „*patikimi amžių amžiais*» (Psalmyno 111, 8). Mat tai Dievo charakterio principai. Padėti mokiniui suprasti šiuos principus ir užmegzti su Kristumi tokį ryšį, kuris taptų gyvenimą valdančia jėga, – štai kas turėtų būti svarbiausias mokytojo uždavinys ir nuolatinis jo tikslas. Tokį tikslą sau keliantis mokytojas yra tikras Kristaus bendradarbis, triūsiantis kartu su Dievu.

[35] PAVYZDŽIAI

[36] „*O visa, kas kitados parašyta, mums pamokyti parašyta*“.

[37] Izraelio ugdymas

„*Vienas Viešpats jį tevedė [...], priglobė jį, rūpinosi, saugojo kaip Savo akies vyzdį*“.

Edene sukurta ugdymo sistema įsitvirtino šeimoje. Adomas buvo „*Dievo sūnus*» (Luko 3, 38), ir būtent Tėvas mokė Savo vaikus. Tai buvo tikrų tikriausia šeimos mokykla.

Dieviškajame ugdymo plane, pritaikytame žmogaus būsenai po nuopuolio, Tėvą atstovauja Kristus, jungiamoji grandis tarp Dievo ir žmogaus. Jis – didysis žmonijos Mokytojas. Jis paskyrė vyrus ir moteris Savo atstovais. Šeima buvo mokykla, o tėvai – mokytojai.

Taigi patriarchų laikais dominavo šeimoje sukoncentruotas ugdymas. Taip įkurtose mokyklose Dievas sudarė palankiausias sąlygas tobulinti charakterį. Jo vadovaujami žmonės vis dar vadovavosi pačioje pradžioje Dievo sukurtuoju gyvenimo planu. Atsiskyrusieji nuo Dievo statėsi miestus, kūrėsi juose ir garbino tą didybę, prabangą bei nedorybes, kurios yra ir šiandieninių pasaulio miestų pasididžiavimas ir prakeikimas. O žmonės, kurie laikėsi Dievo principų, gyveno laukuose ir kalnuose. Jie buvo žemdirbiai ir piemenys, ir toks laisvas, nepriklausomas gyvenimas teikė jiems galimybę [38] dirbti, mokytis bei mąstyti. Taip jie pažino Dievą ir mokė savo vaikus Jo darbų bei kelių.

Štai tokį ugdymo metodą Dievas troško įtvirtinti Izraelyje. Tačiau tarp iš Egipto išvestųjų izraelitų mažai buvo pasirengusių bendradarbiauti su Juo, ugdant savo vaikus. Patiems tėvams reikėjo pamokymų ir drausminimo. Jie, visą gyvenimą trukusios vergijos aukos, buvo neišmanėliai, tamsūs, jų dorovė buvo smukus. Izraelitai menkai tepažinojo Dievą ir beveik Jį netikėjo. Jie buvo paklydę tarp neteisingų mokymų ir sugadinti ilgalaikio bendravimo su pagonybe. Dievas norėjo pakelti juos į aukštesnį dorovės lygį ir todėl mėgino suteikti žinių apie Save.

Bendraudamas su dykumos klajūnais ir apsireikšdamas jiems, besiblaškantiems pirmyn atgal, kenčiantiems alkį, troškulį, nuovargį ir priešų pagonių keliamą pavojų, Dievas troško padėti – sustiprinti jų tikėjimą, atskleisdamas jiems jėgą, kuri nuolatos darbavosi jų labui. O išmokęs juos pasitikėti Savo meile bei galybe, Dievas siekė pagal Savo Įstatymą atskleisti jiems pavyzdinį charakterį, kurį izraelitai per Jo malonę turėtų ugdytis.

Neįkainojamos buvo tos pamokos, kurias Izraelis gavo prie Sinajaus. Tai buvo Kanaano paveldėtojų ypatingo mokymo laikotarpis. Ir tenykštė aplinka buvo palanki, kad būtų pasiektas Dievo tikslas. Sinajaus papėdėje, kur žmonės išskleidė [39] savo palapines, stovėjo debesies stulpas, vedęs juos kelyje. Ugnies stulpas naktimis užtikrino dieviškąją apsaugą; o kol žmonės miegodavo, ant stovyklos tyliai krisdavo dangaus duona. Kita vertus, rūščiai dunksančios milžiniškos, dantytos kalnų viršūnės liudijo amžiną ištvermę ir didybę. Žmogus jautėsi neišmanėlis ir silpnas akivaizdoje To, kuris „*svarstyklėmis pasvėrė kalnus ir svertuvu kalvas*» (Izaijo 40, 12). Čia, apreikšdamas Savąją šlovę, Dievas stengėsi padaryti Izraeliui neišdildomą įspūdį Savo charakterio šventumu bei reikalavimais ir didžiule kalte, kurią žmonijai užtraukė nuodėmė.

Tačiau žmonės buvo vangūs mokytis. Jiems, Egipte pripratusiems prie materialių dievybės simbolių ir tų pačių – paties žemiausio lygio, buvo sunku suvokti Neregimojo egzistavimą ar charakterį. Dievui pagailo izraelitų dėl jų silpnumo, todėl Jis suteikė jiems Savo Artumo simbolį. „*Tepadaro jie Man šventyklą, – pasakė Jis, – idant galėčiau gyventi tarp jų*» (Išėjimo 25, 8).

Mozei buvo liepta šventykloje, kuri turėjo tapti Dievo buveine, viską padaryti pagal dangiškąjį pavyzdį. Dievas pasiūkė jį ant kalno bei apreiškė dangiškuosius dalykus, pagal kuriuos turėjo būti pastatyta šventykla.

Taigi Izraeliui, kurį Dievas išsirinko Savo buveinei pastatyti, Jis apreiškė Savo šlovingojo charakterio idealą. Kai ant Sinajaus kalno buvo [40] duotas Įstatymas ir kai Dievas praėjo pro Mozę skelbdamas:

„Viešpats, Viešpats, esu gailestingas ir maloningas Dievas, lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės» (Išėjimo 34, 6). izraelitams buvo parodytas pavyzdys.

Tačiau patys savaime šio idealo jie negalėjo pasiekti. Apreiškimas ant Sinajaus galėjo tik atskleisti, kokie jie bejėgiai ir reikalingi pagalbos. Kitą pamoką turėjo išdėstyti šventykla per savo aukojimo tarnystę – pamoką apie nuodėmių atleidimą ir per Gelbėtoją į gyvenimą ateisiantį paklusnumą. Per Kristų turėjo būti įgyvendintas tikslas, kurį simbolizavo šventykla – tas šlovingas pastatas, kurio sienos spindėjo auksu ir žaižaravo visomis vaivorykštės spalvomis, kurio užuolaidos ataustos kerubais, šventykla, kurioje visa persmelkia nuolat deginamų smilkalų aromatas, kurios kunigai vilki nepriekaištingai baltus rūbus ir giliai viduje, paslaptingoje vietoje, virš malonės sosto, tarp dviejų nusilenkusių garbinančių angelų skulptūrų, buvo Švenčiausiojo šlovė. Visu tuo Dievas norėjo parodyti Savo tautai, koks yra Jo tikslas žmogaus sielai. Daug vėliau tą patį tikslą išsakė Šventosios Dvasios įkvėpus apaštalas Paulius: „Argi nežinote, kad jūs esate Dievo šventykla ir jumyse gyvena Dievo Dvasia? Jei kas Dievo šventykla niokoja, tą Dievas suniokos, nes Dievo šventykla šventa, ir toji šventykla — tai jūs!“ (1 Korintiejiams 3, 16.17)

[41] Didžiulė privilegija ir garbė buvo suteikta Izraeliui – paruošti šventyklą; milžiniška buvo ir atsakomybė. Neapsakomo grožio statinį, reikalaujantį brangiausių medžiagų ir didžiulių meninių sugebėjimų, dykumoje turėjo pastatyti tauta, ką tik pabėgusi iš vergijos. Tai atrodė neįveikiama užduotis. Tačiau Tas, kuris pateikė pastato planą, stojo bendradarbiauti su statytojais.

„Viešpats kalbėjo Mozei: 'Štai Aš vardu pašaukiau Hūro sūnaus Ūro sūnų Becalelį iš Judo giminės, pripildžiau jį dieviškos dvasios— išminties, proto pažinimo ir sugebėjimo gaminti dirbinius [...]. Be to, prie jo priskyriau Ahisamacho sūnų Oholiabą iš Dano giminės ir į kiekvieno išmanančio širdį įdėjau išmintį, kad jie galėtų padaryti visa, ką tau įsakiau» (Išėjimo 31, 1-6).

Kokia tai buvo amatų mokykla dykumoje, vadovaujama Kristaus ir Jo angelų!

Statant bei įrengiant šventyklą turėjo dirbti visi žmonės. Tai buvo darbas ir protui, ir rankoms. Reikėjo daugybės medžiagų, ir visi buvo paraginti prisidėti tiek, kiek nori jų širdis.

Taip triūsdami bei aukodamiesi, izraelitai mokėsi bendradarbiauti su Dievu ir vienas su kitu. Be to, jie turėjo bendradarbiauti ir statant dvasinį pastatą – Dievo šventyklą sieloje.

Nuo pat kelionės iš Egipto pradžios, Dievo tauta buvo mokoma bei drausminama. Laikina organizacija buvo sukurta netgi dar prieš išeinant [42] iš Egipto – žmonės buvo suburti į grupes, turėjo paskirtus vadovus. Prie Sinajaus toji organizacija buvo patobulinta. Griežta tvarka, atsispindinti visuose Dievo darbuose, turėjo tapti pagrindu hebrajų religiniam tarnavimui. Dievas buvo autoritetas ir valdžia, Jo atstovas Mozė turėjo Jo vardu leisti įstatymus. Tada ėjo septyniasdešimties seniūnų taryba, paskui – kunigai ir tautos vadai, žemiau už juos buvo „tūkstantininkai, šimtininkai, penkiasdešimtininkai, dešimtininkai» (Skaičių 11, 16.17; Pakartoto Įstatymo 1, 15) ir pagaliau specialioms pareigoms paskirti tarnautojai. Stovykla buvo suplanuota tam tikra tvarka: per vidurį buvo šventykla, Dievo buveinė, aplinkui – kunigų ir levitų palapinės. Už jų pagal savo papročius įsikūrė visos giminės.

Buvo nustatytos griežtos švaros taisyklės. Žmonės mielai jų laikėsi – ne tik dėl to, kad tai buvo naudinga sveikatai, bet ir todėl, jog tai buvo viena iš sąlygų, norint išsaugoti savo tarpe Šventojo Artumą. Su

dievišku autoritetu Mozė jiems paskelbė: „*Kadangi Viešpats, tavo Dievas, vaikščioja tavo stovykloje, gelbėdamas tave [...], tavo stovykla turi būti šventa*“ (Pakartoto Įstatymo 23, 15).

Izraelitų ugdymas apėmė visus jų gyvenimiškus įpročius. Dievas rūpinosi viskuo, kas siejosi su jų gerove, ir tai aprėpė dieviškasis Įstatymas. Net tiekdamas maistą, Dievas stengėsi, kad jis būtų žmonėms maksimaliai naudingas. Mana, kuria [43] Jis maitino izraelitus dykumoje, buvo tokia, kad palaikė jų fizines, protines ir dorovines jėgas. Nors daugelis maistavo prieš dietos apribojimą ir ilgėjosi tų laikų, kai, pasak jų pačių, jie sėdėjo „*prie mėsos puodų ir prisivalgę duonos iki soties*“ (Išėjimo 16, 3), vis dėlto išmintis, su kuria Dievas parinko jiems maistą, buvo apvainikuota taip, jog jie negalėjo paprieštarauti. Nepaisant gyvenimo dykumoje sunkumų, nė vienoj jų giminėj nebuvo paliegėlių.

Visose izraelitų kelionėse kelią turėjo rodyti Sandoros Skrynia, kurioje buvo laikomas Dievo Įstatymas. Nusileidęs debesis stulpas parodydavo, kur reikia sustoti ir įsirengti stovyklą. Kol debesis būdavo virš šventyklos, jie gyvendavo stovykloje. Vos tik jis pakildavo, kelionė tęsėsi, ir sustojimą, ir išvykimą lydėjo karštas kreipimasis į Dievą. „*Kai tik Sandoros Skrynia būdavo pakeliama kelionei, Mozė sakydavo: 'Pakilk, Viešpatie! Tebūna išsklaidyti Tavo priešai [...]'.* O kai tik ji būdavo padedama poilsio, jis sakydavo: 'Sugrįžk, Viešpatie, prie nesuskaitomų Izraelio tūkstančių!'*»* (Skaičių 10, 35.36)

Keliaudami per dykumą, daug svarbių pamokų žmonės įsisavino per giesmes. Išvaduotus iš faraono kariuomenės, visus izraelitus suvienijo triumfo giesmė. Toli per dykumą ir jūrą sklido džiugus priegiesmis, ir kalnai atkartoją šlovinimo žodžius: „*Giedokite Viešpačiui, nes Jis šlovingai [44] nugalėjo*“ (Išėjimo 15, 21). Kelionėje ši giesmė skambėjo dažnai, džiugindama širdis bei ugdydama piligrimų tikėjimą. Instrumentinės muzikos lydimą giesmė atkartoją Dievo nurodymus – ant Sinajaus duotus įsakymus, Dievo malonės pažadus ir Jo nuostabius darbus dėl jų išlaisvinimo. Ji padėjo žmonėms suvienyti savo balsus šlovinant Dievą ir žengti į priekį. Jų mintys pakildavo nuo kelionės išbandymų ir sunkumų, nurimdavo maištingą, nenuoramą dvasią, giliai atminty nusėsdavo tiesos principai ir stiprėjo tikėjimas. Veiksmų derinimas mokė tvarkos ir vienybės, žmonės labiau priartėdavo prie Dievo ir vieni prie kitų.

Apie Dievo bendravimą su izraelitais per keturiasdešimt klajonių dykumoje metų Mozė pasakė: „*Viešpats, tavo Dievas, baudžia tave, kaip žmogus baudžia savo sūnų, [...] idant padarytų tave nuolankų bandydamas sužinoti, kas tavo Širdyje, ar tu laikysiesi Jo įsakymų, ar ne*» (Pakartoto Įstatymo 8, 5. 2). „*Jis rado jį dykumoje – tyruose vaitojančios dykumos. Priglobė jį, rūpinosi, saugojo kaip Savo akies vyzdį. Kaip erelis drąsina savo jauniklius, plazdendamas virš lizdo, taip Jis išskleidė Savo sparnus ir, paėmęs jį, nešė pirmyn ant Savo sparnų. Vienas Viešpats jį tevedė, nebuvo su juo jokio svetimo dievo*» (Pakartoto Įstatymo 32, 10-12). „*Jis atminė Savo šventąjį pažadą ir Savo tarną Abraomą. Taip Jis vedė besidžiaugiančią Savo tautą, džiugią giesmę giedančius Savo išrinktuosius. Jis davė jiems kitų [45] tautų žemes, ir jie paveldėjo žmonių triūso vaisius, kad paklustų Jo įstatams ir laikytųsi Jo įsakymų!*» (Psalmyno 105, 42-45)

Dievas suteikė Izraeliui visas galimybes, visas privilegijas, kad jie garbintų Jo vardą ir taptų palaiminimu kitoms tautoms. Jeigu jie vaikščiosią paklusnumo keliais, Jis prižadėjo, kad „*viršum visų Savo sukurtų tautų Jis išaukštins tave gyriumi, garsu bei garbe [...]. Matys visos žemės tautos, kad esi vadinamas*

Viešpaties vardu, ir bijos tavęs. [...] Iš tikrųjų išmintingi ir protingi yra žmonės šios didelės tautos!» (Pakartoto Įstatymo 26, 19; 28, 10; 4, 6)

Izraeliui duotuose įstatymuose aiškiai išdėstytas nurodymas ugdymo klausimu. Ant Sinajaus kalno Dievas apsireiškė Mozei kaip „*gailestingas ir maloningas Dievas, lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės*» (Išėjimo 34, 6). Šių Jo Įstatyme įkūnytų principų Izraelio tėvai ir motinos turėjo mokyti savo vaikus. Įkvėpus Dievo, Mozė jiems skelbė: „*Paimk į širdį šiuos žodžius, kuriuos tau šiandien įsakau. Įdiek juos savo vaikams. Kartok juos, kai esi namie ir kai keliauji, kai guliesi ir kai keliesi*» (Pakartoto Įstatymo 6, 6.7).

Šių dalykų turėjo būti mokoma ne kaip sausos teorijos. Tie, kurie nori perteikti tiesą, patys turi praktikuoti jos principus. Tik atspindėdami Dievo charakterį savo pačių gyvenimo teisumu, kilnumu ir nesavanaudiškumu, jie gali daryti įspūdį kitiems. [46] Tikras ugdymas nėra per prievartą brukami nurodymai nepasirengusiam ir neimliam protui. Proto galios turi būti prabudintos, pažadintas susidomėjimas. Tam ir yra skirti Dievo sukurtieji mokymo metodai. Tas, kuris sukūrė protą bei jo veikimo dėsnius, pagal juos pasirūpino ir mąstymo raida. Namuose ir šventykloje, per gamtos ir meno vaizdus, darbuose ir šventėse, šventame pastate ir per atmintinus akmenis, per nesuskaičiuojamas apeigas bei simbolius Dievas mokė Izraelį Savo principų bei išsaugojo atmintį apie Savo nuostabius darbus. Jo duotieji nurodymai lavino protus bei širdis.

Išrinktosios tautos ugdymo pamatą sudarė nuostata, kad Dieve sutelktas gyvenimas yra visavertis gyvenimas. Jis pasistengia patenkinti kiekvieną Savo duotą troškimą, siekia lavinti kiekvieną Savo suteiktą sugebėjimą.

Visokeriopo grožio Kūrėjas, pats mėgdamas tai, kas gražu, stengiasi patenkinti ir Savo vaikų grožio poreikį. Be to, Jis rūpinasi jų visuomeniniais poreikiais, tomis gerumo ir pagalbos bendrijomis, kurios taip daug nuveikia, ugdydamos užuojautą, nuskaistindamos ir sušvelnindavo gyvenimą.

Kaip ugdymo priemonė, svarbią vietą užėmė Izraelio šventės. Kasdieniame gyvenime šeima buvo ir mokykla, ir Bažnyčia, o tėvai – pasaulietinių ir religinių dalykų mokytojai. Tačiau tris kartus per metus, skirtingais sezonais, buvo [47] paskirti laikotarpiai visuomeniniam bendravimui ir pamaldoms. Šie susirinkimai buvo pradėti rengti Šilojyje, paskui vyko Jeruzalėje. Buvo reikalaujama, kad dalyvautų tik tėvai ir sūnūs, tačiau niekas nenorėjo praleisti progos pasilinksinti, ir pagal galimybes atvykdavo visa šeima. Svetingumu dalijosi ir prašalaitis, ir levitas, ir skurdžius.

Paprasta, patriarchališka kelionė į Jeruzalę ir nuostabų pavasarį, ir turtingą vidurvasarį, ir šlovingą derlių brandinantį rudenį buvo tikras malonumas. Nuo žilagalvio senolio iki mažo vaiko jie suplūdavo su padėkos aukomis susitikti su Dievu Jo šventojoje buveinėje. Kelionėje hebrajų vaikams būdavo pasakojami praeity nutikę įvykiai, istorijos, kurias vis dar mėgo ir jauni, ir seni. Skambėdavo giesmės, kurios džiugino ir klajonių po dykumą laikais. Buvo kartojami Dievo įsakymai, ir per palaimintą gamtos veikimą bei malonų žmonių bendravimą jie visam laikui įsitvirtindavo vaikų ir jaunuolių atminty.

Jeruzalėje vykstančios Paschos apeigos – vakarinis susirinkimas, strėnas apsijuosę vyrai, avintys batus, paskubomis paruošti užkandžiai, ėriukas, nerauginta duona, karčios žolelės, rūsti tylą klausantis

pasakojimo apie krauju apšlakstytas staktas, mirtį sėjantį angelą bei didįjį žygį iš vergijos šalies – visa tai audrino vaizduotę ir jaudino širdį.

Palapinių, arba Derliaus nuėmimo, šventė su Sodo ir lauko gėrybių aukomis, savaitę laiko [48]trunkančiu gyvenimu iš medžio šakų padarytose palapinėse, bendravimu, šventomis atmintinomis pamaldomis bei dosniu svetingumu, rodomu Dievo darbininkams, šventyklos levitams bei Jo vaikams, pašaliečiams ir vargšams, pripildydavo visų širdis dėkingumo Tam, kuris apvainikavo metus Savo gerumu ir palaimino žemę vaisingumu.

Štai taip, kupinas pasišventimo, Izraelyje kasmet praslinkdavo visas mėnuo. Tuo laikotarpiu žmonės niekuo nesirūpino, nedirbo ir pilna to žodžio prasme atsiduodavo ugdymo tikslams.

Paskirdamas Savo tautai paveldą, Dievas norėjo išmokyti juos, o per juos – ir būsimąsias kartas, teisingų principų, kaip prižiūrėti savo žemę. Kanaano kraštas buvo padalytas visai tautai, išskyrus levitus, šventyklos tarnus. Nors vienam sezonui žmogus galėjo prarasti savo nuosavybę, niekas negalėjo sutrukdyti jo vaikams paveldėti turtą. Praradęs žemę, jis bet kuriuo metu galėjo ją išpirkti. Kas septyneri metai buvo dovanojamos skolos, o penkiasdešimtaisiais, arba jubiliejiniais, metais visa žemė grįždavo pirminiam savininkui. Taip kiekvienai šeimai buvo užtikrinta nuosavybė, todėl Izraelis buvo apsaugotas nuo tokių kraštutinumų, kaip perteklius arba skurdas.

Paskirstydamas Savo žmonėms žemę, Dievas parūpino jiems, kaip ir Edeno gyventojams, naudingiausią užsiėmimą – prižiūrėti augalus bei gyvūnus. Kas septintus metus buvo nutraukiami visi [49]žemės ūkio darbai, žemė paliekama pūdymai, o jos atsitiktiniai produktai išdalijami vargšams. Tai buvo dar viena iš ugdymo sąlygų, suteikianti galimybę daugiau pasimokyti, bendrauti tarpusavyje, pašlovinti Dievą ir parodyti geranoriškumą, kurį gyvenimo rūpesčiai bei darbai taip dažnai užgoždavo.

Jeigu šiandieniniame pasaulyje būtų laikomasi nuosavybės paskirstymą reguliuojančių Dievo įstatymų, žmonių gyvenimo sąlygos būtų visiškai kitokios! Šių principų laikymasis padėtų išvengti siaubingų blogybių, kurios visais laikais kildavo dėl to, kad turtuoliai engė vargšus, o vargšai nekenė turtingųjų. Nors tai galbūt trukdytų sukaupti didžiulį kapitalą, tačiau užkirstų kelią dešimčių tūkstančių žmonių, kurių menkai apmokamas triūsas reikalingas sukrauti tokius milžiniškus turtus, tamsumui bei degradacijai. Tai padėtų taikiai išspręsti problemas, kurios dabar grasina pasauliui anarchija ir kruvinomis skerdynėmis.

Visų savo pajamų – ar tai būtų sodo ar daržo derlius, kaimenės prieaugis, proto ar rankų darbo vaisiai, – dešimtinės atidavimas Dievui bei antrosios dešimtinės skyrimas skurstančiųjų reikmėms bei kitiems geriems tikslams, turėjo nuolat priminti žmonėms, kad Dievas yra visa ko Savininkas ir kad jie gali būti Jo palaiminimų šaltinis. Toks ugdymas turėjo išnaikinti visą [50]siaurą savanaudiškumą, diegti plačias pažiūras bei lavinti kilnų charakterį.

Dievo pažinimas, bendravimas su Juo mokantis ir dirbant, panašėjimas į Jį savo charakteriu turėjo būti Izraelio ugdymo šaltinis, būdas bei tikslas – ugdymo, kurį Dievas patikėjo tėvams, o šie turėjo taikyti jį savo vaikams.

[51] Pranašų mokyklos

„Žygiavo jie paskui Tave, sekdami Tavo nurodymais“.

Vos tik Izraelyje būdavo įgyvendintas Dievo sukurtasis planas, jo rezultatai liudijo apie jo Autorių. Tačiau daugelyje šeimų Dievo skirtasis lavinimas ir pagal jį išugdyti charakteriai retai būdavo panašūs. Dievo planas buvo vykdomas tik iš dalies ir netobulai. Per savo netikėjimą ir Viešpaties nurodymų nepaisymą izraelitai apsupo save pagundomis, kurioms mažai kas turėjo jėgų atsispirti. Kanaano žemėje „jie neišnaikino tautų, kaip Viešpats buvo jiems įsakęs, bet susimaišė vedybomis su svetimtaučiais ir mokėsi daryti, kaip šie darė. Dievo tauta tarnavo stabams, ir jie virto jiems pinklėmis“. Jų širdis nebuvo teisi prieš Dievą, „jie nepasitikėjo Jo Sandora. Bet Dievas iš Savo gailestingumo atleisdavo kaltę ir jų nesunaikindavo; dažnai Jis sutramdydavo Savo pyktį [...] Jis atmindavo, kad jie tik trapūs žmonės, lyg praeinantis vėjo dvelktelejimas» (Psalmyno 106, 34-36; 78, 37.39). Tėvai ir motinos Izraelyje tapo abejingi savo pareigai prieš Dievą, abejingi savo pareigai prieš vaikus. Dėl neištikimybės Dievui savo namuose bei stabmeldiškos įtakos daugelis hebrajų jaunuolių [52] gavo visiškai kitokią išsilavinimą, nei jiems buvo numatęs Dievas. Jie išmoko pagoniškų dalykų.

Reaguodamas į šią vis didėjančią blogybę, Dievas parūpino tėvams dar vienus pagalbininkus ugdymo darbe. Nuo seniausių laikų pranašai buvo laikomi Dievo paskirtais mokytojais. Aukščiausia prasme, pranašas buvo žmogus, kuris kalbėjo tiesiogiai įkvėptas, perteikdamas žmonėms iš Dievo gautąją žinią. Tačiau šiuo vardu buvo vadinami ir tie, kurie, nors ir nebuvo įkvėpti taip tiesiogiai, tačiau buvo Dievo pašaukti aiškinti tautai apie Dievo darbus bei kelius. Tokių mokytojų grupės parengimui Viešpaties įsakymu Samuelis įkūrė pranašų mokyklas.

Šios mokyklos turėjo pasitarnauti kaip užtvara plačiai sklindančioms nedorybėms, užtikrinanti protinę ir dvasinę jaunimo gerovę bei skatinanti tautos klestėjimą, aprūpindama ją žmonėmis, kvalifikuotais veikti Dievo baimėje kaip vadovai ir patarėjai. Šiuo tikslu Samuelis subūrė jaunus pasišventusius, protingus ir norinčius mokytis žmones. Jie buvo vadinami pranašų sūnumis. Jiems tyrinėjant Dievo Žodį bei Jo darbus, Jo gyvybę teikianti jėga pažadindavo proto ir sielos energingumą, ir mokiniai gaudavo išminties iš aukštybių. Šie mokytojai ne tik išmanė dieviškąją tiesą, bet ir patys mėgavosi bendryste su Dievu ir buvo ypatingai apdovanoti Jo Dvasia. Žmonės juos gerbė ir jais pasitikėjo – ir dėl jų mokymo, ir dėl pasišven[53]timo. Samuelio laikais buvo dvi tokios mokyklos: viena – Ramoje, pranašo namuose, kita – Kirjat Jearimuose. Vėliau jų atsirado ir daugiau.

Šiose mokyklose mokiniai išsilaikė patys – dirbo žemę, užsiiminėjo įvairiais amatais. Izraelyje tai nebuvo nei keista, nei žema. Priešingai, buvo laikoma nuodėme leisti vaikams augti be jokio naudingo darbo. Kiekvienas jaunuolis – nesvarbu, turtingi jo tėvai ar vargšai, — išmokdavo kokią nors amatą. Praktinio gyvenimo pažinimas buvo laikomas būtinas ir labai naudingas net tiems, kurie buvo rengiami šventajai tarnystei. Daugelis mokytojų užsidirbdavo pragyvenimui savo rankomis.

Ir mokykloje, ir namuose paprastai buvo mokoma žodžiu; tačiau jaunimas išmokdavo skaityti ir hebrajų raštus – Senojo Testamento pergamento ritiniai visada buvo jiems prieinami tyrinėti. Šiose mokyklose daugiausia buvo mokoma Dievo Įstatymo, Mozei duotųjų nurodymų, šventosios istorijos, sakralinės muzikos ir poezijos. Šventosios istorijos raštuose buvo ieškoma Jehovos pėdsakų. Buvo atkreipiamas dėmesys į didžiąsias tiesas, kurias išreiškė tarnystės šventykloje simboliai, tikėjimu buvo suvokiamas pagrindinis visos tos sistemos objektas – Dievo Avinėlis, kuris turėjo sunaikinti pasaulio nuodėmę. Buvo puoselėjama pasišventimo dvasia. Mokiniam ne tik buvo diegiama pareiga melstis – jie buvo mokomi, kaip melstis, kaip artintis prie savo Kūrėjo, kaip ugdytis [54] tikėjimą Juo ir kaip suprasti Jo Dvasios pamokymus bei jiems paklusti. Pašventintas protas iškeldavo iš Dievo lobyno senus ir naujus dalykus, o Dievo Dvasia apsireikšdavo pranašystėse bei šventose giesmėse.

Šios mokyklos buvo viena iš veiksmingiausių priemonių skatinti teisumą, kuris „išaukština tautą“ (Patarlių 14, 34). Jos gerokai prisidėjo dedant pamatus tam nuostabiam klestėjimui, kuriuo išsiskyrė Dovydo ir Saliamono valdymas.

Pranašų mokyklose buvo mokoma tų pačių principų, kurie formavo Dovydo charakterį ir jo gyvenimą. Jo mokytojas buvo Dievo Žodis. „Iš Tavo įsakų įgyju išminties, – sakė jis. – Širdimi stengiuosi vykdyti Tavo įstatus“ (Psalmyno 119, 104.112). Būtent dėl to Viešpats pavadino Dovydą „vyru pagal Savo širdį“ (Apaštalių darbų 13, 22) ir dar jauną pašaukė jį į sostą.

Dieviškojo ugdymo metodo vaisiai regimi ir ankstyvajame Saliamono gyvenime. Jaunasis Saliamonas pasuko tuo pačiu keliu, kaip ir Dovydas. Jis prašė Dievo to, kas svarbiau už visas žemiškas gėrybes, – išmintingos ir nuovokios širdies. Ir Viešpats suteikė jam ne tik tai, ko jis norėjo, bet ir tai, ko Saliamonas nesiekė, – turtus bei garbę. Jo galinga įžvalga, jo platus išprusimas, jo šlovingas valdymas stebino pasaulį.

Valdant Dovydui ir Saliamonui, Izraelis pasiekė savo didybės aukštumas. Išsipildė Abraomui [55] duotasis ir per Mozę pakartotas pažadas: „Jei jūs ištikimai laikysitės viso šio įsakymo, kurį jums duodu, mylėdami Viešpatį, savo Dievą, eidami visais Jo keliais ir laikydamiesi Jo, Viešpats išvays visas šias tautas pirma jūsų, ir paveldėsite už save didesnes ir galingesnes tautas. Kiekviena vieta, į kurią įkelsite koją, jums priklausys; jūsų žemė drieksis nuo dykumos ligi Libano ir nuo Eufrato upės ligi Vakartį jūros. Niekas nepajėgs jums priešintis“ (Pakartoto Įstatymo 11, 22-25).

Tačiau šiame klestėjime slypėjo pavojus. Nuodėmė, kurią savo gyvenimo pabaigoje padarė Dovydas, nors jis už ją nuoširdžiai atgailavo ir buvo griežtai nubaustas, suteikė tautai drąsos pažeidinėti Dievo įsakymus. Ir Saliamono gyvenimą po taip daug žadėjusio rytmečio aptemdė atsimetimas nuo Dievo. Politinės valdžios troškimas ir savęs išaukštinimas paskatino vienytis su pagonių tautomis. Taršišo sidabras ir Ofyro auksas buvo sukaupti vienybės aukomis, išduodant šventąsias tiesas. Bendravimas su stabmeldžiais, santuokos su pagonėmis sugadino jo tikėjimą. Taip buvo sugriautos Dievo pastatytos užtvartos, saugojusios Jo tautą, ir Saliamonas pasinėrė į netikrų dievų garbinimą. Alyvų kalno papėdėje, priešais Jehovos šventyklą iškilo gigantiški stabai bei aukurai pagonių dievybėms. Praradęs ištikimybę Dievui, Saliamonas neteko ir savo didybės. Jo įžvalgus protas apsiblausė. Nebeliko nuoširdžios, protingos jo [56] ankstyvojo valdymo dvasios. Išdidumas, ambicijos, išlaidavimas ir pataikavimas savo silpnybėms davė žiaurumo ir prievartos

vaisių. Tas, kuris buvo teisingas, gailestingas, dievobaimingas valdovas, tapo priespaudą pamėgusiu tironu. Tas, kuris pašventindamas šventyklą meldėsi, kad jo tautos širdys būtų besąlygiškai atiduotos Viešpačiui, dabar tapo jų gundytoju. Saliamonas susikompromitavo pats, užtraukė gėdą Izraeliui ir paniekino Dievą.

Tauta, kuria jis taip didžiavosi, nusekė paskui jį. Nors vėliau jis atgailavo, bet ši atgaila neapsaugojo nuo jo pasėto blogio išisaknijimo. Drausmė ir ugdymas, kuriuos Dievas buvo paskyręs Izraeliui, turėjo visose gyvenimo srityse išsikirti juos iš kitų tautų. Šis išskirtinis bruožas, kurį derėjo laikyti ypatinga privilegija ir palaiminimu, jiems tapo nepageidautinas. Paprastumą ir susivaldymą, būtiną geriausiam išsilavinimui, jie sieke pakeisti pagoniškų tautų pamėgta pompastika bei nuolaidžiovimu savo ydoms. Jie panūdo būti kaip „*visos tautos*» (1 Samuelio 8, 5). Dieviškasis ugdymo planas buvo nustumtas į šalį. Dievo auroritetas pamintas.

Atsižadėjus Dievo kelių dėl žmogaus kelių, prasidėjo Izraelio žlugimas. Jis tęsėsi toli, kol žydai tapo tų pačių tautų, kurių papročius jie perėmė, aukomis.

Izraelio vaikai kaip tauta nepriėmė tų gėrybių, kurias Dievas norėjo jiems duoti. Jie neįvertino [57] Viešpaties tikslo ir nepanoro bendradarbiauti jį įgyvendinant. Tačiau, nors atskiri asmenys ar tautos gali atsiriboti nuo Dievo, Jo tikslas tiems, kurie Juo pasitiki, lieka nepakitęs. „*Visa, ką Dievas daro, išliks amžinai*» (Mokytojo 3, 14).

Nors egzistuoja skirtingi išsivystymo lygiai ir skirtingos Dievo jėgos apraiškos, patenkinančios žmonių reikmes įvairiais laikotarpiais, Dievo darbas visą laiką toks pat. Mokytojas yra tas pats. Dievo charakteris ir Jo planas nesikeičia. Jame „*nėra jokių atmainų ir jokių sambrėškų*» (Jokūbo 1, 17).

Tai, ką patyrė Izraelis, užrašyta mums pamokyti. „*Visa tai jiems atsitiko kaip pavyzdys, ir buvo užrašyta įspėti mums, kurie gyvename amžių pabaigoje*» (1 Korintiečiams 10, 11). Mūsų, kaip ir senovės Izraelio, ugdymo sėkmė priklauso nuo ištikimybės vykdant Kūrėjo planą. Ištikimybė Dievo Žodžio principams mums atneš tokius pat didžiulius palaiminimus, kaip kad būtų atnešusi senovės hebrajams.

[58] Garsių žmonių gyvenimas

„*Teisus elgesis — gyvybės medis*“.

Šventojoje istorijoje yra daugybė teisingo auklėjimo pavyzdžių. Joje netrūksta kilnių žmonių, kurių charakterius formavo Dievas, žmonių, kurių gyvenimas buvo palaiminimas kitiems ir kurie pasaulyje buvo Dievo atstovai. Tarp tokių — Juozapas ir Danielius, Mozė, Eliziejus ir pagaliau Paulius – žymiausias valstybės veikėjas, išmintingiausias įstatymų leidėjas, vienas iš ištikimiausių reformatorių ir, išskyrus Tą, kuris kalbėjo taip, kaip niekada nekalbėjo joks žmogus, – jis buvo garsiausias mokytojas, kokį tik kada nors pažino pasaulis.

Juozapas ir Danielius, vos pasiekę brandos amžių, buvo atskirti nuo savo šeimų ir išvežti kaip belaisviai į pagonių šalis. Ypač Juozapui teko pagundos, kurias lydėjo dideli likimo pokyčiai. Savo tėvo namuose jis buvo švelniai mylimas vaikas; Potifaro namuose – vergas, paskui patikėtinis ir bičiulis; dalykiškas žmogus, išsilavinęs studijuodamas, stebėdamas ir bendraudamas su kitais; faraono požemyje – neteisingai pasmerktas politinis kalinys, be vilties būti išteisintas ar perspektyvos išeiti į laisvę; pašauktas didžiulės krizės metu va[59]dovauti savo tautai... Ir kas suteikė jam jėgų išlikti tokiam principingam bei doram?

Aukštai iškilus visada gresia pavojus. Kaip kad audra, kuri palieka nenulaužtą slėnio gėlelę, bet išrauna su šaknimis kalno viršūnėje augantį medį, taip nuožmios pagundos aplenkia gyvenimo nuolankiuosius, bet užklumpa tuos, kurie užima aukščiausius pasaulyje sėkmės ir garbės postus. Tačiau Juozapas atlaikė ir priešiško, ir klestėjimo išbandymus. Ir faraonų rūmuose, ir kalinio vienutėje jis rodė tą pačią ištikimybę.

Nuo vaikystės Juozapas buvo mokomas mylėti Dievą ir Jo bijoti. Savo tėvo palapinėje, po žvaigždėtų Sirijos dangumi, jis dažnai girdėdavo istoriją apie nakties regėjimą Betelyje, apie laiptus nuo žemės ligi dangaus, apie jais aukštyt žemyn laipiojančius angelus bei Tą, kuris iš aukštybių sosto apsireiškė Jokūbui. Jis klausydavosi pasakojimo apie kovą prie Jaboko upelio, kai, išsižadėjęs savo puoselėtų nuodėmių, Jokūbas nugalejo, ir Dievas jam suteikė kunigaikščio vardą.

Tyras ir paprastas savo tėvo avis ganančio piemens Juozapo gyvenimas buvo palankus ir fizinių, ir protinių gebėjimų vystymuisi. Bendraudamas su Dievu per gamtą bei gilinimasi į didžiąsias tiesas, kurias tėvas perduodavo sūnui, jis išsiugdė blaivų mąstymą ir tvirtus principus.

Sunkiū gyvenimo metu, toje siaubingoje kelionėje iš vaikystės namų Kanaane į Egiptę laukiančią [60] vergiją, paskutinįsyk žvelgdamas į tarp kalvų pasislėpusias savo gentainių palapines, Juozapas prisiminė savo tėvo Dievą. Jis prisiminė vaikystės pamokas, ir jo siela suvirpėjo iš pasiryžimo likti ištikimam – visada elgtis taip, kaip dera Danguos Karaliaus pavaldiniui.

Sunkiame savo – svetimšalio ir vergo – gyvenimo kely, tarp nedorybės vaizdų ir garsų, tarp viliojančių pagoniškų pamaldų, skandinčių turtuose bei karališkoje didybėje, Juozapas liko tvirtas. Jis išmoko paklusnumo ir pareigos pamoką. Ištikimybė, kad ir kokia būtų visuomeninė padėtis – nuo žemiausių iki aukščiausiųjų, lavino kiekvieną sugebėjimą svarbiausiai tarnystei.

Tuo metu, kai Juozapas buvo pakviestas į faraono rūmus, Egiptas buvo garsiausia tauta. Jos civilizacijai, menui, švietimui nebuvo lygių. Itin sunkiu ir pavojingu laikotarpiu Juozapas tvarkė tos karalystės reikalus; ir tai darė taip, jog pelnė karaliaus bei žmonių pasitikėjimą. Faraonas „*padarė jį savo namų viešpačiu ir visų turtų valdytoju, kad lavintų pareigūnus būti tokius kaip jis ir mokytų didžiūnus išminties*» (Psalmyno 105, 21.22).

Įkvėpto Juozapo gyvenimo paslaptis – priešais mus. Laimindamas savo vaikus dieviškos jėgos ir grožio kupinais žodžiais, Jokūbas apie savo mylimąjį sūnų pasakė: „*Juozapas — vaisinga šaka, vaisinga šaka prie šaltinio; jo atžalos perlipa per mūrą. Lankininkai piktai jį užpuolė; šovė į jį [61] ir labai kamavo. Tačiau jo lankas liko įtemptas ir jo ginklai buvo tvirti, padedant Jokūbo Galingojo [Dievo] rankoms, dėl [...] tavo tėvo*

Dievo, kuris padės tau, Visagalio, kuris laimins tave palaiminimais aukštojo dangaus, palaiminimais po žeme slypinčios bedugnės [...]. Tavo tėvo palaiminimai tvirtesni už palaiminimus amžinųjų kalnų, jie viršija palaiminimus mano protėvių. Tepasilieka jie ant Juozapo galvos, ant kaktos išrinktojo tarp savo brolių!» (Pradžios 49, 22-26)

Ištikimybė Dievui, tikėjimas Neregimuoju buvo Juozapo atspara. Tame slypėjo jo stiprybė. „Jo ginklai buvo tvirti, padedant Jokūbo Galingojo [Dievo] rankoms“

Danielius – Dangaus pasiuntinys

Atrodo, jog Danieliui ir jo bendražygiams Babilone labiau pasisekė negu Juozapui pirmaisiais metais Egipte. Vis dėlto ir jų charakteriui teko ne mažiau sunkūs išbandymai. Iš palyginti paprastų judėjiškų namų šie karališkos kilmės jaunuoliai buvo nuvežti į didžiausią miestą, į garsiausio monarcho rūmus ir atskirti, kad būtų rengiami ypatingai karaliaus tarnystei. Galingos pagundos supo juos tuose ištvirtusiuose ir prabangoje skendinčiuose rūmuose. Nugalėtojai su pasididžiavimu kalbėjo, kad šie Jehovos garbintojai dabar yra Babilono belaisviai, kad Dievo namų indai [62] atsidūrė Babilono dievų šventykloje, kad j babiloniečių rankas pakliuvo pats Izraelio karalius, tarsi norėdami parodyti, jog jų religija ir papročiai pranašesni už hebrajų religiją ir papročius. Tokiomis aplinkybėmis, per pažeminimus, kuriuos užtraukė Izraelio nuklydimas nuo Dievo įsakymų, Dievas paliudijo Babilonui Savo pranašumą, Savo reikalavimų šventumą bei saugų gyvenimą, paklūstant Jam. Ir šį liudijimą Jis pateikė taip, kaip tik ir galėjo pateikti, – per tuos, kurie vis dar buvo ištikimi.

Danieliui ir jo bendražygiams jau iš pat pradžių Babilone teko sunkus išbandymas. Įsakymas patiekti jiems maistą nuo karališko stalo liudijo ir apie karaliaus palankumą, ir apie jo rūpinimąsi jų gerove. Tačiau dalis to maisto vėliau turėjo būti paaukota stabams, ir dalyvaudami karaliaus puotoje, šie jaunuoliai būtų tarsi prisijungę prie netikrų dievų garbinimo. Jehova buvo jiems tai uždraudęs. Jie nedrįso rizikuoti pasinerdami į jėgas pakertančią bei fizinį, protinį ir dvasinį vystymąsi stabdančią prabangą.

Danielius su savo bičiuliais buvo gerai įsisavinę Dievo Žodžio principus. Jie mokėjo aukoti žemiškus dalykus dėl dvasinių ir siekti aukščiausių vertybių. Ir jiems už tai buvo atlyginta. Jų, kaip Dievo atstovų, susivaldymas bei atsakomybės jausmas vedė į kilniausią kūno, proto ir sielos galių išugdymą. Mokymo pabaigoje, kai jie buvo [63] tikrinami kartu su kitais kandidatais į karalystės apdovanojimus, tarp jų nebuvo rasta „*nė vieno, kuris prilygtų Danieliui, Hananijai, Mišaeliui ir Azarijai*“ (Danieliaus 1, 19).

Babilono rūmuose buvo susirinkę visų šalių atstovai, išskirtinių talentų žmonės, gausiai apdovanoti prigimtiniiais sugebėjimais, aukščiausios kultūros žmonės pilna to žodžio prasme; ir vis dėlto tarp jų visų hebrajų belaisviai neturėjo lygių. Jie išsiskyrė savo fizinėmis jėgomis ir grožiu, guviu protu bei literatūriniais pasiekimais. „*Kai tik karalius kreipdavosi į juos klausimu, reikalaujančiu išminties ir pažinimo, jis rasdavo juos dešimt kartų pranašesnius už visus karalystės magus ir kerėtojus*“ (Danieliaus 1, 20).

Nesvyruojančia vienybe su Dievu, nepažeidžiamu susitvardymu, kilniu orumu ir paslaugia pagarba jaunasis Danielius pelnė pagonio prižiūrėtojo, kuris buvo už jį atsakingas, „*palankumą ir švelnią meilę*“. Tos

pačios savybės ženklino ir jo gyvenimą. Veikiai jis buvo paaukštintas į karalystės ministro pirmininko postą. Per visą tolimesnių monarchų valdymą, tautos nuopuolį, karalystės konkurentės susikūrimą, jo išmintis ir politinė veikla, jo taktas, jo etiketas, jo nuoširdus gerumas ir kartu principingumas buvo tokie, kad net priešai buvo priversti pripažinti, jog negali „*rasti jokios priežasties skundui ar priekaištui, nes jis buvo ištikimas*» (Danieliaus 6, 5).

[64] Danielius nedvejodamas šliejosi prie Dievo, ir pranašiškos jėgos dvasia nužengė ant jo. Pagerbtas žmonių aukštomis pareigomis dvare ir karalystės paslaptimis, jis buvo pagerbtas Dievo, kaip Jo pasiuntinys, ir mokė perskaityti ateities amžių paslaptis. Pagonių monarchai, pabendravę su Danieliumi – Dangaus pasiuntiniu, būdavo priversti pripažinti gyvąjį Dievą. Nebukadnecaras pareiškė: „*Iš tikrųjų jūsų Dievas yra dievų Dievas, karalių Viešpats ir paslapčių Apreiškėjas, nes tik Jis įgalino tave atskleisti šią paslaptį*» (Danieliaus 2, 47). Darijus, rašydamas „*visų kalbų tautoms ir gentims, gyvenančioms visoje žemėje*“, išaukštino „*Danieliaus Dievą*“, nes „*Jis yra gyvasis Dievas, Jis yra amžinas. Jo karalystė niekada nebus sunaikinta [...], Jis apsaugo ir išgelbsti, daro ženklus ir nuostabius darbus danguje ir žemėje*“ (Danieliaus 2, 47; 6, 26-28).

Teisingas ir sąžiningas žmogus

Savo išmintim ir teisingumu, kasdieninio gyvenimo tyrumu ir geranoriškumu, pasišventimu tautos – kad ir stabmeldiškos – interesams Juozapas ir Danielius įrodė esą ištikimi savo žemiškosios mokyklos principams, ištikimi Tam, kuriam atstovavo. Šiuos žmones ir Egipte, ir Babilone gerbė visa tauta. Juose pagonys ir visos tautos, su kuriomis jie buvo susiję, regėjo Dievo gerumo ir palankumo pavyzdį, Kristaus meilės pavyzdį.

[65] Kokį darbą per savo gyvenimą atliko šie kilnūs hebrajai! Atsisveikindami su savo vaikystės namais, kaip menkai jie įsivaizdavo, koks didingas likimas jų laukia! Ištikimi ir tvirti, jie atsidavė dieviškam vedimui, kad per juos Dievas galėtų įgyvendinti Savo užmojį.

Tas pačias galingas tiesas, kurios buvo atskleistos per šiuos žmones, Dievas nori apreikšti ir per šiandieninį jaunimą bei vaikus. Juozapo ir Danieliaus istorija iliustruoja, ką Jis padarys dėl tų, kurie atsiduoda Jam ir visa širdimi siekia Jo tikslo.

Labiausiai pasauliui reikia žmonių – žmonių, kurių negalima nei nupirkti, nei parduoti, žmonių, kurie savo širdies gilumoj yra teisingi ir sąžiningi, žmonių, kurie nebijo pavadinti nuodėmės jos tikruoju vardu, žmonių, kurių sąžinė ištikima pareigai, kaip kompasu strėlė poliui, žmonių, kurie gins tiesą, nors ir dangus griūtų.

Tačiau toks charakteris ne atsitiktinis; jis nėra ypatingų Apvaizdos malonių ir apdovanojimų vaisius. Kilnų charakterį suformuoja savitvarda, žemesniosios prigimties pavedimas aukštesniajai, atsidavimas Dievo ir žmogaus meilės tarnystei.

Jaunimas turi suprasti tiesą, kad jų sugebėjimai priklauso ne jiems. Stiprybė, laikas, intelektas yra tik paskolintos vertybės. Jos priklauso Dievui, ir kiekvienas jaunuolis turi apsispręsti kuo naudingiau jas

pritaikyti. Jis – tarsi šakelė, [66] iš kurios Dievas tikisi vaisiaus, ekonomas, kurio kapitalas turi augti, šviesa, kuri turi užlieti pasaulio tamsą.

Kiekvienas jaunuolis, kiekvienas vaikas turi atlikti darbą Dievo garbei ir žmonijos gerovei.

Eliziejus — ištikimasis mažuose dalykuose

Pirmieji pranašo Eliziejaus gyvenimo metai praėjo ramiam kaimelyje, mokantis iš Dievo ir gamtos, drausminamam naudingo darbo. Tuo kone visuotinio atsimitimo nuo Dievo laikotarpiu, jo tėvo šeima buvo tarp tų, kurie nepriklaupė prieš Baalą. Jų namuose buvo garbinamas Dievas, ir ištikimybė pareigai buvo kasdieninio gyvenimo taisyklė.

Turtingo ūkininko sūnus, Eliziejus imdavosi bet kokio darbo. Turėdamas visus sugebėjimus būti žmonių lyderiu, jis buvo išmokytas pagrindinių pareigų gyvenime. Kad išmintingai vadovautų kitiems, jis turėjo išmokti pats paklusti. Per ištikimybę mažuose dalykuose jis buvo rengiamas didesniems dalykams.

Būdamas švelnios ir nuolankios dvasios, Eliziejus kartu nestokojo energijos ir stiprybės. Jis puoselėjo Dievo baimę ir meilę, nuolankiai triūs-damas kiekvieną dieną, ugdėsi atkaklumą siekiant tikslo, taurino savo charakterį, augo Dievo malone ir pažinimu. Padėdamas savo tėvui atlikti [67] namų ūkio darbus, jis mokėsi bendradarbiauti su Dievu.

Tapti pranašu Eliziejus buvo pašauktas, kai kartu su tėvo tarnais arė lauką. Palieptas Dievo ieškoti įpėdinio, Elijas užmetė savo apsiaustą ant jaunuolio pečių, ir Eliziejus atpažino šį kvietimą bei jam pakluso. Jis „*sekė Eliją ir tapo jo tarnu*» (1 Karalių 19, 21). Iš pradžių iš Eliziejaus nebuvo reikalaujama atlikti jokio didžiulio darbo; jį vis dar drausmino kasdieninės pareigos. Apie jį rašoma, jog jis užpildavo savo mokytojiui Elijui ant rankų vandens. Kaip asmeninis pranašo padėjėjas, jis ir toliau buvo ištikimas mažuose dalykuose ir kartu kasdien vis tikslingiau pasišvėsdavo Dievo jam paskirtajai misijai.

Pašaukęs jį, Dievas patikrino šio žmogaus apsisprendimą. Eliziejui pradėjus sekti pranašą Eliją, pranašas pasiūlė jam grįžti namo. Eliziejus turėjo apsispręsti, priimti ar atmesti šį pasiūlymą. Jis suprato, kokia vertinga ši galimybė. Už nieką pasaulyje jis nebūtų atsisakęs tapti Dievo pasiuntiniu ar paaukoti privilegiją bendradarbiauti su Jo tarnu.

Ilgainiui pranašas Elijas buvo parengtas perkėlimui [į Dangų], o Eliziejus paruoštas tapti jo įpėdiniu. Ir vėlgi buvo išbandytas pastarojo tikėjimas bei apsisprendimas. Lydėdamas Eliją jo tarnavime, žinodamas apie veikiai įvyksiančią permainą, jis kaskart buvo raginamas pranašo pasukti atgal. „*Prašau likti čia*, – sakė Elijas, – *nes Viešpats pa[68] siuntė mane eiti į Betelį*“. Tačiau nuo ankstyvos jaunystės išmokęs eiti tiesiai paskui plūgą, Eliziejus nė nemanė atsitraukti ar pasiduoti baimei; taigi ir dabar, uždėjęs ranką ant plūgo kitame darbų bare, jis neketino nukrypti nuo tikslo. Vos tik išgirdęs pasiūlymą grįžti, jis atsakydavo: „*Kaip gyvas Viešpats ir kaip gyvas tu, [...] nepaliksiu tavęs*» (2 Karalių 2, 2). „*Jiedu ėjo toliau. Juos sekė penkiasdešimt vyrų iš pranašų mokinių. Jiedviem sustojus prie Jordano, ir jie sustojo atokiau nuo jų. Elijas paėmė savo skraistę ir, susukęs ją, sudavė per vandenį. Vanduo persiskyrė į dešinę ir kairę jiedviem pereiti sausa žeme. Jiems perėjus, Elijas tarė Eliziejui: 'Sakyk, ką galiu tau padaryti, kol nesu nuo tavęs paimtas'. –*

'Prašyčiau leisti man paveldėti tavo dvasios dvigubai',- atsakė Eliziejus. 'Sunkaus dalyko prašai, – tarė Elijas. – Jeigu matysi mane, kai būsiu nuo tavęs paimamas, tau bus šitai suteikta, o jeigu nematysi, tai nebus tau suteikta'. Jiems einant toliau ir besikalbant, staiga juodu perskyrė ugnies vežimas ir ugningi žirgai. Elijas pakilo viesulu į dangų. Tai matydamas, Eliziejus sušuko: 'Tėve, tėve! Izraelio kovos vežimai ir raitija!' Nebematydamas jo, jis griebė savo drabužius ir perplėšė į dvi dalis. Tada jis pakėlė nukritusią Elijo skraistę ir, sugrįžęs prie Jordano kranto, sustojo. Paėmęs nukritusią Elijo skraistę, sudavė per vandenį, tardamas: 'Kur Viešpats, Elijo Dievas?' Ir jam sudavus per vandenį, vanduo persiskyrė į dešinę bei kairę, ir jis perėjo. Pranašų [69] mokiniai, buvę kitoje pusėje – Jeriche, tai pamatę, pareiškė: 'Elijo dvasia pasilieka su Eliziejumi!' Atėję jo pasitikti, nusilenkė jam, puldami kniūbsti» (2 Karalių 2, 6-15). Taip Eliziejus užėmė jam skirtąją vietą. Tas, kuris buvo ištikimas mažame, pasirodė esąs ištikimas ir dideliuose dalykuose.

Pranašas Elijas, galingas vyras, buvo Dievo įrankis kovojant su didžiulėmis blogybėmis. Stabmeldystė, kuri, remiama Ahabo ir pagonės Jeza- belės, sugundė tautą, buvo išnaikinta, Baalo pranašai išžudyti. Visi izraelitai buvo be galo sukręsti, ir daugelis vėl ėmė garbinti Dievą. Buvo reikalingas toks Elijo įpėdinis, kuris rūpestingu ir kantriu mokymu galėtų atvesti Izraelį į saugų kelią. Būtent šiam darbui ankstyvasis Dievo vadovaujamas ugdymas Eliziejų ir parengė.

Tai pamoka visiems. Niekas nežino, ko siekia Dievas taikydamas Savo drausmę; tačiau kiekvienas gali būti tikras, kad ištikimybė mažuose dalykuose liudija apie tinkamumą didesnei atsakomybei. Kiekvienas poelgis gyvenime atskleidžia charakterį, ir tik tas, kuris mažuose dalykuose pasirodys „*tinkamu darbininku, neturinčiu ko gėdytis*» (2 Timotiejui 2, 15), bus pagerbtas Dievo didesnėm užduotim.

[70] Mozė — galingas per tikėjimą

Mozė dar jaunesnis už Danielių ar Juozapą neteko savo vaikystės namų pastogės; vis dėlto jo gyvenimą formavo tie patys veiksniai. Su savo gentainiais hebrajais jis praleido vos dvylika metų, tačiau per tuos metus buvo padėtas jo didingumo pagrindas, ir jį padėjo ranka tos, kuri anaiptol nebuvo garsi.

Jochebeda buvo vergė. Gyvenime jai teko kukli dalia ir sunki našta. Tačiau per jokią kitą moterį, išskyrus Mariją iš Nazareto, pasaulis negavo didesnio palaiminimo. Žinodama, kad jos vaikas veikiai atiteks tiems, kurie nepažįsta Dievo, ji nuoširdžiausiai troško susieti jo sielą su Dangum. Ji stengėsi įdiegti jam meilę bei ištikimybę Dievui. Ir šis darbas buvo ištikimai atliktas. Jokia įtaka negalėjo priversti Mozės išsižadėti tų tiesos principų, kurie buvo jo motinos mokymo esmė ir jos gyvenimo pamoka.

Iš kuklių namų Gošene Jochebedos sūnus pateko į faraono rūmus, pas Egipto valdovę ir tapo jos mylimu sūnum. Egipto mokyklose Mozė įgijo aukščiausią civilinį ir karinį išsilavinimą. Būdamas patraukli asmenybė, didingo stoto, išlavinto proto ir karališkų manierų, jis pagarsėjo kaip karo vadas ir tapo tautos pasididžiavimu. Be to, Egipto monarchas kartu buvo ir dvasininkas; todėl Mozė, nors atsisakęs dalyvauti pagonių pamaldose, sužinojo visas egiptiečių religijos paslaptis.

[71] Egipte, kuris tuo metu vis dar buvo galingiausia ir labiausiai civilizuota šalis, Mozė, kaip jos būsimasis valdovas, galėjo paveldėti aukščiausius titulus, kokius tik gali suteikti šis pasaulis. Tačiau jis

pasirinko kai ką kilniau. Dėl Dievo garbės ir savo engiamos tautos išlaisvinimo Mozė paaukojo Egipto garbę. Tada Dievas ėmėsi jį ypatingai ugdyti.

Mozė vis dar nebuvo pasirengęs savo viso gyvenimo darbui. Jis dar turėjo išmokti, kaip pasitikėti dieviškąja jėga. Jis neteisingai suprato Dievo tikslą ir tikėjosi ginklais išvaduoti Izraelį. Dėl to tikslo jis rizikavo viskuo ir patyrė nesėkmę. Pralaimėjęs ir nusivylęs jis pabėgo iš savo šalies ir tapo tremtiniu svetimose žemėse.

Midjano dykumose Mozė keturiasdešimt metų ganė avis. Atrodė, jog jam jau nebeteks atlikti svarbiausio jo gyvenime darbo, tačiau jis vis dar buvo jam rengiamas. Išmintis, reikalinga valdyti tamsias ir nedrausmingas minias, turėjo būti įgyjama ugdant save patį. Rūpindamasis avimis ir švelniais ėriukais, Mozė įgijo patirties, kuri padėjo jam tapti ištikimu, kantriu Izraelio piemeniu. Kad galėtų tapti Dievo atstovu, jis turėjo mokytis iš Jo.

Egipte jį supusi įtaka, įmotės žavesys, jo paties, kaip valdovo vaikaičio, padėtis, dešimtimis tūkstančių pavidalų viliojusi prabanga ir nedorybės, netikros religijos rafinuotumas, subtilumas ir misticismas, darė įspūdį jo protui bei charakteriui. Rūščiame dykvietės paprastume viso to nebeliko.

[72] Tarp didingų kalnų Mozė liko vienas su Dievu. Visur buvo užrašytas Kūrėjo vardas. Mozei atrodė, kad jis stovi Jo akivaizdoje ir ant jo krenta Dievo jėgos šešėlis. Čia nebeliko jokio pasitenkinimo savimi. Begalinio akivaizdoje Mozė suprato, koks silpnas, niekam tikęs, trumparegis yra žmogus.

Čia Mozė įgijo tai, ką išsaugojo per visą savo sunkų, rūpesčių kupiną gyvenimą, — Dievo asmeninio Artumo pojūtį. Jis ne tik žvelgė į ateitį ir regėjo įsikūnijusį Kristų, bet ir matė, kaip Kristus lydi Izraelį visuose šio žygiuose. Nesuprastas, kaltinamas, įžeidinėjamas, kęsdamas pavojų ir žvelgdamas mirčiai į akis, Mozė „liko nepajudinamas, tarsi regėtų Neregimąjį“ (*Hebrajams 11, 27*).

Mozė ne tik mąstė apie Dievą, jis jį regėjo. Dievas jam nuolatos buvo prieš akis, ir šis reginys niekada neišblėso. Tikėjimas Mozei nebuvo ieškojimas; tai buvo realybė. Jis buvo įsitikinęs, kad Dievas ypatingai valdo jo gyvenimą, ir visame kame pripažino Jį. Iš Dievo Mozė sėmėsi jėgų atsispirti bet kokiai pagundai.

Mozė troško kuo sėkmingiau atlikti jam skirtąjį didįjį darbą ir visiškai pasitikėjo dieviška jėga. Jis suprato, kad jam reikalinga pagalba, prašė jos, tikėjimu ją priimdavo ir tikėdamas jį palaikančia jėga žengė į priekį.

Štai toks buvo keturiasdešimt metų trukęs Mozės gyvenimas dykumoje. Kad būtų suteikta [73] tokia patirtis, šis laikotarpis Begalinei Išminčiai nepasirodė per ilgas ar jo kaina per didelė.

Šio ugdymo, šių pamokų vaisiai susiję ne tik su Izraelio istorija, bet su viskuo, kas nuo tų laikų lig pat šios dienos pasakojama apie pasaulio pažangą. Aukščiausias Mozės didingumo įvertinimas, įkvėptos plunksnos liudijimas apie jo gyvenimą buvo toks: „*Niekada nuo tol Izraelyje nebekilo toks pranašas, kaip Mozė, su kuriuo Viešpats susitiko tiesiogiai*» (*Pakartoto Įstatymo 34, 10*).

Paulius – džiugusis tarnystėje

Šio Jeruzalės rabino asmenybėje derinosi Jėzų lydėjusių Galilėjos mokinių tikėjimas ir patirtis Evangelijos darbe, trykstanti energija ir intelektualinė jėga. Romos piliečiui, gimusiam pagonių mieste; žydai, bet ne savo kilme, o visą gyvenimą trukusių mokymusi, patriotiniu pasišventimu ir religiniu tikėjimu; Jeruzalėje lavintam žymiausių rabinų, išmaniusiam visus protėvių įstatymus bei tradicijas, Sauliui iš Taršo buvo visiškai būdingas jo tautos išdidumas ir išankstinės nuomonės. Dar jaunystėje jis tapo garbingu Teismo tarybos nariu ir buvo laikomas daug žadančiu, karštu senojo tikėjimo gynėju.

Teologinėse Judėjos mokyklose Dievo Žodis buvo neprieinamas žmonių apmąstymams; per rabinų interpretacijas ir tradicijas jis buvo netekęs [74] savo jėgos. Savęs išaukštinimas, noras dominuoti, pavydumas, uždarumas, fanatizmas ir paniekos kupinas išdidumas buvo pagrindiniai šių mokytojų principai bei motyvai.

Rabinai mėgavosi savo pranašumu ne tik prieš kitas tautas, bet ir prieš saviškius. Nuožmiai neapkęsdami savo engėjų romėnų, jie buvo pasiryžę jėga susigrąžinti savo nacionalinę viršenybę. Jėzaus sekėjų, kurių taikus mokymas taip prieštaravo jų ambicijoms, jie taip pat nekętė ir žudė. Šiame persekiojime Saulius buvo vienas iš nuožmiausių bei įnirtingiausių veikėjų.

Karinėse Egipto mokyklose Mozė buvo mokomas jėgos įstatymo, ir šis mokymas jo charakteriui padarė tokią didelę įtaką, kad prisireikė keturiasdešimties metų ramaus bendravimo su Dievu ir gamta, kad jis taptų tinkamas Izraelio vedlys pagal meilės įstatymą. Tą pačią pamoką turėjo išmokti ir Paulius.

Prie Damasko vartų regėjime pasirodęs Nukryžiuotasis radikaliai pakeitė jo gyvenimo tėkmę. Persekiotojas tapo Dievo tarnu, mokytojas – Jo mokiniu. Damaske, tamsoje ir vieatvėje praleistos dienos jam virto ištisais metais. Jis ėmė analizuoti atminty išlikusias Senojo Testamento vietas, o Kristus tapo jo mokytoju. Mokykla Pauliui buvo ir gamtos prieglobstis. Tyrinėti Šventojo Rašto ir mokytis iš Dievo jis iškeliavo į Arabijos dykumą. Paulius išvalė savo sielą nuo išankstinių [75] nuomonių bei tradicijų, kurios formavo jo gyvenimą, ir priėmė nurodymus iš tiesos Šaltinio.

Tolimesnis apaštalo Pauliaus gyvenimas buvo įkvėptas vienintelio – pasiaukojimo – principo ir meilės tarnystės. Jis sakė: „*Aš skolingas graikams ir barbarams, išmintingiems ir neišmanantiems*» (*Romiečiams 1, 14*); „*Kristaus meilė valdo mus*» (*2 Korintiečiams 5, 14*).

Būdamas didžiausias žmonijos mokytojas, Paulius ėmėsi ir pačių žemiausių, ir pačių aukščiausių pareigų. Jis pripažino, jog darbas būtinas ir rankoms, ir protui, bei išsilaikė savo rankų darbu. Kasdien skelbdamas Evangeliją didžiuosiuose civilizacijos centruose, jis užsidirbo duoną ausdamas palapines. „*Jūs gi žinote, kad mano ir palydovų reikalams tarnavo šitos va mano rankos* – sakė Paulius (*Apaštalo darbu 20, 34*).

Paulius buvo apdovanotas itin šviesiu protu, ir jo gyvenimas liudijo retą išmintį. Jo mokyme dėstomi svarbiausi principai, kurių nežinojo net žymiausi to meto protai. Tų principų pavyzdys yra ir jo gyvenimas. Apaštalas Paulius išsiskyrė tokia didžiule išmintimi, greita nuovoka ir gailestinga širdimi, kuri suartino žmones ir įgalino jį pažadinti jų kilnesnę prigimtį bei įkvėpti juos dvasingesniam gyvenimui.

Štai ką jis pasakė pagonims listriečiams, kalbėdamas apie gamtos liudijamą Dievą, visokeriopo gėrio Šaltinį: „*Iš dangaus duodavo jums lietaus bei [76] vaisingų metų, teikė jums maisto ir širdies džiaugsmo*» (*Apaštalo darbu 14, 17*).

Štai Paulius Filipų požemyje, kur, nepaisant skausmų varstomo kūno, jo šlovinimo giesmė sudrumsčia vidurnakčio tylą. Kai žemės drebėjimas atvėrė kalėjimo duris, vėl pasigirdo Pauliaus balsas – jis su džiaugsmu tarė pagoniui kalėjimo viršininkui: „*Nedaryk sau pikto! Mes visi esame čionai*» (*Apaštalų darbų 16, 28*). Bet kuris kitas žmogus, pasirodžius kalėjimo viršininkui, būtų nustėręs. O kalėjimo viršininkas, suvokęs, koks realus Paulių palaikantis tikėjimas, pasiteiravo, kaip galėtų būti išgelbėtas ir kartu su visa šeima prisijungė prie persekiojamų Kristaus mokinių.

O štai Paulius Atėnuose, priešais Areopago tarybą, kur mokslą atremia mokslu, logiką – logika, o filosofiją – filosofija. Atkreipkite dėmesį, su koku dieviškos meilės sutektu taktiškumu jis rodo į Jėhovą, kaip į „nežinomą Dievą“, kurį jo klausytojai, patys to nežinodami, garbino; jų pačių poeto žodžiais jis vaizduoja Dievą kaip Tėvą, kurio vaikai jie besą. Štai jis, tais kastų laikais, kai buvo visiškai nepripažįstamos žmogaus teisės, iškelia didžiąją tiesą apie žmonių brolybę, skelbdamas, kad Dievas „iš vienos šaknies išvedė visą žmonių giminę, kuri gyvena visoje žemėje. Tai Jis nustatė aprėžtus laikus ir apsigyvenimo ribas, kad žmonės ieškotų Dievo ir taiytum apčiuopomis Jį atrastų, nes Jis visiškai netoli nuo kiekvieno iš mūsų» (*Apaštalų darbų 17, 26.27*).

[77] Paklauskite Pauliaus Festo rūmuose, kai karalius Agripa, apkaltintas Evangelijos tiesos, sušuko: „*Tuoju, žiūrėk, įtikinsi mane krikščionimi tapti*“. Parodęs į savo grandines, Paulius švelniai ir mandagiai atsakė: „*Duok, Dieve, kad ar tuoju, ar ne tuoju ne tik tu, bet ir visi, šiandien girdėję mane kalbant, taptų tokie, kaip aš, tik be šitų pančių!*» (*Apaštalų darbų 26, 28.29*)

Taip prabėgo jo gyvenimas, kurį jis apibūdino šiais žodžiais: „*Dažnai būdavau kelionėse, upių pavojuose, pavojuose nuo plėšikų, pavojuose nuo savo tautiečių, pavojuose nuo pagonių, miesto pavojuose, dykumos pavojuose, jūros pavojuose, pavojuose nuo netikrų brolių. Man teko daug triūsti ir vargti, dažnai budėti naktimis, badauti ir trokšti, dažnai pasninkauti, dažnai kęsti šaltį ir nuogumą*» (*2 Korintiečiams 11, 26.27*). „*Keikiami mes laiminame, persekiojami ištveriamo, piktžodžiaujami maloniai atsakome [...], kai liūdime ir visų laikų esame linksni, kai, būdami beturčiai, praturtiname daugelį, kai nieko neturime ir viską turime*» (*1 Korintiečiams 4, 12.13; 2 Korintiečiams 6, 10*).

Tarnystėje jis atrado savąjį džiaugsmą, ir baigiantis jo sunkiam gyvenimui, atsigręžęs į kovas ir pergales, Paulius galėjo pasakyti: „*Iškovoju gerų kovų*» (*2 Timotiejui 4, 7*).

Šios istorijos be galo įdomios. Niekam jos nėra tokios svarbios, kaip jaunimui. Dėl sunkaus [78] tarnavimo Dievui Mozė atsisakė karalystės, Paulius – turtų ir savo tautos pagarbos. Daugeliui šių žmonių gyvenimas atrodo kupinas gerovės atsisąžinimo ir pasiaukojimo. Ar tikrai taip buvo? Kristaus paniekinimas Mozei buvo didesnis turtas už visus Egipto lobius. Paulius skelbė: „*Bet tą pirmenybę aš dėl Kristaus palaikiau nuostoliu. O taip! Ai iš tikrųjų visa laikau nuostoliu, palyginti su Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybe. Dėl Jo aš ryžausi visko netekti ir viską laikau sąslavomis, kad tik laimėčiau Kristų*» (*Filipiečiams 3, 7-8*). Jis buvo patenkintas savo pasirinkimu.

Mozei buvo pasiūlyti faraonų rūmai ir monarcho sostas; tačiau tuose auksu tviskančiuose rūmuose tarpo nuodėmingi malonumai, priverčiantys žmones užmiršti Dievą, todėl jis verčiau pasirinko „išliekantį lobį

ir gerovę» (Patarlių 8, 18). Užuoat susiejęs savo likimą su Egipto didybe, jis verčiau pasirinko siekti Dievo tikslo. Užuoat leidęs įstatymus Egiptui, jis, vadovaujamas Dievo, skelbė įstatymus pasauliui. Jis tapo Dievo įrankiu, pateikiančiu žmonėms tuos principus, kurie saugo ir namus, ir visuomenę, kurie yra kertinis tautų klestėjimo akmuo, – principus, kuriuos garsiausi pasaulio žmonės šiandien pripažįsta kaip pagrindą viskam, kas yra geriausia žmonių valdžios struktūrose.

Egipto didybė virto dulkėmis. Nebeliko jo jėgos ir civilizacijos. Tačiau Mozės darbas nepražus. [79] Didieji teisingumo principai, dėl kurių įtvirtinimo jis gyveno, yra amžini..

Mozės viso gyvenimo darbą ir jo širdį apsunkinusį rūpestį įkvėpė Artumas To, kuris „išsiskiria iš dešimties tūkstančių [...], visas Jis — malonumas» (*Giesmių giesmės 5, 10.16*). Su dykumoje klaidžiojančiu Kristumi, su Kristumi ant Atsimainymo kalno, su Kristumi Dangaus rūmuose Mozės gyvenimas Žemėje buvo palaimintas ir laiminantis, o Danguje – pagerbtas.

Paulių jo gausybėje darbų taip pat palaikė Dievo Artumo jėga. „Aš visa galiu Tame, kuris mane stiprina", – pasakė jis (*Filipiečiams 4, 13*). „Kas gi mus atskirs nuo Kristaus meilės? Ar vargas? ar priespauda? ar persekiojimas? ar badas? ar nuogumas? ar pavojus? ar kalavijas? [...] Tačiau visa mes lengvai nugalime per Tą, kuris mus pamilo. Aš juk esu tikras, kad nei mirtis, nei gyvenimas, nei angelai, nei kunigaikštystės, nei dabartis, nei ateitis, nei galybės, nei aukštumos, nei gelmės, nei jokie kiti kūriniai negalės mūsų atskirti nuo Dievo meilės, kuri yra mūsų Viešpatyje Kristuje Jėzuje» (*Romiečiams 8, 35-39*).

Ir vis dėlto Paulius laukė būsimojo džiaugsmo kaip atlygio už savo triūšą – to paties džiaugsmo, dėl kurio Kristus ištverė kryžiaus kančias ir nepaisė gėdos, – džiaugsmo išvysti savo darbo vaisius. „Kas gi yra mūsų viltis, džiaugsmas ir pasididžiavimo vainikas prieš mūsų Viešpatį Jėzų, kai Jis ateis, [80] jeigu ne jūs?! Taip, jūs esate mūsų garbė ir džiaugsmas!» (*1 Tesalonikiečiams 2, 19.20*)

Kas gali išmatuoti apaštalo Pauliaus atlikto darbo poveikį pasauliui? Už visa tai, kas palengvina kančias, guodžia liūdesy, užkerta kelią blogiui, kas pakelia gyvenimą nuo savanaudiškumo bei juslingumo ir pašlovina jį nemirtingumo viltimi, kiek turime būti dėkingi Pauliui ir jo bendražygiams, kurie su Dievo Sūnaus Evangelija nepastebimi keliavo nuo Azijos iki Europos krantų?

Ar verta tapti Dievo įrankiu ir skleisti tokius palaiminimus? Ar bus verta amžinybėje stebėti tokio darbo vaisius?

[82] „Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs!“

[83] Dievo siųstasis mokytojas

„Apsvarstykite“.

*„Jo vardas bus Nuostabasis Patarėjas,
Galingasis Dievas, Amžinasis Tėvas,
Ramybės Kunigaikštis» (Izaijo 9, 5).*

Dievo siųstuoju Mokytoju Dangus dovanojo žmonėms visa, ką turėjo geriausia ir didingiausia. Tas, kuris stovėjo Aukščiausiojo tarybos, kuris gyveno pačioje Amžinojo šventykloje, buvo išrinktas, kad asmeniškai atskleistų žmonijai Dievo pažinimą.

Per Kristų atsklido visi dieviškosios šviesos spinduliai, kada nors pasiekę nupuolusį pasaulį. Tai Jis kalbėjo per kiekvieną, kuris per visą šimtmečių istoriją skelbė žmonėms Dievo Žodį. Žymiausių ir kilniausių širdžių pasiekimai Žemėje – tai Jėzaus atspindžiai. Juozapo tyrumas ir geranoriškumas, Mozės tikėjimas, nuolankumas ir kantrybė, Elizejaus tvirtumas. Danieliaus kilnumas bei ryžtas, Pauliaus įkarštis ir pasiaukojimas – visuose šiuose žmonėse, kaip ir kituose, gyvenusiuose Žemėje, pasireiškusios protinės ir dvasinės jėgos tebuvo Jo šlovės švytėjimo atspindžiai. Jame glūdi tobulas idealas.

[84] Kad atskleistų šį idealą, kaip vienintelį teisingą siektiną matą; kad parodytų, kuo gali tapti kiekvienas žmogus; kuo žmoguje apsigyvenus Dievui gali tapti visi Jį priėmusieji – dėl to Kristus atėjo į pasaulį. Jis atėjo parodyti, kaip turėtų būti ugdomi žmonės, kad tiktų tapti Dievo vaikais; kaip būdami Žemėje jie turi įgyvendinti Dangaus principus ir gyventi dangiškąjį gyvenimą.

Didžiausia Dievo dovana buvo suteikta tam, kad būtų patenkintas didžiausias žmogaus poreikis. Šviesa pasirodė tada, kai pasaulio tamsa buvo juodžiausia. Dėl klaidingo mokymo žmonių protai jau seniai buvo nusigręžę nuo Dievo. Vyraujančiose švietimo sistemose dieviškojo apreiškimo vietą buvo užėmusi žmogiška filosofija. Vietoj Dangaus duotojo tiesos mato, žmonės vadovavosi savo pačių susikurtais kriterijais. Jie nusigręžė nuo gyvybės Šviesos ir nužingsniavo, pasišviesdami savo pačių kurstomos ugnies kibirkštimis.

Atsiskyrus nuo Dievo, kuris vienintelis teikė žmonijai jėgą, jų stiprybė tapo silpnybe. Jie nesugebėjo pasiekti net savo pačių kriterijų. Tikro tobulumo ilgesį jie maldė išore ir apsimetinėjimu. Panašumas išstūmė tikrovę.

Kartkartėm atsirasdavo mokytojai, kurie kreipdavo žmonių dėmesį į tiesos Šaltinį. Vėl būdavo sugrąžinami teisingi principai, tad žmonių gyvenimas liudijo apie atgautą jėgą. Tačiau šios pastangos [85] trukdavo neilgai. Esamos blogybės trumpam būdavo suvaldytos, tačiau nuopuolis išlikdavo. Reformatoriai

buvo kaip tamsoje suspindusi šviesa; bet ir jie negalėjo jos išsklaidyti. Pasaulis „*labiau mylėjo tamsą nei šviesą*« (Jono 3, 19).

Kai Kristus atėjo į Žemę, žmonija, jau atrodė, pasieks savo žemiausią nuopuolio ribą. Buvo paniekinti net patys visuomenės pamatai. Gyvenimas tapo netikras, dirbtinis. Žydai, netekę Dievo Žodžio jėgos, skleidė pasaulyje protą paralyžiuojančias bei sielą marinančias tradicijas ir prasimanymus. Dievo garbinimą „*Dvasia ir tiesa*» pakeitė žmonių garbinimas nesibaigiančiu jų pačių sukurtu apeigų maratonu. Visame pasaulyje visos religijos sistemos po truputį prarado įtaką protui ir sielai. Pasipiktinę melu ir prasimanymais, trokšdami leisti į apmąstymus, žmonės persismelkė neištikimybe ir materializmu. Negalvodami apie amžinybę, jie gyveno šia diena.

Nustoję pripažinti Dievą, jie nustojo gerbti ir žmogų. Tiesa, garbingumas, sąžiningumas, pasitikėjimas, užuojauta nyko šioje Žemėje. Nepasotinamas godumas ir protą temdančios ambicijos gimdė nepasitikėjimą. Mintys apie pareigą, apie stipriųjų pareigą silpniesiems, apie žmogiškąjį orumą ir žmonių teises buvo atmestos kaip tušti svaichiojimai ar nesąmonės. Eiliniai žmonės buvo laikomi gyvuliais, ant kurių galima krauti naštas, įrankiais ar priemone ambicingųjų tikslams [86] pasiekti. Turtas ir valdžia, atsipalaidavimas ir pataikavimas savo įnoriams buvo laikomi didžiausiu gėriu. Tą amžių charakterizavo fizinis nuopuolis, protinis sąstingis ir dvasinė mirtis.

Kaip žmonių piktos aistros bei tikslai išstūmė Dievą iš jų minčių, taip Jo užmarštis dar labiau stūmė juos blogio link. Nuodėmę pamilusi širdis savaip įsivaizdavo Dievą, ir ši samprata tik stiprino nuodėmės įtaką. Pataikaudami sau, žmonės pradėjo manyti, kad Dievas toks, kaip ir jie, – kad Jo tikslas yra pašlovinti Save, o Jo reikalavimai tenkina Jo paties malonumus; kad tai Esybė, kuri žmones išaukština arba pražudo, priklausomai nuo to, padeda jie ar trukdo Jam siekti Jo savanaudiškų tikslų. Žemesnėms klasėms Aukščiausiasis beveik nesiskyrė nuo jų engėjų, tik buvo galingesnis už juos. Tokios idėjos formavo visas religijas. Kiekviena iš jų tebuvo pasipelnymo sistema. Dovanomis ir apeigomis maldininkai stengėsi permaldauti Dievą ir pasinaudoti Jo malone. Tokia religija, nedaranti jokios įtakos nei širdžiai, nei sąžinei, tegalėjo būti apeigų vartinė, kuri vargino žmones ir iš kurios jie troško išsivaduoti, pasinaudoję tuo, ką ji gali duoti. Taigi nevaldomas blogis vis labiau vešėjo, o dėkingumas ir gėrio troškimas tirpo. Žmonės prarado Dievo atvaizdą ir gavo jiems vadovaujančios demoniškos jėgos antspaudą. Visas pasaulis darėsi ištvirkimo kloaka.

[87] Žmonijai liko vienintelė viltis – kad j šią prieštarų ir sugedusių elementų masę bus įmesta naujo raugo, kad žmonijai bus suteikta naujo gyvenimo jėga ir kad pasauliui bus sugrąžintas Dievo pažinimas.

Atnaujinti šio pažinimo atėjo Kristus. Jis atėjo, kad paneigtų neteisingus mokymus, kuriais tvirtinusieji pažįstantys Dievą klaidingai pristatė Jį. Jis atėjo apreikšti Jo Įstatymo prigimtį ir Savo charakteriu atskleisti šventumo grožį.

Kristus atėjo į pasaulį kupinas amžinybės meilės. Nušlavęs į šalį visus savo naudos siekius, kurie varžė Dievo Įstatymą, Jis parodė, jog tai meilės Įstatymas, Dievo gerumo išraiška. Jis atskleidė, jog paklusnumas Įstatymo principams lemia žmonijos laimę, o kartu ir visuomenės stabilumą – jos pagrindą ir karkasą.

Dievo Įstatymas anaip tol nėra despotiški reikalavimai – jis duotas žmonėms kaip gynybinė užtvara, kaip skydas. Kas priima jo principus, tampa apsaugotas nuo blogio. Ištikimybė Dievui apima ištikimybę žmogui. Taigi Įstatymas saugo kiekvieno žmogaus teises ir jo individualybę. Jis neleidžia pranašesniai engti kitus, o pavaldiniui nepaklusti. Jis užtikrina žmogaus gerovę ir šiame, ir būsimajame pasaulyje. Paklusnumas užtikrina amžinąjį gyvenimą, nes išreiškia per amžius išlikiančius principus. Kristus atėjo, kad parodytų, kokie vertingi dieviškieji principai, atskleisdamas [88] jų galią atgaivinti žmoniją. Jis atėjo pamokyti, kaip įsisavinti ir taikyti šiuos principus.

Neretai žmonės viską vertina pagal išorę. Kai religija praranda savo jėgą, ji iškelia pompastiką. To meto mokytojai stengėsi įdiegti pagarbą pasipuikavimu ir pasirodymu. Jėzaus gyvenimas visam tam buvo akivaizdus kontrastas. Jo gyvenimas atskleidė, kokie beverčiai yra tie dalykai, kuriuos žmonės laikė didžiausia gyvenimo būtinybe. Gimęs kukliausioje aplinkoje, gyvenęs valstiečio namuose, valgęs paprastą maistą, padėjęs dailidės darbuose, gyvenęs tyliai, tamsioje aplinkoje, susitapatinęs su pasauliui nežinomais darbininkais, tomis sąlygomis ir toje aplinkoje Jėzus mokėsi pagal dieviškąjį ugdymo planą. Jo nedomino to meto mokyklos, kuriose buvo sureikšminamos smulkmenos ir sumenkinami svarbūs dalykai. Išsilavinimą Jis gavo tiesiai iš Dangaus paskirtųjų šaltinių: iš naudingo darbo, iš Šventojo Rašto ir gamtos, iš gyvenimo patirties – Dievo vadovėlių, kupinų žinių tiems, kurie ima juos norinčia ranka, žvelgia reginčiomis akimis ir skaito suprantančia širdimi. „*Vaikelis augo ir stiprėjo; jis darėsi pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo su Juo*» (Luko 2. 40).

Taip pasirengęs, Jėzus išėjo atlikti Savo misijos. Kiekvienas Jo bendravimas su žmonėmis taip laimino juos ir teikė jėgų keistis, kaip pasaulis dar nebuvo regėjęs.

[89] Tas, kuris nori pakeisti žmoniją, turi ją suprasti. Žmonės galima pasiekti ir pakelti tik per užuojautą, tikėjimą ir meilę. Čia Kristus iškyla kaip vyriausiasis Mokytojas; iš visų kada nors gyvenusių Žemėje Jis vienintelis tobulai suprato žmogaus sielą. „*Mes juk turime ne tokį vyriausiąjį kunigą (vyriausiąjį mokytoją, mat kunigai buvo ir mokytojai), kuris negalėtų atjausti mūsų silpnų, o, kaip ir mes, visaip gundytą, tačiau nenusidėjusį. [...] Pats iškentęs gundymus, Jis gali padėti tiems, kurie yra gundomi*» (Hebrajams 4, 15; 2, 18).

Vienintelis Kristus pats patyrė visą sielvartą ir pagundas, kurios tenka žmonių daliai. Niekas kitas, gimęs iš moters, nebuvo taip nuožmiai persekiojamas pagundų; niekas kitas taip sunkiai nenešė pasaulio nuodėmės ir skausmo naštos. Nėra nieko kito, kurio užuojauta būtų tokia gili ir tokia švelni. Išgyvenęs viską, ką ir kiekvienas žmogus, Jis gebėjo ne tik įsijausti, bet ir jausti tai, ką jaučia visi nesantieji sunkias naštas, gundomi ir kovojantys.

Kristus gyveno tuo, ko mokė. „*Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip Aš jums dariau*“, – pasakė Jis mokiniams. – [...] *kaip Aš kad vykdaau Savo Tėvo įsakymus*» (Jono 13, 15; 15, 10). Taigi Kristaus žodžiai tobulai iliustravo Jo gyvenimą. Maža to, Jis įkūnijo tai, ko mokė. Jo žodžiai išreiškė ne tik Jo gyvenimo patirtį, bet ir Jo charakterį. Jis ne tik mokė tiesos, bet ir Pats buvo tiesa. Būtent tai suteikėjo mokymui jėgą.

[90] Kristus karštai priekaištavo dėl negerovių. Nebuvo antro tokio, kuris taip nekenė blogio; nebuvo antro tokio, kuris taip drąsiai jo atsižadėtų. Jau pats Jo buvimas buvo priekaištas viskam, kas neteisinga ir

žema. Jo tyrumo šviesoje žmonės išvysdavo savo nešvarą, suprasdavo, kokie niekingi ir neteisingi jų gyvenimo tikslai. Tačiau kartu Jis juos traukė. Tas, kuris sukūrė žmogų, žinojo žmonijos vertę. Kristus pasmerkė blogį, kankinantį tuos, kuriuos Jis norėjo palaiminti ir išgelbėti. Kiekvieniame žmoguje, kad ir kaip nupuo- lusiam, Jis regėjo Dievo sūnų, tą, kuriam galima sugrąžinti privilegiją bendrauti su Dievu.

„*Dievas juk nesiuntė Savo Sūnaus į pasaulį, kad Jis pasaulį pasmerktų, bet kad pasaulis per Jį būtų išgelbėtas*» (Jono 3, 17). Žvelgdamas į kenčiančius ir nupuolusius žmones, Kristus matė pagrindą vilčiai ten, kur buvo tik neviltis ir griuvėsiai. Jei tik žmogus suprato, kad jam reikalinga pagalba, Kristus įžvelgė galimybę jį pakelti. Gundomas, sugniuždytas, viltį praradusias ir pasirengusias pražūti širdis Jis pasitikdavo ne smerkdamas, o laimindamas.

Palaiminimai buvo Jo pasveikinimas visai žmonių šeimai. Žvelgdamas į didžiulę minią, susirinkusią pasiklausti Kalno pamokslo, Kristus, regis, akimircai užmiršo, kad Jis ne danguje, ir kreipėsi žinomu šviesos pasaulio pasveikinimu. Iš Jo lūpų plaukė palaiminimai, kaip ilgai užgniaužto šaltinio versmė.

[91] Nusigręžęs nuo ambicingų, savimi patenkintų šio pasaulio numylėtinių, Jis skelbė palaimintus tuos, kurie, kad ir kokie dideli būtų jų poreikiai, priima Jo šviesą bei meilę. Turintiems vargdienio dvasią, liūdintiems, persekiojamiems Jis tiesė rankas sakydamas: „*Ateikite pas Mane visi [...]; Aš jus atgaivinsiu!*» (Mato 11, 28)

Kiekvieniame žmoguje Kristus matė begalines galimybes. Jis regėjo žmones tokius, kokie jie gali būti, pakeisti „*Viešpaties, mūsų Dievo*» (Psalmyno 90, 17) malonės. Žiūrėdamas į juos su viltim, Jis įkvėpdavo viltį. Pasitikdamas juos su pasitikėjimu, Jis sukeldavo pasitikėjimą. Atskleisdamas Savyje tikrą žmogaus idealą, Jis skatino jo trokšti ir tikėti. Niekinami ir nupuolę Jo akivaizdoje suprasdavo, kad jie vis dar yra žmonės, ir trokšdavo pasirodyti verti Jo pagarbos. Daugelyje širdžių, kurios atrodė mirusios viskam, kas šventa, prabusdavo nauji impulsai. Nevienam puolusiam į neviltį atsiverdavo naujo gyvenimo galimybė.

Kristus susiedavo žmones su Savo širdimi meilės ir pasišventimo ryšiais; tais pačiais ryšiais Jis susiedavo juos ir su jų artimaisiais. Su Juo meilė buvo gyvenimas, o gyvenimas – tarnystė. „*Dovanai gavote, dovanai ir duokite!*» – pasakė Kristus (Mato 10, 8).

Jėzus paaukojo Save už žmoniją ne tik ant kryžiaus. Kai Jis „*vaikščiojo, darydamas gera*» (Apaštalų darbu 10,38), kiekviena diena tapdavo Jo gyvenimo [92] auka. Taip gyventi buvo galima tik vienu būdu. Jėzus buvo visiškai priklausomas nuo Dievo ir atsidavęs Jam. Žmonės kartkartėmis atsiduria Aukščiausiojo slaptoje, po Visagalio šešėliu; ten kurį laiką pasilieka, ir tai pasireiškia kilniais darbais. Paskui jų tikėjimas išblėsta, bendravimas su Dievu nutrūksta, ir viso gyvenimo darbas lieka neatliktas. Tačiau Jėzaus gyvenimas buvo nuolatinis pasitikėjimas, palaikomas nuolatinio bendravimo su Dievu; ir Jo tarnavimas Dangui ir Žemei buvo be menkausio nesėkmės šešėlio.

Kaip žmogus, Jis meldėsi priešais Dievo sostą, kol Jo žmogiškumas buvo užlietas dangiškos srovės, sujungusios žmoniją su Dievu. Priėmęs gyvybę iš Dievo, Jis teikė gyvybę žmonėms.

„*Niekados žmogus nėra taip kalbėjęs!*» (Jono 7, 46) Toks pasakymas apie Kristų būtų buvęs teisingas, jeigu Jis būtų mokęs tik apie fizinius ir intelekto dalykus, arba jeigu Jo mokymas būtų apsiribojęs vien teoriniais samprotavimais. Jis galėjo atskleisti paslaptis, reikalavusias šimtus metų sunkaus triūso, skverbiantis į jas.

Jis galėjo parodyti mokslininkams tai, kas ligi laikų pabaigos būtų teikę peno apmąstymams ir skatinę atradimus. Tačiau Jis to nepadarė. Jis nepasakė nieko, kas patenkintų smalsumą ar puoselėtų savanaudiškas ambicijas. Jis nenarpliojo abstrakčių teorijų, o kalbėjo apie tai, kas būtina charakteriui tobulėti, kas praplėstų žmogaus galimybes pažinti Dievą [93] bei ugdytų jo gebėjimus daryti gera. Jis kalbėjo apie tiesas, susijusias su gyvenimo būdu ir susiejančias žmogų su amžinybe.

Užuot raginęs žmones tyrinėti pačių žmonių sukurtas teorijas apie Dievą, Jo Žodį ar Jo darbus, Kristus mokė juos žvelgti į Jį – tokį, koks Jis apreikštas Savo darbuose, Savo Žodyje ir per Savo Apvaizdą. Kristus priartino žmonių protus prie Begalinio proto.

Žmonės „*labai stebėjosi Jo mokslu, nes Jo žodis dvelkė galybe*» (Luko 4, 32). Anksčiau dar niekas nebuvo kalbėjęs su tokia jėga, kuri pažadina mąstymą, įkvėpia siekius, ugdo visus kūno, proto ir sielos gebėjimus.

Kristaus mokymas, kaip ir Jo užuojauta, apglėbė pasaulį. Nėra tokių gyvenimiškų aplinkybių ar žmogaus patirtos krizės, kurių nebūtų numatęs Jo mokymas ar to mokymo principai. Jis – visų mokytojų Kunigaikštis, ir Jo žodžiai ves Jo bendradarbius ligi laikų pabaigos.

Kristui dabartis ir ateitis, tai, kas arti, ir tai, kas toli, – viena. Jis matė visus žmonijos poreikius. Prieš Jo akis buvo atskleistos visos žmonių pastangų ir pasiekimų, pagundų ir konfliktų, dilemų ir pavojų scenos. Jam buvo žinomos visos širdys, visi namai, visi džiaugsmas, malonumai ir siekiai.

Jis kalbėjo ne tik už visą žmoniją, bet ir jai. Mažam vaikui gražų gyvenimo rytmetį; karštai, [94] neramiai jaunuolio širdžiai; žmonėms pačiame jėgų žydėjime, nešantiems atsakomybės ir pareigos naštas; silpniems ir pavargusiems senoliams – Jo žinia buvo skirta visiems, kiekvienam žmonijos vaikui, kiekvienoje šalyje, visais laikais.

Jo mokymas aprėpė laiko ir amžinybės temas, regimųjų dalykų sąsają su neregimaisiais, praeinančius kasdieninio gyvenimo įvykius bei svarbius būsimąjo gyvenimo klausimus.

Kristus parodė teisingą šio gyvenimo dalykų vietą – jie pavaldūs amžiniesiems; tačiau Jis anaipatol neignoravo jų svarbos. Jis mokė, kad Dangus ir Žemė yra susiję ir kad dieviškos tiesos pažinimas parengia žmogų geriau atlikti kasdieninio gyvenimo pareigas.

Kristaus akyse viskas turėjo tikslą. Vaiko žaidimai, suaugusio žmogaus triūsas, gyvenimo malonumai, rūpesčiai bei skausmai – viskas buvo priemonė vienam tikslui – Dievo apreikšimui, kad žmonija būtų pakelta.

Iš Jo lūpų Dievo Žodis pasiekdavo žmonių širdis su nauja jėga ir nauja prasme. Jo mokymas atskleidavo kūrinius naujoje šviesoje. Gamta vėl suspindo ta šviesa, kurią buvo užtemdžiusi nuodėmė. Visuose faktuose bei išgyvenimuose buvo atskleista dieviškoji pamoka bei galimybė bendrauti su Dievu. Dievas vėl apsigyveno Žemėje; žmonių širdys jautė Jo buvimą; pasaulį apglėbė Jo meilė. Dangus nužengė pas žmogų. Kristuje žmonių [95] širdys pripažino Tą, kuris atvėrė jiems amžinybės mokslą – „*Emanuelis [...], Dievas su mumis*”.

Dievo atsiųstame Mokytojuje susikoncentruoja visas tikro ugdymo darbas. Šiandien apie šį darbą, kaip ir apie tą, kurį Jis atliko prieš tūkstantį aštuonis šimtus metų¹, Išgelbėtojas kalba: „*Aš esu Pirmasis ir*

Paskutinysis, ir Gyvasis, [...] Aš esu Alfa ir Omega, Pradžia ir Pabaiga» (Apreiškimo 1, 17.18; 21, 6). Esant tokiam Mokytojui, tokiai dieviško auklėjimo galimybei, būtų didžiausia kvailystė siekti išsilavinimo atskirai nuo Jo – siekti būti išmintingiems be Išminties; būti teisingiems atmetant Tiesą; ieškoti apšvietimo be Šviesos ir egzistencijos be Gyvybės; nusigręžti nuo gyvojo vandens Versmės ir pasidirbinti kiauras statines, kurios praleidžia vandenį.

Štai Jis vis dar kviečia: „Jei kas trokšta, teateina pas Mane ir tegu geria. Kas Mane tiki, kaip Raštas sako, iš jo vidaus plūs gyvojo vandens srovės. [...] O kas gers vandenį, kurį Aš duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps jame versme vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą» (Jono 7, 37.38; 4, 14).

[97] Jo metodų pavyzdžiai

*„Aš apreiškiau Tavo vardą žmonėms,
kuriuos Man davei“.*

Ryškiausias Kristaus, kaip Mokytojo, metodikos pavyzdys yra tai, kaip Jis mokė dvylika pirmųjų Savo mokinių. Tiems žmonėms turėjo tekti svarbi atsakomybė. Jis išsirinko juos kaip žmones, kuriems galės suteikti Savąją Dvasią ir kurie bus tinkami tęsti Jo darbą Žemėje, kai Jis turės ją palikti. Jiems, skirtingai nei visiems kitiems, Kristus suteikė privalumą bendrauti su Juo. Per asmenišką bendravimą Jis atsiskleidė šiems išrinktiesiems bendradarbiams. Mylimiausias Kristaus mokinyš Jonas pasakė: *„Gyvenimas pasirodė, ir mes regėjome ir liudijame» (1 Jono 1, 2).*

Tik per tokį bendravimą – proto su protu, širdies su širdimi, žmogaus su Dievu – gali būti perteikta ta gaivinanti jėga, kurią ir turi perteikti tikras ugdymas. Tik gyvybė gimdo gyvybę.

Mokydamas Savo mokinius, Gelbėtojas laikėsi tos ugdymo sistemos, kuri buvo sukurta iš pat pradžių. Dvylika išrinktųjų ir keletas kitų, kurie, rūpinantis jų reikmėmis, kartkartėmis pabendraudavo su šiais pirmaisiais, buvo Jėzaus šeima. Jie būdavo su Juo namuose, prie stalo, asmeniniame kambarėly, lauke. Jie lydėjo Jį kelionėse, dalijosi su [98] Juo sunkumais bei išbandymais, ir, kiek sugebėjo, pasinėrė į Jo darbą.

Kartais Jėzus mokydavo juos, susėdusius ant kalno šlaito, kartais – prie jūros ar žvejo valtyje, kartais einant keliu. Jam kalbant minioms, mokiniai sustodavo uždaru ratu. Jie spietėsi kuo arčiau, kad išgirstų kiekvieną nurodymą. Jie buvo atidūs klausytojai, trokštantys suprasti tiesas, kurių turėjo mokytis visas šalis per visus laikus.

Pirmieji Jėzaus mokiniai buvo išrinkti iš paprastų žmonių. Tie Galilėjos žvejai buvo kuklūs, neraštingi; jie neturėjo rabinų išsimokslinimo ir nebuvo įnikę į jų papročius – juos buvo užgrūdinusi rūsti darbo ir gyvenimo sunkumų disciplina. Tai buvo iš prigimties gabūs ir norintys mokytis žmonės – tokie žmonės galėjo būti ugdomi ir rengiami Išgelbėtojo darbui. Įprastiniame gyvenimo kely dažnas darbštus žmogus,

kantriai atliekantis savo kasdienines užduotis, nè nežino apie savo snaudžiančius sugebėjimus, kurie pažadinti iškeltų jį į didžiausių pasaulio vadovų gretas. Kaip tik tokie buvo Gelbėtojo pašauktieji tapti Jo bendradarbiais. Ir jiems pasisekė būti trejus metus ugdomiems didžiausio Mokytojo, kokį kada nors pažinojo pasaulis.

Šie pirmieji mokiniai buvo labai skirtingi. Jie turėjo tapti pasaulio mokytojais, taigi jų charakteriai atstovavo patiems įvairiausiems tipams. Tarp jų buvo levitas Matas, mokesčių rinkėjas, pašauktas [99] iš verslo pasaulio, padlaižiavęs Romai; fanatikas Simonas, bekompromisiškas imperinės valdžios priešas; impulsyvusis, savimi patenkintas, nuo- širdusis Petras su savo broliu Andriejum; gabus, manieringasis, piktavalis judėjas Judas; Pilypas ir Tomas – ištikimi, nuoširdūs, tačiau nepatiklūs; broliai Jokūbas ir Judas – ne tokie išsiskiriantys tarp mokinių, tačiau kupini jėgos, pozityvūs ir savo ydomis, ir dorybėmis; Natanaelis, nuoširdumo ir patiklumo vaikas; bei ambicingieji, pilni meilės Zebediejaus sūnūs.

Kad sėkmingai atliktų darbą, kuriam jie buvo pašaukti, šių mokinių – tokių skirtingų savo prigimtinių savybėmis, išsilavinimu bei gyvenimo įpročiais – jausmai, mintys ir veiksmai turėjo būti suvienyti. Si vienybė ir buvo Kristaus tikslas. Būtent tam Jis stengėsi suvienyti juos su Savimi. Mokiniams pavesto Kristaus darbo našta atskleidžiama Jo maldoje Tėvui: „*Tegul visi bus viena! Kaip Tu, Tėve, Manyje ir Aš Tavyje, tegul ir jie bus viena Mumyse, [...] kad [...] pasaulis pažintų, jog Tu esi Mane siuntęs ir juos myli taip, kaip Mane mylėjai*» (Jono 17, 21-23).

Keičianti Kristaus galia

Iš dvylikos mokinių, keturi turėjo tapti vadovais – kiekvienas savo srityje. Kristus juos tam rengė ir viską numatė. Jokūbui buvo lemta greitai [100] žūti nuo kalavijo; Jonas turėjo ilgiausiai iš brolių sekti savo Mokytoją darbuose ir persekiojimuose; Petras pirmasis ėmė griauti šimtmečiais statytas užtvaras ir mokyti pagonių pasaulį; ir pagaliau Judas – tarnystėje gebėjęs pralenksti savo brolius, tačiau pasiklydęs savo sielos tiksluose ir nè nemanantis jų išnarplioti. Šiais mokiniiais Kristus labiausiai rūpinosi ir dažniausiai bei uoliausiai juos mokė.

Petras, Jokūbas ir Jonas ieškojo menkiausios galimybės suartėti su savo Mokytoju, ir jų troškimas būdavo patenkinamas. Iš visų Dvylikos jų ryšys su Kristumi buvo artimiausias. Jonas troško dar didesnio artumo, ir jam tai buvo suteikta. Tame pirmajame susirinkime prie Jordano, kai Andriejus, išgirdęs Jėzų, nuskubėjo pakviesti savo brolių, Jonas sėdėjo tylus, paskendęs į nuostabių temų apmąstymus. Jis visada godžiai, įdėmiai klausydavosi Išgelbėtojo. Ir vis dėlto Jono charakteris nebuvo be ydų. Jis nebuvo švelnus, svajingas entuziastas. Jiedu su broliu buvo vadinami „*griaustinio vaikais*» (Morkaus 3, 17). Jonas buvo išdidus, ambicingas, karingas; tačiau po visu tuo dieviškasis Mokytojas įžvelgė karštą, tyrą, mylinčią širdį. Jėzus priekaištavo jam už savanaudiškumą, buvo nusivylęs jo ambicijomis, tyrė jo tikėjimą. Tačiau Jis apreiškė Jonui tai, ko ilgėjosi šio siela, – šventumo grožį, Savo keičiančią meilę. „*Aš apreiškiau Tavo vardą žmonėms, kuriuos Man davei iš pasaulio*“, – pasakė Jis (Jono 17, 6).

[101] Jonas Iš prigimtųjų troško meilės, užuojautos ir bendrystės. Jis brovėsi arčiau Jėzaus, sėsdavo šalia Jo, padėdavo Jam ant krūtinės galvą. Kaip gėlės žiedas geria saulės spindulius ir rasą, taip jis gėrė dieviškąją šviesą bei gyvybę. Jis su meile ir pagarba žvelgė į Gelbėtoją, kol pradėjo trokšti tik vieno – būti panašiam į Kristų bei draugauti su Juo. Jo charakteris ėmė atspindėti Mokytojo charakterį. Jonas pasakė: „Žiūrėkite, kokia meile apdovanojo mus Tėvas: mes vadinamės Dievo vaikai ir esame! Pasaulis nepažįsta mūsų, nes ir Jo nepažino. Mylimieji, mes dabar esame Dievo vaikai, bet dar nepasirodė, kas būsime. Mes žinome, kad kai Jis pasirodys, būsime panašūs į Jį, nes matysime Jį tokį, koks Jis yra. Kiekvienas, kas turi Jame tokią viltį, skaistina pats save, nes ir Jis yra skaistus» (1 Jono 3).

Nuo silpnybės prie galybės

Jokio kito mokinio istorija geriau neilustruoja Kristaus ugdymo metodikos, kaip Petro. Drąsus, ūmus ir savimi pasitikintis, greitas suvokti ir nedvejojantis, kai reikia veikti, suskumbantis keršyti, tačiau mokantis ir nuoširdžiai atleisti, Petras dažnai klysdavo ir dažnai sulaukdavo priekaištų. Tačiau ne rečiau jis buvo giriamas už savo nuoširdžią ištikimybę bei atsidavimą Kristui. Kantriai, su išskirtine meile Išgelbėtojas ugdė Savo nekantrųjį [102] mokinį, stengdamasis valdyti jo pernelyg didelį pasitikėjimą savimi bei mokyti nuolankumo, paklusnumo ir pasitikėjimo Juo. Tačiau ši pamoka buvo išmokta tik iš dalies. Pasitikėjimas savo jėgomis nebuvo išrautas su šaknim.

Dažnai Jėzus prislėgta širdimi mėgindavo atskleisti mokiniams Savo įkalinimo ir kentėjimų scenas. Tačiau jų akims tai likdavo uždengta. Si žinia nebuvo maloni, todėl mokiniai nieko nesuprato. Savigaila, dėl kurios bendravimas su kenčiančiu Kristumi buvo nebemalonus, paskatino Petrą pareikšti: „*Nieku gyvu, Viešpatie, Tau neturi taip atsitikti!*» (Mato 16, 22) Jo žodžiai išreiškė Dvylikos mintis ir jausmus.

Taip jie ir gyveno artinantis krizei – mėgo girtis, tarpusavyje varžėsi, laukdami garbės apdovanojimų ir nė negalvodami apie kryžių.

Petro atvejis jiems visiems buvo pamoka. Tie, kurie pernelyg pasitiki savimi, neatlaikys išbandymų. Kai blogis vis neapleidžiamas, nuo jo Kristus negali apsaugoti. Tačiau, kaip Viešpats ištiesė gelbėjančią ranką, kai bangos, regėjos, tuoj nusineš Petrą, taip Jo meilė gelbėjo jį, kai gilūs vandenys skandino jo sielą. Išdidūs Petro žodžiai stūmė jį vis arčiau prarajos krašto. Ne kartą jis buvo perspėtas: „*Tu [...] išsiginsi Mane pažįstas*» (Luko 22, 34). Susikrimtusi, mylinti mokinio širdis atsakydavo: „*Viešpatie, aš pasiruošęs kartu su Tavimi eiti ir į kalėjimą, ir į mirtį!*» (Luko 22,33) Ir [103] Tas, kuris tiria širdis, pasakė Petrai žodžius, kurie tuo metu nebuvo pakankamai įvertinti, bet sparčiai užslenkančioje tamsoje virto vilties spinduliu: „*Simonai, Simonai! Štai šėtonas pareikalavo persijoti jus tarsi kviečius. Bet Aš meldžiuosi už tave, kad tavasis tikėjimas nesusvyruotų; o tu sutvirtėjęs stiprink brolius!*» (Luko 22, 31-32)

Kai teismo salėje buvo ištarti išsižadėjimo žodžiai; kai Petro meilė ir ištikimybė, pažadinta gailėsčio, meilės ir liūdesio kupino Išgelbėtojo žvilgsnio, paskatino jį nueiti į sodą, kur Kristus verkė ir meldėsi; kai jo paties atgailos ašaros krito ant Kristaus kančios krauju apvarvintos velėnos, Petro sielon įstrigo Gelbėtojo

žodžiai: „*Aš meldžiuosi už tave [...], o tu sutvirtėjęs stiprink brolius!*» Kristus, nors ir numatė Petro [išsiginimo] nuodėmę, nepaliko jo nevilčiai.

Jei Jėzaus žvilgsnis į Petrą būtų buvęs kupinas ne gailesčio, o paniekos; jei pranašaudamas nuodėmę Jis nebūtų suteikęs vilties, kokia juoda būtų Petrą gaubusi tamsa! Kokia siaubinga būtų tos iškankintos sielos neviltis! Kas tą sielvarto ir pasibaisėjimo savimi valandą būtų sulaukę jį nuo Judo praminto kelio? Tas, kuris negalėjo apsaugoti Savo mokinio nuo širdgėlos, nepaliko jo vieno kančioje. Jo meilė neapleidžia ir nepalieka.

Žmonės, patys linkę į blogį, dažnai būna negailestingi gundomiems ir klystantiems. Jie nemoka įžvelgti, kas slypi širdyje, perprasti jos [104] skausmo ir kovų. Jiems reikia mokytis pabarti iš meilės, suduoti taip, kad gytų žaizdos, perspėti su viltimi.

Ne Joną – ne tą, kuris žvelgė į Kristų teismo salėje, stovėjo priėjo kryžiaus ir pirmasis iš Dvylikos suskubo prie kapo – ne Joną, o Petrą paminėjo prisikėlęs Kristus. „*Eikite, pasakykite Jo mokiniams ir Petru: Jis eina pirma jūsų į Galilėją*“, — paskelbė angelas (*Morkaus 16, 7*).

Paskutiniame Kristaus susitikime su mokiniiais prie jūros, Petras, patikrintas triskart užduotu klausimu: „*Ar Mane myli?*“, buvo sugrąžintas į savo vietą tarp Dvylikos. Jam buvo paskirtas darbas; jis turėjo maitinti Viešpaties avis. Paskui Jėzus jam liepė: „*Sek paskui Mane*“, ir tai buvo Jo paskutinis asmeninis nurodymas (*žr. Jono 21, 17-22*).

Dabar Petras galėjo suprasti tuos žodžius. Jam tapo aiškesnė pamoka, kai Kristus, pasisodinęs tarp mokinių mažą vaiką, liepė jiems tapti panašiais į jį. Geriau suvokęs, koks jis yra silpnas ir koks galingas Kristus, jis buvo pasirengęs pasitikėti ir paklusti. Su Kristaus jėga Petras galėjo sekti paskui savo Mokytoją.

Ir baigiantis šio mokinio darbui bei aukojimuisi, jis, anksčiau toks nepasirengęs žvelgti į kryžių, džiaugėsi galėdamas atiduoti savo gyvenimą Evangelijai ir manė, jog tam, kuris kartą išsižadėjo Viešpaties, mirti taip, kaip Mokytojas, yra pernelyg didelė garbė.

[105] Apaštalo Petro pasikeitimo esmė buvo dieviško švelnumo stebuklas. Tai – gyvenimiška pamoka visiems, kurie nori sekti paskui vyriausiąjį Mokytoją.

Meilės pamoka

Nors Jėzus kartais priekaištavo Savo mokiniams ir įspėdavo juos, tačiau Jonas, Petras ir jų broliai Jo nepaliko. Nepaisydami visų priekaištų, jie nusprendė būti su Jėzumi. Ir Išgelbėtojas dėl jų klaidų neatsitraukė nuo jų. Jis ima žmones tokius, kokie jie yra – su visomis ydomis bei silpnybėmis, ir ugdo juos Savo tarnystei, jei tik jie leidžiasi Jo drausminami ir mokomi.

Tačiau buvo vienas iš Dvylikos, kuriam lig pat Savo darbo pabaigos Kristus tiesiogiai neištarė nė vieno priekaištingo žodžio. Per Judą tarp mokinių pasklido priešiško elementas. Susiejęs savo gyvenimą su Jėzumi, jis pajuto Jo charakterio bei gyvenimo žavesį. Judas nuoširdžiai troško pasikeisti ir tikėjosi patirti tai per vienybę su Jėzumi. Tačiau šis troškimas netapo pagrindiniu. Jį valdė savanaudiški siekiai žemiškoje karalystėje, kurią, kaip jis tikėjosi, turėjo sukurti Kristus. Nors Judas pripažino dievišką Kristaus meilės

jėgą, jis nepasidavė jos pranašumui. Jis toliau puoselėjo savo nuomones, buvo linkęs kritikuoti ir smerkti. Kristaus motyvai ir veiksmai, dažnai jam taip nesuprantami, jam kėlė abejones ir nepritarimą, o jo [106] paties klausinėjimai bei ambicijos paveikdavo kitus mokinius. Dažną sykį jų varžymąsi tarpusavyje, kuris pranašesnis, jų nepasitenkinimą Kristaus metodais įkvėpdavo Judas.

Jėzus, matydamas, jog bet koks papriešta- ravimas dar labiau apsunkintų situaciją, vengė tiesioginio konflikto. Siaurą Judo gyvenimo savanaudiškumą Kristus stengėsi išgyvendinti per sąlytį su pasiaukojančia meile. Savo mokyme Jis išdėstė principus, kurie su Šaknimis rovė mokinių egoistiškas ambicijas. Taip buvo dėstoma pamoka po pamokos, ir dažnai Judas suvokdavo, kad vaizduojamas jo charakteris ir rodoma jo nuodėmė, tačiau jis nepasidavė.

Atsispyręs gailestingumo maldavimui, blogio impulsas galutinai įsisiautėjo. Judas, supykęs dėl numanomo priekaišto ir puolęs į neviltį dėl apviltų jo ambicingų svajonių, atidavė savo sielą godumo demonui ir pasiryžo išduoti Mokytoją. Iš kambario, kur buvo švenčiama žydų Pascha, iš Kristaus Artumo teikiamo džiaugsmo, iš nemirtingosios vilties šviesos jis išėjo atlikti savo pikto darbo – į išorinę tamsą, kur nebuvo vilties.

„Mat Jėzus iš pat pradžių žinojo ir kas netiki, ir kas Jį išduos» (Jono 6, 64). Ir vis dėlto, visa tai žinodamas, Jis neatsisakė nei melsti gailestingumo, nei dovanoti meilę.

Matydamas Judo keliamą pavojų, Jis laikė šį mokinį arčiau Savęs, vidiniame Savo išrinktųjų ir [107] patikimų mokinių ratelyje. Kiekvieną dieną sunkiai prislėgta širdimi Jėzus kentė nuolatinį ryšį su ta užsispyrusią, įtaria, rūpestį keliančia dvasia. Jis matė tarp Savo mokinių tarpstant tą nuolatinį, užslėptą bei subtilų priešišumą ir stengėsi duoti jam atkirtį. Jis viską darė, kad šiai pavojuje atsidūrusiai sielai netrūktų galimybės išsigelbėti!

„Gilūs vandenys negali užgesinti meilės, nė potvyniai – jos paskandinti [...]; juk meilė stipri kaip mirtis”

(Giesmių giesmės 8, 7.6).

Judui Kristaus meilės darbas naudos neatnešė. Tačiau to negalima pasakyti apie kitus mokinius. Jiems tai buvo pamoka visam gyvenimui. Šis Jėzaus švelnumo ir kantrumo pavyzdys visą laiką lemdavo jų santykį su gundomais ir klystančiais.

Buvo ir kitų pamokų. Įšventinant Dvyliką, mokiniai labai troško, kad tarp jų būtų ir Judas, mat laikė jį daug žadančiu tarp apaštalų. Jis turėjo daugiau sąlyčio taškų su pasauliu negu jie, pasižymėjo gera reputacija, buvo įžvalgus, sugebėjo vadovauti, ir, pats labai vertindamas savo sugebėjimus, skatino taip pat į save žiūrėti ir mokinius. Tačiau metodai, kuriuos Judas norėjo panaudoti Kristaus darbe, buvo pagrįsti pasaulietiniais principais ir pasaulietine politika. Jie padėjo siekti pasaulietinio [108] pripažinimo bei garbės, užvaldyti šio pasaulio karalystę. Šie Judo gyvenimo įnoriai padėjo mokiniams suprasti, kuo skiriasi savęs sureikšminimas nuo Kristaus nuolankumo ir pasiaukojimo principo – dvasinės karalystės principo. Judo likimas jiems parodė, kuo baigiasi tarnavimas sau pačiam.

Kristaus misija šių mokinių gyvenime pagaliau pasiekė tikslą. Jo pavyzdys ir pamokslai, raginantys išsižadėti savęs, po truputį formavo jų charakterius. O Kristaus mirtis visiškai sugriovė jų į pasaulio didybę

sukrautas viltis. Petro nuodėmė, Judo atsimetimas, tai, kad jie išsižadėjo Kristaus Jo sielvarto ir Jam iškilusio pavojaus valandą, išsklaidė visą jų pasipūtimą. Jie suprato, jog yra silpni; jie įžvelgė jiems pavestojų darbo didybę; jie pajuto reikmę, kad Mokytojas vestų juos kiekviename žingsnyje.

Mokiniai suprato, kad Jėzus asmeniškai nebebus su jais, ir kaip niekada anksčiau įvertino turėtas galimybes keliauti ir bendrauti su Dievo Atsiųstuoju. Daugelio Jo pamokų jie anksčiau neįvertino ir nesuvokė; dabar jie troško jas prisiminti, vėl išgirsti Jo žodžius. Su koku džiaugsmu jie prisiminė Jo užtikrinimą: „*Jums geriau, kad Aš iškeliauju, nes jei neiškeliausiu, pas jus neateis Globėjas. O nukeliavęs Aš Jį jums atsiųsiu. [...] jums viską paskelbiau, ką esu iš Savo Tėvo girdėjęs. [...] o Globėjas [...], kurį Mano vardu Tėvas atsiųs, – Jis [109] išmokys jus visko ir viską primins, ką esu jums pasakęs*» (Jono 16, 7; 15, 15; 14, 26).

„*Visa, ką Tėvas turi, yra ir Mano [...]. Kai ateis toji Tiesos Dvasia, Ji ves jus į tiesos pilnatvę. [...] Ji [...] iš to, kas Mano, ir jums tai paskelbs*» (Jono 16,15.13.14).

Mokiniai matė Kristų nuo Alyvų kalno įžengiantį į dangų. Kai Danguis Jį priėmė, sugrįžo Jo atsisveikinant duotasis pažadas: „*Ir štai Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos*» (Mato 28, 20).

Mokiniai žinojo, kad Kristus vis dar jų pusėje. Jie žinojo, jog turi Atstovą, Užtarėją prie Dievo sosto. Jie kreipdavosi į Dievą Jėzaus vardu, kartodami Jo pažadą: „*Jei tik prašysite Tėvą Mano vardu, Jis duos tai jums*» (Jono 16, 23). Jie vis aukščiau ir aukščiau tiesė tikėjimo rankas su galingu argumentu: „*Tai kas pasmerks? Ar Kristus Jėzus, kuris numirė, bet buvo prikeltas, kuris sėdi Dievo dešinėje ir net užtaria mus?!*» (Romiečiams 8, 34)

Dieviškasis, išaukštintas Dangaus rūmuose, buvo ištikimas Savo pažadui ir suteikė Savo sekėjams Žemėje Savo pilnatvę. Tai, kad Jis atsisėdė į sostą Dievo dešinėje, paliudijo Dvasios išsiliejimas ant Jo mokinių. Kristaus darbas pažadino mokiniams Dvasios poreikį; mokomi Dvasios, jie buvo parengti galutinai ir ėmėsi savo viso gyvenimo darbo.

Mokiniai jau nebebuvo tamsūs ir nekultūringi. Nebuvo jie ir nepriklausomi ar tarpusavyje [110] nesutariantys elementai. Nebekrovė jie savo vilčių į pasaulio didybę. Jie buvo darnūs – vieno proto ir vienos sielos. Jų mintis užpildė Kristus. Jų tikslas buvo Jo karalystės plėtimas. Savo mąstymu bei charakteriu jie darėsi panašūs į Mokytoją, ir žmonės „*atpažino juos buvus kartu su Jėzumi*» (Apaštalų darbų 4. 13).

Paskui Kristaus šlovė apsireiškė taip, kaip nebuvo regėjęs joks mirtingasis. Daugybė keikusių Jo vardą

ir niekinusių Jo jėgą tapo Nukryžiuotojo mokiniais. Bendradarbiaujant dieviškajai Dvasiai, kuklių Kristaus išrinktų žmonių darbai sudrebino pasaulį. Kiekvienai tautai po dangumi per vieną buvo paskelbta Evangelija.

Kristus pasirūpino, jog ta pati Dvasia, kuri buvo atsiųsta vietoj Jo mokyti Jo pirmuosius bendradarbius, ugdytų ir šiandieninius Jo darbi- ninkus. Jis pažadėjo: „*Ir štai Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos*» (Mato 28, 20).

To paties Vadovo dalyvavimas šiandieniniame ugdymo darbe duos tokius pačius vaisius kaip senovėje. Tuo baigiasi kiekvienas teisingas auklėjimas; tai darbas, kuris pagal Dievo valią turi būti atliktas.

[111] MOKYTOJA GAMTA

*[112] "Argi tu žinai [...] nuostabius darbus To,
kuris turi tobulą pažinimą?"*

[113] Dievas gamtoje

*„Jo garbė padengė dangų,
ir žemė buvo sklidina Jo garbės".*

Visuose kūrinuose galima įžvelgti Dievo antspaudą. Gamta liudija Dievą. Įžvalgus protas, susilietęs su Visatos stebuklu ir paslaptimi, negali nepripažinti beribės jėgos veikimo. Ne pačios Žemės energija kasmet apipila ją gausa, ir ne savaime Žemė metų metais sukasi aplink Saulę. Neregima ranka diriguoja danguje judančioms planetoms. Visą gamtą yra persmelkusi paslaptinga gyvybė – gyvybė, palaikanti nesuskaičiuojamus pasaulius begalinėje erdvėje, pulsuojanči vasaros vėjelio nešamuose mažičiuose vabzdžiuose, judinanti skrendančios kregždės sparnus, maitinanti mažus klykiančius varniukus, paskatinanti pražysti pumpurą ir gėlę subrandinti sėklas.

Ta pati jėga, kuri palaiko gamtos funkcionavimą, veikia ir žmoguje. Tie patys didieji dėsniai, pagal kuriuos skrieja žvaigždės ir atomai, valdo žmogaus gyvenimą. Dėsniai, reguliuojantys širdies darbą bei gyvybės srovės cirkuliavimą kūne, yra galingojo Proto, kuris teis sielą, dėsniai. Tai iš Jo kyla visa gyvybė. Savo veiklos sferą galima atrasti tik harmoningai gyvenant su Juo. Visiems [114] Jo kūriniais galioja ta pati sąlyga – gyvybė palaikoma priimant Dievo gyvybę, gyvybė turi būti panaudojama pagal Kūrėjo valią. Fiziškai, protiškai ar morališkai pažeisti Jo Įstatymą – tai suardyti savo santarvę su Visata, atverti kelią nesutarimams, anarchijai, žlugimui.

Tam, kuris išmoksta būtent taip interpretuoti šį Įstatymą, visa gamta tampa apšviesta, pasaulis – vadovėliu, o gyvenimas – mokykla. Žmogaus vienybė su gamta ir Dievu, universalus Įstatymo viešpatavimas, nuopuolio pasekmės daro įspūdį protui ir formuoja charakterį.

Šias pamokas turi išmokyti mūsų vaikai. Mažam vaikui, kuris dar nesugeba mokytis iš atspausdinto teksto ar pirmą kartą įžengė į mokyklos klasę, gamta yra puikus žinių ir malonumų šaltinis. Sąlyčio su blogiu dar neužkietinta širdis greitai atpažįsta visus kūrinius persmelkiantį Dievo Artumą. Pasaulio triukšmo neatbukinta ausis dėmesinga per gamtos garsus kalbančiam Balsui. Ne mažiau naudingos ir malonios bus

gamtos pamokos ir vyresniesiems, kuriems taip reikalingi jos tylūs priminimai apie dvasinius ir amžinus dalykus. Kaip Edeno gyventojai mokėsi iš gamtos puslapių, kaip Mozė atpažino Dievo braižą Arabijos dykumose ir kalnuose, o vaikelis Jėzus – Nazareto kalvų šlaituose, taip ir šiuolaikiniai vaikai gali mokytis iš Jo. Regimi dalykai iliustruoja tai, kas neregima. Ant visa ko Žemėje – nuo vešliausio [115] miško medžio iki ant uolos augančios kerpės, nuo beribio vandenyno iki mažiausios kriauklytės ant kranto galima įžvelgti Dievo atvaizdą ir braižą.

Kiek įmanoma, leiskite vaikui nuo pat pirmųjų jo gyvenimo metų būti ten, kur jam atsivers šis nuostabus vadovėlis. Tegul jis žiūri į šlovingas Didžiojo Dailininko nutapytas scenas besikeičiančiose dangaus drobėse, tesusipažįsta su žemės ir jūros stebuklais, testebi besiskleidžiančias kintančių metų laikų paslaptis ir per visus Kūrėjo darbus susipažįsta su Juo.

Jokiu kitu būdu tikro ugdymo pagrindas negali būti padėtas taip tvirtai ir garantuotai. Kita vertus, kiekvienas vaikas, susilietęs su gamta, patirs sumaištį. Jis negalės nepastebėti priešiško jėgų veikimo. Štai čia gamtai reikalingas aiškintojas. Žvelgdami į blogį, pasireiškiantį net gamtos pasaulyje, visi turi išmokti tą pačią liūdną pamoką: „*Tai padarė mano priešas*» (Mato 13, 28).

Tik nuo Golgotos sklindančioje šviesoje gamtos mokymas gali būti perskaitytas teisingai. Betliejaus ir kryžiaus istorija liudija, kaip gera yra įveikti blogį ir kad kiekvienas mums tenkantis palaiminimas yra atpirkimo dovana.

Erškėčiai ir dygliai, dagiai ir piktžolės simbolizuoja žlugdantį ir dariantį blogį. Giedantis paukštis ir prasiskleidęs žiedas, lietus ir saulėkaita, vasaros vėjelis ir švelni rasa, dešimtys tūkstančių gamtos vaizdinių pamokų – nuo girios [116] ažuolo iki pažemėj pražydušios žibuoklės – visa liudija apie atgaivinančią meilę. Gamta vis dar kalba mums apie Dievo gerumą. „*Laiduojau tikrai žinąs, ką užsimojau dėl jūsų, — tai Viešpaties žodis, — dėl jūsų gerovės, o ne dėl žalos!*» (Jeremijo 29, 11) Šią žinią kryžiaus šviesoje galima perskaityti visoj gamtoj. Dangūs skelbia Jo šlovę, o žemė pilna Jo turtų.

[117] Gyvenimo pamokos

„Paklausk žemės augalų, ir jie tave pamokys“.

Didysis Mokytojas suvedė Savo klausytojus su gamta, kad jie išgirstų balsą, kalbantį per visus kūrinius; kai jų širdys suminkštėjo, o protai tapo imlesni, Jis padėjo jiems perprasti dvasinį mokymą tų vaizdų, kuriuos regėjo jų akys. Palyginimai, kuriais Jis mėgo dėstyti tiesos pamokas, parodo, kokia atvira buvo Jo dvasia gamtos kalbai ir kaip Jis mėgo paremti dvasinį mokymą pavyzdžiais iš kasdieninio gyvenimo aplinkos.

Paukščiai ore, lelijos laukuose, sėjėjas ir sėklos, piemuo ir avys – tokiais dalykais Kristus iliustravo nemirtingąją tiesą. Jo pavyzdžiai buvo iš gyvenimo, pažįstami klausytojams – raugas, paslėptas lobis, perlas,

žvejo tinklas, pamestas pinigėlis, sūnus palaidūnas, namai ant uolos ir ant smėlio. Jo pamoksluose būdavo tai, kas sudomindavo kiekvieną protą, kreipdavosi į kiekvieną Širdį. Taip kasdieninė užduotis, užuot buvusi eilinė darbų maratono dalis, žadino kilnesnės mintis, būdavo nuskaistinta ir pakylėta nuolatinių priminimų apie dvasinius ir neregimus dalykus.

Taigi mes turime mokytis. Tegul vaikai išmoksta pastebėti gamtoje Dievo meilės bei išminties išraišką; tegul mintis apie Jį būna susijusi [118] su paukščiu, gėle, medžiu; tegul visi regimi dalykai jiems tampa neregimojo pasaulio aiškintojais ir visi gyvenimo įvykiai būna dieviško mokymo priemonės.

Taip vaikams įsisavinant visos kūrinijos bei gyvenimo patirties pamokas, atkreipkite jų dėmesį į tai, kad tie patys dėsniai, kurie valdo gamtą ir gyvenimo įvykius, valdo ir mus; kad jie duoti mūsų labui; ir kad tik paklusdami jiems, galime atrasti tikrą laimę bei sėkmę.

Tarnavimo įstatymas

Visa kas ir Danguje, ir Žemėje skelbia, kad didysis gyvenimo įstatymas yra tarnavimo įstatymas. Begalinis Tėvas tarnauja kiekvieno gyvo padaro gyvybei. Kristus atėjo į Žemę kaip „*Tas, kuris patarnauja*“ (Luko 22,27). Angelai yra „*tarnaujantieji dvasios, išsiųstos patarnauti tiems, kurie paveldės išganymą*“ (Hebrajams 1, 14). Tas pats tarnavimo įstatymas gamtoje įrašytas visur. Paukščiai ore, žvėrys laukuose, girios medžiai, lapai, žolė, gėlės, saulė danguje ir šviesios žvaigždės – viskas kam nors tarnauja. Ežeras ir vandenynas, upė ir vandens versmė – kiekvienas iš jų ima tam, kad duotų.

Patarnaudama pasaulio gyvybei, gamta kartu apsaugo ir savąją. „*Duokite, ir jums bus duota*“ (Luko 6, 38) – ši pamoka gamtoje užrašyta lygiai taip pat aiškiai, kaip Šventojo Rašto puslapiuose.

[119] Kai kalnų šlaitai ir lygumos suformuoja vagą kalnų upei tekėti į jūrą, tai, ką jie duoda, sugrįžta šimteriopai. Versmė, kuri teka čiurlendama, palieka savąją grožio ir vaisingumo dovaną. Plikuose ir vasaros kaitros nurudintuose laukuose upės liniją lydi žaluma – kiekvienas didingas medis, pumpuras ir žiedas liudija apie atlyginančią Dievo malonę visiems, kurie tampa Jo vaga, vedančia į pasaulį.

Sėti su tikėjimu

Iš kone nesuskaičiuojamų pamokų, kurias gauname stebėdami įvairius augimo procesus, keletą vertingiausių perteikia Išgelbėtojo palyginimas apie dygstančią sėklą. Jos naudingos ir jaunam, ir senam. „*Dievo karalystė panaši į žmogų, kuris beria dirvon sėklą. Ar jis miega ar keliiasi, ar naktį ar dieną, sėkla dygsta ir auga, jam visiškai nežinant kaip. Žemė savaime duoda vaisių: pradžioje želmenį, paskui varpą, pagaliau pribrendusį grūdą varpoje*“ (Morkaus 4, 26-28).

Pačioj sėkloj glūdi sudygimo principas, principas, kurį jau suteikė pats Dievas; račiau palikta be priežiūros sėkla neturėtų galios sudygti. Skatindamas grūdo sudygimą, savo vaidmenį turi adikti žmogus; tačiau ir jis ne visagalis. Žmogus turi pasikliauti Tuo, kuris sėją ir pjūtį susiejo nuostabiais Savo beribės galybės saitais.

[120] Sėkloje glūdi gyvybė, dirvoje glūdi jėga, bet, jeigu dieną naktį neveiks begalinė jėga, sėkla neduos derliaus. Lietus turi atgaivinti ištroškusius laukus, saulė – teikti šilumą, užkasta sėkla turi būti pažadinta. Vienintelis Kūrėjas gali pažadinti Savo Paties suteiktą gyvybę. Per Dievo jėgą sudygsta kiekviena sėkla ir vystosi kiekvienas augalas. „Sėkla yra Dievo žodis. [...] Kaip žemė išaugina savo ataugas, kaip sodas suželdina savo sėklas, taip Viešpats Dievas suželdins teisumą ir šlovę visą tautų akivaizdoje» (Luko 8, 11; Izaijo 61, 11). Kaip gamtos, taip ir dvasinėje sėjoje, gyvybę gali teikti tik Dievo jėga.

Sėjėjo darbas yra tikėjimo darbas. Jis negali suprasti sėklos sudygimo ir augimo paslapties; tačiau jis pasitiki Dievu, kuris paskatina augmeniją suvešėti. Sėjėjas išberia sėklą, tikėdamasis surinkti jos daug daugiau pjūties metu. Taip turi dirbti ir tėvai bei mokytojai, tikėdamiesi derliaus iš savo sėjamos sėklos.

Kurį laiką gera sėkla gali gulėti širdyje nepastebimai ir gali nebūti jokių požymių, kad ji įsišaknijo; tačiau ilgainiui Dievo Dvasiai įkvėpus širdį, paslėptoji sėkla sudygsta ir pagaliau duoda vaisių. Savo gyvenimo darbe mes nežinome, kas suklestės – tai ar tai. Šį klausimą spręsti ne mums. „Rytą sėk savo sėklą, iki vakaro neleisk savo rankoms ilsėtis» (Mokytojo 11, 6). Didžioji Dievo sandora skelbia, kad „ligi tik žemė tvers, sėja [121] ir pjūtis /.../ nesiliaus» (Pradžios 8, 22). Tikėdamas šiuo pažadu, žemdirbys aria ir sėja. Ne mažiau pasitikintys turime būti ir mes dvasinėje sėjoje, nes Dievas užtikrino: „Taip ir žodis, išeinantis iš Mano burnos, nesugrįš pas Mane bergždžias, bet įvykdys tai, ko trokštu, ir atliks, kam buvo siųstas. [...] Nors žmogus išeitų verkdamas, sėkla sėjai nešinas, jis sugrįš namo džiūgaudamas, derliaus pėdais nešinas» (Izaijo 55, 11; Psalmyno 126, 6).

Sėklos sudygimas simbolizuoja dvasinio gyvenimo pradžią, o augalo vystymasis – charakterio tobulėjimą. Be augimo begali būti gyvenimo. Augalas turi arba augti, arba žūti. Kaip kad jo augimas yra tylus ir nepastebimas, bet pastovus, taip ir su charakterio tobulėjimu. Kiekviena vystymosi etape mūsų gyvenimas gali būti tobulas, ir, jeigu Dievo tikslas mums įgyvendinamas, mes be paliovos žengsime į priekį.

Augalas stiebiasi, gaudamas tai, ką Dievas parūpino, kad palaikytų jo gyvybę. Dvasinis augimas taip pat vyksta bendradarbiaujant su dieviškais veiksniais. Kaip augalas įsišaknija dirvoje, taip mes turime įsišaknyti Kristuje. Kaip augalas priima saulės šviesą, rasą ir lietų, taip mes turime priimti Šventąją Dvasią. Jeigu mūsų širdys pasiliks Kristuje, „Jis ateis pas mus kaip lietus, kaip vėhvieji lietūs, pagirdantys žemę". Kaip Teisumo Saulė, Jis patekės mums „su gydančiais spinduliais". Mes augsime „kaip lelija". Mes augsime [122] javus, ir žydėsime „kaip vynmedis» (Ozėjo 6, 3; Malachijo 3, 20; Ozėjo 14, 6. 8).

Javai išaugina „pradžioje želmenį, paskui varpą, pagaliau pribrendusį grūdą varpoje « (Morkaus 4, 28). Žemdirbio tikslas sėjant sėklą ir prižiūrint augalą yra gauti kuo daugiau grūdų, kad būtų iš ko kepti duoną alkaniesiems ir apsėti laukus būsimam derliui. Taip ir dieviškasis Žemdirbys tikisi derliaus. Jis siekia pasidauginti Savo sekėjų širdyse ir gyvenime, kad per juos galėtų paplisti kitų žmonių širdyse ir gyvenime.

Lėtas augalo vystymasis iš sėklos yra svarbi pamoka ugdant vaiką. Javai išaugina „pradžioje želmenį, paskui varpą, pagaliau pribrendusį grūdą varpoje» (Morkaus 4, 28). Tas, kuris pateikė šį palyginimą, sukūrė mažučiuokę sėklą, suteikė jai gyvybinę galią ir paskelbė dėsnius, valdančius jos augimą. Ir tiesos, kurių moko šis palyginimas, virto tikrove Jo Paties gyvenime. Jis, dangaus Didybė, šlovės Karalius, gimė kaip kūdikėlis Betliejuje ir kuri laiką buvo bejėgis Savo motinos glėbyje. Vaikystėje Jis kalbėjo ir elgėsi kaip vaikas, gerbė

Savo tėvus, vykdė jų paliepinimus, padėjo jiems. Tačiau vos pabudus Jo protui, Jis nuolatos augo malone ir tiesos pažinimu.

Tėvai ir mokytojai turėtų taip ugdyti jaunimo polinkius, kad kiekviename gyvenimo etape jie atskleistų to laikotarpio grožį ir vystytųsi natūraliai, kaip augalai darželyje. Mažieji turėtų [123] būti mokomi vaikiškai paprastai. Jie turėtų būti pratinami tenkintis mažomis, naudingomis pareigomis bei malonumais ir jų metams būdingais išgyvenimais. Vaikystė kaip tas palyginimo želmuo, o ir želmuo turi savo grožį. Vaikai neturi būti verčiami pirma laiko subręsti, o kuo ilgiau išsaugoti savo pirmųjų gyvenimo metų šviežumą ir malonę. Juo ramesnis ir paprastesnis vaiko gyvenimas – juo mažiau jame dirbtinių linksmybių ir juo daugiau harmonijos su gamta, – juo naudingesnis jis fiziniam, protiniam gyvybingumui ir dvasinei stiprybei.

Išgelbėtojo padarytas stebuklas, kai Jis pamaitino penkiatūkstantinę minią, iliustruoja Dievo galybės veikimą subrandinant derlių. Jėzus nutraukė šydą nuo gamtos pasaulio ir atskleidė tą kūrybinę energiją, kuri nuolatos panaudojama mūsų labui. Padaugindamas j žemę mestą sėklą, Tas, kuris padaugino duonos kepalukus, kiekvieną dieną padaro stebuklą. Juk tai stebuklas, kad Jis nuolatos maitina milijonus žmonių iš žemės derliaus laukų! Žmonės yra pašaukti bendradarbiauti su Juo prižiūrint želmenis ir kepant duoną, tačiau darbų rutinoje jie ima nebeįžvelgti dieviško veikimo. Kai Dievo jėga priskiriama gamtai ar žmonėms, kai Jo dovanos pernelyg dažnai panaudojamos savanaudiškai, tada vietoj palaiminimo užsitraukiamas prakeikimas. Dievas trokšta visa tai pakeisti. Jis nori, kad mūsų atbukę pojūčiai [124] guviau atpažintų Jo gailėtingą gerumą ir kad Jo dovanos mums taptų palaiminimu.

Būtent Dievo Žodis, Jo gyvybė gaivina sėklą; ir, valgydami iš grūdų iškeptą duoną, mes tampame tos gyvybės dalininkai. Dievas nori, kad mes tai suprastume; Jis trokšta, kad net imdami kasdieninės duonos riekę atpažintume Jo veikimą ir artimiau susibičiuliautume su Juo.

Pagal Dievo dėsnius gamtoje, po priežasties neabejotinai eina pasekmės. Pjūtis parodo, kokia buvo sėja. Čia netoleruojamas joks apsimetinėjimas. Žmonės gali apgauti savo artimą ir būti pagirti ar gauti atlygį už patarnavimą, kurio jie neatliko. Tačiau gamtoje apgavystė neįmanoma. Neištikimam žemdirbiui derlius paskelbia pasmerkimo nuosprendį. Tai visiškai pasitvirtina ir dvasinėje plotmėje. Tik atrodo, kad blogis nugalėjo, tačiau taip nėra. Vaikas, bėgantis iš pamokų, jaunuolis, tingintis studijuoti, darbdavio interesų nepaisantis darbuotojas ar pameistrys, bet koks verslininkas, bet kokios profesijos žmogus, neištikimas savo svarbiausioms pareigoms, gali džiaugtis, kad, kol blogis paslėptas, jam tai naudinga. Tačiau taip nėra; jis apgaudinėja save. Gyvenimo derlius yra charakteris, ir būtent jis nulemia likimą – ir šiame gyvenime, ir būsimajame.

Derlius – tai pasėtos sėklos pagausinimas. Kiekviena sėkla duoda savo rūšies vaisių. Savanaudiškumas, meilė bei nuolaidžiavimas sau, [125] savęs išaukštinimas taip pat dauginasi, ir lemia pražūtį. „Kas sėja savo kūnui, tas iš kūno pjaus pražūtį, o kas sėja Dvasiai, tas iš Dvasios pjaus amžinąjį gyvenimą» (Galatams 6, 8). Meilė, užuojauta ir gerumas duoda palaimos vaisius, ir šis derlius nenyksta. Pjūties metu surenkama daug sėklų. Vienintelis kviečio grūdas, pagausintas kelių sėjų, padengs visą kraštą auksiniais javais. Taip plačiai gali pasklisti vienintelio gyvenimo, vienintelio poelgio įtaka. Kokius meilės darbus

paskatino atminimas to alebastro indelio, kuris buvo pradaužtas Kristui patepti! Kokias nesuskaičiuojamas dovanas Išgelbėtojo darbui atnešė vargšės bevardės našlės „*du pinigėliai, tai yra skatikas*» (žr. *Morkaus 12, 42*)!

Gyvenimas per mirtį

Pamoka apie sėją moko dosnumo. „*Kas šykščiai sėja, šykščiai ir pjaus, o kas dosniai sėja, dosniai ir pjaus*» (2 Korintiečiams 9, 6). Viešpats pasakė: „*Laimingi jūs, kai galite sėti prie kiekvienos upės*» (Izaijo 32, 20). Sėti prie kiekvienos upės, vadinasi, padėti kiekvienam, kuriam reikia. Tai neveda į skurdą. „*Kas dosniai sėja, dosniai ir pjaus*“. Barstydamas sėklą, sėjėjas ją padaugina. Taip ir mes dalydamiesi pagausiname savo palaiminimus. Dievo pažadas užtikrina pakankumą, kad ir toliau galėtume duoti. Maža to, mums dalijant [126] šio gyvenimo palaiminimas, gavėjo dėkingumas paruošia jo širdį priimti dvasinę tiesą, ir derlius išauga amžinajame gyvenime.

Grūdo metimu į dirvą Išgelbėtojas simbolizavo Savo auką už mus. Jis pasakė: „*Jei kviečio grūdas kritęs į žemę nemirs, jis liks vienas, o jei mirs, jis duos gausių vaisių*» (Jono 12, 24). Tik per Kristaus, Sėklos, auką gali subręsti vaisius Dievo karalystei. Pagal augmenijos karalystės dėsnius, gyvenimas yra Jo mirties vaisius.

Taip yra ir su visais, kurie duoda vaisių kaip Kristaus bendradarbiai: savimeilės, savo naudos ieškojimo turi nelikti; gyvenimas turi būti metamas į pasaulio poreikių dirvą. Tačiau pasiaukojimo dėsnis yra ir savęs apsaugojimo dėsnis. Žemdirbys išsaugo sėklą ją barstydamas. Taigi bus apsaugotas tas gyvenimas, kuris laisvai dalijamas tarnaujant Dievui ir žmonėms.

Sėkla miršta, kad sudygtų naujam gyvenimui. Tai mums pamoka apie prisikėlimą. Apie kape gulintį žmogaus kūną Dievas pasakė: „*Toks ir mirusiųjų prisikėlimas. Sėjamas gendantis kūnas, keliasi negendantis. Sėjamas prastas, keliasi garbingas. Sėjamas silpnas, keliasi galingas*» (1 Korintiečiams 15, 42.43).

Tėvams ir mokytojams mėginant išdėstyti šias pamokas, darbas turėtų būti atliekamas praktiškai. Tegul vaikai patys paruošia dirvą ir pasėja sėklą. Jiems dirbuojantis, kuris nors iš tėvų ar mokytojas [127] gali paaiškinti, koks yra širdies sodas, kad jame galima pasėti ir blogą, ir gerą sėklą ir kad kaip sodas turi būti paruoštas sėjai, taip širdis turi būti paruošta tiesos sėklai. Kaip kad sėkla metama į dirvą, taip jie gali mokyti apie Kristaus mirtį; dygstant želmeniui bus įsisavinta ir prisikėlimo tiesa. Augalui augant, galima tęsti analogiją tarp gamtos ir dvasinių dalykų augimo.

Panašiai turėtų būti mokomas ir jaunimas. Pamokos prasideda nuo pat žemės įdirbimo. Niekas nesitiki derliaus iš neįdirbto lauko. Tenka gerokai paplušėti purenant dirvą, sėjant sėklą ir prižiūrint želmenis. Taip yra ir dvasinėje sėjoje. Širdies sodas turi būti prižiūrimas. Atgaila turi supurenti dirvą. Turi būti išrautos piktžolės, kurios užgožia gerąją sėklą. Kaip usnimis užžėlusi dirva gali būti išvalyta tik uoliu triūsu, taip blogi širdies polinkiai gali būti nugulėti tik nuoširdžių pastangų Kristaus vardu ir su Jo jėga.

Dirbdamas žemę uolus žemdirbys pamatys, kad prieš jį atsiveria lobiai, apie kokius jis bemaž nesvajavo. Niekas negali sėkmingai įdirbti žemės ar sodininkauti nepaisydamas galiojančių dėsnių. Turi būti išstudijuoti konkretūs kiekvienos augalo veislės poreikiai. Skirtingos veislės reikalauja skirtingai įdirbtos

dirvos ir priežiūros ir prisitaikymas prie kiekvienos iš jų augimą valdančių dėsnių yra sėkmės sąlyga. Dėmesys, reikalingas persodinant, kad nebūtų užspausta ar nenatūraliai užlenkta nė [128] viena šaknelė, jaunų augalų priežiūra, genėjimas ir laistymas, pridengimas nuo šalčio naktį ir saulės dieną, ravėjimas, saugojimas nuo ligų ir vabzdžių, formavimas bei išdėstymas – tai ne tik svarbios pamokos apie charakterio ugdymą, bet ir pats darbas tampa ugdymo priemone. Lavinamas rūpestingumas, kantrybė, dėmesingumas smulkmenoms, paklusnumas dėsniams. Nuolatinis sąlytis su gyvybės paslaptimi ir gamtos grožiu bei meilė ir švelnumas, kuris užgimsta vaikų širdyse, aptarnaujant gražius Dievo kūrinis, atgaivina protą, nuskaistina ir sutaurina charakterį. Išdėstytos pamokos parengia darbininką būti taip pat atidžiam bendraujant su žmonėmis.

[129] Kitos pamokos

*„Išmintingas žmogus pastebės Šiuos dalykus ir
mąstys apie Viešpaties ištikimąją meilę“.*

Gydanti Dievo jėga persmelkia visą gamtą. Jei nupjaunamas medis, jei susižeidžia žmogus ar lūžta jam kaulas, gamta iš karto pradeda gydyti. Gydantys veiksniai yra pasirengę dar prieš tai, kai iškyla poreikis; ir vos tik kuri nors organizmo dalis pažeidžiama, visa energija siunčiama jai atgaivinti. Taip ir dvasinėje plotmėje. Dar prieš tai, kai nuodėmė sukūrė poreikį, Dievas parūpino vaistą. Kiekviena pagunda pasiduodanti širdis yra priešo sumušama, sužeidžiama; tačiau kur yra nuodėmė, ten yra ir Gelbėtojas. Kristaus darbas yra gydyti tuos, kurių širdys sudužusios, „*skelbti belaisviams išvadavimą, [...] vaduoti prislėgtuosius*» (Luko 4, 18). Siame darbe mes esame bendradarbiai. „*Jei kuris žmogus būtų pagautas nusikaltęs, [...] pamokykite tokį romiai*» (Galatams 6, 1). Originalo kalba žodis, kuris čia verčiamas kaip „*pamokykite*“, reiškia „*įstatykite į sąnarį*“, tarsi išnirusį kaulą. Koks išraiškingas palyginimas! Tas, kuris suklysta ar nusideda, praranda ryšį su viskuo, kas yra aplink jį. Jis gali suprasti savo klaidą ir gailėtis, bet negali pats atsigauti. Jis pasimetęs, sumišęs, sugniuždytas ir praradęs viltį. Jį reikia [130] atgaivinti, išgydyti, sugrąžinti į teisingą kelią. „*Jūs, dvasios žmonės, pamokykite tokį romiai*“. Išgydyti gali tik meilė, plūstanti iš Kristaus širdies. Tik Tas, kuriame teka toji meilė, kaip sula medyje ar kraujas kūne, gali atgaivinti sužeistą sielą.

Meilės poveikis turi stebuklingą galią, nes jis iš Dievo. Švelnus atsakymas, kuris „*nuramina pyktį*“, „*meilė, kuri kantri, maloninga*» gerumas, kuris „*uždengia nuodėmių gausybę*» (Patarlių 15, 1; 1 Korintiečiams 13. 4; 1 Petro 4, 8), išmokys mus, kokia gydančia jėga bus apdovanotas mūsų gyvenimas! Kaip pasikeis gyvenimas ir kokia panaši į Dangų taps Žemė!

Šios brangios pamokos gali būti išaiškintos taip paprastai, kad suprastų net maži vaikai. Vaiko širdis yra švelni ir lengvai paveikiama; kai mes, vyresnieji, tapsime „*kaip vaikai*» (Mato 18, 3), kai išmoksime

paprastumo, švelnumo ir nuoširdžios Išgelbėtojo meilės, mums nebus sunku palytėti mažųjų širdis, išmokyti juos meilės ir išgydymo tarnystės.

Ir mažiausiuose, ir didžiausiuose Dievo darbuose slypi tobulybė. Ta pati ranka, kuri pakabino erdvėje pasaulius, kuria ir lauko gėles. Apžiūrėkite per mikroskopą mažiausią ir paprasčiausią pakelelės žiedą ir atkreipkite dėmesį į visų jo dalių grožį bei išbaigtumą. Taip ir paprasčiausiame dalyke galima įžvelgti tikrą tobulybę; ir paprasčiausi darbai, atlikti su meile bei ištikimybe, Dievo akyse yra [131] gražūs. Nuoširdžios pastangos mažuose dalykuose padarys mus Jo bendradarbiais ir pelnysime To, kuris viską mato ir žino, pagyrimą.

Vaivorykštė, nutvieskianti dangų savąja šviesų arka, yra ženklas sandoros „*tarp Dievo ir visų gyvūnų*» (Pradžios 9, 16). Be to, aukštybių sostą juosianti vaivorykštė Dievo vaikams primena ir apie Jo taikos sandorą. Kaip lankas debesyse atsiranda susijungus saulės šviesai ir lietai, taip lankas virš Dievo sosto simbolizuoja Jo gailestingumo ir teisingumo jungtį. Nuodėmingai, bet atgailaujančiai sielai Dievas sako: Gyvenk! „*Radau jam išpirką*» (Jobo 33, 24). „*Ir dabar elgiuosi kaip Nojaus dienomis: kaip tuomet prisiekiau, jog Nojaus vandenys niekada daugiau nebeužtvindys žemės, taip dabar prisiekiau ant tavęs nebepykti ir tau nepriekaištauti. Nors kalnai imtų kilnoti ir kalvos – svirduliuoti, Mano meilė niekada nuo tavęs nesitrauks, Mano ramybės sandora nesusvyruos*“, – sako Viešpats, kuris tavęs pagailėjo» (Izaijo 54, 9.10).

Žvaigždžių žinia

Žvaigždės taip pat turi gerą žinią kiekvienam žmogui. Tomis valandomis, kurios išmuša visiems, kai širdis nusilpsta ir skaudžiai slegia pagundos, kai kliūtys atrodo neįveikiamos, gyvenimo tikslai nepasiekiami, o gražūs pažadai tarsi Sodomos obuoliai, kur tada galima pasisemti [132] tokios drąsos ir tvirtybės, jei ne iš pamokos, kurią Dievas įpareigojo mus išmokti, stebint nerūpestingai savo keliu skriejančias žvaigždes?

„*Pakelkite akis ir pasižiūrėkite į aukštybes! Kas jas sukūrė? Tas, kuris atveda jų pulkus, suskaičiuoja ir šaukia kiekvieną jų vardu. Dėl Jo didžios galybės ir beribės jėgos nė t/iena nedrįsta neateiti! Jokūbai, kaipgi tu gali sakyti, Izraeli, kaipgi tu drįsti skųstis: 'Mano kelias paslėptas nuo Viešpaties, mano Dievas į mano teises nekreipia dėmesio? Nagi, ar nežinai, ar nesi girdėjęs? Viešpats – amžinasis Dievas, visų žemės šalių Kūrėjas. Jis nepailsta, nepavargsta; Jo išmintis neištiriama. Nuvargusiam Jis duoda jėgų, bejėgiui atšviežina gyvastį. [...] Nebijok, nes Aš su tavimi, nebūgštau, nes Aš tavo Dievas! Stiprinsiu tave, padėsiu tau, remsiu tave Savo teisumo dešine, [...] Aš, Viešpats, tavo Dievas, laikau tavo dešinę. Aš — Tas, kuris tau sako: 'Nebijok, Aš tau padėsiu!'*» (Izaijo 40, 26-29; 41, 10.13)

Palmė, negailestingai svilinama saulės ir nuožmiai blaškoma smėlio audros, dykumos vidury žaliuoja, veši ir veda vaisius. Jos šaknis maitina gyvosios versmės. Jos vainikas žaliuoja iš toli virš suskeldėjusios, nykios lygumos. Ir keliauninkas, jau žvelgdamas mirčiai į akis, paspartina žingsnį, vėsaus pavėsio bei gaivinančio vandens link. Dykumos medis simbolizuoja tai, kas pagal Dievo valią šiam pasauliui turėtų būti Jo vaikai. Jie turi vesti pavargusias, kupinas nerimo bei žūti [133] pasirengusias sielas per nuodėmės dykumą

prie gyvojo vandens. Jie turi nukreipti savo artimųjų žvilgsnius į Tą, kuris kviečia: „*Jei kas trokšta, teateina pas Mane ir tegu geria*» (Jono 7, 37).

Plati, gili upė, kuri pasitarnauja kaip vandens kelias įvairioms tautoms, vertinama visame pasaulyje. O kaip maži upokšniai, suformuojantys šią didingą versmę? Juk jeigu ne jie, upė išsektų. Nuo jų priklauso jos egzistencija. Taip ir žmonės, pašaukti vadovauti kokiam nors didžiuliam darbui, gerbiami, tarsi sėkmę priklausytų jiems vieniems. Tačiau toji sėkmė pareikalavo ištikimo bendradarbiavimo kone nesuskaičiuojamos gausybės kuklesnių darbininkų – darbininkų, apie kuriuos pasaulis nieko nežinojo. Užduotys, už kurių atlikimą niekas nepagirs, triūsas, kurio niekas nepripažins, – tokia daugelio pasaulio darbininkų dalia. Ir ja dažnas būna nepatenkintas. Mat žmonėms atrodo, kad gyvenimas slenka beprasmiškai. Tačiau mažas upokšnis, tyliai vingiuojantis per girias ir pievas bei nešantis sveikatą, vaisingumą ir grožį, savo kelyje toks pat naudingas, kaip plati upė. O prisidėdamas prie upės gyvybės, jis padeda pasiekti tai, ko viena ji niekada nebūtų pasiekusi.

Ši pamoka reikalinga daugeliui. Talentas pernelyg garbinamas, o padėtis per daug geidžiama. Pernelyg daug yra žmonių, kurie verčia nieko nedarys, jei nebus pripažinti lyderiais; pernelyg daug tokių, kuriuos reikia liaupsinti, nes, priešingu [134] atveju, jie nesiims darbo. Mes turime išmokti ištikimybės maksimaliai išnaudojant tuos sugebėjimus bei galimybes, kurias turime, ir pasitenkinti ta dalia, kurią mums skyrė Dangus.

Pasitikėjimo pamoka

„*Tačiau paklausk gyvulių, ir jie tave pamokys, padangių paukščių, ir jie tau pasakys. [...] jūros žuvų, ir jos tau paaiškins. [...] Nueik pas skruzdėlę [...], patyrinėk jos kelius. [...] Įsižiūrėkite į padangių sparnuočius. [...] Pasižiūrėkite į varnus*» (Jobo 12, 7.8; Patarlių 6, 6; Mato 6, 26; Luko 12, 24).

Mes turėtume ne tik pasakoti vaikui apie šiuos Dievo kūrinis. Patys gyvūnai turi tapti jo mokytojais. Skruzdėlės moko kantraus darbo, ištvermės įveikiant kliūtis, apsirūpinimu ateičiai. Paukščiai teikia malonią pasitikėjimo pamoką. Mūsų dangiškasis Tėvas jais rūpinasi; tačiau jie turi rinkti lesalą, sukti lizdus ir auginti savo jaunikius. Kiekvieną akimirsnį jų tyko priešai. Ir vis dėlto, kaip linksmai jie atlieka savo darbą! Kokios džiaugsmingos jų giesmelės!

Kaip gražiai psalmistas apibūdina Dievo rūpinimąsi miško gyventojais:

„*Aukštieji kalnai skirti laukinėms ožkoms, uolos – slėptuvė olų barsukams*» (Psalmyno 104, 18).

[135] Tarp kalnų, kur gyvena ir „*čiulba ant medžių šakų*» (Psalmyno 104, 12) paukščiai, Dievas nukreipia tekėti upes. Visi miškų ir kalnų gyventojai yra Jo didžiulės šeimos nariai. Jis atgniaužta Savo delną ir patenkina „*kiekvienos gyvos būtybės troškimą*» (Psalmyno 145, 16).

Alpių erelį audra kartais nubloškia į siaurus kalnų tarpeklius. Audros debesys apsupa šį galingą miškų paukštį, jų gūduma atskiria jį nuo saulėtų aukštumų, kur jis gyvena. Jo pastangos ištrūkti atrodo bergždžios. Jis blaškosi pirmyn atgal, plaka orą galingais sparnais, ir kalnai aidu atkartoja jo klyksmą. Pagaliau erelis pergalingai šauna aukštyn ir, perskrodęs debesis, vėl atsiduria skaisčioje saulės šviesoje, palikęs tamsą ir

audrą toli apačioje. Taip ir mus gali gožti sunkumai, nerimas bei tamsa. Melas, didžiulės nelaimės, neteisybė remia mus prie sienos. Yra debesų, kurių mes nepajėgūs išsklaidyti. Mes tuščiai grumiamės su aplinkybėmis. Ir tėra vienas vienintelis kelias ištrūkti. Žemę gaubia ūkanos ir rūkas; anapus debesų spinduliuoja Dievo šviesa. Į Jo Artumo saulėkaitą mes turime pakilti tikėjimo sparnais.

Daug yra pamokų, kurias turėtume išmokti iš gamtos. Pasitikėjimo savimi – iš medžio, kuris auga vienas lygumoje ar ant kalno šlaito, giliai įleidžia šaknis į žemę ir savo stiprybe atsilauko prieš audrą. Ankstyvo ugdymo svarbos – iš gumbuoto, nedailaus kamieno, kuris buvo lenkiamas [136] nuo jaunumės, o paskui jokia žemės jėga negali sugrąžinti prarastos simetrijos. Švento gyvenimo paslapčių – iš vandens lėlįs, kuri žydėdama kokiam nors dumblėtam tvenkinui, apsupta žolių ir nešvarumų, savo ilgu stiebu pasiekia švarų dugno smėlį ir, semdamasi iš jo gyvybės, kelia savo kvapnius žiedus į nesuteršto tyrumo šviesą.

Taigi vaikams ir jaunimui semiantis žinių iš mokytojų ir vadovėlių, leiskite jiems patiems daryti išvadas bei ieškoti tiesos. Sodininkaujant pasidomėkite, ką jie sužinojo, prižiūrėdami augalus. Jiems žvelgiant į gražų kraštovaizdį, paklauskite, kodėl Dievas suteikė laukams ir miškams tokią gausybę įvairiausių atspalvių. Kodėl viskas nebuvo nudažyta, pavyzdžiui, rudai? Jiems skinant gėles, paskatinkite susimąstyti, kodėl Dievas neatėmė iš mūsų to grožio, kurį regėjo Edeno gyventojai. Mokykite juos pastebėti, kaip viskas gamtoje liudija, kad Dievas galvoja apie mus, kad Jis nuostabiai viską pritaikė mūsų reikmėms ir gerovei. Tik tas, kuris atpažįsta gamtoje savo Tėvo darbus, kuris Žemės apstybėje ir grožyje regi Tėvo braižą, – tik jis išmoksta giliausias gamtos pamokas ir priima jos tauriausią tarnavimą. Tik tas gali visiškai įvertinti kalno ir slėnio, upės ir jūros reikšmę, kuris žvelgia į juos kaip į Dievo minties išraišką, Kūrėjo apreiškimą.

Biblijos autoriai panaudojo daug pavyzdžių iš gamtos, ir, stebėdami gamtos pasaulio dalykus, [137] mes, vadovaujami Šventosios Dvasios, galėsime geriau suprasti Dievo Žodžio pamokas. Taip gamta tampa raktu į Žodžio lobyną.

Vaikai turi būti skatinami ieškoti gamtoje objektų, kurie iliustruoja Biblijos mokymą, ir pastebėti Biblijoje vaizdinius iš gamtos. Ir gamtoje, ir Šventajame Rašte jie turėtų ieškoti to, kas pristato Kristų, ir to, ką Jis panaudojo iliustruoti tiesai. Taip jie išmoks įžvelgti Jį medyje ir vynmedy, lelijoje ir rožėje, saulėje ir žvaigždėse. Jie gali išmokti girdėti Jo balsą paukščių trelėse, medžių ošime, griaustinio dundesy bei jūros muzikoje. Ir kiekvienas daiktas gamtoje atkartos jiems Jo brangiąsias pamokas. Tiems, kurie šitaip susipažins su Kristumi, Žemė niekada nebus tuščia ir nyki. Ji taps jų Tėvo namais, kupina Artumo To, kuris kitados gyveno tarp žmonių.

[140] „Kad ir ką darysi, jie tau padės;
kai gulsiesi miego, jie tave saugos,
kai atsibusi, su tavimi bendraus”.

[141] Protinė ir dvasinė kultūra

„Patirtimi jų kambariai pripildomi visokiausių brangių ir gražių daiktų”.

Dedant pastangų, Dievo Įstatymas teikia jėgų protui, sielai ir kūnui. Tai tarsi mankšta, kuri lavina. Pagal šį įstatymą, Dievas suteikė Savo Žodžiui galią ugdyti žmonių intelektą ir dvasią.

Biblijoje yra visi principai, kuriuos žmonės turėtų suprasti, kad būtų tinkami ir šiam, ir būsimajam gyvenimui. O šiuos principus gali suprasti kiekvienas. Nė vienam, turinčiam tokią dvasią, kuri vertina Biblijos mokymą, perskaičius kokią nors jos pastraipą negali nekilti naudingų minčių. Tačiau vertingiausias Biblijos mokymas turi būti perimamas ne per atsitiktinį ar pripuolamą tyrinėjimą. Jos didžioji tiesos sistema pateikta ne taip, kad būtų lengvai išvelgta skubančio ar nedėmesingo skaitytojo. Daugelis jos lobių slypi giliai ir gali būti aptikti tik kruopščiai tyrinėjant bei nuolatos dedant pastangas. Tiesos, kurios turi suformuoti didžiąją visumą, turi būti tyrinėjamos ir renkamos „*čionai truputį, tenai truputį*» (Izaijo 28, 10).

Taip ištyrinėtos ir susietos, jos tobulai atitiks viena kitą. Kiekviena Evangelija papildo kitas, [142] kiekviena pranašystė aiškina kitą, kiekviena tiesa papildo kokią nors kitą tiesą. Evangelija išaiškina žydų religinės tarnystės sritis. Kiekvienas Dievo Žodžio principas turi savo vietą, kiekvienas faktas – savo ryšį su kitais faktais. O visa struktūra, jos kompozicija ir atlikimas, liudija apie jos Autorių. Sugalvoti ar sukurti tokią struktūrą negalėjo jokio žmogaus protas, tik Begalinis.

Tyrinėjant įvairias Biblijos dalis bei gilinantis į jų tarpusavio santykį, intensyviai veiklai pažadinami geriausi žmogaus proto gebėjimai. Niekas negali pasinerti į tokius tyrinėjimus, neišsiugdęs sugebėjimo mąstyti.

Biblijos tyrinėjimo reikšmė proto lavinimui susideda ne tik iš tiesos ieškojimo bei jos apjungimo. Į tai įeina ir pastangos, kurių reikia, norint suvokti dėstomas temas. Protas, pasinėręs vien į kasdieninius rūpesčius, tampa „nykštukinis» ir bejėgis. Jeigu žmogaus mąstymui niekada nebuvo keliamas uždavinys suvokti didžiules ir toli siekiančias tiesas, po kurio laiko jis praranda gebėjimą progresuoti. Niekas negali prilygti Dievo Žodžio tyrinėjimui, kaip apsaugai nuo jo degeneracijos ir stimului vystytis. Biblija, kaip intelektualinio lavinimo priemonė, yra veiksmingesnė už bet kurią kitą knygą ir visas jas kartu. Jos temų didybė, orus jų išdėstymo paprastumas, jos įvaizdžių grožis kaip niekas kitas paskatina tauriai mąstyti. Jokios kitos studijos nesuteikia [143] tokios proto išvalgos, kaip pastangos suvokti stulbinančias apreiškimo tiesas. Tik proto sąlytis su Begalinio mintimis jį stiprina ir plečia mąstymą.

Ugdant dvasinę prigimtį, Biblijos poveikis dar didesnis. Žmogus, sukurtas bendrauti su Dievu, tik tokioje bendrystėje gali rasti tikrąjį gyvenimą ir tobulėjimą. Sukurtas atrasti Dieve savo didžiausią džiaugsmą, niekur kitur jis neaptiks to, kas nuramina jo širdies godas ir patenkina sielos alkį bei troškulį. Tas, kuris nuoširdžiai, su mokytis nusiteikusia dvasia, tyrinėja Dievo darbą, siekdamas suvokti jo tiesas, susilies su jo Autorium; o žmogaus tobulėjimo galimybės neribotos, nebent jis pats nuspręstų padėti tam tašką.

Savo įvairiais stiliais bei temomis Biblija turi kuo sudominti kiekvieną protą ir kreiptis į kiekvieną širdį. Jos puslapiuose atsiskleidžia istorija nuo seniausių laikų, teisiųjų biografijos, valstybės valdymo ir namų ūkio tvarkymo principai, kuriems žmogiška išmintis niekada neprilygs. Ji apima ir giliausią filosofiją, ir švelniausią bei subtiliausią, aistringiausią ir jausmingiausią poeziją. Biblijos raštai nepalyginamai pranašesni už bet kokius žmonių kūrinis; o lyginant su didžiąja pagrindine mintimi, jų užmojis kur kas platesnis, todėl jie daug vertingesni. Šios minties šviesoje kiekviena tema įgyja naują reikšmę. Paprasčiausios tiesos apima principus, kurie aukšti kaip dangus ir siekia amžinybę.

[144] Pagrindinė Biblijos tema, tema, aplink kurią grupuojasi visos kitos, yra atpirkimo pianas, Dievo atvaizdo sugražinimas žmogaus sielai. Nuo pirmos viltį teikiančios užuominos Edeno sode nuskambėjusiam nuosprendyje iki paskutinio šlovingojo Apreiškimo knygos pažado: „*Jie regės Jo veidą, ir jų kaktose bus Jo vardas*» (*Apreiškimo 22, 4*), kiekvienos Šventojo Rašto knygos ir pastraipos užduotis – vystyti šią nuostabią temą, kalbėti apie žmogaus pakėlimą per galybę Dievo, „*kuris duoda mums pergalę per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų*» (*1 Ko-rintiečiams 15, 57*). Tam, kuris perpranta šią mintį, prieš akis atsiveria begaliniai tyrinėjimo barai. Jis turi raktą, kuriuo atsirakins Dievo Žodžio lobyną.

Atpirkimo mokslas yra visų mokslų mokslas; šį mokslą tyrinėja angelai ir visos nenupuolusių pasaulių būtybės; šis mokslas nukreipia mūsų dėmesį į mūsų Viešpatį ir Išgelbėtoją; šis mokslas atitinka Begalinio prote slypinį tikslą, nutylėtą „*per amžinuosius laikus*» (*Romiečiams 16, 25*)', šį mokslą tyrinės Dievo atpirkieji per nesibaigiančius amžius. Tai aukščiausios studijos, į kurias gali pasinerti žmogus. Kaip jokios kitos, jos atgaivins protą ir pakylės sielą. „*Išmanymo nauda tokia: išmintis jos turinčiam teikia gyvastį, [...] Žodžiai, kuriuos jums kalbėjau, yra dvasia ir gyvenimas. [...] O amžinasis gyvenimas — tai pažinti Tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir Tavo Siųstąjį*» (*Mokytojo 7, 12; Jono 6, 63; 17, 3*).

[145] Dievo Žodyje slypi kūrybinė energija, pašaukusi į būtį pasaulius. Šis Žodis suteikia jėgą, jis dovanoja gyvenimą. Kiekvienas įsakymas yra ir pažadas; priimtas valios, patekęs į sielą, jis atsineša su savimi Begalinio gyvybę. Jis keičia prigimtį ir atkuria sielą pagal Dievo atvaizdą. Taip suteikta gyvybė panašiai ir palaikoma. Žmogus gyvens „*kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų*” (*Mato 4, 4*).

Protą ir sielą formuoja tai, kas juos maitina; ir tas penas pasilieka mumyse. Kiekvienas gali nuspręsti, kokios temos suksis jo galvoje ir formuos charakterį. Apie kiekvieną žmogų, turintį privilegiją prieiti prie Šventojo Rašto, Dievas sako: „*Surašau jam daugybę pamokymų, [...] Šaukis Manęs, ir Aš atsiliėpsiu! Pasakysiu tau nuostabių dalykų, paslapčių, kurių nežinojai*» (*Ozėjo 8, 12; Jeremijo 33, 3*).

Turėdamas rankose Dievo Žodį, kiekvienas žmogus, kad ir koks atstumtas gyvenime, gali turėti tokią bendrystę, kokią pats pasirinks. Šventojo Rašto puslapiuose jis gali kalbėtis su kilniausiais ir

geriausiais iš žmonijos bei klausytis žmonėms kalbančio Amžinojo balso. Tyrinėdamas ir apmąstydamas temas, į kurias „*geidžia pažvelgti net angelai*» (1 Petro 1, 12), Šventojo Rašto skaitytojas gali bendrauti ir su jais. Jis gali sekti paskui dangiškąjį Mokytoją ir klausytis Jo žodžių, ištartų ant kalno, lygumoje ar prie jūros. Jis gali gyventi šiame pasaulyje, bet Dangaus aplinkoje, suteikdamas Žemės [146] liūdintiesiems ir gundomiesiems viltingų minčių ir pažadindamas šventumo ilgesį; jis ir pats vis labiau suartės su Neregimuoju; kaip tie, kurie senovėje gyveno su Dievu, žmogus vis labiau artinsis prie amžinojo pasaulio slenkščio, kol atsivers vartai, ir jis įžengs tenai, ir nesijaus svetimas. Jį sveikins balsai tų pačių šventųjų, kurie neregimi lydėjo jį Žemėje, – balsai, kuriuos čia jis išmoko atpažinti ir mylėti. Tas, kuris per Dievo Žodį gyveno bendrystėje su Dangumi, Danguje jausis kaip namuose.

[147] Mokslas ir Biblija

„Kas iš jų visų nežino, kad Viešpaties ranka tai padarė?“

Kadangi ir gamtos knygoje, ir dieviškojo apreiškimo knygoje yra to paties Mokytojo antspaudas, jos negali prieštarauti viena kitai. Skirtingais būdais ir skirtingomis kalbomis abi knygos liudija tas pačias didžiasias tiesas. Mokslas vis dar atranda naujų stebuklų, tačiau jo tyrinėjimuose nėra nieko, kas teisingai suprasta, prieštarautų dieviškajam apreiškimui. Gamtos knyga ir rašytinis Žodis apšviečia vienas kitą. Jie supažindina mus su Dievu, aiškindami dėsnius, per kuriuos Jis veikia.

Deja, iš gamtoje stebimų faktų klaidingai padarytos išvados sukūrė įspūdį, kad tarp mokslo ir Dievo Žodžio apreiškimo yra kažkoks prieštaravimas; ir, mėgindami sugrąžinti harmoniją, Šventojo Rašto aiškintojai griebėsi tokių priemonių, kurios pamina ir naikina Dievo Žodžio jėgą. Manoma, jog geologija prieštarauja tiesioginiam Mozės laikotarpio raštų apie kūrinių aiškinimui. Tvirtinama, jog Žemės evoliucija iš chaoso truko milijonus metų; ir, siekiant priderinti Bibliją prie šio tariamo mokslo apreiškimo, buvo imta manyti, jog pasaulio sukūrimo dienos apima didžiulius, [148] neapibrėžtus laikotarpius – tūkstančius ar net milijonus metų.

Tokios išvados visiškai nepagrįstos. Biblijos tekstai yra harmoningi tarpusavyje ir atitinka gamtos mokymą. Apie pirmąją kūrimo dieną pasakyta: „*Atėjo vakaras ir išaušo rytas, pirmoji diena*» (Pradžios 1, 5). Iš esmės tas pat pasakyta ir apie visas kitas šešias kūrimo savaitės dienas, [kvėpimas skelbia, kad kiekvienas iš šių laikotarpių buvo diena, susidedanti iš vakaro ir ryto, kaip ir visos kitos dienos nuo to meto. Apie pati kūrimo darbą dieviškasis liudijimas skelbia: „*Juk Jis tarė, ir pasaulis pasidarė, Jis įsakė, ir visa atsirado*» (Psalmyno 33, 9). Kiek laiko prisireikė Žemės evoliucijai pakilti iš chaoso, kai darbavosi Tas, kuris galėjo šitaip pašaukti į būtį nesuskaičiuojamus pasaulius? Nejaugi turime darkyti Jo Žodį, kad paaiškintume Jo darbus?

Taip, liekanos, rastos žemėje, liudija, jog egzistavo žmonės, gyvūnai ir augalai, kurie buvo daug didesni, nei žinomi dabar. Jie laikomi augmenijos ir gyvūnijos gyvenimo iki Mozės laikotarpio įrodymu. Tačiau šiuos dalykus Biblijos istorija išsamiai paaiškina. Iki tvano augalų ir gyvūnų gyvenimas buvo kur kas geresnis nei po jo. Tvano metu žemės paviršius sutrūkinėjo, įvyko ryškūs pasikeitimai, o žemės plutos dariniuose išliko daugybė buvusio gyvenimo faktų. Didžiuliai miškai, palaidoti žemėje tvano metu ir suanglęję, [149] sudaro didžiulius anglies kodus bei tiekia naftą, patarnaujančią mūsų šiandieniniam komfortui ir patogumams. Visi šie dalykai, iškelti į dienos šviesą, virsta gausiais įrodymais, nebyliai liudijančiais Dievo Žodžio tiesą.

Žemės evoliucijos teorijai artima kita, pagal kurią bakterijos, moliuskai ir keturkojai evoliucionavo kylančia linija iki žmogaus, apvainikavusio visą kūriniųją.

Tačiau, turėdami galvoje žmogaus galimybes atlikti tyrimus; jo trumpą gyvenimo amžių; ribotą veiklos sferą; siaurą regėjimo lauką, dažnai klaidingai daromas išvadas – ypač apie įvykius, susijusius su Biblijos istorija; tai, kaip dažnai tariamos mokslo išvados peržiūrimos ar atmetamos; tą uolumą, su kuriuo koks nors tariamas Žemės raidos laikotarpis kartkartėmis vis pailginamas ar sutrumpinamas milijonais metų; ir tai, kaip skirtingų mokslininkų sukurtos teorijos prieštarauja viena kitai, – turėdami galvoje visa tai, nejaugi mes dėl privilegijos atsekti savo kilmę iš bakterijų, moliuskų ir skruzdėlių, atmesime Šventojo Rašto teiginį, tokį didingą savo paprastumu: „*Dievas sukūrė žmogų pagal Savo paveikslą, pagal Savo paveikslą sukūrė jį*» (Pradžios 1, 27). Nejaugi paneigsi- genealoginį įrašą, kuriuo buvo didžiuojamasi labiau už bet kokius turtus karalių rūmuose: „*Jis [Jėzus] buvo laikomas Sūnumi [...] Adomo, kuris buvo Dievo*» (Luko 3, 23.38)? Teisingai suprasti, [150] ir mokslo, ir gyvenimiškos patirties apreiškimai atitinka Šventojo Rašto liudijimą apie nuolatinį Dievo veikimą gamtoje.

Nehemijo užrašytoje levitų giesmėje sakoma: „*Tu esi Viešpats, Tu vienas! Tu padarei dangų, dangaus aukštybes su jų galybėmis, žemę ir visa, kas ant jos, jūras ir visa, kas jose. Tu duodi visiems gyvastį*» (Nehemijo 9, 6).

Kai dėl Šios žemės, Šventajame Rašte skelbiama, kad sukūrimo darbas užbaigtas. „*Dievo darbai buvo užbaigti nuo pasaulio sutvėrimo*» (Hebrajams 4, 3). Tačiau Dievo galybė vis dar naudojama Jo kūriniųjos objektams išlaikyti. Širdis plaka ir žmogus alsuoja ne dėl to, kad kitados sukurtas mechanizmas veikia savaime. Kiekvienas įkvėpimas, kiekvienas širdies tvinksnis liudija rūpinimąsi To, kuriame mes gyvename, judame ir esame. Nuo mažiausio vabzdžio iki žmogaus, kiekviena gyva būtybė kasdien priklauso nuo Dievo apvaizdos.

„*Visi jie laukia iš Tavęs [...]. Kai duodi, jie surenka, kai ištiesi ranką, jie sotūs gėrybių. Tau veidą paslėpus, jie su nerimsta, o alsavinmą iš jų atėmus, miršta ir sugrįžta į dulkes. Tau atsiuntus Savo dvasią, jie atgyja, Ir Tu atnaujini žemės veidą*» (Psalmyno 104. 27-30).

[151] „*Dievas išskleidžia šiaurinį skliautą virš tuštumos, pakabina žemę ant nieko. Jis uždaro lietaus vandenį Savo debesyse, tačiau nuo jų debesys neperplyšta. [...] Jis nubrėžė ratų ant vandenių paviršiaus, užbrėžė ribų tarp šviesos ir tamsos. Dangaus skliauto stulpai dreba, apstulbinti griausmingo Jo pagrūmojimo. Savo galybe Jis nutildė jūrų [...]. Jo vėjas iššlavė padanges, Jo ranka pervėrė suktąjį slibiną.*

Tai tik Jo galybės užuominos, mes tik jos šnabždesį teišgirstame. Kas gali suprasti Jo galybės griausmų?» (Jobo 26, 7-10; 26, 11-14)

„Viesulu ir audra Jis keliauja, debesys – Jo kojų dulkės» (Nahumo 1, 3).

Galingoji jėga, veikianti visoje gamtoje ir visa ką išlaikanti, nėra, kaip tvirtina kai kurie mokslininkai, tik viską persmelkiantis principas, stimuliuojanti energija. Dievas yra Dvasia; tačiau Jis yra ir Asmuo – juk pagal Jo atvaizdą sukurtas žmogus. Kaip Asmuo, Dievas apsireiškė Savo Sūnuje. Jėzus, Tėvo „šlovės atšvaitas ir Jo esybės paveikslas» (Hebrajams 1, 3), atėjo į Žemę kaip [152] žmogus. Jis atėjo į pasaulį kaip asmeninis Išgelbėtojas. Kaip asmeninis Išgelbėtojas, Jis įžengė į aukštybes. Kaip asmeninis Išgelbėtojas, Jis užtaria mus Dangaus rūmuose. Priešais Dievo sostą mums patarnauja Tas, kuris panašus į „Žmogaus Sūnų”(Danieliaus 7. 13).

Apaštalas Paulius, įkvėptas Šventosios Dvasios, skelbė apie Kristų, kad „visa sukurta per Jį ir Jam, Jis yra pirma visų daiktų, ir visa Juo laikosi» (Kolosiečiams 1, 16.17). Ranka, kuri išlaiko pasaulius erdvėje, ranka, kuri palaiko jų tvarkingą išsidėstymą bei nuolatinę veiklą Dievo Visatoje, yra ta pati ranka, kuri už mus buvo prikalta prie kryžiaus.

Mes nesuvokiame Dievo didybės. „Viešpaties sostas stovi Danguje» (Psalmyno 11, 4); tačiau per Savo Dvasią Jis yra visur. Jis artimai pažįsta ir asmeniškai domisi visais Savo rankos darbais.

„Kas yra toks kaip Viešpats, mūsų Dievas, kuris sėdi aukštybėse, bet lenkiasi žemai pamatyti, kas danguje ir žemėje? Kurgi galėčiau pabėgti nuo Tavo Dvasios ar atsitolinti nuo Tavo Artumo? Jei į dangtį užžengčiau, Tu esi ten, jei Šeole pasikločiau guolį, Tu esi ten. Jei įgyčiau aušros sparnus ir įsikurčiau prie tolimųjų jūros pakraščių, [153] net ten mane vedžios Tavo ranka ir tvirtai laikys Tavo dešinė» (Psalmyno 113, 5.6; 139, 7-10).

„Žinai, kada atsisėdu ir kada atsistuju, iš tolo supranti mano mintis. Stebi mano žingsnius ir mano poilsį, pažįsti visus mano kelius,[...] Iš visų pusių apsiauti mane, Savo ranka lieti mane. Tavo pažinimas man per nuostabus, per gilus, aš negaliu jo pasiekti» (Psalmyno 139, 2-6).

Būtent visa ko Kūrėjas pasirūpino, kad tikslas nuostabiai atitiktų priemones, o tiekimas – poreikį. Tai Jis medžiaginiame pasaulyje viską sutvarkė taip, kad kiekvienas širdžiai duotas troškimas būtų patenkintas. Tai Jis sukūrė žmogų, gebantį pažinti ir mylėti. Todėl Viešpats nėra toks, kuris paliktų žmogaus poreikius nepatenkintus. Joks nesugriaunamas principas, jokia beasmenė esmė ar tik abstrakcija negali patenkinti žmogaus poreikių bei troškimų šiame gyvenime, kupiname kovos su nuodėme, sielvarto ir skausmo. Neužtenka pasitikėti įstatymu bei jėga – dalykais, kurie nejaučia gailesčio, ir niekada negali išgirsti pagalbos šauksmo. Mes turėtume žinoti, kad yra Visagalio ranka, kuri mus prilaikys, begalinis Draugas, kuris mus užjaučia. Tereikia įsikibti į šiltą ranką, [154] pasitikėti širdimi, kupina švelnumo. Būtent tokį Save Dievas apreiškia Savo Žodyje.

Tas, kuris kiek įmanoma įsigilina į gamtos paslaptis, visiškai pripažins savo neišmanymą ir silpnumą. Jis supras, kad yra gelmių ir aukštumų, kurių negalės pasiekti, paslapčių, į kurias neįstengs prasiskverbti, ir kad prieš jį plyti milžiniški dar neištirti tiesos klodai. Kartu su Niutonu toks žmogus pasakys: „*Aš primenu sau vaiką, kuris ant jūros kranto rankioja akmenėlius bei kriauklytes, o čia pat banguoja didžiulis neatrastos tiesos vandenynas*“.

Geriausieji mokslininkai yra priversti atpažinti gamtoje begalinės jėgos veikimą. Tačiau neišlavintam žmogaus protui gamtos mokymas gali būti tik prieštaringas ir nuviliantis. Tik Rašto apreiškimo šviesoje jis gali būti suprastas teisingai. „*Tikėjimu suvokiame*“ (Hebrajams 11, 3).

„*Pradžioje Dievas*» (Pradžios 1, 1). Tik čia karštligiškai klausinėjantis protas, besiblaškantis kaip balandis narve, gali rasti poilsį. Viršuj, apačioje, anapus gyvena begalinė Meilė, kuri tobulina „*gerus jūsų užmojus*» (2 Tesalonikiečiams 1, 11). „*Jo neregimosios ypatybės – Jo amžinoji galybė ir dievybė – nuo pat pasaulio sukūrimo išvelgiamos protu iš Jo kūrinių*“ (Romiečiams 1, 20). Tačiau jų liudijimas gali būti suprastas tik padedant dieviškajam Mokytojui. „*Kuris žmogus žino, kas yra žmoguje, jei ne paties žmogaus dvasia? Taip ir to, kas yra Dieve, [155] nežino niekas, tik Dievo Dvasia*» (1 Korintiečiams 2, 11). „*Kai ateis toji Tiesos Dvasia, Ji ves jus į tiesos pilnatvę*» (Jono 16, 13). Tik padedant tai Dvasiai, kuri pradžioje „*dvelkė viršum vandens*“, tam Žo- džui, per kurį „*visa buvo sukurta*» ir tikrajai Šviesai, „*kuri apšviečia kiekvieną žmogų, ir ji atėjo į šį pasaulį*“, gali būti teisingai aiškinamas mokslo liudijimas. Tik vadovaujant jiems, gali būti išvelgtos jo giliausios tiesos. Tik vedami Visažinio, mes, tyrinėdami Jo darbus, galėsime mąstyti apie Jį Jo mintimis.

[156] Verslo principai ir metodai

„*Kas elgiasi dorai, tas saugiau gyvena*“.

Nėra tokio teisėto verslo, kuriam Biblija nesuteiktų būtiniausių žinių. Jos darbštumo, sąžiningumo, taupumo, nuosaikumo ir tyrumo principai yra tikrosios sėkmės paslaptis. Šie principai, išdėstyti Patarlių knygoje, sudaro praktinės išminties lobyną. Kur prekybininkas, amatininkas ar kokio nors verslo padalinio vadovas gali rasti sau ir savo darbuotojams geresnes elgesio taisykles, nei šie išminčiaus žodžiai:

„*Matai žmogų, turintį darbo įgūdžių? Jis tarnaus karaliui, užuot tarnavęs paprastiems žmonėms*» (Patarlių 22, 29).

„*Kiekvienas triūsas duoda naudos, vien plepėjimas veda į skurdą*“ (Patarlių 14, 23).

„*Dykaduonis alksta ir nieko neturi. [...] Juk girtuoklis ir rijūnas taps skurdžiais, o dykaduoniavimas aprenigia žmogų skarmalais*“ (Patarlių 13, 4; 23, 21).

„*Kas nuolat išduoda paslaptis, tas liežuvautojas; todėl nebendrauk su tuščiu plepiu*» (Patarlių 20, 19).

„*Kas yra taupios kalbos, tas tikrai išmintingas [...], o kiekvienas kvailys leidžiasi į kivičius*» (Patarlių 17, 27; 20, 3).

[157] „Nekelk kojos ant nedorų žmonių tako. [...] Argi gali jis vaikščioti žarijomis, nenusvildamas kojų?» (Patarlių 4, 14; 6, 28)

„Bendrauk su išmintingu, ir tapsi išmintingas» (Patarlių 13, 20).

„Žmogus turi bičiulius, kurie jį prazudo, o tikras draugas jam artimesnis už brolių» (Patarlių 18, 24).

Visą mūsų įsipareigojimų vieni kitiems esmę nusako Kristaus žodžiai: „Tad visa, ko norite, kad jums darytų žmonės, ir jūs patys jiems darykite» (Mato 7, 12).

Kokia daugybė žmonių galėtų išvengti finansinių nesėkmių ir žlugimo, jei atkreiptų dėmesį į perspėjimus, taip dažnai kartojamus ir akcentuojamus Šventajame Rašte:

„Kas skuba pralobti, tas neliks be kaltės» (Patarlių 28, 20).

„Iš karto įgyti turtai sunyks, o kas po truputį kaupia, tas juos didina» (Patarlių 13, H).

„Turtai, įgyti apgaulingu liežuviu, tai praeinantis rūkas ir mirties spąstai « (Patarlių 21, 6).

„Kas skolinasi, tas tampa skolintojo vergu» (Patarlių 22, 7).

„Kas laiduoja už svetimą, daro sau skriaudą, o kas atsisako tai daryti, neturės rūpesčių» (Patarlių 11, 15).

"Neperkelk ežią ženklinančio senojo akmens ir nė nesikėsink į našlaičių laukus, nes jų Atpirkėjas galingas, Jis apgins jų bylą prieš tave. [...] Vargšo [158] skriaudimas, norint praturtėti, ir davimas turtuoliui baigiasi neturtu. [...] Kas kasa duobę, tas į ją įkris; akmuo užrieda ant to, kuris jį parita» (Patarlių 23, 10.11; 22, 16; 26, 27).

Tai principai, nuo kurių priklauso visuomenės gerovė – ir pasaulietinių, ir religinių bendrijų. Būtent šie principai apsaugo nuosavybę ir gyvybę. Už viską, kas įgalina pasitikėjimą ir bendradarbiavimą, pasaulis turi būti dėkingas Dievo Įstatymui, kuris išdėstytas Jo Žodyje ir kurio vis dar dažnai neryškus ir išsitrėnusias linijas galima atsekti žmonių širdyse.

Psalmių giedotojo žodžiai: „Tavo duotas įstatymas man brangesnis už tūkstantį aukso ir sidabro gabalų» (Psalmyno 119, 72) teisingi ne tik religiniu požiūriu. Tai absoliuti tiesa, kuri atpažįstama ir verslo pasaulyje. Net šiais pinigų vaikymosi laikais, kai varžymasis dėl jų toks nuožmus, o metodai – tokie nešvarūs, vis dar plačiai pripažįstama, kad jaunam, gyvenimą pradedančiam žmogui dorumas, darbštumas, santūrumas, skaistumas ir taupumas yra geresnis kapitalas už bet kokią sumą pinigų.

Ir vis dėlto netgi iš tų, kurie vertina šias savybes ir pripažįsta Bibliją kaip jų šaltinį, tik nedaugelis atpažįsta principą, nuo kurio jie priklauso. Sąžiningo verslo ir tikros sėkmės pagrindą sudaro Dievo nuosavybės pripažinimas. Visa ko Kūrėjas, Jis yra pirminis Savininkas. Mes – Jo [159] prievaizdai. Viskas, ką mes turime, yra Jo duotas kreditas, kurį dera naudoti pagal Jo nurodymus.

Tai kiekvieno žmogaus pareiga. Su tuo susijusi visa žmonių veiklos sfera. Pripažįstame mes tai ar ne, esame prievaizdai, kuriems Dievas suteikė tam tikrus talentus bei sugebėjimus ir paleido į pasaulį, kad atliktume Jo skirtąjį darbą. Kiekvienam yra paskirtas darbas (žr. Morkaus 13, 34), darbas, kuriam pritaikyti

žmogaus sugebėjimai, darbas, kuris bus naudingiausias pačiam žmogui, jo artimiesiems ir labiausiai pagarbins Dievą.

Taigi mūsų užsiėmimas ar pašaukimas yra Dievo didžiojo plano dalis, ir, kol dirbame pagal Jo valią, Jis Pats atsakingas už to darbo vaisius. „*Mes juk esame Dievo bendradarbiai*» (1 Korintiečiams 3, 9), taigi mūsų pareiga – ištikimai vykdyti Jo nurodymus. Tad nėra prasmės nerimauti. Būkime darbštūs, ištikimi, rūpestingi, taupūs, taktiški ir maksimaliai išnaudokime kiekvieną sugebėjimą. Tačiau dėmesys turėtų būti nukreiptas ne į mūsų pastangų vaisius, o į Dievo pažadą. Žodis, kuris maitino Izraelį dykumoje ir palaikė Eliją bado metu, tą pačią galią turi ir šiandien. „*Todėl nesisielokite ir neklausinėkite: 'Ką valgysime?' – arba: 'Ką gersime?' [...]. Jūs pirmiausia ieškokite Dievo karalystės ir Jo teismo, o visa tai bus jums pridėta*» (Mato 6, 31.33).

Tas, kuris suteikia žmonėms galią praturtėti, kartu su šia dovana yra susijęs ir pareigą. Jis reikalauja atiduoti Jam tam tikrą dalį iš visko, ką [160] mes gauname. Dešimtinė priklauso Viešpačiui. „*Visos žemės dešimtinės, ar tai būtų javai iš dirvos, ar medžių vaisiai, priklauso Viešpačiui. [...] Visos dešimtinės jaučių bandos ir avių kaimenės [...] bus pašvęstas Viešpačiui*» (Kunigų 27, 30.32). „*O iš viso, ką Tu man duodi, tikrai atseikėsiu Tau dešimtinę*» (Pradžios 28, 22). „*Atneškite visų dešimtinę į sandėlį*» (Malachijo 3, 10). Tai Dievo įsakymas, o ne raginimas būti dėkingiems ar dosniems. Tai paprasčiausio sąžiningumo reikalas. Dešimtinė priklauso Viešpačiui, ir Jis įpareigojo mus grąžinti Jam tai, kas yra Jo. „*O iš prievaizdų reikalaujama, kad būtų patikimi*» (1 Korintiečiams 4, 2). Jei sąžiningumas yra pagrindinis verslo principas, argi neturėtume pripažinti savo pareigos Dievui – pareigos, kuri yra visų kitų pareigų pagrindas?

Kadangi esame prievaizdai, turime atlikti savo pareigas ne tik Dievui, bet ir žmogui. Kiekvienas žmogus yra skolingas begalinei Atpirkėjo meilei už gyvenimo dovanas. Maistas, drabužiai ir pastogė, kūnas, protas ir siela – viskas nupirkta Jo krauju. Dėkingumo pareiga bei tarnyste Kristus susieja mus ir su mūsų artimaisiais. Jis liepė: „*Stenkitės vieni kitiems su meile tarnauti*» (Galatams 5, 13). „*Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų Mano brolių, Man padarėte*» (Mato 25, 40). Paulius pasakė: „*Juk aš skolingas graikams ir barbarams, išmintingiems ir neišmanantiems*» (Romiečiams 1, 14). Mes taip pat. [161] Viskas, kas palaimino mūsų gyvenimą labiau nei kitų, įpareigoja mus prieš kiekvieną žmogų, kuriam galėtume pasitarnauti. Šios tiesos vienodai tinka ir mažam kambarėliui, ir buhalterijai. Gėrybės, kurias turime, priklauso ne mums, ir šito fakto niekada nedera užmiršti. Mes esame tik prievaizdai, ir nuo; to, kaip vykdysim savo pareigą Dievui ir žmogui, priklauso mūsų artimųjų gerovė ir mūsų pačių likimas šiame ir būsimajame gyvenime.

„*Vieni dosniai dalija ir turtėja, o kiti šykštauja daryti, kas teisu, ir skursta. Dosnus žmogus turtėja, o kas pagirdo kitus, tas bus pats pagirdytas. [...] Mesk savo duoną į vandenį, ir po daugelio dienų ją atrasi*» (Patarlių 11, 24.25; Mokytojo 11, 1).

„*Nenuvargink savęs norėdamas pralobti [...]. Vos spėji užmesti akį į turtus, jų nebėra! Ūmai jie bus įgavę sparnus ir tarsi erelis nuskridę į padanges*» (Patarlių 23, 4.5).

„*Duokite, ir jums bus duota; saikas geras, prikimštas, sukratytas ir su kaupu bus atiduotas jums į užantį. Koku saiku seikite, tokiu jums bus atseikėta*» (Luko 6, 38).

„*Gerbk Viešpatį viskuo, ką turi, visomis savo derliaus pirmienomis; ir tavo svirnai bus pilni grūdų, o šviežias vynas liesis per statinių kraštus*» (Patarlių 3, 9.10).

„Atneškite visą dešimtinę į sandėlį, kad būtų maisto Mano Namuose, ir taip Mane išmėginkite, – kalbėjo Galybių Viešpats. – Aš tikrai atidarysiu jums dangaus langus ir pilte apipilsiu jus visokeriopa palaima. Dėl [162] jūsų taip sudraustu skėrius, kad jie nesunaikins jūsų žemės derliaus, ir jūsų vynuogės laukuose nebus be vaisių [...]. Visos tautos laikys jus laimingais, nes jūs būsite malonumų kraštas» (Malachijo 3, 10-12).

„Jei elgsitės pagal Mano įstatus, laikysitės Mano įsakymų ir ištikimai vykdysite juos, laiku duosiu jums lietaus, kad žemė išaugintų savo derlių ir laukų medžiai atneštų vaisių. Javus kulsite ligi vynuogių rinkimo meto, o vynuogių rinkimas pasivys sėjų. Valgysite savo duonos iki soties ir savo krašte galėsite saugiai gyventi. Sukursiu krašte ramybę, [...], ir nebus kas jus gąsdintų» (Kunigų 26, 3-6).

„Atsidėkite teisingumui, padėkite engiamajam, užstokite našlaitį, ginkite našlės bylą. [...] Laimingas, kas rūpinasi vargšais; nelaimės dieną jį Viešpats gelbės. Viešpats jį saugos ir stiprins, padarys laimingą žemėje ir nepaliks priešų rankose. [...] Kas dosnus vargšui, tas skolina Viešpačiui; Jis atmokės jam už getą darbą» (Izaijo 1, 17; Psalmyno 41, 2.3; Patarlių 19, 17).

Tas, kuris taip investuoja, susikrauna dvigubą lobį. Be to, kurį, kad ir kaip išmintingai tvarkęs, jis pagaliau turės palikti, žmogus susikaupia turtą amžinybei. Tas turtas yra charakteris – vertingiausia nuosavybė Danguje ir Žemėje.

Sąžiningi verslo sandėriai

„Viešpats rūpinasi tais, kurie Jo klauso, ir paveldas amžinai jiems priklausys. Nelaimės metu jie ne- [163] bus apvilti ir bado dienomis valgys iki soties» (Psalmyno 37, 18.19).

„Žmogus, kuris dorai gyvena, daro, kas teisu, ir kalba tiesą iš grynios širdies [...]. Jis net nuostolį patirdamas laikosi žodžio. [...] Tas, kuris gyvena pagal teisumą ir sako tiesą, kas iš skriaudos nenori išspausti sau pelno, kas atsisako priimti papirkas, [...] ir kas užmerkia akis, kad neregėti į pikta. Toks žmogus gyvena aukštybėse [...]; jam bus tiekiama duona, jam netrūks vandens. Tavo akys regės puošnųjį karalių, matys aplinkui platų kraštą» (Psalmyno 15, 2.4; Izaijo 33, 15-17).

Dievas sukūrė Savo Žodyje klestinčio žmogaus paveikslą – tokio, kurio gyvenimas iš tikrųjų sėkmingas, žmogaus, kurį mielai pagerbia ir dangus, žemė. Jobas apie savo išgyvenimus pasakė:

„Kai buvo mano žydėjimo dienos, ir Dievas saugojo mano palapinę; kai Visagalis dar buvo su manimi, ir mano vaikai dar supo mane; [...] Kai eidavau pro miesto vartus užimti savo vietos aikštėje, jauni vyrai, pamatę mane, duodavo kelių, o senieji pakilę stovėdavo. Kilmingieji liaudavosi kalbėję, rankomis užsiimdavo burnas. Didžiūnai pritildavo [...]. Išgirdę apie mane, žmonės mane laimino, [164] mane pamatę, žmonės mane gyrė, nes gelbėjau vargdienį, kuris šaukėsi pagalbos, ir našlaitį, neturintį, kas jam padėtų. Mirdami žmonės mane laimino, aš džiuginau našlės širdį. Teisumu vilkėjau, ir jis mane gaubė, teisingumas buvo mano apsiaustas ir turbanas. Tapau aklojo akimis, Ir luošojo kojomis. Beturčiui buvau tėvas, nepažįstamo žmogaus teisės gyniau teisme.

Ateivis nepraleido nakties lauke, keleiviui buvo atviros mano durys. Žmonės klausydavosi manęs ir laukdavo [...]. Mano veido šypsena jiems suteikdavo jėgų. Buvau jų vadas ir rodžiau jiems kelią, vedžiau juos kaip karalius savo karines pajėgas ir guodžiau liūdinčius » (Jobo 29, 4-16; 31, 32; 29, 21-25).

„Viešpaties palaiminimas praturtina, ir triūsas negali jo padidinti» (Patarlių 10, 22). Išmintis skelbia: „Aš turiu turtų ir garbę, išliekantį lobį ir gerovę» (Patarlių 8, 18). Be to, Biblijoje matomi nuklydimo nuo teisingų principų bendraujant su Dievu ir vienas su kitų, vaisiai. Tiems, kuriems patikėtos Jo dovanos, tačiau nepaiso Jo reikalavimų, Dievas sako:

[165] *„Susimąstykite, kaip jums sekėsi! Jūs daug sėjote, bet mažai nuvalėte; jūs valgote, bet jums niekada negana, jūs geriate, bet jums niekada neužtenka, jūs rengiatės, bet nė vienam nėra šilta, ir kas šį tą užsidirba, tas deda į kiaurą maišą. [...] Jūs daug tikėjotės, bet mažai gavote, ir ką namo pargabenote, tą Aš vėjais paleidau. Kodėl gi? – tai Galybių Viešpaties žodis. – Ogi todėl, kad Mano Namai tebėra sugriauti. [...] Kai nueidavo kuris prie dvidešimt saikų javų krūvos, ten jų būdavo tik dešimt; kai nueidavo kuris prie vyno statinės pasisemti penkiasdešimt saikų, jų būdavo tik dvidešimt. [...] Ar gali žmogus apsukti Dievą? Tačiau mane jūs apskate! Bet jūs klausiate: 'Kuo Tave mes apsakame?' 'Savo dešimtinėmis ir atnašomis!' 'Todėl dangūs viri jūsų nedavė rasos, o žemė – savo derliaus "(Agėjo 1, 5-9; 2, 16; Malachijo 3, 8; Agėjo 1, 10).*

„Kadangi trypėte vargšą [...], nors pasistatėte namus iš tašytų akmenų, juose negyvensite, nors užsiveisėte rinkinius vynuogynus, jų vyno negersite. [...] Viešpats taip užleis tave nelaimėmis, sąmyšiais ir nesėkmėmis, kad būsi veikiai sunaikintas už savo nedorus darbus, nes palikai Mane. [...] Tavo sūnūs ir dukterys tau matant bus atiduodami svetimai tautai; pražiūrėsi akis visą dieną jų ieškodamas, bet būsi bejėgis ką nors padaryti» (Amoso 5, 11; Pakartoto Įstatymo 28, 20.32).

„Žmogus, neteisėtai kraunantis sau turtus, yra kaip kurapka, perinti ne savo dėtus kiaušinius. Turtai

[166] *paliks jį gyvenimo pusiaukelėje, ir amžiaus pabaigoje jis bus laikomas mulkiu"(Jeremijo 17, 11).*

Kiekvieno verslo sąskaitas, kiekvieno sandėrio smulkmenas kruopščiai tikrina neregimieji auditoriai, bendradarbiai To, kuris niekada neina į kompromisą su neteisybe, niekada nepraleidžia pro akis blogio, niekada jam nepataikauja.

„Kai kur nors matai vargšų priespaudą, teisių ir teisingumo pažeidimų, nenustebk. Juk kiekvienų pareigūnų prižiūri aukštesnis pareigūnas, o virš jų yra dar aukštesni. [...] Nėra tamsos ar juodos nakties, kurioje galėti į slėptis nedorėliai» (Mokymo 5, 7; Jobo 34, 22).

„Prieš dangų jie burnoja [...]. Tada sakoma: 'Kaip gali Dievas žinoti?' – ir: 'Aukščiausiasis nesužinos, ką darome!' Dievas sako: 'Visa tai padarei, bet Aš nieko nesakiau, ir tu manei, kad Aš esu toks, kaip tu. Tad dabar tave peikiu ir kaltinu» (Psalmyno 73,9.11:50,21).

„Vėl pakėliau akis ir regėjau sklaidantį ritinį. [...] 'Tai prakeikimas, kuris tvyro ant viso krašto veido. Pasak įrašo vienoje jo pusėje, kas tik vagia, tas bus atskirtas, ir pasak įrašo kitoje pusėje, kas melagingai prisiekia, tas bus atskirtas. Aš jį pasiunčiau, – tai Galybių Viešpaties žodis. – Jis įeis į vagies namus ir į namus kiekvieno, melagingai prisiekiančio Mano vardu. Jis apsistos tuose ruimuose ir sunaikins jų sienojus ir akmenis» (Zacharijo 5, 1-4).

Dievo Įstatymas skelbia nuosprendį kiekvienam nedorėliui. Žmogus gali nekreipti dėmesio [167] į tą balsą, gali stengtis ignoruoti perspėjimą, bet veltui. Jis seks paskui jį. Jis bus išgirstas. Jis sugriaus nusidėjėlio ramybę. Jei šis nepaklausys, tas balsas persekios jį iki mirties. Jis paliudys prieš jį teisme. Kaip neužgesinama liepsna jis pagaliau sunaikins sielą ir kūną.

„O kokia gi žmogui nauda laimėti visą pasaulį, bet pakenkti savo gyvybei? Arba kuo žmogus galėtų išsipirkti savo gyvybę?!» (Morkaus 8, 36.37)

Šį klausimą turi apsvarstyti kiekvienas tėvas ir į motina, kiekvienas mokytojas, kiekvienas mokinys – kiekvienas žmogus, jaunas ar senas. Jokia verslo struktūra ar gyvenimo planas negali būti patvarus ir užbaigtas, jeigu apima tik trumpus šio dabartinio gyvenimo metus, nesirūpinant nesibaigiančia ateitimi. Tebūna jaunimas mokomas mąstyti apie amžinybę. Tebūna jie mokomi rinktis amžinuosius principus ir siekti išliekančios nuosavybės – krauti *„nenykstantį lobį danguje, kur joks vagis neprieis ir kandys nesuės“*, susirasti draugų *„neteisingąją Mamoną“*, kad, kai jos nebeliks, jie būtų priimti į *„amžinąsias padangtes“* (Luko 12, 33; 16, 9). Visiems, kurie taip elgiasi, tai geriausias pasirengimas gyvenimui šiame pasaulyje. Joks žmogus negali susikrauti lobių danguje, nepraturtinęs ir nesutaurinęs savo gyvenimo Žemėje. *„Maldingumas viskam naudingas, nes jam skirtas esamojo ir būsimąjo gyvenimo pažadas» (1 Timotiejui 4, 8).*

[168] Biblijos personažų biografijos

*„Kurie tikėdami užkariavo karalystes,
įvykdė teisingumą [...], atsigavo iš silpnumo“.*

Ugdymo tikslais vertingiausia Biblijos dalis yra jos personažų biografijos. Šios biografijos nuo visų kitų skiriasi tuo, kad jos absoliučiai gyvenimiškos. Bet kuriam ribotam protui neįmanoma visais atžvilgiais teisingai interpretuoti kitų žmonių darbus. Tik Tas, kuris tiria širdis bei įžvelgia slaptus motyvus ir sumanymus, gali visiškai teisingai atskleisti charakterį ar patikimai pavaizduoti žmogaus gyvenimą. Tokius aprašymus galima rasti tik Dievo Žodyje.

Jokios kitos tiesos Biblija neišdėsto taip aiškiai, kaip šios: tai, ką mes darome, yra vaisius to, kas mes esame. Gyvenimo patirtis didžia dalimi yra mūsų minčių ir poelgių vaisius.

„Neužtarnautas prakeikimas pralekia pro šalį» (Patarlių 26, 2).

„Laimingi teisieji, nes jiems bus gerai [...]. Vargas nedorėliui, nes jam visiškai nesiseks; pagal jo rankų darbus jam bus atmokėta» (Izaijo 3, 10.11).

„Girdėk, žemei Šiai tautai štai siunčiu nelaimę, jų pačių pikti f pinklių vaisių» (Jeremijo 6, 19).

Siaubinga ši tiesa ir turėtų giliai įstrigti. Kiekvienas darbas turi įtaką jo darytojui. Blogyje, kuris [169] prakeikia jo gyvenimą, žmogus turi atpažinti savo paties sėjos vaisius. Tačiau net ir tokioj padėty mes nesame be vilties.

Kad gautų pirmagimystės teisę, kuri jam jau priklausė per Dievo pažadą, Jokūbas griebėsi apgaulės ir turėjo pjauti savo brolio neapykantos derlių. Per dvidešimt metų tremties jis pats patyrė daug blogio ir skriaudų, kol pagaliau turėjo gelbėtis bėgdamas; jis nupjovė ir antrąjį derlių – jo paties charakterio blogybės sudugo jo sūnuose. Visa tai itin teisingas Dievo bausmių žmogaus gyvenime paveikslas.

Tačiau Dievas sako: „*Aš ne amžinai kaltinsiu, ne visuomet pyksiu, nes Mano akivaizdoje išblėstų dvasia ir net gyvybės alsavimas, kurį Aš Pats sukūriau. Dėl jo kaltės pykau kurį laiką, plakiau jį, iš pykčio paslėpęs Savo veidą, bet jis nesiliovė eiti savo maištingu keliu. Mačiau, kuriuo keliu jis eina, bet pagydysiu jį ir nuvesiu, gausiai paguosiu. [...] Ramybė, ramybė tolimiems ir artimiems! – sako Viešpats. – Aš jį pagydysiu!*» (Izaijo 57, 16-19)

Sielvarto apimtas Jokūbas neprarado proto. Jis atgailavo ir troško išpirkti tą blogį, kurį padarė savo broliui. Ir kai perpykęs Ezavas pagrasino jį nužudyti, Jokūbas kreipėsi pagalbos į Dievą. „*Jis grūmėsi su angelu ir nugalėjo, maldavo ir verkė. [...] Tenai Jis palaimino jį*» (Ozėjo 12, 5; Pradžios 32,30). Su Dievo jėga Jokūbas, kuriam buvo atleista, pakilo jau nebe kaip apgavikas, o kaip Dievo kunigaikštis. Jis buvo **[170]** išvaduotas ne tik nuo įniršusio brolio, bet ir pats nuo savęs. Blogis jo prigimty buvo nugalėtas, o jo charakteris pakeistas.

Pavakare nušvito šviesa. Jokūbas, apžvelgdamas savo gyvenimo istoriją, pripažino palaikančią Dievo jėgą: „*Dievas, kuris buvo mano ganytojas nuo mano gimimo iki šios dienos, angelas, kuris išgelbėjo mane iš visų pavojų*» (Pradžios 48, 15.16).

Tą patį išgyveno ir Jokūbo sūnūs – bausmę už nuodėmes ir atgailą, nešančią į gyvenimą teisumo vaisių.

Dievas nepanaikina Savo įstatymų. Jis jų nepažeidinėja. Tai, ką padaro nuodėmė, Jis neatšaukia. Tačiau Jis pertvarko – per Jo malonę prakeikimas virsta palaiminimu.

Iš visų Jokūbo sūnų žiauriausias ir kerštingiausias buvo Levis. Jis buvo kalčiausias už išdavikišką šechemitų išžudymą. Levio savybės, išryškėjusios jo palikuonyse, užtraukė jiems Dievo nuosprendį: „*Padalysiu juos Jokūbe, išblaškysiu juos Izraelyje*» (Pradžios 49, 7). Tačiau atgaila atnešė pasikeitimų; ir per jų ištikimybę Dievui tarp kitų atsimetusių giminių prakeikimas virto didžiausios pagarbos ženklu. „*Viešpats atskyrė Levio giminę Viešpaties Sandoros Skryniai nešti, būti Viešpaties akivaizdoje bei Jam tarnauti ir laiminti Jo vardu. [...] Mano Sandora su juo buvo Sandora gyvenimo ir gerovės, kurią jam daviau, ir pagarbios baimės, kurią jis [171] Man parodė. Jis gyveno, pagarbiai bijodamas Mano vardo. [...] Dorai ir sąžiningai jis Man tarnavo ir daugelį atitraukė nuo kaltės*» (Pakartoto Įstatymo 10, 8; Malachijo 2, 5.6).

Paskirtieji šventyklos tarnautojai levitai nepaveldėdavo žemės. Jie gyvendavo kartu jiems atskirtuose miestuose ir išsilaikydavo iš dešimtinių, dovanų bei aukų, skirtų Dievo tarnystei. Jie mokė žmones, svečiavosi visose jų šventėse ir visur buvo gerbiami kaip Dievo tarnai bei atstovai. Visai tautai buvo įsakyta: „*Žiūrėk, kad neužmirštum levito, kol tik gyvensi savo krašte. [...] Levis neturi dalies ar paveldo su savo broliais. Pats Viešpats yra jo paveldas*» (Pakartoto įstatymo 12, 19; 10, 9).

Per tikėjimą — į pergalę

Tiesa, kad kaip žmogus „*galvoja savo širdyje, toks jis ir yra*» (*Patarlių 23, 7- kiti vert.*) iliustruoja kitas pavyzdys iš senovės Izraelio gyvenimo. Kanaano pakraštį žvalgai, apžiūrėję šalį, grįžo ir papasakojo, ką matę. Krašto grožis ir vaisingumas nublanko prieš baimę tų sunkumų, kurie laukė jį užimant. Išvydus miestus, apjuostus dangų siekiančiomis sienomis, gigantiškus karius ir geležinius karo vežimus, jų tikėjimas susvyravo. Užmiršę Dievą, daugelis antrino nebetikinčių žvalgų nuomone: „*Mes nepajėgsime tų žmonių pulti, nes jie už mus stipresni*» (*Skaičių 13, 31*). Ir jų žodžiai [172] pasitvirtino. Jie nesugebėjo pakilti ir stūmė savo dienas dykumoje.

Tačiau du iš dvylikos kraštą apžiūrėjusių žvalgų manė kitaip. „*Tikrai galime juos nugalėti*» (*Skaičių 13, 30*), – tvirtino jie, laikydami Dievo pažadą svarbesniu už milžinus, aukštas miesto sienas ir geležinius karo vežimus. Jiems jų žodis ir išsipildė. Nors Kalebas ir Jozuė kartu su savo broliais keturiasdešimt metų klaidžiojo po dykumą, jie įžengė į Pažadėtąją Žemę. Tokios pat drąsios širdies, kaip ir tada, kai su Viešpaties kareivijomis buvo išvestas iš Egipto, Kalebas prašė ir gavo savo dalį milžinų tvirtovėje. Su Dievo jėga jis išvijo kanaaniečius. Vynuogynai ir alyvų giraitės, kur įžengė jo koja, atiteko jam. Bailiai ir maištininkai išmirė dykumoje, o tikėjimo vyrai valgė Eškolo vynuoges.

Jokios kitos tiesos Biblija neiškelia į šviesą aiškiau, kaip pavojaus bent kartą nuklysti iš teisingo kelio – pavojaus ir nusidėjėliui, ir visiems, kuriuos pasieks jo įtaka. Pavyzdys turi stebėtiną jėgą; ir tada, kai jis išryškina blogus mūsų prigimties polinkius, jam atsispirti labai sunku.

Galingiausia blogio tvirtovė mūsų pasaulyje yra ne neteisingas kokio nors apleisto nusidėjėlio ar degradavusio atstumtojo gyvenimas, o gyvenimas, kuris atrodo dorovingas, garbingas ir kilnus, tačiau jame yra įsigalėjusi viena nuodėmė, nuolaidžiauojama vienai blogybei. Širdžiai, kuri slapčia grumiasi su kokia nors galinga pagunda, [173] virpa ant prarajos pakraščio, toks pavyzdys kone galingiausiai vilioja nusidėti. Tas, kuris, nors apdovanotas teisingu požiūriu į gyvenimą, tiesą ir garbę, vis dėlto sąmoningai pažeidinėja kurį nors Dievo šventojo Įstatymo įsakymą, iškraipo savo tauriąsias dovanas, paversdamas jas pagunda nusidėti. Taip genijus, talentas, gailestingumas, net kilnūs ir geri darbai gali virsti šėtono įrankiais, viliojančiais sielą į pražūtingą bedugnę.

Štai kodėl Dievas pateikė tiek daug pavyzdžių, liudijančių apie vieno vienintelio nusižengimo vaisius. Nuo liūdnos istorijos apie tą vienintelę nuodėmę, kuri „*atnešė mirtį į mūsų pasaulį, daugel vargų ir Edeno netektį*» iki užrašyto pasakojimo apie tą, kuris už trisdešimt sidabrinių pardavė šlovės Viešpatį, Biblijos personažų biografijose gausu tokių pavyzdžių, kurie yra kaip perspėjantys ženklai šalikelėse, vedančiose iš gyvenimo kelio.

Tačiau esama ir kitokio perspėjimo, atkreipiančio dėmesį į pasekmes, kurios būna žmogui bent kartą atsidavus savo silpnybei ir suklydus, į tikėjimo praradimo vaisius. Tik vieną kartą pranašo Elijo tikėjimas susvyravo, tačiau tai sutrukdė jam atlikti viso gyvenimo darbą. Sunki buvo toji našta, kurią jis nešė už Izraelį; ištikimai jis barė tautą dėl visuotinės stabmeldystės; ir gili buvo jo vienvė per trejus su puse bado metų, kai jis stebėjo ir laukė kokio nors atgailos ženklo. Vienas jis stėjo Dievo pusėn ant Karmelio kalno.

Per [174] tikėjimo stiprybę stabmeldystė buvo išnaikinta, ir tai paliudijo palaimintasis lietus, iškritęs ant Izraelio. Paskui, pavargęs ir nusilpęs, pranašas pabūgo Jezabelės grasinimų, pabėgo į dykumą ir vienas ten meldė mirties. Jo tikėjimas palūžo. Jam nebuvo lemta užbaigti pradėtojo darbo. Dievas įpareigojo Eliją patepti kitą pranašą vietoj savęs. Tačiau Dievas įvertino Savojo tarno širdies tarnystę. Elijas nemirė vienatvėj ir nevilty dykumoje. Jis nenužengė į kapą, o kartu su Dievo angelais užžengė į Jo šlovės akivaizdą.

Šie gyvenimo aprašymai liudija, jog vieną dieną kiekvienas žmogus supras, kad nuodėmė gali atnešti tik gėdą ir netektį; tačiau Dievo malonė pasiekia giliausias gelmes, o tikėjimas pakelia atgailaujančią sielą, kad džiaugtųsi su kitais Dievo vaikais.

Kančios disciplina

Visi, kurie šiame pasaulyje nuoširdžiai tarnauja Dievui ar žmonėms, įgyja pasirengimą sielvarto mokykloje. Juo didesnė patikėta atsakomybė ir aukštesnė tarnystė, juo arčiau išmėginimas ir griežtesnė drausmė. Patyrinėkite, ką išgyveno Juozapas ir Mozė, Danielius ir Dovydas. Palyginkite Dovydo gyvenimo kelio pradžią su Saliamono ir apmąstykite jų gyvenimo vaisius.

Dovydas jaunystėje artimai bendravo su Sauliumi, ir, gyvendamas rūmuose su karaliaus šeimos[175] nariais, jis matė, kokie rūpesčiai, sielvartai ir keblumai slypi po karališku spindesiu bei didybe. Jis suprato, kiek mažai ramybės sielai teikia žmogaus šlovė. Su palengvėjimu ir džiaugsmu jis grįžo iš karaliaus rūmų prie savo avių bandos.

Per Sauliaus pavydą turėjęs bėgti į dykumą, netekęs žmonių paramos, Dovydas ėmė labiau pasikliauti Dievu. Gyvenimą dykumoje lydinti nežinomybė ir nerimas, nuolatiniai pavojai, dažnai išskylantis poreikis bėgti, charakteris žmonių, kurie jį ten lankydavo, – „*kas tik buvo nuskurdęs ar prasiskolinęs, ar apkartintos širdies*» (1 Samuelio 22, 2) – visa tai lėmė griežtą savidrausmę. Šie išgyvenimai išugdė gebėjimą bendrauti su žmonėmis, užuojautą prislėgtiesiems ir neapykantą neteisybei. Per tuos laukimo ir pavojų metus Dovydas išmoko paguodą, paramą ir gyvenimą atrasti Dieve. Jis suprato, kad tik Dievo stiprybės padedamas jis gali atsistoti į sostą; tik su Jo išmintimi gali valdyti išmintingai. Tik išlavintas sunkumų ir kančios mokykloje, Dovydas galėjo užrašyti, kad jis „*vykdė teisingumą ir teisumą visiems savo žmonėms*» (2 Samuelio 8, 15), nors vėliau tai suteršė jo didžioji nuodėmė.

Saliamonui trūko tos drausmės, kurią savo gyvenimo pradžioje išsiugdė Dovydas. Atrodė, kad ir aplinkybės, ir charakteris, ir gyvenimas jam teko geresni nei visiems kitiems. Kilnus jaunystėje, [176] kilnus brandos metais, mylimas savo Dievo, Saliamonas ėmė valdyti šalį, ir tai jam žadėjo klestėjimą bei garbę. Tautos stebėjosi pažinimu bei įžvalga žmogaus, kuriam Dievas buvo suteikęs išminties. Tačiau didžiavimasis savo turtais atskyrė jį nuo Dievo. Saliamonas nusigrėžė nuo džiaugsmo, kurį teikė bendravimas su Dievu, ir pasinėrė į juslinių malonumų tenkinimą. Apie šiuos išgyvenimus jis sako: „*Ėmiausi didelių darbų. Stačiausi namų, veisiausi vynuogynų. Įsirengiau sodų bei parkų ir pasisodinau juose visokių rūšių vaismedžių. [...] Įsigijau vergų ir vergių. [...] Susikroviau sidabro bei aukso ir karalių*

bei valstybių turtų. Apsirūpinau dainininkais – vyrais ir moterimis, visais mirtingųjų malonumais ir daugybe sugulovių. Taip tapau didis. Viršijau visus, buvusių prieš mane Jeruzalėje. [...] Nieko, ko mano akys norėjo matyti, joms neatsakiau. Nė savo širdžiai neatsakiau jokio malonumo. Iš tikrųjų mano širdžiai teikė malonumo visas mano triūsas [...]. Tuomet apsvarsčiau visa, ką mano rankos buvo padariusios, ir sunkų triūsq, kurį buvau įdėjęs. Tikėk manimi, visa tai tik migla ir vėjų vaikymasis! Nebuvo nieko naudinga po saule! Ėmiausi svarstyti, vertindamas išmintį, kvailystę ir paikystę, nes ką darys žmogus, atėjęs po karaliaus? Tik tai, ką karalius buvo daręs! [...] Pradėjau bodėtis gyvenimu, [...] bodėjausi visais savo triūso vaisiais, kuriuos buvau sukaupęs po sauk» (Mokytojo 2, 4-12. 17.18).

[177] Per savo paties karčią patirtį Saliamonas suprato, koks tuščias gyvenimas, ieškantis žemiškų malonumų kaip didžiausios vertybės. Jis statė aukurus pagonių dievams, bet čia pat suprasdavo, kokie tušti jų pažadai nuraminti sielą. Gyvenimo pabaigoje, pavargęs ir ištroškęs – visos žemiškos vandens talpyklos buvo suskilusios, – Saliamonas grįžo atsigerti prie gyvybės versmės. Savo veltui išeikvotų metų istoriją įkvėptas Dvasios jis užrašė būsimosioms kartoms. Taigi, nors jo pasėta sėkla žmonėms subrandino blogio derlių, Saliamono gyvenimo triūsas nenuėjo visiškai perniek. Kančios disciplina pagaliau ir jo gyvenime pasiekė savo tikslą. Jeigu tokia buvo aušra, kokia šlovinga galėjo būti Saliamono gyvenimo diena, jeigu jis dar jaunystėje būtų išmokęs tą pamoką, kurią kančia išmokė kitus!

Jobo išbandymas

Tiems, kurie myli Dievą, „*būtent Jo valia pašauktiesiems*» (Romiečiams 8, 28), Biblijos biografijos yra iškalbingiausia pamoka apie sielvarto pasitarnavimą. „*Jūs Mano liudytojai. [...]. Aš esu Dievas*» (Izaijo 43, 12) – liudytojai, kad Jis geras, ir tas gerumas tobuliausias. „*Mes pasidarėme reginys pasauliui, angelams ir žmonėms*» (1 Korintiečiams 4, 9).

Nesavanaudiškumas – Dievo karalystės principas – yra tas principas, kurio neapkenčia šėtonas, [178] Nuo pat didžiosios kovos pradžios jis stengiasi įrodyti, kad Dievo veikimo principai yra savanaudiški, tad jis elgiasi taip pat su visais, kurie tarnauja Dievui. Paneigti šėtono tvirtinimus yra Kristaus ir visų turinčių Jo vardą užduotis.

Savo gyvenimu Jėzus, atėjęs į Žemę kaip žmogus, pateikė nesavanaudiškumo pavyzdį. Visi, kurie priima šį principą ir rodo jį praktiniame gyvenime, tampa Jo bendradarbiais. Rinktis tai, kas teisinga, dėl to, kad tai teisinga; stoti tiesos pusėn, kad ir kiek kančių ar aukų tai kainuotų, – „*toks yra Viešpaties tarnų paveldas, ir Mano rankoje – jų pergalė*“, – tai *Viešpaties žodis*» (Izaijo 54, 17).

Pačioje pasaulio istorijos pradžioje buvo aprašytas gyvenimas žmogaus, dėl kurio užvirė šėtono kova. Apie Jobą, Uco patriarchą, širdžių Tyrėjas liudijo: „*Kito tokio kaip jis nėra žemėje! Tai žmogus be priekaištų ir doras, dievobaimingas ir besišalinantis pikta* '. – '*Argi veltui Jobas bijo Dievo, – atsakė šėtonas Viešpačiui. – Argi neapjuosei iš visų pusių tvora jo paties, jo namų ir visko, ką tik jis turi? [...]* J Bet ištiesk ranką, paliesk visa, ką jis turi [...]; paliesk jo kaulus bei kūną, ir jis tikrai iškeiks Tave į akis '. Viešpats tarė šėtonui: '*Štai jis – tavo rankose. Tik jo gyvybės neliesk!* ' " Gavęs tokį leidimą, šėtonas pražudė viską, ką

turėjo Jobas – jo bandas ir kaimenes, tarnus ir tarnaites, sūnus ir dukteris; jis „ištiko Jobą dvokiančiomis votimis nuo padų iki viršugalvio“(Jobo 1, 8-11; 2, 5-7).

[179] Dar vienas kartelio lašas papildė Jobo taurę. Jo draugai, išvelgdami šiose nelaimėse tik pelnytą bausmę už nuodėmes, prislėgė jo ir taip sugniuždytą dvasią savo kaltinimais dėl neteisingo gyvenimo. Atrodytų, apleistas Dangaus ir žemės, bet vis dar nepraradęs tikėjimo Dievu ir sveikos nuovokos, apimtas sielvarto ir sumaišties, Jobas sušuko:

„Aš nebenoriu gyventi! [...] O, kad paslėptum mane Šeole, apsaugotum, kol praeis Tavo įniršis, nustatytum laiką ir atmintum mane!“ p (Jobo 10, 1; 14, 13)

„Net kai šaukiu: 'Smurtas!' - nėra, kas atsakyty; net kai rėkiu, nėra kas su manimi teisingai elgtųsi. [...] Jis nuvilko nuo manęs mano garbę ir nuėmė vainikų man nuo galvos, [...] Mano giminaičiai ir artimi draugai manimi nesirūpina. [...] tie, kuriuos mylėjau, atsuko man nugaras, [...] Pasigailėkite manęs, mano bičiuliai, nes mane ištiko Dievo ranka!

O, kad žinočiau, kur Jį rasti, kaip nueiti į Jo buveinę! [...] Eidamas į prieki, Jo nerandu; [180] o atgal – negaliu pastebėti. Kairėje Jis slepiasi, tik negaliu rasti; gręžiuosi į dešinę, bet negaliu Jo matyti. Bet Jis žino kiekvieną mano žingsnį! Teiširta mane ugnimi, išeisiu tarsi grynas auksas.

Nors Jis ir gali mane užmušti, pasitikiu Juo.

Juk aš žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas; galų gale Jis pakils kaip liudytojas žemėje.

Net kai liga jau bus suėdusi mano odą, savo kūnu matysiu Dievą.

Matysiu Jį savo, o ne kieno kito akimis!» (Jobo 19, 7-21; 23, 3-10; 13, 15; 19, 25-27)

Kaip Jobas tikėjo, taip jam ir nutiko. Jis pasakė: „Teiširta mane ugnimi, išeisiu tarsi grynas auksas» (Jobo 23, 10). Taip ir buvo. Savo kantria ištverme jis apvainikavo savo charakterį ir kartu charakterį To, kurio atstovas buvo. Ir „Viešpats pakreipė Jobo dalių [...]. Viešpats davė Jobui dvigubai daugiau, negu jis buvo anksčiau turėjęs, [...] Viešpats laimino vėlesnį Jobo gyvenimą labiau negu jo pradžių» (Jobo 42, 10-12).

Pasakojimuose apie tuos, kurie išsižadėję savęs dalijosi Kristaus kančiomis, iškyla Jehonatano ir Jono Krikštytojo vardai – pirmasis iš Senojo Testamento, antrasis iš Naujojo.

[181] Jehonatanas gimė sosto įpėdiniu, tačiau Dievo valia buvo atskirtas kitiems darbams; vienas iš švelniausių ir ištikimiausių draugų, gynęs Dovydo gyvybę, rizikuodamas savąja, tvirtai laikęsis tėvo pusėje tamsiomis šios nykstančios galios dienomis ir pagaliau žuvęs jo pašonėje – Jehonatano vardas branginamas Danguje, o Žemėje jis liudija apie nesavanaudiškos meilės buvimą ir jėgą.

Jonas Krikštytojas, pasirodęs kaip Mesijo pasiuntinys, sukrėtė tautą. Paskui jį iš vienos vietos į kitą sekė minios įvairiausių klasių ir padėties žmonių. Tačiau, kai atėjo Tas, kurį jis liudijo, viskas pasikeitė. Minios nusekė paskui Jėzų, ir Jono darbas, atrodė, sparčiai eina į pabaigą. Tačiau jo tikėjimas nesusvyravo. „Jam skirta augti, o man – mažėti“, – pasakė jis (Jono 3, 30).

Slinko laikas, bet karalystė, kurios Jonas taip laukė, vis nesusikūrė. Erodo požemyje, be gyvybę teikiančio oro ir netekęs laisvės, kuria mėgavosi dykumoje, jis laukė ir stebėjo. Nežvangėjo jokie ginklai,

neatsivėrė kalėjimo durys; tačiau pasveikstantys ligoniai, skelbiama Evangelija, atsigauinančios žmonių sielos liudijo apie Kristaus misiją.

Vienas požemyje, matydamas, kad jo kelias tas pats, kaip ir Mokytojo, Jonas priėmė atsakomybę – bendrystę su Kristumi aukoje. Dangaus pasiuntiniai lankė jį iki mirties. Puolusios ir nepuolusios Visatos būtybės regėjo, kaip buvo apvainikuota jo nesavanaudiška tarnystė.

[182] Ir visose po to gyvenusiose kartose kenčiančias širdis palaikė Jono gyvenimo liudijimas. Požemių kalėjimuose, ant ešafoto, liepsnose vyrus ir moteris tamsos amžiais stiprino atminimas to, apie kurį Kristus pasakė: „*Tarp gimusių iš moterų nėra buvę didesnio*» (Mato 11, 11).

„*Ką dar pasakyti? Man neužtektų laiko, jeigu imčiau pasakoti apie Gedeonu, Baraką, Samsoną, Jeftą, Dovydą, Samuelį ir pranašus, kurie tikėdami užkariavo karalystes, įvykdė teisingumą, įgijo pažadus, užčiaupė liūtams nasrus, užgesino ugnies karštį, paspruko nuo kalavijo ašmenų, atsigavo iš silpnumo, tapo galiūnais kovoje, privertė bėgti svetimųjų pulkus. Moterys atgavo prikeltus savo mirusiuosius, kiti leidosi kankinami ir atsisakė laisvės, kad laimėtų prakilnesnį prisikėlimą. Dar kiti turėjo iškęsti patyčias ir plakimus, taip pat pančius ir kalėjimų. Jie buvo akmenimis mušami, pjūklais pjaujami, kalavijo kirčiais žudomi, klajojo prisidengę avikailiais ar ožkenomis, vargo, kentė priespaudą ir kankinimus. Jie, kurių pasaulis nebuvo vertas, slapstėsi dykumose, kalnuose, olose ir žemės plyšiuose.*

Ir jie visi, nors dėl tikėjimo buvo gerai įvertinti, nesulaukė to, kas buvo pažadėta, nes Dievas geresnius dalykus buvo numatęs mums, kad jie ne be mūsų pasiektų tobulumą» (Hebrajams 11, 32-40).

[183] Poezija ir giesmės

„*Tavo įstatatai — mano giesmės šerdis,
kur tik apsigyvenu*“.

Ankstyviausi ir tauriausi žmogui žinomi poezijos pavyzdžiai randami Šventajame Rašte. Dar prieš tai, kai pragydo seniausias iš pasaulio poetų, Midjano piemuo užrašė šiuos Dievo žodžius Jobui, ir jų didybei neprilygsta ir puikiausi žmogaus genijaus kūriniai:

„*Kur buvai, kai dėjau žemės pamatus? [...] O kas uždarė jūrą už durų, kai ji prasiveržė iš gelmių, kai apdengiau ją debesų apdaru ir suvysčiau tiršto rūko vystyklais, kai padariau bangų mūšą jos ribomis ir įstačiau duris su skląsčiais, tardamas: 'Tiki Čia ateik, bet ne toliau, čia tavo galingos bangos suduš!'? Argi kada nors savo gyvenime esi įsakęs, kad ateitų aušra ir prasidėtų diena? [...] Argi esi įžengęs į jūros versmes, ir vaikščiojęs po bedugnės gelmes? Argi tau buvo atvertos mirties durys? Artu matei Šeolo vartus? Argi išmatavai žemės plotą? **[184]** Jeigu visa tai žinai, pasakyk man! Kuris kelias veda į šviesos buveinę, Ir kur yra tamsos vieta. [...] Argi esi kada nors įžengęs į sniego sandėlius ir matęs krušos išteklį? [...] Kaip rasti, iš kur sklinda šviesa ir iš kur rytys plinta žemėje? Kas iškirto griovį lietaus srautams ir kelių*

perkūnijos debesiui, kad palytų žemėje, kur niekas negyvena, dykumoje, kur nėra jokio žmogaus, kad pagirdytų vienišus tyrus ir žemę išželdintų žolę? Argi gali surišti Sietyno grandines ar atrišti Šienpjovių virves, ar išvesti laiku Zodiaką, ar parodyti kelią Grįžulo Ratams ir palydai?» (Jobo 38, 4-27; 38, 31.32)

Skaitydami pavasario aprašymą iš Giesmių giesmės, atkreipkite dėmesį į išraiškos grožį:

„Juk žiema jau pasibaigė, lietūs praėjo ir nuščiuvo. Gėlės pražydo žemėje, atėjo metas vynmedžius genėti, ir purplėlis jau burkuoja mūsų šalyje. Figmedis nokina žalius vaisius, [185] ir vynmedžių žiedai tvinsta maloniais kvapais. Kelkis, mano meile, mano gražioji, eikš!» (Giesmių giesmės 2, 11–13)

Ne mažiau graži, nors ne jo valia ištarta, Bileamo pranašystė apie Izraelio palaiminimus:

„Balakas atvedė mane iš Aramo, Moabo karalius iš Rytų kalnų: Ateik, prakeik man Jokūbą; ateik, pasmerk Izraelį!'' Kaip aš galiu prakeikti, ko Dievas neprakeikė? Kaip aš galiu pasmerkti tuos, kurių Viešpats nepasmerkė? Net nuo uolų viršūnės aš juos matau, nuo kalvų juos stebiu. Štai tauta, atskirai gyvenanti, ji atokiai laikosi nuo kitų tautų! [...] Žiūrėk, aš gavau įsakymą palaiminti: kai Jis palaimina, aš negaliu to pakeisti. Negresia pavojus Jokūbui, nematyti nelaimės Izraelyje. Viešpats, jų Dievas, yra su jais; su jais jų Karaliaus pergalėj [...] Žiūrėk! Tikrai nėra kerų prieš Jokūbą, nėra burtų prieš Izraelį. Nūnai bus sakoma apie Jokūbą ir Izraelį: Žiūrėk, ką padarė Dievas!'' [186] Žodis girdinčio Dievo žodžius, matančio regėjimą iš Visagalio, parpuolusio kniūbsčio, bet atmerktomis akimis. Kokios puikios tavo palapinės, Jokūbai, tavo buveinės, Izraeli! Tarsi toli besitęsiantys palmių miškeliai, tarsi sodai prie upės, tarsi Viešpaties pasodintas alavijas, tarsi kedrai prie vandens!

Žodis girdinčio Dievo žodžius, gaunančio žinojimą iš Aukščiausiojo [...]. Matau jį, bet ne dabartyje, stebiu, bet ne iš arti: žvaigždė patekės iš Jokūbo, skeptras pakils iš Izraelio, [...] Iš Jokūbo kils valdovas» (Skaičių 23, 7-23; 24, 4-6; 24, 16-19).

Šlovinimo melodija sukuria Dangaus aplinką, ir kai Dangus susiliečia su Žeme, suskamba muzika ir giesmė: „Padėkos giesmių ir muzikos skambesio čia pilna» (Izaijo 51, 3).

Virš naujai sukurtosios Žemės, šviesios ir nesuteptos, po Dievo šypsena, „drauge giedojo rytmetinės žvaigždės ir visos dangiškosios būtybės šaukė iš džiaugsmo» (Jobo 38, 7). Taigi žmonių širdys kartu su Dangumi atsiliepė į Dievo gerumą šlovinimo gaidomis. Daugelis žmonijos istorijos įvykių susiję [187] su giesme. Seniausia Biblijoje užrašyta giesmė, sklidusi iš žmonių lūpų, buvo šlovingai pratrūkusios gausybės izraelitų padėkos prie Raudonosios jūros:

„Aš giedosiu Viešpačiui, nes Jis šlovingai nugalėjo, nugramzdino į jūrą žirgą ir vežėją. Viešpats mano jėga ir giesmė – Jis mane išgelbėjo! Aš Jį garbinsiu, Jis – mano Dievas! Aš Jį aukštinsiu, Jis – mano tėvo Dievas!

Tavo dešinė, Viešpatie, nuostabi savo jėga, Tavo dešinė ranka, Viešpatie, triuškina priešus! [...] Kas tarp dievų Tau lygus, Viešpatie? Kas, kaip Tu, nuostabus šventumu? Baisus darbų šlove, darantis stebuklus.

Viešpats karaliaus per amžių amžius, [...] Giedokite Viešpačiui, nes Jis šlovingai nugalėjo» (Išėjimo 15, 1.2. 6-11. 18-21).

Žmonėms tenka didžiuliai palaiminimai, kaip atsakymai į jų šlovinimo giesmes. Vos keli **[188]** žodžiai, apibūdinantys tuos išgyvenimus, kuriuos izraelitai patyrė keliaudami per dykumą, verti mūsų apmąstymo: „*Jie keliavo Beero link, tai yra prie to sulinio, apie kurį Viešpats kalbėjo Mozei: 'Sušauk žmones, duosiu Aš jiems vandens'» (Skaičių 21, 16). „Izraelitai giedojo giesmę:*

'Prasiveržk, šuliny! – giedokite Jam! – Šulinys, kurį iškasė vadai, kurį išrausė tautos didžiūnai skeptru, savo lazdomis» (Skaičių 21, 17.18).

Kaip dažnai ši istorija kartojasi dvasiniame gyvenime! Kaip dažnai šventos giesmės žodžiais sieloje atveriami atgailos ir tikėjimo, vilties, meilės ir džiaugsmo šaltiniai!

Būtent su šlovinimo giesmėmis Izraelio pulkai žengė į didįjį išsivadavimą, vedami Juozapato. Buvo paskelbta žinia: „*'Didelė kariauna ateina prieš tave iš Edomo, iš anapus jūros – moabitai, amonitai ir drauge su jais būtytys meunų' [...]. Baimės apimtas Juozapatas skubėjo prašyti Viešpaties pagalbos ir visam Judui paskelbė pasninkų. Judas susirinko prašyti Viešpaties pagalbos; ieškoti Viešpaties žmonės suėjo iš kiekvieno Judo miesto". Juozapatas, stovėdamas šventyklos kieme prieš savo tautą, išliejo sielą maldoje, meldė Dievą įvykdyti **[189]** pažadą ir išpažino Izraelio bejėgiškumą. „*Mes bejėgiai prieš šią pulti ateinančią didžiulę kariauną'. Mes nežinome, ką daryti, bet mūsų akys žvelgia į Tave» (2 Metraščių 20, 2.1.3.4.12).**

„Tada Viešpaties Dvasia [...] nusileido ant [...] Jahazielio, vieno kvito[...]. Jis tarė: 'Dėmesio, visas Judai ir Jeruzalės gyventojai, ir karaliau Juozapatai! Viešpats taip jums kalbėjo: Nebijokite ir nedrebėkite dėl šios didžiulės kariaunos, nes mūšis Dievo, o ne jūsų. [...] Ne jums kovoti šiame mūšyje! Būkite pasiruošę, laukite ir liudykite pergalę Viešpaties, kuris yra su jumis, Judai ir Jeruzale! Nebijokite ir nedrebėkite! Išeikite prieš juos rytoj! Viešpats bus su jumis!' [...] Kitą rytą anksti jie pakilo ir išskubėjo į Tekojos tyrus» (2 Metraščių 20, 14-17-20).

Priešais kariuomenę žygiavo giesmininkai, kurie kėlė savo balsus, šlovindami Dievą už pažadėtąją pergalę. Ketvirtąją dieną kariuomenė grįžo į Jeruzalę, nešina karo grobiu ir šlovindama Dievą už laimėtą pergalę.

Giesmėmis su Dangumi bendravo ir Dovydas, blaškomas savo permainingo gyvenimo. Kokie jo malonūs prisiminimai apie tuos laikus, kai jis buvo piemenėlis, atsispindi šiuose žodžiuose:

„Viešpats – mano Ganytojas, man nieko netrūksta. Žaliose pievose Jis mane guldo, prie ramių vandenų gano. [...]

[190] *Nors einu per tamsiausią slėnį, nebijau jokio pavojaus, nes Tu su manimi. Tavo Ganytojo lazda ir vėzdas apgins mane» (Psalmyno 23, 1-4).*

Jau būdamas brandaus amžiaus ir persekiojamas kaip bėglys, slapstydamasis dykvietėje tarp uolų bei urvuose, jis rašė:

„Dieve, Tu mano Dievas, Tavęs aš ieškau, – mano siela Tavęs ilgisi, mano kūnas Tavęs trokšta kaip sausa, pavargusi ir perdžiūvusi žemė. [...] Tu mano pagalba, ir Tavo sparnų ūksmėje krykštauju iš džiaugsmo.

Kodėl tu tokia liūdna, mano širdie? Kodėl taip nerimsti krūtinėje? Turėk viltį Dieve! Juk aš dar šlovinsiu Jį, savo Gelbėtoją, savo Dievą.

Viešpats mano šviesa ir išgelbėjimas, tad ko turėčiau bijotis? Viešpats mano gyvenimo tvirtovė, tad prieš ką turėčiau drebėti? (Psalmyno 63, 2-8; 42, 12; 27, 1)

[191] Tuo pačiu pasitikėjimu dvelkia žodžiai, užrašyti, kai netekęs sosto ir nuvainikuotas karalius Dovydas, Abšalomui sukilus, bėgo iš Jeruzalės. Pavargęs ir kupinas širdgėlos, jis su savo bendražygiais prie Jordano kelioms valandoms sustojo pailsėti. Dovydą pažadino raginimas tučtuojau bėgti. Tamsoje, per gilią, sraunią upę turėjo perplaukti vyrai, moterys ir maži vaikai; mat juos jau vijosi išdaviko sūnaus pajėgos. Tą tamsiausią išbandymą valandą Dovydas giedojo:

„Balsu šaukiuosi Viešpaties; Jis išklauso mane Savo šventajame kalne. Kol guliuosi ilsėtis ir užmiegu, kol atsibundu, visą naktį Viešpats mane saugo. Nebijau nė dešimt tūkstančių priešų, puolančių mane iš visų pusių» (Psalmyno 3, 5.6).

Po savo didžiosios nuodėmės, atgailaudamas ir pasibaisėjęs savimi, Dovydas vis dėlto gręžėsi į Dievą, kaip į savo geriausią draugą:

„Pasigailėk manęs, Dieve, iš Savo gerumo; iš Savo begalinio gailestingumo sunaikink mano maištingus darbus. [...] Nuplauk mane, ir būsiu baltesnis už sniegą» (Psalmyno 51, 3-9).

[192] Per savo ilgą gyvenimą Dovydas nerado Žemėje ramybės. *„Juk Tavo akivaizdoje mes tik praeiviai, – kalbėjo jis, — tik Tavo svečiai, kaip ir visi mūsų tėvai. Mūsų dienos žemėje – tarsi šešėlis, išnykstantis be vilties» (1 Metraščių 29, 15).*

„Dievas – mūsų prieglauda ir stiprybė, visada artima pagalba varguose. Todėl nebijome, nors žemė sverdėtų, nors kalnai griūtų į jūrų gelmę.

Upės srovės linkmina Dievo miestų, šventųjų Aukščiausiojo buveinę. Dievas jame, jis nebus sunaikintas; rytui auštant, Dievas ateis jam į pagalbą. [...] Su mumis Galybių Viešpats, Jokūbo Dievas – mūsų tvirtovė!

Šis Dievas – mūsų Dievas per amžių amžius. Jis ves mus amžinai» (Psalmyno 46, 2.3; 46, 5-8; 48, 15).

Su giesme žemiškajame gyvenime pagundas pasitiko ir Jėzus. Dažnai, kai nuskambėdavo pikti, geliantys žodžiai, dažnai, kai Jį supdavo niūri, nepasitenkinimo, nepasitikėjimo ar slogios baimės kupina aplinka, pasigirsdavo Jėzaus tikėjimo ir švento džiaugsmo giesmė. Tą paskutinį liūdną Velykų vakarą, prieš tai, kai Jis buvo išduotas ir nukryžiuotas, Jėzus giedojo psalmę:

[193] *„Tebūna Jo vardas šlovinamas dabar ir per amžius. Nuo saulėtekio iki saulėlydžio tebūna šlovinamas Viešpaties vardas.*

Myliu Viešpatį, nes Jis girdi ir klausosi Mano maldavimų. Jis girdi Mane, tad šauksiuosi Jo, kol tik būsiu gyvas. Mirties kilpos apraizgė Mane, Šeolo kančios apėmė, buvau pilnas sielvarto ir nerimo. Tada šaukiausi Viešpaties vardu: 'O Viešpatie, maldauju Tave, gelbėk Mano gyvastį!' Viešpats maloningas ir teisus, mūsų Dievas gailestingas. Viešpats gina bejėgius; kai buvau pavojuje, Jis mane išgelbėjo. Nusiramink, Mano širdie, nes Dievas buvo Man geras. Jis išgelbėjo Mane nuo mirties, nušluostė Man ašaras, neleido Mano kojoms paslysti» (Psalmyno 113, 2-5; 116, 1-8.)

Paskutiniosios didžiosios Žemės krizės juodžiausiuose šešėliuose Dievo šviesa spindės ryškiausiai, o vilties ir pasitikėjimo giesmė skambės aiškiausiomis ir didingiausiomis gaidomis.

[194] *„Tą dieną Judo šalyje bus giedama giesmė: Tvirtas mūsų miestas! Mūsų apsaugai pastatė Jis mūrus ir pylimą! Atverkite vartus! Teįeina teisieji tauta, kuri lieka ištikima. Nesvyruojantiems duodi ramybę ir teiki gerovę, nes jie Tavimi pasitiki'. Pasitikėkite Viešpačiu amžiais, nes Viešpats – amžiais tverianti Uola!» (Izaijo 26, 1-4)*

„Kuriuos Viešpats išlaisvino, tie sugrįš ir įžengs į Sioną su giesme, vainikuoti amžinu džiaugsmu. Linksmumas ir džiaugsmas juos pasitiks, pasibaigs vargas ir liūdesys» (Izaijo 35, 10).

„Jie ateis ir džiūgaus ant Siono aukštumų, suplauks prie Viešpaties dovanų [...]. Patys jie bus kaip gerai laistomas sodas ir turės visko, ko jiems reikia» (Jeremijo 31, 12).

Giesmės jėga

Biblijos giesmių istorija kupina pavyzdžių, kokia naudinga muzika ir giesmės. Muzika dažnai iškraipoma, kad tarnautų blogiems tikslams, todėl tampa viena iš stipriausių pagundų. Tačiau teisingai panaudojama, ji yra brangi Dievo dovana, skirta nukreipti mintis į aukštas ir kilnias temas, įkvėpti ir pakylėti sielą.

[195] Kaip kad Izraelio vaikus, keliaujančius per dykumą, džiugiai nuteikdavo šventų giesmių melodijos, Dievas nori, kad šiandien Jo vaikai taip nuskaidrintų savo piligrimystės kelią. Nedaug esama veiksmingesnių priemonių įtvirtinti Jo žodžius atminty, kaip kartojant juos giesmėje. Tokia giesmė turi nuostabią jėgą. Ji turi jėgą pajungti primityvios ir neišlavintos prigimties polinkius; jėgą suaktyvinti

mąstymą ir pažadinti užuojautą, palaikyti veiksmų dermę ir išvyti tamsą ir blogas nuojautas, kurios pakerta drąsą ir susilpnina pastangas.

Giesmė yra viena iš veiksmingiausių būdų diegti širdyje dvasinę tiesą. Kaip dažnai prislėgtai ir į neviltį bepuolančiai sielai atmintis iškelia kokį nors dievišką žodį – galbūt seniai užmirštą, iš vaikystės giesmės, ir pagunda praranda jėgą, gyvenimas įgyja naują prasmę, atsiranda naujų užmojų, ir drąsa bei džiugesys spinduliuoja į kitus žmones!

Niekada nedera užmiršti ir to, kokia vertinga giesmė yra ir kaip ugdymo priemonė. Tegul jūsų namuose bus giedamos malonios ir gražios giesmės, tada mažiau laiko liks smerkimui, o daugiau padrašinimo, vilties ir džiaugsmo žodžiams. Giedokite mokykloje – tai suartina mokinius, sujungia su mokytoju ir priartina prie Dievo.

Kaip religinio tarnavimo elementas, giedojimas kaip ir malda yra neatsiejama pamaldų dalis. [196] Daugelis giesmių iš esmės yra maldos. Jeigu vaikas bus išmokytas tai suprasti, jis daugiau mąstys apie žodžių, kuriuos taria giedodamas, reikšmę, ir labiau atsivers jų jėgai.

Mūsų Atpirkėjui vedant mus amžinybės slenksčio link, mes, apgaubti Dievo šlovės, galime prisijungti prie dangiškojo choro, giedančio aplink sostą, šlovinimo ir padėkos; ir kai angelų giesmės aidas atsilieps mūsų žemiškuose namuose, širdys priartės prie Dangaus giesmininkų. Dangiškasis bendravimas prasideda Žemėje. Čia mes išmokstame pagrindines šlovinimo gaidas.

[197] Biblijos paslaptys

„Argi gali suvokti Dievo paslaptį?“

Joks ribotas protas negali iki galo suvokti Begalinio charakterio ir darbų. Mes negalime rasti Dievo, eidami mokslo keliais. Ir skvarbiausiems bei labiausiai išlavintiems protams, ir tamsiausiems bei mažiausiai išmanantiems šventoji Esybė išlieka apgaubta paslapties. „*Jį gaubia debesys ir tamsa, ant teismo ir teisingumo stovi Jo sostas*» (Psalmyno 97, 2). Mes galime suvokti Dievo santykį su mumis tiek, kiek įžvelgiame begalinės malonės ir beribės jėgos jungtį. Iš dalies mes pajėgūs suprasti Jo užmojus; o kai dėl to, kas anapus mūsų suvokimo, – turime pasitikėti ta Visagale ranka, ta meilės sklidina širdimi.

Dievo Žodyje, kaip ir jo Autoriaus charakteryje, esama paslapčių, kurių ribotos būtybės niekada iki galo nesuvoks. Tačiau Dievas Šventajame Rašte pateikė pakankamai Rašto dieviškojo įkvėpimo įrodymų. Viešpaties egzistenciją, Jo charakterį, Jo Žodžio teisingumą atskleidžia liudijimas, besibeldžiantis į mūsų protą; ir šio liudijimo gausu. Taip, Jis nepanaikino abejonių galimybės; tikėjimas turi remtis įrodymais, o ne paviršutiniškumu; tie, kurie nori abejoti, turi tam galimybę; tačiau tie, [198] kurie trokšta sužinoti tiesą, atranda tvirtą pagrindą tikėti.

Tai, kad mes neįstengiame suprasti Apvaizdos paslapčių, nėra priežastis netikėti Jo Žodžiu. Gamtos pasaulyje mus nuolatos supa mums nesuvokiami stebuklai. Taigi ar turėtume stebėtis ir dvasiniame pasaulyje aptikę paslapčių? Visa problema – tik žmogaus proto silpnumas ir siauras mąstymas.

Biblijos paslaptys – anaip tol ne argumentas prieš ją, o ryškiausi jos dieviško įkvėpimo pavyzdžiai. Jeigu Biblijoje būtų kalbama ne apie Dievą, o apie mums suprantamesnius dalykus; jeigu Jo didybę galėtų aprėpti riboti protai, Šventasis Raštas nepateiktų, kaip dabar, neabejotinų dieviškumo įrodymų. Jo temų didybė turi įkvėpti tikėjimą juo kaip Dievo Žodžiu.

Tiesa Šventajame Rašte aiškinama taip paprastai ir pritaikytai prie žmonių širdžių poreikių ir troškimų, jog tai stulbino bei žavėjo ir labiausiai išlavintus protus, o paprastiesiems ir tamsiesiems taip pat rodė gyvenimo kelią. „*Ištvirkėliai nesuklaidins tų, kurie juo žengia*» (Izaijo 35, 8). Joks vaikas nepasiklys tame kely. Joks nedrąsus ieškotojas nesuklups tyroje ir šventoje šviesoje. Tačiau paprasčiausiai išdėstytos tiesos apima pakylėtas, toli siekiančias, žmogaus suvokimo galią pranokstančias temas – paslaptis, kuriose slypi Jo šlovė, paslaptis, kurios užvaldo jas tyrinėjantį protą ir **[199]** įkvepia nuoširdžiam tiesos ieškotojui pagarbą ir tikėjimą. Juo daugiau tyrinėjame Bibliją, juo labiau įsitikinam, kad ji – gyvojo Dievo Žodis, todėl žmogaus protas nusilenkia prieš dieviškojo apreiskimo didybę.

Dievas nori, kad uoliam ieškotojui Jo Žodžio tiesos atsiskleistų be paliovos. „*Tai, kas apreikšta, amžinai yra mums ir mūsų vaikams*» (Pakartoto Įstatymo 29, 28). Nuomonė, jog tam tikros Biblijos vietos negali būti suprastos, paskatino ignoruoti kai kurias svarbiausias jos tiesas. Reikia akcentuoti ir dažnai kartoti tą faktą, jog Biblijoje esama paslapčių ne dėl to, kad Dievas būtų norėjęs paslėpti tiesą, o todėl, kad mes nesugebame jos suvokti ar įvertinti dėl savo pačių silpnumo ar tamsumo. Ribotas mąstymas – ne Dievo tikslas, o mūsų bruožas. Dievas trokšta, kad mes suvoktume tiek, kiek tik mūsų protas gali priimti tas Šventojo Rašto vietas, kurios dažnai praverčiamos, kaip nesuprantamos. „*Visas Raštas yra Dievo įkvėptas*“, kad mes būtume pasirengę „*kiekvienam geram darbui*» (2 Timotiejui 3, 16.17). Jokio žmogaus protas negali visiškai suprasti bent vienos Biblijos tiesos ar pažado. Vienas įžvelgia šlovę vienu požiūriu, kitas – kitu; vis dėlto mes galime matyti tik atspindžius. Visas švytėjimas yra anapus mūsų regėjimo.

Mąstydami apie didžiąsias Dievo Žodžio tiesas, mes žvelgiame į versmę, kuri mūsų akyse platėja ir gilėja. Jos plotis ir gylis pranoksta mūsų **[200]** pažinimą. Mums žvelgiant, mūsų regėjimo laukas plečiasi – ir štai mums prieš akis bekraštė, krantų neturinti jūra.

Toks tyrinėjimas atgaivina. Protas ir širdis įgauna naujų jėgų, naujos gyvybės.

Šis išgyvenimas yra svarbiausias įrodymas, jog Biblijos Autorius — Dievas. Mes priimame Dievo Žodį kaip peną sielai, kaip kad valgome duoną – maistą kūnui. Duona patenkina mūsų prigimties poreikį; iš patirties žinome, kad ji turi elementų, būtinų kraujui, kaulams ir smegenims. Lygiai taip pat išmėginkite Bibliją. Kas bus, kai jos principai taps mūsų būdo sudėtinėmis dalimis? Kokie pasikeitimai įvyks gyvenime? „*Kas buvo sena, praėjo, štai atsirado nauja*» (2 Korintiečiams 5, 17). Su jos galybe vyrai ir moterys sutrauko nuodėmingų įpročių grandines. Jie atsižada savanaudiškumo. Bedieviai tampa dievobaimingi, girtuokliai – blaivininkai, nešvankėliai – tyri. Sielos, kurios buvo panašios į šėtoną, pasikeičia ir įgauna Dievo atvaizdą. Šis pasikeitimas pats savaime jau yra stebuklų stebuklas. Pasikeitimas, įvykęs per Žodį, – viena iš didžiausių

to Žodžio paslapčių. Mes to negalime suprasti, galime tik tikėti, kaip pasakyta Šventajame Rašte: „*Kristus jumyse – garbės viltis*» (Kolosiečiams 1, 27).

Šios paslapties žinojimas suteikia raktą į visas kitas. Jis atveria sielai Visatos lobynus, begalinio tobulėjimo galimybes.

[201] O tobulėjame mes vis geriau pažindami Dievo charakterį – rašytinio Žodžio šlovę ir paslaptį. Jeigu mes sugebėtume visiškai suprasti Dievą ir Jo Žodį, daugiau neberekėtų ieškoti tiesos, siekti didesnio pažinimo ar tobulėjimo. Dievas nebebūtų aukščiau visko, o žmogus nustotų žengęs į priekį. Dėkui Dievui, kad taip nėra. Kadangi Dievas begalinis, ir Jame glūdi visi išminties lobiai, mes galime per visą amžinybę nuolatos ieškoti, mokytis ir vis tiek niekada neišsemti Jo išminties, Jo gerumo, Jo galybės turtų.

[202] Istorija ir pranašystės

*„Kas iš anksto tai paskelbė? [...]
Argi ne Aš, Viešpats, be kurio nėra kito dievo?“*

Biblija yra seniausia ir išsamiausia istorija, kokią turi žmogus. Ji kilo iš amžinosios tiesos versmės, ir per šimtmečius dieviškoji ranka išsaugojo jos tyrumą. Ji nušviečia tolimą ateitį, į kurią veltui stengiasi prasiskverbti žmonių tyrinėjimai. Tik Dievo Žodyje mes regime jėgą, kuri padėjo Žemės pamatus ir ištiesė dangų. Tik čia randame teisingą pasakojimą apie tautų kilmę. Tik čia pateikta žmonijos istorija, neatmiešta žmogiško išdidumo ar prietarų.

Skaitant žmonių istorijos analus, atrodo, kad tautų augimą, imperijų iškilimą ir griūtį lėmė žmogaus valia ir narsa. Regis, kad įvykių tėkmė didžia dalimi priklauso nuo jo galių, ambicijų ar užgaidų. Tačiau Dievo Žodis šią uždangą atitraukia, ir mes visame žmonių interesų, galių bei aistrų verpete, anapus jų bei viršum jų išvystame Gailestingą veikimą, tylus, kantrius Jo valios patarimus.

Biblija atskleidžia tikrąją istorijos filosofiją. Šiuose neprilygstamo grožio bei švelnumo apaštalo Pauliaus žodžiuose, kuriuos jis ištarė Atėnų [203] išminčiams, atskleistas Dievo tikslas kuriant pasaulį bei rasių ir tautų paskirstymas: „*Iš vienos šaknies Jis išvedė visą žmonių giminę, kuri gyvena visoje žemėje. Tai Jis nustatė aprėžtus laikus ir apsigyvenimo ribas, kad žmonės ieškotų Dievo ir tarytum apčiuopomis Jį atrastų, nes Jis visiškai netoli nuo kiekvieno iš mūsų*» (Apaštalo darbu 17, 26.27). Dievas skelbia, kad kiekvienas gali įeiti „į Sandoros ryšius» (Ezechielio 20, 37). Kurdamas pasaulį, Jis siekė, kad Žemėje gyventų būtybės, kurių egzistencija palaimintų jas pačias, kitus žmones ir pagarbintų jų Kūrėją. Visi, kurie nori, gali prisijungti siekti šio tikslo. Apie žmoniją pasakys: „*Jie – tauta, kurių Sau sukūriau, kad skelbtų Mano šlovę*» (Izaijo 43, 21).

Dievas Savo Įstatyme atskleidė principus, kurie yra viso tikrojo ir tautų, ir pavienių asmenų klestėjimo pamatas. „*Tai parodys tautoms jūsų išmintį ir protingumą*“, – pasakė Mozė izraelitams apie Dievo Įstatymą. „*Tai*

ne tušti žodžiai, bet pati jūsų gyvastis» (Pakartoto Įstatymo 4, 6; 32, 47). Taigi Izraeliui užtikrinti palaiminimai tomis pačiomis sąlygomis ir tokio pat dydžio, kaip kiekvienai kitai tautai ir kiekvienam žmogui po plačiu dangumi.

Kiekvienam žemės valdovui valdžią suteikia Dangus; ir nuo to, kaip jis panaudos šią suteiktąją valdžią, priklauso jo sėkmė. Kiekvienam skirtas [204] dieviškojo Budėtojo žodis: „*Aš – Tas, kuris tave apginkluoja, nors tu Manęs ir nepažįsti» (Izaijo 45, 5). Ir kadaise Nebukadnecarui ištarti žodžiai yra gyvenimo pamoka kiekvienam: „Išpirk savo nuodėmes teisumo darbais, o savo nusikaltimus – gailestingumu vargšams. Tuomet tavo gerovė bus patvari» (Danieliaus 4, 27).*

Suprasti šiuo dalykus – suprasti, kad „*teisumas išaukština tautą*“, kad „*sostas tvirtėja teisumu*» ir „*gerumas ir ištikimybė apsaugo karalių, o jo sostas palaikomas teisumo*» (Patarlių 14, 34; 16, 12; 20, 28); pripažinti šių principų veikimą jėgoje To, kuris „*pašalina ir į sostą pasodina karalius*» (Danieliaus 2, 21), – vadinasi, suprasti istorijos filosofiją.

Tai aiškiai išdėstyta tik Dievo Žodyje. Čia atskleista, kad tautų, kaip ir pavienių žmonių, jėgą lemia ne galimybės ar privalumai, dėl kurių jie atrodo nenugalimi; tai lemia ne jų išgirtoji didybė. Tai matuojama ištikimybė, su kuria jie įgyvendina Dievo užmojį.

Šią tiesą iliustruoja senovės Babilono istorija. Karaliui Nebukadnecarui tikrasis tautos valdymo tikslas buvo atskleistas pasitelkus didžiulio medžio įvaizdį: „*Medis augo vis aukštesnis ir tvirtesnis, o jo viršūnė pasiekė dangtį. Jis buvo matomas iš visų žemės pakraščių. Jo lapai buvo gražūs pažiūrėti, vaisiai gausūs, ir maisto jame buvo visiems» (Danieliaus 4, 8.9). Po jo šakomis gyveno laukų žvėrys, o šakose – padangių paukščiai. Šis įvaizdis atspindi [205] Dievo tikslą įgyvendinančios valdžios pobūdį – valdžios, kuri saugo ir stiprina tautą.*

Dievas išaukštino Babiloną, kad jis įvykdytų šį užmojį. Klestėjimas lydėjo tautą, kol ji pasiekė turtų ir valdžios aukštumas, kokių dar niekas nebuvo pasiekęs, – Šventajame Rašte jos taikliai apibūdintos įkvėptu simboliu — „*aukso galva*» (Danieliaus 2, 38).

Tačiau karalius nesugebėjo pripažinti jį išaukštinusios galybės. Išdidžios širdies Nebukadnecaras pareiškė: „*Argi ne šaunus tas Babilonas, kurį pasistačiau didele galybe kaip karališką buveinę savo didenybės garbei?» (Danieliaus 4, 27) Užuoť gynęs žmones, Babilonas tapo išdidus ir žiaurus engėjas. Įkvėpimo žodžiai, vaizduojantys Izraelio valdovų žiaurumą bei godumą, atskleidžia Babilono ir daugelio kitų karalysčių nuo pat pasaulio pradžios žlugimo paslaptį: „Jūs valgote riebalus, rengiatės vilna ir skerdžiate penimas avis, bet avilį nemaitinate. Silpnųjų jūs nestiprinote, sergančiųjų negydote, sužeistųjų netvarstote, paklydusiųjų ir pražuvusiųjų neieškojote, bet valdote jas jėga, net šiurkštumu» (Ezechielio 34, 3-4).*

Babilono valdovui nuskambėjo dieviškojo Budėtojo nuosprendis: „*Sakoma tau, karaliau Nebukadnecarai: atimta iš tavęs karalystė!*» (Danieliaus 4, 28)

„*Lipk žemyn, sėskis dulkėse, mergele, Babilono dukterie! [206] Tau nebėra sosto. [...] Sėdėk tyli, pasitrauk į patamsį, chaldėjų dukterie! Karalysčių viešpate nebūsi daugiau vadinama» (Izaijo 47, 1-5).*

„Tau, kuri gyveni prie galingų vandenų ir esi paskendus turtuose, atėjo galas, tavo gyvenimo siūlas nutrauktas.

Babilonas, karalysčių pažiba, chaldėjų šlovė ir pasididžiavimas, bus Dievo sunaikintas kaip Sodoma ir Gomora.

Paversiu jį ežių valda, pažliugusia bala, nušluosiu jį pražūties šluota! – kalba Galybių Viešpats» (Jeremijo 51, 13; Izaijo 13, 19; 14, 23).

Kiekvienai rautai, kuri imdavosi veiksmų, būdavo leista užimti tam tikrą vietą žemėje, kad būtų aišku, ar ji sieks „*Budėtojo ir Šventojo*» tikslo. Pranašystėse kalbama apie didžiausių pasaulio imperijų iškilimą ir žūtį – Babilono, Medo-Persijos, Graikijos ir Romos. Kiekvienos iš jų, kaip ir ne tokių galingų tautų, istorija kartojosi. Kiekviena turėjo išbandymų laikotarpį, patirdavo nesėkmę, jos šlovė išblėsdavo, jėga nunykdamo, ir jos vietą užimdavo kita.

[207] Tautoms atmetant Dievo principus ir taip nulemiant savo pačių pražūtį, tai tik liudijo, kad dieviškasis, visa lemiantis tikslas pasireiskia kiekviename jų žingsnyje.

Šią pamoką išdėsto nuostabūs simboliai, pateikti pranašui Ezechieliui jo tremties chaldėjų krašte metu. Regėjimas pranašą aplankė tada, kai jį slėgė liūdni prisiminimai ir blogos nuojautos. Jo tėvų žemė buvo nusiaubta. Jeruzalė ištuštėjusi. Pats pranašas jautėsi svetimas šalyje, kur viešpatavo ambicijos ir žiaurumas. Kur pažvelgdavo, jis matė tironiją ir blogį, jo siela buvo prislėgta, jis liūdėjo dieną naktį. Tačiau jam atskleistieji simboliai liudijo apie jėgą, kuri yra aukščiau žemiškų valdovų.

Ant Kebaro upės kranto Ezechielis išvydo, kaip iš šiaurės artėja viesulas, „*didžiulis debesis, kurio viduryje ugnies šerdyje spindėjo lyg gintaras*“. Keturi gyvūnai riedėjo ant ratų, kurie atrodė, tarsi būtų vienas kito viduje. Aukštai virš jų „*buvo matyti lyg sosto pavidalas, panašus į safyrą. Aukštai viršum sosto pavidalo sėdėjo į žmogų panaši būtybė, [...] Po kerubų sparnais buvo matyti ranka kaip žmogaus*» (Ezechielio 1, 4.26; 10, 8). Ratai buvo išsidėstę taip sudėtingai, kad atrodė, jog susipainios, tačiau jie judėjo absoliučiai harmoningai. Šiuos ratus varė dangiškos būtybės, palaikomos ir vedamos rankos, esančios po kerubų sparnais; virš jų, safyro soste sėdėjo Amžinasis, o sostą juosė vaivorykštė – dieviškosios malonės simbolis.

[208] Kaip sudėtinguosius ratus vedė ranka po kerubų sparnais, taip ir sudėtingus įvykius žmonių gyvenime valdo Dievas. Verdant tautų nesantaikai ir sumaiščiai, Tas, kuris sėdi virš kerubų, vis dar vadovauja įvykiams Žemėje.

Istorija tautų, kurios viena po kitos užėmė joms skirtą laiką ir vietą pasaulyje, nesąmoningai liudydavo tiesą, kurios prasmės jos pačios nežinojo, kalba ir mums. Kiekvienai šiandieninei tautai ir žmogui Dievas turi paskyręs vietą Savo didžiajame plane. Šiuolaikiniai žmonės ir tautos sveriami svarstyklėmis rankoje To, kuris neklysta. Visi patys, savo pasirinkimu nulemia savo likimą, o Dievas vadovauja viskam, kad pasiektų Savo tikslą.

Istorija, kurią didysis *Aš Esu* paženklino Savo Žodyje, grandis po grandies pranašiškoje grandinėje, nuo amžinybės praeity iki amžinybės ateity, pasakoja mums, kuriame amžių virtinės taške šiandien esame ir ko

galima tikėtis ateity. Viskas, kas lig šiol išpranašauta, užfiksuota istorijos puslapiuose, todėl galime būti tikri, kad viskas, kas dar turi įvykti, savo laiką ir įvyks.

Tiesos Žodyje aiškiai išpranašautas paskutinis visų žemiškų valdžių žlugimas. Pranašystėje, kuri buvo pasakyta tada, kai Dievas paskelbė nuosprendį paskutiniajam Izraelio karaliui, skaitome: „*Taip kalbėjo Viešpats Dievas. – Nusiimk turbaną, [209] nukelk nuo galvos karūną! [...] Kas žema, tas bus išaukštinta, kas aukšta, tas bus pažeminta! Griuvėsiai, griuvėsiai! Taip, paversiu miestą griuvėsiais! Bet tai neįvyks, kol neateis Tas, kurį išsirinkau miestui nubausti; Jam jį atiduosiu*» (Ezechielio 21, 3132).

Nuo Izraelio nuimta karūna atiteko Babilono, paskui Medo — Persijos, Graikijos ir pagaliau Romos karalystėms. Dievas pasakė: „*Bet tai neįvyks, kol neateis Tas, kurį išsirinkau miestui nubausti; Jam jį atiduosiu*

Tas metas jau arti. Šiandien laiko ženklai liudija, kad stovime ant didelių ir svarbių įvykių slenksčio. Visas pasaulis neramiai kunkuliuoja. Mūsų akyse pildosi Gelbėtojo pranašystė apie įvykius prieš Jo atėjimą: „*Girdėsite apie karus ir kam gandus, [...] Tauta sukils prieš tautą ir karalystė prieš karalystę. Vietomis bus badmečių ir žemės drebėjimų*» (Mato 24, 6.7).

Šis laikotarpis be galo reikšmingas visiems žemės gyventojams. Valdovai ir politikai, aukštus valdžios postus užimantys žmonės, visų klasių mąstantys vyrai ir moterys įdėmiai stebi aplink mus verdančius įvykius. Jie seka įtemptus, neramius santykius tarp tautų. Jie mato, kaip tai įtraukia kiekvieną Žemės elementą, ir pripažįsta, jog įvyks kažkas didinga ir lemtinga – jog pasaulis atsidūrė ant stubinančios krizės slenksčio.

Angelai sulaiko nesantaikos vėjus, kad šie nepūstų, kol pasaulis nebus perspėtas, kas jo laukia; [210] tačiau Žemėje kaupiasi audra, kuri tuoj pratrūks; ir kai Dievas lieps Savo angelams paleisti vėjus, kils tokia nesantaika, kokios negali aprašyti jokia plunksna.

Šie dalykai teisingai pavaizduoti Biblijoje, ir tik Biblijoje. Čia atskleistos didžiosios paskutinės mūsų pasaulio istorijos scenos, įvykiai, kurie jau meta savo šešėlius ir nuo kurių artėjimo garso jau dreba Žemė bei gūžiasi iš siaubo žmonių širdys.

„*Štai Viešpats niokoja žemę ir daro ją dyką, apverčia aukštyn kojomis ir išblaško jos gyventojus, [...] Jie nesilaikė įstatymų, pažeidė įstatus, sulaužė amžinąjį Sandorą. Todėl ryja žemę prakeiksmas, jos gyventojai kenčia bausmę už savo kaltes. [...] Smagus būgnų dundesys paliovė, lėbautojų triukšmas nuščiuvo, žavintys arfos garsai nutilo*» (Izaijo 24, 1-8).

„*Ak, ta diena! — Viešpaties diena arti, ji ateina kaip sunaikinimas iš Visagalio. [...] Sėklos sudžiūva po grumstais, sandėliai ištuštinti; svirnai nugriauti, nes nėra grūdų. Kaip kenčia gyvuliai! Galvijų bandos klajoja suglumusios, nes nėra ganyklos; net avių kaimenės apstulbintos, [...] Vynmedis vysta, figmedis svyra. Granatmedis, palmė ir obelis, visi laukų medžiai nuvytę. Ir žmonių džiaugsmas dingsta*» (Joelio 1, 15-18.12).

„*Mano širdie! Mano širdie! Raitausi iš skausmo! [...] Man plyšta širdis, negaliu tylėti, nes girdžiu rago garsus, mūsų šauksmus. 'Nelaimė vejasi [211] nelaimė', – pranešama. Visas kraštas niokojamas. [...] Pažiūrėjau į žemę, ir štai ji nualinta ir dyka! Žvelgiau į dangų, ir nebuvo jame šviesos! Pažiūrėjau į kalnus, ir štai jie drebėjo, o visos kalvos svyravo priekin ir atgal! Žvalgiausi, ir štai nebuvo žmonių; net padangių*

paukščiai buvo išskridę! Pažiūrėjau, ir štai derlinga žemė buvo tapusi dykuma, visi jos miestai – griuvėsiai» (Jeremijo 4. i9.20.25-26).

„Nelaimė! Toji diena tokia didinga, kad jokia kita jai neprilygs! Ji – nelaimės metas Jokūbui, tačiau nuo jos bus jis išgelbėtas» (Jeremijo 30, 7). „Kelkis, Mano tauta, eik į savo kambarius ir užsklęsk paskui save duris. Valandėlę patūnok, kol praeis pyktis « (Izaijo 26, 20).

„Tu pasirinkai Viešpatį savo prieglauda, Aukščiausiąjį savo užuovėja, todėl neištiks tavęs žala, nepalies tavo palapinės nelaimė ". (Psalmyno 91, 9.10)

„Dievas, Viešpats Dievas, kalba, Jis sušaukia visų žemę nuo Rytų ligi Vakarų. Iš Siono, grožio viršūnės, Dievas švyti.

Mūsų Dievas ateina, bet ne tyliai. Jis pasišaukia dangų ir žemę Savo tautos teismui.

[212] *'Atveskite Man ištikimuosius, kurie, atnašaudami auką, sudarė Sadorą su Manimi!'*

Tada dangtis skelbia Jo teisumą, nes pats Dievas yra teisėjas» (Psalmyno 50, 1-3; 50, 4-6).

„[...] Siono dukterie, [...] Viešpats išpirks tave iš tavo priešą ranką. Tikrai daug tautų susirinko prieš tave, sakydamos: 'Tebūna ji išniekinta, Siono griuvėsiuose tesigano mūsų akys!' Bet jos nežino Viešpaties minčių, nesuvokia Jo užmojo. [...] nors jie ir vadino tave 'Atmestąja', 'Sionu, kuris niekam nerūpi', [...] grąžinsiu tau sveikatą, tavo žaizdas užgydysiu, – tai Viešpaties žodis. [...] Atstatysiu Jokūbo palapines, pasigailėsiu jo trobų» (Michėjo 4, 10-12; Jeremijo 30, 17.18).

„ Tą dieną bus sakoma: 'Štai mūsų Dievas!

Juo mes pasitikėjome, ir Jis mus išgelbėjo! Štai Viešpats! Juo mes pasitikėjome! Džiūgaukime ir linksminkimės, kad Jis mus išganė!

„Jis visiems laikams sunaikins mirtį. [...] Savo tautos gėdą Jis pašalins visur žemėje. Tikrai tai įvyks, nes taip kalbėjo Viešpats!» (Izaijo 25, 9.8)

„Pažvelki į Sioną, mūsų švenčių miestą! Temato tavo akys Jeruzalę kaip saugią buveinę, nejudamą

[213] *palapinę, [...] Viešpats mūsų karalius» (Izaijo 33, 20-22).*

„Pagal teisumų Jis teis vargšus, nešališkai spręs krašto vargdienių bylas» (Izaijo 11, 4).

Tada bus pasiektas Dievo tikslas; Jo Karalystės principus gerbs kiekvienas po saule.

„Nebibus girdėti nei apie smurtų tavo šalyje, nei apie niokojimų ar griovimų tavo valdose. Savo mūrus tu vadinsi 'Išganymu', o savo vartus – Šlove'.

Tu būsi pagrįsta teismu, toli nuo priespaudos – jos nebereikės bijoti, toli nuo pražūties – ji prie tavęs nesiartins» (Izaijo 60, 18; 54, 14).

Pranašai, kuriems buvo apreikštos šios didžiosios scenos, troško suvokti jų svarbą. Jie „ieškojo ir jį tyrinėjo [...], kurį ir kokį laikų nurodė juose veikianti Kristaus Dvasia. [...] Jiems buvo apreikšta, kad jie ne sau, bet jums

tarnauja tuo, ką dabar jums atskleidė Evangelijos skelbėjai [...]. Į tuos dalykus i geidžia pažvelgti net angelai» (1 Petro 1,10-12).

Mums, stovintiems ant šių įvykių slenksčio, koks svarbus ir jaudinantis yra jų apibūdinimas – įvykių, kuriuos stebėjo ir kurių laukė, kurių ilgėjosi ir kurių meldė Dievo vaikai nuo pat to meto, kai jų protėviai išėjo iš Edeno!

[214] Šiuo metu, prieš paskutinę didžiąją krizę, žmonės yra pasinėrę į kūniškus malonumus. Visą dėmesį sutelkę į regimus ir praeinančius dalykus, jie nebemato neregimųjų ir amžinųjų. Dėl pražūvančių dalykų jie aukoja nežūvančius lobius. Jų protą reikia pakylėti, požiūrį į gyvenimą – praplėsti. Juos reikia prižadinti iš pasaulietinio miego sąstingio.

Iš tautų iškilimų ir nuopuolių, kurie taip aiškiai aprašyti Šventojo Rašto puslapiuose, žmonės turėtų suprasti, kokia bevėrtė yra vien išorinė ir pasaulietinė šlovė. Iš Babilono su visa jo galybe ir didybe, kurios mūsų pasaulis nuo tada neberegėjo ir kuri to meto žmonėms atrodė tokia stabili bei amžina, nebeliko ničnieko! Jis pranyko kaip „žolynas“. Taip pražūva visa, ko pagrindas nėra Dievas. Išlikti gali tik tai ir tie, kurie siekia Jo tikslo ir išreiškia Jo charakterį. Jo principai yra vienintelis stabilus dalykas, kurį pažįsta mūsų pasaulis.

Šias didžiąsias tiesas turi sužinoti ir jaunas, ir senas. Mes turime tyrinėti, kaip buvo įgyvendinamas Dievo užmojis tautų istorijoje ir būsimųjų dalykų apreiškime, kad galėtume suprasti tikrą regimų ir neregimų dalykų vertę; kad suvoktume, koks yra tikrasis gyvenimo tikslas; kad, žvelgdami į laikinus dalykus amžinybės šviesoje, panaudotume juos teisingiausiai ir kilniausiai. Taigi, sužinoję Dievo karalystės principus ir tapę jos pavaldiniais ir piliečiais, galime rengtis Jam atėjus kartu su Juo įžengti į jos lobynus.

[215] Toji diena jau arti. Pamokoms, kurios turi būti išmoktos, darbui, kuris turi būti atliktas, charakterio pasikeitimui, kuris turi įsitvirtinti, likęs laikas – tik trumpas mirksnis.

„Žmogau, Izraelio namai sako: 'Regėjimas, kurį jis mato, yra už daugelio metų, jis pranašauja tolimų ateitį'. Todėl sakyk jiems: 'Taip kalba Viešpaties Dievas. Nė vienas iš Mano žodžių nebebus daugiau atidėtas, bet kiekvienas žodis, kurį ištarsiu, bus įvykdytas', – tai Viešpaties Dievo žodis» (Ezechielio 12, 27.28).

[216] Biblijos mokymas ir tyrinėjimas

„Palenksi ausį klausytis išminties, [...] ieškosi jo tarsi paslėptų turtų“.

Jėzus tyrinėjo Raštus ir vaikystėje, ir jaunystėje, ir suaugęs. Dar mažas berniukas, sėdėdamas ant mamos kelių, Jis kasdien buvo mokomas iš pranašysčių ritinių. Jaunystėje ankstyvą rytmetį ar vakaro prieblandoje Jis dažnai ramiai leisdavo valandas kalno atšlaitėje ar miške melddamasis ir tyrinėdamas Dievo Žodį. Tai, jog Jėzus puikiai išmanė Šventąjį Raštą tarnavimo metais, liudija, kad jis buvo uoliai tyrinėjamas.

Viešpaties įgytas pažinimas, – kuris prieinamas ir mums, – Jo nuostabi proto ir Dvasios jėga liudija, kokia vertinga yra Biblija kaip ugdymo priemonė.

Mūsų dangiškasis Tėvas, duodamas Savo Žodį, neužmiršo vaikų. Ar visuose žmonių raštuose galima rasti ką nors, kas taip jaudintų širdį ir taip tikėtų žadinti mažųjų susidomėjimą, kaip Biblijos pasakojimai?

Šios paprastos istorijos aiškiai išdėsto didžiuosius Dievo Įstatymo principus. Pavyzdžių, kurie puikiausiai pritaikyti ir suprantami vaikui, pagalba tėvai ir mokytojai gali labai anksti pradėti vykdyti Viešpaties nurodymą: „*Įdiek juos savo [217] vaikams. Kartok juos, kai esi namie ir kai keliauji, kai guliesi ir kai keliesi*» (Pakartoto Įstatymo 6, 7).

Aiškinant šias painokas ir įtvirtinant jas atminty, galima panaudoti klasės lentas, žemėlapius ir paveikslėlius. Tėvai ir mokytojai turėtų nuolat ieškoti vis geresnių būdų. Biblijos mokymui turėtų būti skirtos mūsų geriausios idėjos, pažangiausi metodai ir nuoširdžiausios pastangos.

Tai, kaip pavyks pažadinti ir ugdyti meilę Biblijos tyrinėjimui, labai priklauso nuo to, kaip bus pravesta maldos valanda. Rytinės ir vakarinės maldos valanda turi būti maloniausias ir naudingiausias dienos metas. Turime suvokti, jog šių valandų neturi drumsti jokie rūpesčiai ir negeros mintys; kad tėvai ir vaikai susiburia susitikti su Jėzumi ir pakviesti į savo namus šventuosius angelus. Tegul pamaldos būna trumpos, bet pilnos gyvybės, pritaikytos prie situacijos kartkartėmis keičiamos. Tegul visi prisijungia prie Biblijos skaitymo bei tyrinėjimo ir dažnai kartoja Dievo Įstatymą. Vaikams bus įdomiau, jeigu kartais jiems bus leista patiems pasirinkti, ką skaityti. Paklauskite juos apie perskaitytą tekstą ir skatinkite juos pačius uždavinėti klausimus. Raskite pavyzdžių, kurie iliustruotų perskaitytą Biblijos vietą. Kai pamaldos pernelyg neužsitęsia, leiskite mažiesiems dalyvauti maldoje ir prisijungti prie giesmės; net jeigu tai yra tik viena eilutė. Rengiantis tokioms pamaldoms, viską reikia apgalvoti [218] iš anksto. Tėvai turėtų kasdien skirti laiko Biblijai skaityti su savo vaikais. Be abejo, tai pareikalaus pastangų, planavimo ir tam tikros aukos, tačiau už pastangas bus dosniai atlyginta.

Tėvams, kurie rengiasi mokyti savo vaikus Dievo įsakymų, Jis liepia paslėpti juos savo pačių širdyse. „*Paimk į širdį šiuos žodžius, kuriuos tau šiandien įsakau, – kalbėjo Jis. -Įdiek juos savo vaikams*» (Pakartoto Įstatymo 6, 6.7). Kad sudomintume savo vaikus Biblija, mes patys turime ją domėtis. Kad pažadintume juose pomėgį ją tyrinėti, patys turime tai mėgti. Mūsų mokymas bus veiksmingas, jei grįšime į savo pačių pavyzdžiu ir dvasia.

Dievas pašaukė Abraomą būti Jo Žodžio mokytoju, išsirinko jį didžiulės tautos tėvu, nes matė, kad Abraomas išmokys savo vaikus bei namiškius Dievo Įstatymo principų. Jėgą Abraomo mokymui suteikė jo paties gyvenimo daroma įtaka. Jo didžiulę šeimyną sudarė daugiau kaip tūkstantis žmonių; daugelis iš jų buvo savo šeimų galvos ir nemažai buvo neseniai atsivertę iš pagonybės. Tokią šeimyną reikėjo valdyti tvirta ranka. Silpnų, neryžtingų metodų nepakako. Apie Abraomą Dievas pasakė: „*Juk išrinkau jį, kad galėtų pamokyti savo vaikus ir savo būsimą šeimą*» (Pradžios 18, 19). Tačiau jo autoritetas buvo panaudojamas su tokia išmintimi bei švelnumu, jog buvo laimimos širdys. Dieviškasis Budėtojas liudijo, kad jie ims laikytis „*Viešpaties kelio, darant kas teisu ir teisinga*» [219] (Pradžios 18, 19). Ir Abraomo įtaka peržengė jo šeimynos ribas. Kur jis pasistatydavo palapinę, šalia iškildavo aukuras Dievo garbinimui ir aukojimui. Išardžius

palapinę, aukuras likdavo. Ir daugelis klajoklių kanaaniečių, kurie žinojo apie Dievą iš Jo tarno Abraomo gyvenimo, skubėdavo prie to aukuro aukoti Jehovai.

Ne mažiau veiksmingas Dievo Žodžio mokymas bus ir šiandien, jeigu jis atsispindės mokytojo gyvenime.

Neužtenka žinoti, ką kiti manė apie Bibliją ar ko iš jos išmoko. Teismo dieną kiekvienas turės duoti Dievui apyskaitą apie save, ir šiandien kiekvienas turi pats išsiaiškinti, kas yra tiesa. Tačiau, kad mokymasis būtų naudingas, turi būti pažadintas mokinio susidomėjimas. Į tai turi atkreipti dėmesį ypač tas, kuris dirba su labai skirtingų charakterių, išsilavinimo bei įpročių mąstyti vaikais ir jaunimu. Aiškindami vaikams apie Bibliją, mes patys galime daug sužinoti, stebėdami jų minčių vingius, tai, kas juos sudomina, žadindami jų žingeidumą ir žiūrėdami, ką Bibliją kalba apie tuos dalykus. Tas, kuris sukūrė mus tokius skirtingus, Savo Žodžiu turi ką pasakyti kiekvienam. Kai mokiniai supras, jog Biblijos pamokos tinka jų asmeniniam gyvenimui, išmokykite juos laikyti ją savo patarėja.

Be to, padėkite jiems įvertinti jos nuostabų grožį. Rekomenduojama ar bent jau leidžiama [220] skaityti daugybę niekam tikusių, aistras kurstančių ir sveikatai nenaudingų knygų dėl jų tariamos literatūrinės vertės. Kodėl mes turėtume liepti savo vaikams gerti iš šių užterštų pelkių, kai galime laisvai prieiti prie tyro Dievo Žodžio šaltinio? Biblijoje slypi pilnatvė, jėga, gili, neišsemiama prasmė. Skatinkite vaikus ir jaunimą ieškoti jos išminties bei išraiškos lobių.

Kai šių brangenybių grožis pavilios vaikų protus, švelni, sudrausminanti jėga palytės jų širdis. Juos ims traukti prie To, kuris šitaip jiems apsireiškė. Ir nedaug bus tokių, kurie nenorėtų daugiau sužinoti apie Jo darbus bei kelius.

Biblijos tyrinėtojas turi būti pratinamas artintis prie jos su mokinio dvasia. Mes turime gilintis į jos puslapius ne tam, kad rastume kuo pagrįsti savo nuomonę, o kad sužinotume, ką sako Dievas.

Tikras Biblijos pažinimas gali būti įgytas tik padedant Dvasiai, per kurią tas Žodis buvo užrašytas. O kad įgytume tą pažinimą, turime gyventi pagal jį. Mes privalome paklusti viskam, ką įsako Dievo Žodis. Ir galime pretenduoti į viską, ką jis žada. Per Dievo Žodžio jėgą mes turime gyventi gyvenimą, kurio kupinas Jis pats. Tik taip žvelgiant į Bibliją, galima ją tyrinėti veiksmingai.

Biblijos tyrinėjimas reikalauja didžiausių pastangų ir ištvermingo mąstymo. Kaip kalnakasys rausia žemę, ieškodamas aukso, taip ir mes uoliai, atkakliai turime ieškoti Dievo Žodžio lobio.

[221] Kasdien mokantis dažnai naudingiausias Biblijos tyrinėjimo būdas yra skaityti ją eilutė po eilutės. Perskaitęs vieną eilutę, tegul mokinys susitelkia į tai, ką Dievas norėjo tais žodžiais jam pasakyti, o paskui dar kurį laiką mąsto apie juos, kol jie tampa savi. Šitaip ištyrinėta viena pastraipa, kol tampa aiški jos prasmė, duoda daugiau naudos, negu perskaityti keli skyriai, neturint aiškaus tikslo ir nepriimant pozityvaus mokymo.

Viena iš pagrindinių neveiksmingo mąstymo ir dorovinio nusilpimo priežasčių yra nepakankamas susitelkimas į vertingas išvadas. Mes didžiuojamės plačiai paplitusia literatūra; tačiau knygų dauginimas, net jeigu tos knygos pačios savaime nėra žalingos, gali būti tikra blogybė. Užgriuvus tokiai lavinai spausdintos literatūros, ir jauni, ir seni įpranta skaityti greitai ir paviršutiniškai, todėl protas praranda gebėjimą rasti

sąsajas bei įsigilinti. Be to, didelė dalis periodinių leidinių ir knygų ne tik užtvindė kraštą kaip Egipto varlės, ne tik yra banalios, tuščios bei sekinančios jėgas, bet ir netyros, vedančios į nuodėmę. Jų poveikis ne tik užteršia bei žlugdo protą, bet ir gadina bei žudo sielą. Protas ir širdis, kurie yra vangūs, neturi tikslo, tampa lengvomis blogio aukomis. Ant ligotų, gyvybę praradusių organizmų ima šaknytis grybai. Būtent dykinėjančiame prote darbuojasi velnias. Tad nukreipkite mintis į išaukštintus, šventus idealus, tegul mūsų gyvenimas turi kilnių [222] siekių, visa apimančių tikslą, ir blogybės nepastos kelio.

Taigi mokykime jaunimą gilintis į Dievo Žodį. Priimtas į sielą, jis taps galinga užtvara nuo pagundų. Psalmių giedotojas sako: „*Branginu širdyje Tavo žodį, kad Tau nemusidėčiau. [...] Branginau žodį iš Tavo lūpų ir išvengiau smurto kelių*» (Psalmyno 119, 11; 17, 4).

Biblija aiškina pati save. Vienos Rašto vietos turi būti lyginamos su kitomis. Mokinys turėtų išmolti žiūrėti į Žodį kaip į visumą ir pastebėti ryšį tarp atskirų jo dalių. Jis turi žinoti, kokia pagrindinė Biblijos tema, koks buvo pirminis Dievo tikslas pasauliui, kaip kilo didžioji kova ir kaip buvo atliktas atpirkimo darbas. Jis turėtų suprasti dviejų tarpusavyje besivaržančių principų esmę bei pasekti, kaip jie veikė istoriniuose raštuose ir pranašystėse iki pat didžiojo sunaikinimo. Jis turi matyti, kaip ši kova įsiveržia į kiekvieną žmogaus gyvenimo etapą; kaip kiekvienu savo poelgiu jis pats išreiškia vieną ar kitą iš dviejų priešiškų motyvų; ir kaip, suprasdamas tai ar ne, šią pat akimirką jis nusprendžia, kurioje kovos pusėje bus rastas.

Kiekviena Biblijos dalis yra įkvėpta Dievo ir naudinga. Senasis Testamentas turėtų sulaukti ne mažesnio dėmesio nei Naujasis. Tyrinėdami Senąjį Testamentą, mes atrasime kunkuliuojančias [223] gyvasias versmes ten, kur nedėmesingas skaitytojas mato tik dykumą.

Ypač verta pasigilinti į Apreiškimo knygą, lyginant ją su Danieliaus knyga. Tegul kiekvienas dievobaimingas mokytojas pagalvoja, kaip aiškiausiai suvokti ir išdėstyti Evangelijos tiesą, kad mūsų Išgelbėtojas asmeniškai prisistatė Savo tarnui Jonui: „*Jėzaus Kristaus Apreiškimas, kurį Dievas Jam davė, kad Jis atskleistų Jo tarnams, kas turi greitai įvykti*» (Apreiškimo 1, 1). Tyrinėjant Apreiškimo knygą, nieko neturėtų trikdyti jos tariami mistiniai simboliai. „*Jei kuriam iš jūsų trūksta išminties, teprašo Dievą, kuris visiems dosniai duoda ir nepriekaištauja, ir jam bus suteikta*» (Jokūbo 1, 5). „*Palaiminti pranašystės žodžių skaitytojai ir klausytojai, tie, kurie laikosi, kas joje parašyta, nes laikas jau arti*» (Apreiškimo 1, 3).

Kai prabus tikra meilė Šventajam Raštui ir mokinys pradės suvokti, koks platus tai laukas ir koks brangus jo lobis, jis noriai išnaudos kiekvieną progą susipažinti su Dievo Žodžiu. Biblijos tyrinėjimo neapribos nei laikas, nei vieta. Šis nuolatinis mokymasis yra vienas iš geriausių būdų ugdyti meilę Šventajam Raštui. Tegul mokinys visada nešiojasi su savim Bibliją. Esant galimybei, paskaitykite tekstą ir apmąstykite jį. Eidami gatve, laukdami traukinio geležinkelio stotyje ar prieš kokį nors susitikimą išnaudokite progą rasti kokią nors brangią mintį tiesos lobyne.

[224] Didžiosios sielą motyvuojančios jėgos yra tikėjimas, viltis ir meilė; būtent apie jas kalbama Biblijoje, teisingai ją suprantant. Išorinis Biblijos grožis, jos vaizdingumo ir išraiškos grožis yra tik jos tikrojo lobia – šventumo grožio – fonas. Jos pasakojimuose apie žmones, kurie gyveno su Dievu, galime

įžvelgti Jo šlovės atšvaitus. Mylimajame mes regime Tą, kurį tik blausiai atspindi visas dangaus ir žemės grožis. „*O Aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus trauksiu prie Savęs*“, – pasakė Jis (Jono 12, 32). Kai Biblijos mokinys žvelgia į Atpirkėją, jo sieloje prabunda paslaptina tikėjimo, garbinimo ir meilės jėga. Žmogus nebegali nuleisti akių nuo Kristaus ir darosi panašus į Tą, kurį garbina. Apaštalo Pauliaus žodžiai tampa sielos kalba: „*Aš iš tikrųjų visa laikau nuostoliu, palyginti su Kristaus Jėzaus, mano Viešpaties, pažinimo didybe. [...] Trokštu pažinti Jį, Jo prisikėlimo galybę ir bendravimą Jo kentėjimuose*» (Filipiečiams 3. 8-10).

Dangiškos ramybės ir džiaugsmo versmės, kurias išlaisvina sieloje Įkvėpimo žodžiai, taps galinga upe, kuri palaimins visus, ateisiančius prie jos. Tegul šiandieninis jaunimas, augantis su Šventuoju Raštu rankose, tampa jos gyvybę teikiančios energijos priėmėjais ir skleidėjais, tuomet kokios palaiminimų versmės plūstels į pasaulį! Jų gydančios ir paguodžiančios jėgos mes net negalime suvokti. Tai gyvojo vandens upės, versmės „*vandens, trykštančio Į amžinąjį gyvenimą*“.

[225] FIZINĖ KULTŪRA

[226] „*Mielasis, linkiu, kad viskas tau taip gerai sektųsi ir būtum sveikas, kaip sekasi tavo sielai*“.

[227] Fiziologijos analizė

„*Esu nuostabiai padarytas*“.

Kadangi protas ir siela pasireiškia per kūną, protinis ir dvasinis gyvybingumas labai riklauso nuo fizinių jėgų ir aktyvumo; tai, kas gerina fizinę sveikatą, naudinga ir ugdant išvalgų protą ir puikiai subalansuotą charakterį. Kai sveikata prasta, niekas negali gerai suprasti ar visiškai įvykdyti įsipareigojimus sau, savo artimui ar savo Kūrėjui. Taigi sveikata turi būti saugoma taip pat rūpestingai, kaip ir charakteris. Fiziologijos ir higienos žinios turi sudaryti bet kokio ugdymo pagrindą.

Nors fiziologiją šiais laikais visi išmano puikiai, nerimą kelia abejingumas sveikatos principų atžvilgiu. Net iš tų, kurie juos žino, tik nedaugelis praktikuoja. Polinkiais ar impulsais vadovaujamasi taip akiai, tarsi gyvenimą valdytų atsitiktinumas, o ne konkretūs ir nekintantys dėsniai.

Jaunuoliai beveik nesupranta, kokia vertinga iš jų trykštanti energija. Ji brangesnė už auksą, svarbesnė pažangai už išsilavinimą, padėtį ar turtus. O kaip ji netausojama, kaip lengvabūdiškai švaistoma! Kaip

dažnai žmogus, aukodamas sveikatą kovoje dėl turtų ar valdžios ir jau beveik pasiekęs savo geidžiamą tikslą, krenta bejėgis, o [228] kitas, fiziškai pranašesnis, sučiumpa ilgai trokštąjį laimikį! Ignoruodami sveikatos dėsnius, daugelis praktikuoja blogus dalykus, aukodami visas šio ir busimojo pasaulio viltis.

Studijuojant fiziologiją, mokinių dėmesys turi būti atkreiptas į fizinę energiją bei tai, kaip ji gali būti išsaugoma ir ugdoma, kad būtų maksimaliai išnaudota didžiosios gyvenimo kovos pergalei.

Vaikams nuo mažens turi būti dėstomos paprastos, lengvos pamokėlės apie fiziologijos ir higienos pradmenis. Šis darbas namuose turėtų būti pradėtas motinos ir ištikimai tęsiamas mokykloje. Mokiniam augant, šis mokymo kursas turėtų būti tęsiamas, kol jie išmoks patys pasirūpinti savo namais, kuriuose gyvena. Jie turi suprasti, kaip svarbu saugoti nuo ligų kiekvieną organą ir mokėti įveikti dažniausias ligas ar atsigauti po nelaimingų atsitikimų. Visose mokyklose turėtų būti dėstomos fiziologijos ir higienos pamokos; jose turėtų būti kuo daugiau priemonių, iliustruojančių kūno struktūrą, panaudojimą ir priežiūrą.

Reikėtų atsižvelgti į kai kuriuos dalykus, kurie, studijuojant fiziologiją, paprastai neištraukiami – mokiniams tai kur kas svarbesnės žinios nei daugelis techninių faktų, kurių prigrūstos jų galvos. Visokeriopo ugdymo šioje srityje pagrindas yra tai, kad gamtos dėsniai yra Dievo sukurti dėsniai – tokie pat dieviški, kaip ir Dešimt Dievo įsakymų. Mūsų fizinį organizmą valdančius [229] dėsnius Dievas įrašė kiekviename nerve, raumeny, kūno skaiduloje. Kiekvienas nerūpestingas ar sąmoningas šių dėsnių pažeidimas yra nuodėmė prieš mūsų Kūrėją.

Taigi, kaip svarbu išsamiai išaiškinti šiuos dėsnius! Dietai taikomi higienos principai, mankšta, vaikų priežiūra, ligonių slaugymas ir panašūs dalykai turėtų susilaukti kur kas daugiau dėmesio nei įprastai. Turėtų būti akcentuojama minčių įtaka kūnui ir kūno – mintims. Smegenų elektrinį aktyvumą stiprinantis protinis darbas suteikia gyvybingumo visam organizmui, todėl yra neįkainojama pagalba priešintis ligoms. Tai turėtų būti išaiškinta. Be to, turėtų būti atskleista, kokią galią turi valia, kaip svarbu išmokti santūrumo, ir kad pyktis, nepasitenkinimas, savanaudiškumas ir netyrumas labai prislegia ir net žudo, ir, kita vertus, kokią nuostabią gyvybės jėgą teikia gera nuotaika, nesavanaudiškumas ir dėkingumas.

Šventajame Rašte išsakyta viena tiesa apie mūsų fiziologiją – tiesa, kurią derėtų apmąstyti: „*Linksmas širdis — geras vaistas*» (Patarlių 17, 22). Dievas sako: „*Neužmiršk Mano mokymo, ir tebrangina tavo širdis Mano įsakymus, nes jie tau suteiks daug dienų bei gyvenimo metų ir gerovės. [...] Juk juos turintiems jie yra gyvenimas ir jų kūno sveikata*“. Šventasis Raštas skelbia, kad „*taiklūs žodžiai*» yra kaip medaus korys, ne tik „*saldus gomuriui*“, bet ir „*sveikas kūnui*» (Patarlių 3, 12; 4, 22; 16, 24).

[230] Jaunimas turi suprasti esminę tiesą, kuria pagrįstas Biblijos teiginys, kad Dievas yra „*gyvenimo Šaltinis*» (Psalmyno 36, 10). Jis ne tik visa ko Kūrėjas, bet ir visų gyvų būtybių gyvybė. Tai Jo gyvybė mes gauname, būdami saulėkaitoje, tyrame, gryname ore ir valgydami maistą, kuris stiprina mūsų kūnus ir palaiko mūsų jėgas. Būtent dėl Jo gyvybės mes egzistuojame – kiekvieną dieną, kiekvieną akimirką. Jei neiškraipytos nuodėmės, visos Jo dovanos kupinos gyvybės, sveikatos ir džiaugsmo. „*Visa, ką Jis daro, tinkama tam laikui*» (Mokytojo 3, 11), todėl tikrasis grožis bus išsaugotas ne sudarkant Dievo darbą, o prisiderinant prie dėsnių To, kuris viską sukūrė ir kuris mėgaujasi Savo kūrinių grožiu bei tobulybe.

Išstudijavus kūno veikimą, dėmesys turėtų būti nukreiptas į tai, kaip nuostabiai suderintos priemonės ir tikslai, kaip harmoningai veikia bei sąveikauja įvairūs organai. Taip sužadinus mokinio susidomėjimą ir jam suvokus fizinės kultūros svarbą, mokytojas gali daug nuveikti, užtikrindamas tinkamą vystymąsi ir gerus įpročius.

Vienas iš pirmųjų tikslų turėtų būti išmokyti jaunuolį taisyklingos laikysenos – ir sėdint, ir stovint. Dievas sukūrė žmogų tiesų ir nori, kad šis gerai jaustųsi ne tik fiziškai, bet ir protišcai bei doroviškai, kad patirtų malonę, būtų orus ir susitvardantis, drąsus ir pasitikintis savimi, o būtent taip jaustis skatina taisyklinga laikysena. **[231]** Tegul mokytojas moko šito ir savo pavyzdžiu, ir žodžiu. Parodykite, kokia yra taisyklinga laikysena, ir reikalaukite ją išsaugoti.

Ne mažiau svarbūs už taisyklingą laikyseną yra ir kvėpavimas ir balso kultūra. Tikėtina, jog tas, kuris sėdi bei stovi tiesiai, ir kvėpuos taisyklingai. Vis dėlto mokytojas turi išaiškinti savo mokiniams, kaip svarbu giliai kvėpuoti. Atskleiskite, kaip gera sveikų kvėpavimo organų veikla aktyvina kraujo apytaką, gaivina visą organizmą, žadina apetitą, gerina virškinimą bei padeda giliai, saldžiai išsimiegoti, taip ne tik atnaujindama kūno jėgas, bet ir ramindama protą. Suvokus gilaus kvėpavimo svarbą, derėtų pasipraktikuoti. Atlikite gilaus kvėpavimo pratimus ir stebėkite, kaip įsitvirtina šis įprotis.

Svarbią vietą fiziniėje kultūroje užima balso lavinimas, nes tai išplečia bei stiprina plaučius ir taip apsaugo nuo ligų. Kad skaitant ir kalbant jūsų balsas skambėtų teisingai, stenkitės, kad kvėpuojant maksimaliai dalyvautų pilvo raumenys, o kvėpavimo organai nebūtų suvaržyti. Tegul verčiau labiau būna įtempti pilvo raumenys negu gerklės. Taip galima išvengti didžiulio nuovargio ir gerklės bei plaučių ligų. Didelis dėmesys turėtų būti skiriamas raiškiai tarčiai, švelniems, melodingiems tonams, reikėtų stengtis kalbėti ne pernelyg greitai. Tai ne tik naudinga sveikatai, bet ir mokinio darbas taps kur kas malonesnis bei veiksmingesnis.

[232] Mokant šių dalykų, yra puiki proga atskleisti, kokie kenksmingi sveikatai aptempti drabužiai ir visi kiti dalykai, varžantys gyvybines funkcijas. Netinkama apranga sukelia ištisą virtinę ligų, ir tai turėtų būti rūpestingai aptarta. Atskleiskite mokiniams tą pavojų, kurį kelia klubus slegiantys ar bet kurį kūno organą spaudžiantys drabužiai. Apranga turi būti tokia, kad žmogus galėtų laisvai kvėpuoti ir nesunku būtų iškelti rankas virš galvos. Plaučių suvaržymas trukdo ne tik vystytis jiems, bet ir virškinimui bei kraujo apytakai, taigi silpnina visą organizmą. Visi tokie netinkami dalykai sumažina fizinius ir protinius gebėjimus, trukdo mokiniui daryti pažangą, todėl dažnai jo pastangos būna nesėkmingos.

Studijuojant higieną, uolus mokytojas išnaudos kiekvieną galimybę parodyti, kokia būtina absoliuti švara – ir kūno, ir aplinkos. Turėtų būti akcentuojama, jog kasdieninis prausimasis naudingas sveikatai ir stimuliuoja proto veiklą. Derėtų skirti dėmesio ir saulės šviesai bei vėdinimui, miegamojo kambario ir virtuvės švarai. Aiškinkite mokiniams, jog sveika aplinka miegamajame, švari virtuvė ir skoningai visaverčiu maistu padengtas stalas daug svarbiau šeimos laimei ir kiekvienam išmintingam svečiui negu brangūs baldai svetainėje. Žodžiai „*gyvybė svarbesnė už maistą, o kūnas už drabužį*» (*Luko 12, 23*) šiandien yra tokia pat reikalinga pamoka, kaip ir **[233]** prieš tūkstantį aštuonis šimtus metų, kai juos ištare dieviškasis Mokytojas*.(Šis teogimys pirmą kartą publikuotas 1903m).

Fiziologiją studijuojantis mokinys turėtų suprasti, kad jo studijų tikslas yra ne tik sužinoti faktus bei principus. Vien tai mažai teatneš naudos. Jis gali suprasti, kaip svarbu vėdinti patalpas, jo kambarį gali būti tyras oras, tačiau jeigu jis nemokės taisyklingai tą orą įkvėpti, pasekmės bus liūdnos. Taigi švaros svarbą galima suprasti, ir reikiamos priemonės gali būti surastos; tačiau visa tai nueis perniek, jei bus nenaudojama. Didysis reikalavimas mokant šių principų yra atskleisti mokiniui jų svarbą, kad jis sąmoningai taikytų juos praktiškai.

Dievo Žodis nuostabiausiu ir įspūdingiausiu palyginimu parodo Jo požiūrį į mūsų fizinį organizmą bei mums tekusią pareigą išsaugoti kuo geresnę jo būklę: *„Ar nežinote, kad jūsų kūnas yra šventykla jumoje gyvenančios Šventosios Dvasios, kurią gavote iš Dievo, ir kad jūs nebepriklausote patys sau? [...] Jei kas Dievo šventyklą niokoja, tą Dievas suniokos, nes Dievo šventykla šventa, ir toji šventykla – tai jūs!» (I Korintiečiams 6, 19; 3, 17)*

Tesujaudina mokinį ta mintis, jog kūnas yra šventykla, kurioje nori gyventi Dievas, ir todėl ji turi būti laikoma švari, kaip vieta, kur apsistoja [234] tik aukštos ir kilnios mintys. Kai studijuojant fiziologiją jis suvoks, kad yra „nuostabiai padarytas“ (*Psalmyno 139,14*), kils pagarba savo kūnui. Užuoat bjaurojęs Dievo rankų darbą, jis panūs maksimaliai išnaudoti save, kad įgyvendintų šlovingąjį Kūrėjo planą. Taip į sveikatos dėsnius jis pradės žiūrėti ne kaip į aukojimąsi ar savęs išsižadėjimą, o kaip į tai, kas jie iš tiesų ir yra – neįkainojamą privilegiją ir palaiminimą.

[235] Susilaikymas ir dieta

„Kiekvienas varžybų dalyvis nuo visko susilaiko“.

Kiekvienas mokinys turi suprasti ryšį tarp paprasto gyvenimo būdo ir taurių minčių. Tik mes patys galime nuspręsti, kas valdys mūsų gyvenimą – protas ar kūnas. Pats jaunuolis turi pasirinkti, kas formuos jo gyvenimą; taigi jam žūtbut turėtų būti išaiškinta, su kokiomis jėgomis teks susidurti ir kokios įtakos formuos jo charakterį bei likimą.

Svaigalų vartojimas yra priešas, kurio turėtų saugotis kiekvienas. Sparčiai tarpstanti ši blogybė turėtų paskatinti pakilti į kovą su ja kiekviena, kuris myli žmoniją. Mokyklose ugdoma blaivybė yra žingsnis teisinga linkme. Šito turėtų būti mokoma kiekvienoje mokykloje ir kiekvienuose namuose. Vaikai ir jaunimas turėtų suprasti, jog tabakas, alkoholis ir kiti panašūs nuodai žudo kūną, aptemdo protą ir žadina sielos aistras. Jiems turi būti aišku, kad nė vienas, kuris svaiginasi, ilgai nesidžiaugs savo fizinį, protinių ir dorovinių gebėjimų pilnatve.

Tačiau, kad išsiaiškintume nesusilaikymo priežastis, mes turime žvelgti ne vien į girtavimą ir [236] rūkymą. Į netinkamą gyvenimo būdą gali pastūmėti dykinėjimas, tikslo nebuvimas, blogi draugai.

Alkoholiniai gėrimai dažnai atsiduria ant stalo ir tose šeimose, kurios laiko save tikromis blaivininkėmis. Viskas, kas sutrikdo virškinimą, bereikalingai įaudrina protą ar kaip nors pakerta organizmo jėgas, sugriauna protinių ir fizinių jėgų pusiausvyrą, susilpnina proto valdžią kūno atžvilgiu, veda į neblaivų gyvenimo būdą. Dažno daug žadėjusio jaunuolio nuopuolis prasideda nuo nevisavertės dietos sukkelto nenatūralaus apetito.

Arbata ir kava, saldainiai, pyragaičiai ir aštrūs prieskoniai – visa tai trikdo virškinimą. Kenkia ir mėsa. Kadangi ji stimuliuoja organizmą, tai turėtų būti pakankamas argumentas prieš jos vartojimą; o be to, daugelis gyvulių kuo nors serga, taigi mėsa tuo labiau nepatartinas vartoti produktas. Ji įaudrina nervus ir kursto aistras, taip nukreipdama subalansuotą jėgą į žemuosius polinkius.

Pripratusieji prie riebios, stimuliuojančios dietos po kurio laiko pajunta, jog skrandžiui nebeužtenka paprasto maisto. Jis ima reikalauti vis aštresnių, sūresnių ir labiau stimuliuojančių valgių. Pakrikus nervams ir nusilpus organizmui, žmogus nebeturi valios atsispirti nenatūraliems įgeidžiams. Švelni skrandžio danga sudirgsta, prasideda uždegimas, kol pagaliau ima nebetenkinti ir labiausiai stimuliuojantys valgiai. Atsiranda troškulys, kurį gali numalšinti tik stiprieji gėrimai.

[237] Taip prasideda blogybės, kurių reikėtų saugotis. Mokant jaunimą, reikėtų itin aiškiai išdėstyti, kokios būna net, atrodytų, nedidelių nuklydimų pasekmės. Jie turėtų išmokti vertinti paprastą, sveiką dietą be jokių nenatūralių stimuliatorių. Tegul kuo anksčiau susiformuoja įprotis susivaldyti. Teimponuoja jaunuolius mintis, kad jie turi būti ne vergai, o šeimnininkai. Dievas paskyrė juos valdyti karalystę, kuri yra jų viduje, ir jie turi panaudoti Dangaus suteiktus įgaliojimus. Uoliai to mokant, rezultatai bus akivaizdūs ne tik tarp mokinių. Bus išgelbėta tūkstančiai vyrų ir moterų, kurie balansuoja ant pražūties ribos.

Dieta ir protinis vystymasis

Kur kas daugiau dėmesio turėtų būti skiriama sąryšiui tarp dietos ir intelektualinio vystymosi. Neteisingos dietos pasekmė neretai būna mąstymo sumaištis ir protinis atsilikimas.

Dažnai sakoma, kad renkantis maistą reikia vadovautis apetitu. Jei visada būtų laikomasi sveikatos dėsnių, tada tai būtų tiesa. Tačiau blogi įpročiai, kurie tęsiasi iš kartos į kartą, taip iškraipo apetitą, jog jis nuolatos geidžia kokio nors žalingo patenkinimo. Taigi jis prastas vadovas.

Studijuojant higieną, mokiniams derėtų išdėstyti įvairių produktų maistinę vertę. Turėtų būti apibūdinamas koncentruotos ir stimuliuojančios [238] dietos poveikis, įvardyti produktai, stokojantys maistingųjų medžiagų.

Arbata ir kava, smulkių miltų duona, raugintos ir marinuotos daržovės, saldainiai, pyragaičiai, prieskoniai nėra tinkamas maistas. Ne vienas mokinyss sugadino sveikatą dėl tokios mitybos. Skurdžios dietos aukomis dažnai tampa maži vaikai; jie negali energingai mąstyti ir pilnavertiškai vystytis. Visas geriausias maisto medžiagas turi kruopos, vaisiai, daržovės, riešutai; deramai paruošti ir tinkamai derinami, šie produktai sukuria dietą, kuri geriausiai palaiko ir fizines, ir protines jėgas.

Pravartu aptarti ne tik produktų savybes, bet ir jų pritaikymą valgytojui. Juk tie, kurie dirba daugiausia protinį darbą, turėtų vengti maisto, kurį laisvai valgo dirbantys fizinį darbą. Turėtų būti atkreiptas dėmesys ir

į tinkamą produktų derinimą. Tie, kurie dirba protinį ar sėdimą darbą, gali valgyti tik keletą skirtingų produktų.

Derėtų vengti persivalgyti, net jeigu maistas itin naudingas. Organizmas gali sunaudoti ne daugiau, negu reikia įvairių organų funkcionavimui palaikyti, o perteklius užkemša sistemą. Dažnai atrodo, jog koks nors mokinys pervargęs, nes per daug mokėsi, o iš tikrųjų jis paprasčiausiai persivalgęs. Kai skiriamas tinkamas dėmesys sveikatos dėsniams, nekyla protinių sutrikimų pavojus; tačiau daugeliu atvejų vadinamasis protinis [239] pervargimas tėra skrandžio apsunkinimas, kuris vargina kūną ir silpnina protą.

Paprastai geriau valgyti ne tris kartus per dieną, o du. Jei vakarienę valgysite anksti, prieš tai suvalgytas maistas dar nebus suvirškintas. Jei vėlai, ji pati nebus suvirškinta iki miego. Taigi tinkamai nepailsės skrandis. Miegosite neramiai, protas ir nervai rytą bus pavargę, apetito per pusryčius neturėsit, visas organizmas jausis nepailsėjęs ir nepasirengęs dienos darbams.

Neturėtų būti užmiršta ir tai, kaip svarbu maitintis bei miegoti reguliariai. Kadangi kūnas auga būtent poilsio valandomis, labai svarbu, ypač mažiems vaikams, reguliariai ir daug ilsėtis.

Kiek įmanoma, turėtume vengti skubėti valgant. Juo mažiau yra laiko pavalgyti, juo mažiau turime suvalgyti. Geriau išvis nevalgyti, negu valgyti gerai nesukramtant.

Valgymo laikas turi būti skirtas ir pabendravimui, ir poilsiui. Prie stalo turi nelikti nieko, kas prislegia ar erzina. Tebūna puoselėjamas pasitikėjimas, gerumas bei dėkingumas visų gėrybių Davėjui, ir pokalbis bus džiugi malonių minčių tėkmė, kuri, užuot nuvarginusi, pakylės.

Susilaikymo ir saikingumo laikymasis visame kame turi nuostabią jėgą. Palaikant švelnumą bei ramybę, kurie tokie svarbūs lyginant gyvenimo kelią, tai reiškia kur kas daugiau negu aplinkybės ar įgimti sugebėjimai. Kartu šitaip išsiugdytas [240] gebėjimas valdytis bus vienas iš didžiausių pagalbininkų sėkmingai atliekant sunkias pareigas, kurios laukia kiekvieno žmogaus. Išminties „keliai malonūs, o visi takai ramūs» (Patarlių 3, 17). Tegul kiekvienas mūsų šalies jaunuolis, kuriam veriasi geresnis likimas nei karūnuotų karalių, apsvarsto pamoką, kurią perteikia išminčiaus žodžiai: „*Laiminga tu, šalie, [...] kurios didžiūnai puotauja tinkamu laiku, santūriai, o ne kaip girtuokliai!*» (Mokytojo 10, 17)

[241] Poilsis

"Viskam yra metas".

Yra skirtumas tarp poilsio ir pasilinksminimų. Aktyvus poilsis sustiprina ir atnaujiną jėgas. Atitraukęs mus nuo kasdieninių rūpesčių bei darbų, jis teikia atgaivą protui bei kūnui, taigi įgalina mus grįžti prie darbų su nauja energija. Kita vertus, pasilinksminimai, orientuoti į malonumus, dažnai peržengia visas ribas; jie eikvoja energiją, reikalingą naudingam darbui, taigi tampa kliūtis siekiant tikrosios gyvenimo sėkmės.

Visas kūnas sukurtas taip, kad kažką veiktų. Ir jeigu aktyvia mankšta nepalaikomos fizinės galios, neilgai galėsite maksimaliai išnaudoti ir savo protinį pajėgumą. Fizinis neveiklumas, kuris mokyklos klasėje atrodo kone neišvengiamas, – kartu su kitomis sveikatai nepalankiomis sąlygomis – vaikams būna kenksmingas, ypač tiems, kurie iš prigimties yra silpni. Dažnai nepakankamai vėdinamos ir patalpos. Dėl neteisingos formos kėdžių atsiranda nenatūrali laikysena, todėl suvaržomas plaučių ir širdies darbas. Čia maži vaikai turi kasdien praleisti tris-penkas valandas, kvėpuodami nešvarumais ir galbūt net ligų bakterijų užterštu oru. Taigi nieko nuostabaus, kad būtent mokykloje dažnai prasideda chroniškos, visą gyvenimą [242] trunkančios ligos. Labiausiai nukenčia smegenys, subtiliausias iš visų fizinių organų, iš kurio semiasi energijos visos sistemos nervai. Priverstas pirma laiko ir per daug dirbti, ir dar sveikatai žalingomis sąlygomis, jis nusilpsta, ir dažnai liūdno pasekmės būna nebeatšaukiamos.

Kol nebus padėtas geras pagrindas fiziniam vystymuisi, vaikai neturėtų būti ilgai laikomi uždaroje patalpoje ir neturėtų būti iš jų reikalaujama intensyviai studijuoti. Pirmuosius aštuonerius ar dešimt vaiko gyvenimo metų geriausia mokykla yra laukas ar sodas, geriausia mokytoja – mama, geriausias vadovėlis – gamta. Net kai vaikas jau pakankamai užtelėjęs, kad galėtų lankyti mokyklą, jo sveikata turėtų būti svarbiau už bet kokias žinias iš knygų. Jis turėtų augti tokiomis sąlygomis, kurios palankiausios ir fiziniam, ir protiniam vystymuisi.

Oro ir mankštos trūkumas gresia ne tik mažiems vaikams. Šie sveikatai būtini dalykai pernelyg dažnai užmirštami ir vyresnėse mokyklos klasėse. Dažnas mokinys kiekvieną dieną sėdi uždaroje patalpoje palinkęs prie knygų, jo krūtinė – užspausta, jis negali giliai įkvėpti, kraujo apytaka sulėtėja, šąla kojos, kaista galva. Kūnas nepakankamai gauna maistingųjų medžiagų, raumenys silpsta, visas organizmas nuvargsta ir suserga. Tokie mokiniai neretai visam gyvenimui lieka neįgalūs. Jie būtų galėję pabaigti mokyklą [243] turėdami daugiau fizinių ir protinių jėgų, jeigu pamokos būtų vykusios tinkamomis sąlygomis, reguliariai mankštinantis saulėje ir gryname ore.

Mokinys, kuris turi mažai laiko ir ne per geriausias priemones, bet siekia išsilavinimo, turėtų suprasti, kad mankšta – tai ne tuščias laiko švaistymas. Tas, kuris nuolatos kniūbso prie knygų, po kurio laiko pastebės, kad protas jau ne toks žvitrus. Tie, kurie skiria atitinkamą dėmesį fiziniam vystymuisi, darys didesnę pažangą literatūroje, negu tie, kurie visą laiką pasinėrę į mokslus.

Jei protas sutelkiamas į vieną vienintelę mintį, dažnai praranda pusiausvyrą. Tačiau vienodai išnaudojant fizines ir protines galias bei kaitaliojant apmąstymo temas, galima išsaugoti visus savo sugebėjimus.

Fizinis neveiklumas sumažina ne tik proto, bet ir dorovės jėgą. Smegenų nervai, susisiekiantys su visu organizmu, yra terpė, per kurią Dangus bendrauja su žmogumi ir veikia jo vidinį pasaulį. Kiekviena kliūtis, trukdanti elektros srovių cirkuliacijai nervų sistemoje ir todėl silpninanti gyvybines galias bei pakertanti proto imlumą, apsunkina ir dorovės ugdymą.

Be to, pernelyg intensyvios studijos, skatinančios kraujo pritekėjimą į smegenis, sukelia nesveiką susijaudinimą, kuris pakerta sugebėjimą valdytis, todėl pernelyg dažnai įsisiūbuoja impulsai bei tuščios užgaidos. Taip atidaromos durys [244] netyrumui. Neteisingas fizinių galių panaudojimas arba visiškai jų

nenaudojimas didžia dalimi lemia blogio plitimą pasaulyje. Ižūlus išdidumas, duonos perteklius ir lengvas gyvenimas (žr. *Ezechielio 16, 49*) yra tokie pat mirtini žmonių pažangos priešai šioje kartoje, kaip ir tada, kai jie pražudė Sodomą. Mokytojai turėtų suprasti šiuos dalykus ir atkreipti mokinių dėmesį į šias eilutes. Jie turėtų aiškinti, kad teisingas gyvenimas priklauso nuo teisingo mąstymo, o kad mintys būtų tyros, būtinas fizinis aktyvumas.

Mokytojams dažnai sunku atsakyti į klausimą, kaip mokiniai turėtų tinkamai aktyviai ilsėtis. Daugelyje mokyklų fizinio lavinimo pamokos duoda naudos, tačiau rūpestingai neprižiūrimi mokiniai linkę per daug įsismarkauti. Bandydami jėgas sporto salėje, jaunuoliai dažnai pakenkia sau visam gyvenimui.

Fizinė mankšta sporto salėje, kad ir kaip gerai pravedama, neatstos aktyvaus poilsio gryname ore, ir tam mūsų mokyklos turėtų sudaryti geresnes sąlygas. Mokiniai turi aktyviai mankštintis. Nedaug esama blogybių, kurių reikėtų taip saugotis, kaip tinginystė ir betikslis dykinėjimas. Ir vis dėlto polinkis į itin aktyvias sporto šakas kelia nerimą tiems, kurie rūpinasi jaunimo gerove. Kokią įtaką šios sporto šakos turės mokinių pažangai mokykloje ir sėkmingam tolimesniam gyvenimui? Žaidimai, užimantys tiek daug **[245]** mokinio laiko, nukreipia jo mintis nuo mokslų. Jie nepadedą parengti jaunuolį praktiniam, uoliam darbui gyvenime. Jų įtaka neugdo mandagumo, dosnumo ar tikro vyriškumo.

Kai kurie iš populiariausių žaidimų, kaip futbolas ir boksas, virto brutalumo mokyklomis. Jie ugdo tas pačias savybes, kaip ir senovės Romos žaidimai. Noras dominuoti, pasididžiavimas brutalia jėga, neatsakingas požiūris į gyvenimą skatina jaunuolius demonstruoti tai, kas pasibaisėtina.

Kiti atletiniai žaidimai, nors ir ne tokie brutalūs, vargu ar mažiau abejotini, nes pernelyg azartiški. Jie stimuliuoja malonumą ir aistrų pomėgį, taigi skatina vengti naudingo darbo, išsisukinėti nuo praktinių pareigų bei atsakomybės. Jie neleidžia tenkintis blaivia gyvenimo realybe bei ramiais jo džiaugsmiais. Taigi atsiveria durys tuščiam jėgų eikvojimui ir palaidam gyvenimo būdai su visomis siaubingomis jų pasekmėmis.

Kad ir kaip tvarkingai vedami, pasilinksminimų vakarėliai taip pat stabdo tikrąjį – ir proto, ir charakterio – tobulėjimą. Paviršutiniškas bendravimas, polinkis į ekstravaganciją, malonumų ieškojimas ir pernelyg dažnai tuščias jėgų švaistymas kreipia visą gyvenimą į blogio pusę. Tokio pasilinksminimo vietose gali gerokai pasidaruoti tėvai bei mokytojai, pasirūpindami prasmingomis ir gyvybę teikiančiomis pramogomis. Ir šiuose, ir visuose kituose su mūsų gerove susijusiuose dalykuose įkvėpimas yra **[246]** nurodęs kelią. Senovėje Dievo vedamų žmonių gyvenimas buvo paprastas. Jie gyveno gamtos prieglobsty. Jų vaikai padėdavo jiems nudirbti darbus bei tyrinėjo gamtos lobyno grožį ir paslaptis. Laukų ir girių tyloje jie apmąstydavo tas galingas tiesas, kurios kaip šventas paveldas buvo perduodamos iš kartos į kartą. Šitaip ugdomi išaugdavo stiprūs žmonės.

Šiais laikais gyvenimas tapo dirbtinis, o žmonės degradavo. Nors mes gal ir negalime visiškai grįžti prie paprastų anų laikų įpročių, galime iš jų pasimokyti to, kas mūsų poilsio laiką pavers tikra atgaiva kūniui, protui bei sielai.

Su aktyvaus poilsio klausimu glaudžiai susijusi namų ir mokyklos aplinka. Renkantis, kur statyti namą ar mokyklą, į šiuos dalykus turėtų būti atsižvelgta. Tiems, kuriems protinė ir fizinė gerovė yra svarbiau už

pinigus ar visuomenės reikalavimus ir papročius, turėtų siekti, kad jų vaikai mokytųsi iš gamtos ir aktyviai ilsėtųsi jos prieglobstyje. Jeigu kiekviena mokykla būtų pastatyta ten, kur mokiniai galėtų dirbti žemę, išeiti į laukus ir mišką, tai būtų didžiulė pagalba ugdymo darbe.

Aktyvus mokinių poilsis geriausių rezultatų duos tada, kai bus asmeniškai bendradarbiaujama su mokytoju. Tikras mokytojas nedaug gali suteikti savo mokiniams tokių vertingų dovanų, kaip savo paties draugystę. Tik pamilę kitą žmogų, mes galime jį suprasti, o suprasti reikia, kad [247] galėtume kuo veiksmingiau pasitarnauti. Tai tinka ir vyrams, ir moteris, o dar labiau – vaikams ir jaunimui. Siekiant stiprinti abipusę mokytojo ir mokinio simpatiją, vienas iš maloniausių būdų yra bendrauti už mokyklos ribų. Kai kuriose mokyklose mokytojas visada būna su savo mokiniais, kai šie aktyviai ilsisi. Jis prisijungia prie jų siekių, lydi juos išvykose ir, atrodo, susitapatina su jais. Būtų puiku, jeigu tai būtų dažniau praktikuojama mūsų mokyklose. Mokytojo auka būtų didžiulė, tačiau jam būtų ir gausiai atlyginta.

Joks aktyvus poilsis nebus vaikams ir jaunimui toks palaiminimas, kaip pagalba kitiems. Iš prigimties entuziastingi bei imlūs išpūdžiams, jaunuoliai mielai priima pasiūlymus. Planuodamas sodinti augalus, mokytojas galėtų paskatinti gražinti mokyklos aplinką bei klases. Tai būtų dviguba nauda. To, ką mokiniai stengsis pagražinti, jie niekada nebenorės sugadinti ar sudarkyti. Be to, bus lavinamas skonis, tvarkingumas, rūpestingumas, o draugystės ir bendradarbiavimo dvasia laimins mokinius visą gyvenimą.

Darbu sode ar išskyla į laukus ar mišką galima sudominti dar labiau, jei mokiniai bus paskatinti papasakoti savo išpūdžius, patirtus stebint gamtos grožį, tiems, kurie negali aplankyti šių malonių vietų.

Pastabus mokytojas ras daugybę progų nukreipti mokinius ten, kur reikalinga jų pagalba. [248] Ypač maži vaikai į mokytoją žiūri su didžiausiu pasitikėjimu ir pagarba. Kad ir kuo jie galėtų prisidėti padėdami namuose, ištikimai atlikdami savo kasdienines pareigas, patarnaudami ligoniams ar vargšams, – visa tai duos vaisių. Ir vėlgi bus užtikrinta dviguba nauda. Malonus pasiūlymas suteiks pasitenkinimo ir jo autoriui. Tėvų dėkingumas ir bendradarbiavimas palengvintų mokytojo naštą ir pragiedrintų jo kelią.

Dėmesys aktyviam poilsui ir fizinei kultūrai kartkartėmis, be abejo, suardys įprastinę mokyklos darbo rutiną, tačiau ši pertrauka netaps jokia kliūtimi. Gaivinant kūną ir protą, stiprinant nesavanaudiškumo dvasią, susaistant mokytoją ir mokinį bendrų interesų bei draugystės ryšiais, už sugaištą laiką bei pastangas bus atlyginta šimteriopai. Tas energijos perteklius, kuris jaunuoliams dažnai sukelia daug pavojų, bus panaudotas palaimintai. Saugantis blogio, proto užėmimas geromis idėjomis yra kur kas naudingesnis už nesuskaičiuojamus įstatymų bei drausmės suvaržymus.

[249] Darbinis ugdymas

Stenkis [...] darbuotis savo rankomis".

Sukūrus pasaulį, darbas buvo skirtas kaip palaiminimas. Jis reiškė tobulėjimą, jėgą, laimę. Dėl nuodėmės prakeikimo pasikeitusi Žemės padėtis pakeitė ir darbo sąlygas; ir vis dėlto, nors dabar lydimas nerimo, nuovargio bei skausmų, jis vis dar yra džiaugsmo bei tobulėjimo šaltinis. Be to, darbas saugo nuo pagundų. Jis drausmina, neleidžia nuolaidžiauti sau, lavina stropumą, tyrumą ir tvirtumą. Taigi darbas yra Dievo didžiojo plano atgaivinti mus po nuopuolio dalis.

Jaunimas turėtų suvokti, kaip kilnu yra dirbti. Paaiškinkite jiems, kad Dievas irgi nuolatos dirba. Gamtoje viskas atlieka savo darbą. Visoje kūrinijoje verda veikla, ir, kad atliktume savo misiją, mes taip pat turim būti aktyvūs.

Dirbdami mes turime bendradarbiauti su Dievu. Jis atidavė mums Žemę su visais jos lobiais, tačiau mes turim pritaikyti juos savo reikmėm bei patogumui. Tai Jis priverčia medžius augti, tačiau medieną paruošiam ir namus statom mes. Tai Jis paslėpė žemėje auksą, sidabrą, geležį ir anglį; tačiau šias iškasenas mes galim išgauti tik per sunkų triūsą. Atskleiskite mokiniams, kad; nors Dievas viską sukūrė ir nuolatos vadovauja, Jis suteikė mums [250] jėgą, kuri per daug nesiskiria nuo Jo. Mums suteikta galia valdyti gamtos jėgas. Kaip Dievas iš chaoso pašaukė Žemę su visu jos grožiu, taip mes galime iš sumaišties sukurti tvarką bei grožį. Ir nors dabar viskas sudarkyta blogio, užbaigę savo darbą mes patiriame džiaugsmą, panašų į Dievo, kai, žvelgdamas į ką tik sukurtą Žemę, Jis ištarė: „Labai gerai“.

Jaunimui taip reikalinga mankšta gali būti siejama su naudingu darbu. Mažas vaikas ir mokosi, ir vystosi žaisdamas; ir jo užsiėmimai turi būti tokie, kad skatintų ne tik fizinį, bet ir protinį bei dvasinį augimą. Kai jis jau pakankamai stiprus ir nuovokus, geriausias aktyvus poilsis yra nukreipiant jo pastangas naudinga linkme. Tai, kas pratina rankas padėti ir moko vaiką nešti savąją gyvenimo naštos dalį, veiksmingiausiai skatina proto ir charakterio lavėjimą.

Jaunimas turi būti mokomas, kad gyvenimas – tai uolus darbas, atsakomybė, rūpestingumas. Juos reikia ugdyti taip, kad jie išaugtų praktiškais žmonėmis – vyrais ir moterimis, kurie nesutrinka iškilus sunkumams. Jiems derėtų aiškinti, kokia būtina sistemingo, tinkamai vadovaujamo darbo disciplina – ne tik kaip apsauga nuo gyvenimo netikėtumų, bet ir kaip pagalba visapusiškai tobulėjant.

Nepaisant visko, kas buvo pasakyta ir parašyta apie tai, kaip garbinga yra dirbti, vis dėlto vyrauja [251] nuomonė, kad rankų darbas žemina. Jaunuoliai nori tapti mokytojais, tarnautojais, prekybininkais, gydytojais, teisininkais ar įgyti kokią nors kitą profesiją, nereikalaujančią fizinio triūso. Jaunos moterys kratosi namų ūkio darbų ir siekia išsilavinimo kitose srityse. Tačiau tokiems žmonėms derėtų išaiškinti, kad sąžiningas triūsas nežemina jokio vyro ar moters. Žemina dykinėjimas ir pataikavimas sau. Tinginystė skatina nuolaidžiauti savo įgeidžiams, todėl gyvenimas tampa tuščias bei nykus, o tokioje dirvoje gali sudygti bet kokia blogybė. „Jeigu žemė sugeria dažną lietų ir iš jos prasikala želmenys, naudingi tiems, kurie ją dirba, tai ji susilaukia Dievo palaimos, bet jeigu ji teželdo erškėčius bei usnis, tai ji niekam tikusi, ant jos krinta prakeiksmas, ir galiausiai ji bus išdeginta» (Hebrajams 6, 7. 8).

Daugelis studijuojamų dalykų, kuriems skiria laiko mokinys, nebūtini naudingumui ar laimei; tačiau kiekvienas jaunuolis turi gerai susipažinti su kasdieninėmis pareigomis. Esant reikalui, jauna moteris gali

apsieiti be prancūzų kalbos žinių ir algebros ar net mokėjimo skambinti pianinu; tačiau ji privalo mokėti iškepti skanią duoną, pasiūti gražų drabužį ir tinkamai atlikti daugelį namų ūkio darbų.

Visos šeimos sveikatai ir laimei nieko nėra svarbiau už šeimnininkės sugebėjimus ir sumanumą. Jeigu maistas bus neteisingai paruoštas ar [252] nevisavertis, ji gali trukdyti naudingai dirbuotis suaugusiems ar net visiškai sugadinti jų sveikatą ir stabdyti vaikų vystymąsi. Kita vertus, gamindama organizmo reikmėms pritaiktą maistą, kuris kartu yra viliojantis ir gardus, ji gali padaryti tiek pat gera, kiek padarytų bloga eidama priešinga linkme. Taigi daugeliu atžvilgių, gyvenimo laimė glaudžiai susijusi su ištikimais atliekamomis kasdieninėmis pareigomis.

Kadangi tvarkantis namuose, savo darbų dalį turi atlikti ir vyrai, ir moterys, supratimą apie namų ruošos darbus turi įgyti ir berniukai, ir mergaitės. Pasikloti lovą, susitvarkyti kambarį, suplauti indus, gaminti valgį, skalbti, susisiūti drabužį – visi šie darbai jokiam berniukui neturėtų atrodyti nevyriški; jis turėtų tik džiaugtis jais ir jaustis naudingas. Kita vertus, jeigu mergaitės išmoks pasibalnoti ir važnyčioti arklių, dirbuotis su pjūkle ir plaktuku, grėbliu ir kauptuku, jos tik bus geriau pasirengusios gyvenimo netikėtumams.

Tegul vaikai ir jaunuoliai sužino iš Biblijos, kaip Dievas gerbė kasdieninį darbą. Tepaskaito jie apie „*pranašų mokinius*» (žr. 2 Karalių 6, 1-7), kurie patys statėsi sau namą ir dėl kurių buvo padarytas stebuklas, kad būtų ištrauktas iš vandens pasiskolintas kirvis. Tepaskaito jie apie dailidę Jėzų ir palapinių audėją Paulių, kurie su amatininko triūsu siejo savo aukščiausią tarnavimą – ir [253] dievišką, ir žmogišką tarnavimą. Tepaskaito jie apie berniuką, kurio penkis duonos kepalukus panaudojo išgelbėtojas, padarydamas nuostabų stebuklą – pamaitindamas minias žmonių; apie siuvėją Tabitą, kuri buvo prikelta iš numirusių, kad toliau siūtų vargšams drabužius; apie išmintingąją Patarlių knygoje apibūdintą moterį, kuri „*pasirūpina vilnų bei linų ir dirbuojasi įgudusiomis rankomis*“, kuri „*duoda maisto namams ir dienos nurodymų tarnaitėms*“, kuri „*iš savo rankų uždarbijo įveisia vynuogyną*“, ir kurios „*rankos stiprios*“; kuri „*dosniai duoda vargšui ir ištisia rankų elgetai*“, kuri „*atidžiai prižiūri savo šeimos elgesį, niekada nevalgo dykaduonio duonos*» (Patarlių 31, 13.15-17.20.27). Apie tokią Dievas sako: „*Moteris turi būti giriama už pagarbių Viešpaties baimę. Duokite jai atlyginimų už jos triūną! Teaidi miesto vartai jos darbų gyriumi!*» (Patarlių 31, 30.31)

Pirmoji amatų mokykla kiekvienam vaikui turi būti jo namai. Kiek įmanoma, sąlygos darbiniam ugdymui turėtų būti sukurtos ir kiekvienoje mokykloje. Didžia dalimi toks auklėjimas gali pakeisti sporto salę ir, be to, lavinti vertingą savybę – drausmingumą.

Darbinis ugdymas vertas kur kas daugiau dėmesio, nei jam skiriama. Mokyklos turėtų būti įrengtos taip, kad jose būtų ugdoma ne tik kuo geriausia protinė bei dorovinė kultūra, bet ir sudarytos puikios sąlygos tobulėti fiziškai ir išmokti [254] amatų. Turėtų būti mokoma kuo daugiau naudingų amatų, žemės ūkio darbų, skiriamas dėmesys namų ekonomikai, sveiko maisto gaminimui, siuvimui, drabužių švarai, ligonių priežiūrai ir panašioms dalykams. Turėtų būti įvesti sodai, įrengtos dirbtuvės bei ligonių slaugos kambariai, ir darbą kiekviename bare turėtų prižiūrėti kvalifikuoti mokytojai.

Dirbant turėtų būti keliamas konkretus tikslas ir darbuotis derėtų uoliai. Nors kiekvienam naudinga išmanyti bent keletą amatų, bent vieną žmogus turi įvaldyti puikiai. Kiekvienas jaunuolis baigdamas mokyklą turėtų mokėti koki nors amatą, iš kurio, esant reikalui, galėtų pragyventi.

Dažnai kyla nepasitenkinimas dėl to, kad darbinis ugdymas mokyklose reikalauja pernelyg daug lėšų. Tačiau tikslas, kurio siekiama, vertas tos kainos. Nėra kito tokio svarbaus mums patikėto darbo, kaip jaunimo mokymas, ir, kad ir kiek tai kainuotų, tos lėšos nebus panaudotos veltui.

Net finansinių rezultatų požiūriu, darbiniam ugdymui panaudotos lėšos bus teisingiausia ekonomika. Daugybė mūsų vaikinių nesišlaistys gatvėmis ir nesėdės baruose. Skirdami lėšų sodams įveisti, dirbtuvėms ir baseinams įrengti su kaupu sutaupysime jų – mažiau reikės ligoninių ir pataisos namų. O kokie vertingi visuomenei ir tautai bus patys jaunuoliai, išmokę amatą bei įgudę dirbti naudingą darbą!

[255] Kaip poilsis nuo mokslų, itin naudingi užsiėmimai gryname ore, leidžiantys mankštintis visam kūnui. Joks darbinis ugdymas taip neišaina į naudą, kaip žemės ūkio darbai. Tai gi turėtų būti dedamos didesnės pastangos ieškant galimybių jų imtis bei keliant susidomėjimą jais. Tegul mokytojas atkreipia dėmesį į tai, kas apie žemės ūkį pasakyta Biblijoje: jog tai Dievo plano dalis, kad žmogus dirbtų žemę; jog pirmajam žmogui, viso pasaulio valdovui, buvo pavesta prižiūrėti sodą; ir kad daugelis garsiausių pasaulio žmonių, jos tiktoji aukštuomenė, dirbo žemę. Atskleiskite, kokias galimybes atveria toks gyvenimo būdas. Išminčius pasakė: „*Kraštui naudinga, kad dirbamą žemę prižiūrėtų karalius*» (Mokytojo 5, 8). Apie tą, kuris dirba žemę, Biblijoje pasakyta: „*Jis išmoko atlikti savo darbą, nes Dievas jį pamokė!*» (Izaijo 28, 26) Arba: „*Kas prižiūri figmedį, tas valgo jo vaisius*» (Patarlių 27, 18). Tas, kuris užsidirba pragyvenimui žemės ūkio darbais, išvengia daugybės pagundų ir džiaugiasi nesuskaičiuojamomis privilegijomis ir palaiminimais, kurie neprieinami dirbantiems didžiuosiuose miestuose. Šiais milžiniškų koncernų ir verslo konkurencijos laikais nedaug yra žmonių, kurie mėgaujasi tokia tikra nepriklausomybe ir yra tokie tikri, kad jie gaus teisingą atlygį už darbą, kaip žemdirbiai.

Studijuojant žemės ūkio mokslą, mokiniams turi būti ne tik perteikiamos teorinės žinios, bet [256] ir sudaromos galimybės praktikai. Sužinoję tai, ką šis mokslas gali atskleisti apie gamtą, dirvožemio paruošimą, skirtingus pasėlius ir geriausius jų auginimo būdus, tepanaudoja jie šias žinias. Mokytojai tegul darbuojasi kartu su mokiniais ir parodo, ką galima pasiekti uoliai stengiantis bei sumaniai triūsiant. Taip galima pažadinti nuoširdų susidomėjimą bei užmojus kuo geriau atlikti darbą. Tokie užmojai kartu su energijos teikiančia mankšta, saulės šviesa ir grynu oru paskatins mylėti žemės ūkio darbus, ir daugelis jaunuolių apsispręs verstis jais. Taip gali būti pristabdyta dabar vykstanti intensyvi migracija į didžiuosius miestus. Be to, mūsų mokyklos gali veiksmingai prisidėti mažinant bedarbių skaičių. Tūkstančiai bejėgių išalkusių žmonių, iš kurių kasdien nemažai papildė nusikaltėlių gretas, galėtų išsilaikyti ir gyventi laimingai, sveikai bei nepriklausomai, jeigu juos kas nors išmokytų sumaniai bei uoliai dirbti žemę.

Darbinis ugdymas gali būti naudingas ir profesionalams. Žmogus gali būti šviesaus proto, greitai perprantantis naujas idėjas, jo sugebėjimai ir žinios gali padėti jam įgyti pasirinktą profesiją; ir vis dėlto jis gali dar anaip tol nebūti tinkamas atlikti savo pareigas. Išsilavinimas, įgytas daugiausia iš knygų, ugdo paviršutinišką mąstymą. O praktinis darbas moko įdėmiai stebėti ir nepriklausomai mąstyti. Teisingai

atliekamas, [257] jis ugdo tą praktinę išmintį, kurią mes vadiname sveiku protu. Jis lavina sugebėjimą planuoti bei vykdyti, ugdo drąsą bei ištvermę, skatina būti taktiškais ir meistriškai atlikti darbą.

Gydytojas, kuris įgijo profesinių žinių pagrindus slaugydamas ligonius, greitai orientuos, bus visapusiškai išprusęs ir sugebės suteikti reikalingą pagalbą ištikus nelaimei – visas šias būtinas savybes suteikia tik praktinis ugdymas.

Tarnautojas, misionierius, mokytojas pastebės, kad jų įtaka žmonėms gerokai sustiprėjo, kai tapo akivaizdžios jų žinios ir sugebėjimai, reikalingi praktinėms kasdienybės pareigoms atlikti. Ir kaip dažnai misionieriaus sėkmė, o gal net ir visas gyvenimas, priklauso nuo to, kaip jis išmano praktinius dalykus. Sugebėjimas gaminti valgi, įveikti nelaimes bei netikėtumus, gydyti ligas, pasistatyti namą ar, jei reikia, bažnyčią – būtent tai dažnai lemia sėkmingas ar ne bus jo gyvenimo darbas.

Daugeliui mokinių kur kas vertingesnis bus įgytas išsilavinimas, jeigu mokydami jie sugebės išsilaikyti materialiai. Užuo skolinęsi ar priklausę nuo tėvų, jauni vyrai ir moterys turėtų pasikliauti savo jėgomis. Tik tada jie supras pinigų, laiko, jėgų ir galimybių vertę ir kur kas sėkmingiau atsispirs pagundai dykinėti ar išlaidauti. Taupumo, darbštumo, pasiaukojimo, praktinio amato įvaldymo, atkaklumo įgūdžiai siekiant tikslo bus svarbiausias jų pasirengimas gyvenimo kovai. [258] O mokintų pratinimas ir mokymas užsidirbti patiems apsaugos švietimo įstaigas nuo skolų naštos, kuri slegia daugelį mokyklų bei gerokai trukdo joms naudingai dirbti.

Jaunuoliai turėtų suprasti, kad jie nebus mokomi išvengti nemalonių darbų bei sunkių našų; kad ugdymo tikslas yra palengvinti darbą, mokant geresnių metodų bei diegiant kilnesnius tikslus. Aiškinkite jiems, kad tikrasis gyvenimo tikslas yra ne siekti kuo didesnės naudos sau, o pagerbti savo Kūrėją, atliekant savo vaidmenį pasaulio darbe bei ištiesiant pagalbos ranką silpnesniesiems ir mažiau žinantiems.

Viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl niekinamas fizinis darbas, yra tai, kad jis dažnai atliekamas aplaidžiai, skubotai, neapgalvotai. Žmonės jo imasi ne dėl to, kad norisi, o todėl, kad reikia. Darbininkas neįdeda į šį darbą širdies ir nei pats save gerbia dėl to, kad jį atliko, nei susilaukia kitų pagarbos. Darbinis ugdymas turėtų ištaisyti šią klaidą. Jis turėtų išlavinti kruopštumą bei uolumą. Mokiniai turėtų tapti taktiški ir sistemingi; jie turėtų išmokti taupyti laiką ir numatyti kiekvieną savo žingsnį. Jiems reikėtų ne tik atskleisti kuo geriausius metodus, bet ir įkvėpti troškimą nuolatos tobulėti. Tebūna jų tikslas dirbti taip gerai, kaip tik leidžia žmogaus protas ir sugeba rankos. Tokio ugdymo dėka jaunimas taps savo darbo meistrais, o ne vergais. Jis palengvins sunkiai triūsančiojo [259] dalią ir sutaurins net kukliausią užsiėmimą. Tam, kuris žiuri į darbą kaip į katorgą, dirba nemokėsiškai ir nesistengia tobulėti, darbas tikrai bus našta. Tačiau tiems, kurie net menkiausiame darbelyje išvelgia pamoką, jis bus kilnus bei gražus, ir jiems bus malonu gerai bei ištikimai jį atlikti.

Šitaip išugdytas jaunimas, kad ir koks būtų jo pašaukimas gyvenime, jeigu darbuosis sąžiningai, bus naudingas ir garbingas.

[262] „Žiūrėk [...], kad viską padarytum
pagal tą pavyzdį, kuris tau buvo parodytas ant kalno”.

[263] Ugdymas ir charakteris

„Tai, kas jo laikams teikia patvarumą, [...] yra išmintis ir pažinimas”.

Tikras ugdymas neignoruoja mokslo žinių ar literatūrinių sugebėjimų, tačiau labiau už informaciją jis vertina stiprybę, labiau už stiprybę – gerumą, labiau už intelektualinius pasiekimus – charakterį. Tauraus charakterio žmonių pasauliui reikia labiau nei didžiųjų intelektualų. Jam reikia žmonių, kurių sugebėjimus valdo tvirti principai.

„Štai išminties pradžia: įgyk išminties. [...] Išmintingųjų liežuvis dalija išmanymą» (Patarlių 4, 7; 15, 2). Tokią išmintį ir suteikia tikrasis ugdymas. Jis moko, kaip geriausiai panaudoti ne vieną, o visas mūsų galias ir sugebėjimus. Taigi jis apima visą išipareigojimų ratą – sau, pasauliui, Dievui.

Charakterio ugdymas yra svarbiausias iš kada nors žmogui patikėtų darbų, ir uolus jo studijavimas dar niekada nebuvo toks svarbus kaip dabar. Jokia ankstesnė karta nebuvo pašaukta į tokios grandiozinės svarbos įvykių verpetą, dar niekada jauni vyrai ir moterys nesusidūrė su tokiais pavojais, kaip šiandien.

Į ką orientuotas ugdymas šiais laikais? Ką dažniausiai raginama daryti? Ieškoti savęs. Dabartinis [264] ugdymas tėra šio žodžio parodija. Tačiau tikrasis ugdymas moko atsispirti savanaudiškoms ambicijoms, valdžios troškimui, jis kovoja su žmonijos teisių ir poreikių nepaisymu, kuris yra mūsų pasaulio prakeikimas. Dievo sukurtas gyvenimo planas apima kiekvieną žmogų. Kiekvienas turi maksimaliai išlavinti savo talentus; ir ištikimai tai darydamas – nesvarbu, daug ar mažai turi sugebėjimų, – jis pelnys pagarbą. Dievo plane nėra vietos savanaudiškam lenktyniavimui. Neišmintingai elgiasi tie, kurie lygina save su kitais ir sprendžia apie save pagal kitus (plg. 2 Korin- tiečiams 10, 12). Kad ir ką žmogus daro, jis turi tarnauti „kaip Dievo apdovanotas jėgomis» (1 Petro 4, 11). „Ką tik dalytumėte, darykite iš širdies, kaip Viešpačiui, o ne žmonėms, žinodami, kad iš Viešpaties gausite pavidą kaip atlyginimą. Tarnaukite Viešpačiui Kristui!» (Kolosiečiams 3, 23.24) Vykdamt šiuos principus, bus atlikta brangi tarnystė ir įgytas išsilavinimas.

Tačiau kaip dažnai skiriasi šiuolaikinis ugdymas! Nuo pat pirmųjų savo gyvenimo metų vaikai skatinami lenktyniauti ir varžytis tarpusavyje; tai kursto savanaudiškumą, visokeriopo blogio šaknį. Taip atsiranda noras būti pranašesniau ir prasideda „trintis", kuri daugeliu atvejų sugadina sveikatą ir netinka naudingumui. Dažną sykį lenktyniavimas veda į nesąžiningumą; o skatindamas ambicijas ir

nepasitenkinimą, jis apkartina [265] gyvenimą ir prisideda pripildant pasaulį tos neramios, maištingos dvasios, kuri nuolatos kelia visuomenei grėsmę.

Pavojų kelia ne tik metodai, bet ir pats studijų objektas. Į kokius veikalus nuo pat pirmųjų gyvenimo metų yra nukreiptos vaikų ir jaunuolių mintys? Studijuojant kalbas ir literatūrą, iš kokių šaltinių jie pratinami gerti? Iš pagonybės šulinių, iš užterštų senovės tikėjimų pelkių. Jie verčiami studijuoti autorius, kurie, kaip gerai žinoma, nesilaikė dorovės principų. Tą patį būtų galima pasakyti apie daugelį šiuolaikinių rašytojų. Daugelis iš jų stebina kalbos grakštumu bei grožiu, bet potekstėje užmaskuoja tokius iškraipytus principus, jog šie kelia skaitytojui pasibjaurėjimą. Be to, esama daugybė grožinės literatūros kūrėjų, kurie užliūliuoja maloniomis svajonėmis apie pasakų rūmus. Jų gal ir negalima apkaltinti amoralumu, bet vis dėlto ir šių autorių kūriniai ne mažiau persmelkti blogio. Jie apiplėšia tūkstančių tūkstančius, kurie šioms knygoms skiria laiko bei energijos ir iš kurių jų skaitymas pareikalauja savitvardos, taip reikalingos sprendžiant rimtas gyvenimo problemas.

Studijuojant kokią nors mokslą tyko ne mažesni pavojai. Evoliucija su visomis savo klaidomis aiškinama visose mokymo sistemos lygiuose – nuo vaikų darželio iki koledžo. Taigi mokslo studijavimas, kuris turėtų perteikti Dievo pažinimą, taip [266] sumišęs su žmonių samprotavimais bei teorijomis, jog visa tai veda į netikėjimą.

Net Biblijos tyrinėjimas, taip dažnai vedamas mokyklose, neatskleidžia pasauliui, koks neįkainojamas yra Dievo Žodis. „Aukštesnioji kritika“, analizuodama, spėliodama ir rekonstruodama, griauja tikėjimą Biblija kaip dieviškuoju apreiškimu; ji atima iš Dievo Žodžio galią valdyti, pakelti ir įkvėpti žmonių gyvenimą.

Su kokiais mokymais jaunimas susiduria, išėjęs į pasaulį, kur vilioja nuodėmė – pinigų aistra, pramogos, pataikavimas savo silpnybėms, noras pasipuikuoti, prabangos, ekstravagancijos siekiai, – kur tarpsta gudravimas, apgavystės, plėšimas ir žlugimas?

Spiritizmas tvirtina, kad žmonės yra nenupuolę pusdieviai; kad „kiekvienas protas teisia pats save“; kad „tikrasis pažinimas iškelia žmones virš įstatymo“; kad „žmogus nekaltas dėl visų savo padarytų nuodėmių“; nes „kad ir kaip būtų, viskas yra teisinga“ ir „Dievas nepasmerks“. Didžiausius nusidėjėlius jis vaizduoja taip, tarsi jie būtų danguje, ir labai ten išaukštinti. Taigi jis skelbia kiekvienam: „Nesvarbu, ką tu darai. Gyvenk kaip nori – dangus – tavo namai“. Taigi daugelis pradeda tikėti, kad įnoriai yra aukščiausias įstatymas, leidimas yra laisvė, o žmogus atsakingas tik pats prieš save.

Kai žmogus šitaip mokomas nuo mažens, kai impulsai stipriausi ir itin svarbu išugdyti [267] santūrumą bei tyrumą, kas apsaugos dorybę? Kaip pasauliui netapti antrąja Sodoma?

Anarchija siekia panaikinti bet kokius įstatymus ne tik dieviškuosius, bet ir žmogiškuosius. Turto ir valdžios centralizavimas; milžiniški planai, kad pralobtų saujelė daugybės žmonių sąskaita; nerimo, maišto ir kraujo praliejimo dvasia; tų pačių mokymų, kurie sukėlė Prancūzijos revoliuciją, paplitimas po visą pasaulį – visa tai veda pasaulį į panašią kovą, kuri sudrebino Prancūziją.

Su tokia štai įtaka susiduria šiandieninis jaunimas. Kad atsilaukėtų tokiose suirutėse, jiems jau dabar turi būti dedami charakterio pagrindai. Teisingasis būdo formavimo pagrindas toks pat kiekvienoje kartoje ir

visose šalyse. Dieviškasis įstatymas „*Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi [...], o savo artimą kaip save patį*» (Luko 10, 27), didysis mūsų Išgelbėtojo charakteryje ir gyvenime pasireiškęs principas, yra vienintelis saugus pamatas ir vienintelis patikimas vedlys.

„*Tai, kas jo laikams teikia patvarumą, lobiai, kurie išgelbsti, yra išmintis ir pažinimas*» (Izaijo 33, 6). Šią išmintį ir pažinimą gali suteikti tik Dievo Žodis.

Šiandien tai tinka lygiai taip pat, kaip tada, kai Izraeliui buvo pasakyta apie paklusnumą Dievo įsakymams: „*Tai parodys tautoms jūsų išmintį ir protingumą*”(Pakartoto Įstatymo 4. 6). Tai – vienintelė žmogaus vidinės harmonijos, šeimos tyrumo, [268] visuomenės gerovės ar tautos stabilumo apsauga. Tarp visų gyveninio problemų, pavojų ir prieštarų teiginių vienintelė saugi ir patikima taisyklė yra tai, ką sako Dievas. „*Viešpaties įsakai yra teisingi*» ir „*kas tik taip elgiasi, tas bus saugus per amžius*» (Psalmyno 19, 8; 15, 5).

[269] Mokymo metodai

„*Kad neišmanėliai būtų pamokyti sumanumo, o jauni žmonės — žinojimo ir apdairumo*”.

Per amžius ugdymas daugiausia buvo susijęs su atmintim. Šis gebėjimas buvo vertinamas labiausiai, o kitos proto galios mažiau lavinamos. Mokiniai leisdavo laiką uoliai kimšdami į galvą žinias, iš kurių mažai kas galėjo būti panaudota. Toks protas, apsunkintas informacija, kurios jis nesugeba įsisavinti ir perimti, tik silpo; jis darėsi nepajėgus gyvai, savarankiškai mąstyti ir tenkinosi priklausymu nuo kitų nuomonių bei sprendimų.

Matydami šio metodo trūkumus, kai kas puolė į kitą kraštutinumą, jų požiūriu, žmogus turi lavinti tik tai, kas jo viduje. Toks ugdymas skatina mokinių užsidaryti savyje, taigi atskiria jį nuo tikrojo pažinimo bei jėgos šaltinio. Ugdymas, pagrįstas tik atminties lavinimu, neskatina savarankiškai mąstyti ir doroviniam tobulėjimui mažai duoda naudos. Kai mokinys nebetenka sugebėjimo pats spręsti bei mąstyti, jis nebegali atskirti tiesos nuo klaidos ir tampa lengva apgavikų auka. Jis lengvai ima laikytis tradicijų ir papročių.

Paklydimas retai atrodo toks, koks jis iš tikrųjų yra, tačiau šis faktas dažnai ignoruojamas, nors tai [270] ir pavojinga. Prisišlijęs prie tiesos ar susimaišęs su ja, paklydimas regis priimtinas. Kaip nuo gėrio ir blogio pažinimo medžio suvalgytas vaisius pražudė mūsų pirmuosius tėvus, taip šiandien gėrio ir blogio sumaišymas žudo žmones. Protas, kuris pasikliauja kitų sprendimais, anksčiau ar vėliau išklys iš kelio.

Gebėjimą atskirti gerį nuo blogio mes galime turėti tik asmeniškai pasitikėdami Dievu. Kiekvienas turi mokytis iš Dievo per Jo Žodį. Gebėjimas mąstyti mums suteiktas tam, kad jį naudotume, todėl Dievas trokšta, kad lavintume savo protą. Jis kviečia mus: „*Eikite šen, ir drauge pasvarstykime*» (Izaijo 1, 18). Pasitikėdami Juo, mes galime būti išmintingi ir „*atmesti, kas pikta, ir rinktis, kas gera*» (žr. Izaijo 7, 15; Jokūbo 1, 5).

Bet koks teisingas mokymas turi apimti asmeninį elementą. Mokydamas žmones, Kristus bendravo su jais asmeniškai. Būtent per asmenišką sąlytį ir bendravimą Jis mokė Dvylika. Savo brangujį mokymą Jis perteikdavo akis į akį, dažnai esant vos vienam klausytojui. Garbingajam rabinui naktiniame susitikime ant Alyvų kalno, paniekintai moteriai prie Sicharo šulinio Jis atvėrė gausiausius Savo lobynus; mat šiuose klausytojuose Jis įžvelgė jautrią širdį, atvirą protą, imlią dvasią. Net minia, kuri dažnai sekdamas paskui Kristų, Jam nebuvo beveidė žmonių masė. Jis kalbėjo kiekvienam protui ir kreipėsi į kiekvieną širdį. Jis [271] įžvelgė į Savo klausytojų veidus, pastebėdavo, kaip jie nušvinta, bei greitus pritariančius žvilgsnius, liudijančius, jog skelbiama tiesa pasiekė sielą; ir Jo širdyje suvirpėdavo atsakantysis džiaugsmo akordas.

Kristus įžvelgė galimybes kiekviename žmoguje. Jis nenusigrėždavo nuo mažai ką žadančios išorės ar nemalonios aplinkos. Mokytis iš Jo Matą Jis pašaukė iš muitinės, o Petrą ir jo brolius iš žvejų valties. Tas pats asmeninis interesas, tas pats dėmesys individualiam tobulėjimui reikalingi ugdymo darbe ir šiandien. Daugelis iš pirmo žvilgsnio negabių jaunuolių yra gausiai apdovanoti talentais, kurie niekam nenaudojami. Jų sugebėjimai lieka užslėpti, nes jų mokytojams trūksta įžvalgos. Dažname berniuke ar mergaitėje, kurie išoriškai negražūs kaip netašyti akmenys, galima aptikti brangios medžiagos, kuri atlaikys išbandymą karščiu, audra ir spaudimu. Tikras mokytojas, turėdamas prieš akis tai, kuo gali tapti jo mokiniai, pripažins, kokia vertinga medžiaga, su kuria jis dirba. Jis asmeniškai domėsis kiekvienu mokiniu ir stengsis lavinti visus šio sugebėjimus. Kad ir kokia netobula, bus skatinama kiekviena pastanga prisiderinti prie teisingų principų.

Kiekvienas jaunuolis turi suprasti, kokia galinga jėga yra stropumas ir koks jis būtinas. Nuo jo sėkmė priklauso kur kas labiau nei nuo genijaus ar talento. Be stropaus darbo mažai pasiekia [272] ir didžiausias talentas, o teisingai nukreipęs savo pastangas ir visiškai eilinių sugebėjimų žmogus gali daryti stebuklus. O genijus, kurio pasiekimais mes žavimės, kone neišvengiamai būna nepailstantis, nuolat pastangas dedantis žmogus.

Jaunimas turi būti mokomas stengtis ugdyti visus savo sugebėjimus – ir didesnius, ir mažesnius. Daugelis yra linkę mažiau gilintis į tas sritis, kurios jiems artimos iš prigimties. Tokios klaidos derėtų saugotis, įgimti polinkiai liudija, koks bus viso gyvenimo darbas, ir, jeigu jie teisėti, turėtų būti rūpestingai puoselėjami. Kartu reikia turėti galvoje, kad gerai subalansuotas charakteris ir veiksmingas darbas bet kurioje srityje didžia dalimi priklauso nuo to simetriško vystymosi, kuris yra kruopštaus, visapusiško ugdymo vaisius.

Mokytojas turėtų nuolatos siekti paprastumo ir veiksmingumo. Mokydamas jis turėtų pateikti kuo daugiau pavyzdžių ir net vyresniems mokiniams rūpestingai viską išaiškinti. Juk daugelis jau užgelėjusių mokinių savo supratimu vis dar yra maži vaikai.

Svarbus ugdymo darbo elementas yra entuziazmas. Šiuo klausimu vienas garsus aktorius yra pasakęs naudingą pastabą. Kenterberio vyskupas jo paklausė, kodėl aktoriai taip galingai sujaudina auditoriją kalbėdami prasimanytus dalykus, o Evangelijos tarnautojai dažnai nė iš dalies nesugeba to padaryti, nors skelbia tikrą tiesą. [273] „Norėčiau su pagarba jums atsakyti, — tarė aktorius, — kad priežastis visiškai aiški:

ji slypi entuziazme. Mes scenoje kalbame apie prasimanytus dalykus taip, tarsi jie būtų tikri, o jūs iš sakyklos kalbate apie tikrus dalykus taip, tarsi jie būtų prasimanyti".

Mokytojas dėsto tikras tiesas, taigi jis turi kalbėti apie jas įtikinamai ir su užsidegimu, kurį gali įkvėpti žinojimas apie tų tiesų realumą bei svarbą.

Kiekvienas mokytojas turi stengtis, kad jo darbas duotų tam tikrus vaisius. Prieš pradėdamas dėstyti kokią nors temą, jis turi turėti mintyse aiškų planą ir žinoti, ką nori pasiekti. Jis turi nepasitenkinti vien temos išdėstymu ir įsitikinti, kad mokinys suprato principą bei tiesą, apie kurią buvo kalbėta, ir gali aiškiai įvardyti, ko jis išmoko.

Turint prieš akis didįjį ugdymo tikslą, jaunimas turėtų būti skatinamas žengti į priekį tiek, kiek leidžia jų sugebėjimai. Tačiau prieš pereidami prie sudėtingesnių dalykų, leiskite jiems įsisavinti paprastuosius. Tai pernelyg dažnai ignoruojama. Net vyresniųjų klasių ir koledžų mokiniai labai stokoja elementarių žinių. Ne vienas iš jų studijuoja aukštąją matematiką, nors nesugeba atlikti paprastų skaičiavimų. Daugelis gilinasi į iškalbos meną, ketindami mėgautis oratorijos malonumais, nors nesugeba net raiškiai ir vaizdingai skaityti. Yra ir tokių, kurie užbaigę retorikos mokslus, nesurezga be klaidų paprasčiausio laiško.

[274] Geras švietimo pagrindų įsisavinimas turėtų būti ne tik sąlyga pereiti į aukštesnę klasę, bet ir nuolatinis patikrinimas, ar daroma pažanga.

Kiekvienoje švietimo srityje yra dalykų, kurie svarbesni už grynai techninį pažinimą. Štai kad ir kalbos. Išmokti lengvai ir teisingai rašyti bei kalbėti savo gimtąja kalba yra kur kas svarbiau, nei išmokti užsienio kalbą – gyvą ar mirusią. Tačiau joks išsilavinimas, įgytas per gramatikos taisyklių žinojimą, savo svarba negali prilygti kalbos studijavimui aukštesniu požiūriu. Nuo tokių studijų didžia dalimi priklauso gyvenimo gerovė ir vargai.

Pagrindinis reikalavimas kalbai yra tas, kad ji būtų tyra, maloni ir teisinga – išorinė vidinės malonės išraiška. Dievas pasakė: „*Mąstykite apie tai, kas teisinga, garbinga, teisu, tyra, mylėtina, giriama, apie visa, kas dorybinga ir šlovinga*» (Filipiečiams 4, 8). Ir jeigu tokios yra mintys, tokia bus ir jų išraiška.

Geriausia mokykla tokioms kalbos studijoms yra namai; bet kadangi darbas namuose dažnai nevyksta, būtent mokytojas turi padėti mokiniams susiformuoti teisingus kalbos įpročius.

Mokytojas gali daug padaryti, išgyvendindamas vieną blogą įprotį, bendruomenės, kaimynų ir šeimos prakeikimą, – įprotį šmeižti, apkalbėti, negeranoriškai kritikuoti. Tam neturėtų būti gai- lima jėgų. Išaiškinkite mokiniams, kad šis įprotis parodo kultūros, tyrumo bei tikro geraširdiškumo [275] stoką; jis netinkamas nei išties kultūringų ir taurių žmonių visuomenei šiame pasaulyje, nei Šventųjų bendravimui danguje. Kanibalas, puotaujantis prie dar šilto ir virpančio savo aukos kūno, mums kelia siaubą; bet argi ne šios ydos pasekmės siaubingesnės už tą kančią, kurią sukelia neteisingai išaiškinti motyvai, apjuodinta reputacija, sukritikuotas charakteris? Tegul vaikai ir jaunimas sužino, ką Dievas kalba apie šiuos dalykus: „*Mirtis ir gyvenimas — liežuvio galioje*» (Patarlių 18, 21).

Šventajame Rašte apkalbėtojai priskiriami prie „šmeižikų, Dievo nekętėjų", „išradingų piktadarių", „neištikimų, be meilės, negailestingų", „pilnų pavydo, žudynių, nesantaikos, klatingumo, paniekos» ir pasakyta, „jog visa tai darantys verti mirties» (Romiečiams 1, 30.31.29.32). Tas, kurį Dievas laiko Siono

gyventoju, „kalba tiesų iš grynios širdies [...], nešmeižta nė vieno liežuviu [...], ne juodina kaimyno « (Psalmyno 15, 2.3).

Dievo Žodis smerkia ir tas beprasmes frazes ir pertarus, kurie ribojasi su nešvankybėmis. Jis smerkia melagingus komplimentus, tiesos iškraipymą, išpūtimą, neteisingą aiškinimą, kurių apstu visuomenėje ir verslo pasaulyje. „Verčiau jūs sakykite: 'Taip ', jei taip, 'Ne' jei ne, o kas viršaus, tai iš piktojo» (Mato 5, 37)- „Kaip pamišėlis, svaidantis liepsnojančius nuodėgulių ir mirtinas strėles, elgiasi žmogus, kuris apgauna artimų, o paskui sako: 'Aš tik pajuokavati!' " (Patarlių 26, 18.19)

[276] Su apkaltom glaudžiai susijęs slaptas šmeižtas, suktos užuominos, per kurias nešvara širdyje siekia paskleisti blogį, kurio nedrįsta išreikšti atvirai. Jaunimas turėtų būti mokomas vengti tokių dalykų kaip raupsų.

Turbūt nėra kalbos klaidos, į kurią lengvabūdiškiau žiūrėtų ir jauni, ir seni, kaip skubus, nekantrus kalbėjimas. Jie mano, jog užtenka pasiteisinti: „Nesusivaldžiau, nenorėjau to pasakyti". Tačiau Dievo Žodis į tai lengvabūdiškai nežiūri. Šventajame Rašte pasakyta: „Ar matei žmogų, skubantį neapgalvotai kalbėti? Iš kvailio galima daugiau tikėtis, negu iš jo!» (Patarlių 29, 20) „Kaip atviras miestas be apsaugos yra žmogus, kuriam trūksta savitvardos"(Patarlių 25, 28).

Per akimirsnį skubantis, įsikaščiaęs, nerūpestingas liežuvis gali padaryti tiek blogo, jog jo neatšauks viso gyvenimo atgaila. O, kiek širdžių sužeidė, kiek draugysčių išardė, kokiai daugumai gyvenimą sugriovė pikti nejučia išsprūdę žodžiai tų, kurie galėjo teikti pagalbą ir gydyti! „Neapgalvoti žodžiai – kaip kalavijo smūgiai, o išmintingųjų liežuvis gydo» (Patarlių 12, 18).

Viena iš savybių, kuri turėtų būti ypatingai puoselėjama ir ugdoma kiekvienam vaikui, yra gebėjimas užmiršti save, suteikiantis gyvenimui nesąmoningą malonę. Iš visų gerųjų charakterio bruožų šis yra gražiausias ir būtiniausias bet kokiam viso gyvenimo darbui.

[277] Vaikams reikia įvertinimo, pritarimo, padėsinimo, tačiau reikėtų nežadinti jiems noro būti liaupsinamiems. Neišmintinga skirti jiems ypatingą dėmesį ar jų akyse kartoti jų išradinius pasakymus. Tėvai ir mokytojai, neužmirštantys tikrojo charakterio idealo bei galimybių jo siekti, negali puoselėti ar skatinti pasitenkinimo savimi. Jie neskaitins jaunimo norėti ar stengtis parodyti savo sugebėjimus. Tas, kuris nori pasipuikuoti, bus pažemintas; o tas, kuriam išorinis pasirodymas ar žmogaus didybė nerūpi, pasižymės kilnumu.

Būdo teigiamybės lavinamos ne despotiško įstatymo ar taisyklių, o gyvenimo tyroje, kilnioje, teisingoje aplinkoje. Kai tyra širdis bei kilnus charakteris, tai atsiskleis tyruose bei kilniuose poelgiuose ir kalboje. „Kas myli tyra širdimi ir maloniai kalba, tas bičiuliu turės karalių» (Patarlių 22, 11).

Su visais kitais mokslais yra taip pat, kaip su kalba – jų studijos gali stiprinti bei ugdyti charakterį. Ypač tai pasakytina apie istoriją. Vertinkite ją Dievo požiūriu. Pernelyg dažnai aiškinama, kad istorija tėra užrašai apie karalių iškilimą bei žlugimą, intrigas rūmuose, kariuomenių pergales ir pralaimėjimus, – pasakojimas apie ambicijas bei godumą, apgavystes, žiaurumą ir kraujo praliejimą. Tokio mokymo pasekmės gali būti tik žalingos. Nuolatinis nusikaltimų ir žvėriškumų [278] kartojimas, vaizduojami baisiausi nusikaltimai ir žiaurumas daugelio gyvenime pasėja sėklas, kurios duoda blogio derlių.

Kur kas geriau Dievo Žodžio šviesoje tyrinėti priežastis, kurios lėmė karalysčių iškilimą bei žlugimą. Tegul jaunimas studijuoja tuos šaltinius ir mato, kaip tikras tautų klestėjimas susijęs su dieviškųjų principų vykdymu. Tesigilina jie į didžiuosius reformacijos judėjimus ir mato, kaip dažnai šie principai, nors niekinti ir neapkęsti, savo gynėjus atvedę į požemių kalėjimus ir ešafotus, būtent per šias aukas triumfavo.

Tokios studijos praplės požiūrį į gyvenimą. Jos padės jaunimui suprasti sąryšius ir priklausomybes – kaip nuostabiai mes esame susiję vieni su kitais didžiojoje visuomenės ir tautų brolijoje ir kokį nuostolį visiems gali reikšti vieno nario priespauda ar nuopuolis.

Skaičių moksle daugiau turėtų būti praktikos. Tegul kiekvienas vaikas ir jaunuolis išmoksta spręsti ne tik įsivaizduojamas problemas, bet ir kruopščiai skaičiuoti savo pajamas bei išlaidas. Teišmoksta jis teisingai panaudoti pinigus juos naudodamas. Gavę jų iš tėvų ar užsidirbę patys, tegul berniukai ir mergaitės išmoksta išsirinkti ir patys nusipirkti drabužius, knygas, kitus būtinus daiktus. Vesdami savo išlaidų sąrašą jie geriausiai supras tikrąją pinigų vertę ir tai, kaip juos panaudoti. Toks lavinimas padės jiems atskirti tikrąją [279] ekonomiką nuo šykštumo ar išlaidumo. Nukreiptas teisinga linkme, jis ugdys dosnumą, padės jaunimui išmokti duoti ne impulsyviai, sukilus jausmams, o reguliariai ir sistemingai.

Taip bet kokios studijos gali padėti išspręsti didžiausią iš visų problemų – išmokyti vyrus ir moteris kuo geriau atlikti savo pareigas.

[280] Elgsena

„Meilė [...] nesielgia netinkamai“.

Mandagumas dar pernelyg mažai vertinamas. Daugelis tų, kurie malonūs savo širdyje, stokoja malonių manierų. Daugelis tų, kurie pelno pagarbą savo nuoširdumu ir teisingumu, deja, stokoja taktiškumo. Šis trūkumas trukdo ir siekti laimės sau, ir tarnauti kitiems. Netašytieji nepatiria daugybės maloniausių ir naudingiausių išgyvenimų – dažnai vien dėl to, kad apie tai nesusimąsto.

Linksmumą ir mandagumą ypač turėtų rodyti mokytojai ir tėvai. Visų jų veidai gali būti linksmi, balsas švelnus, manieros malonios, nes šie dalykai turi jėgą. Vaikus traukia džiugūs, švytintys žmonės. Būkite jiems geri bei švelnūs, ir jie ta pačia dvasia bendraus su jumis bei vieni su kitais.

Tikrojo mandagumo išmokstama ne tik praktikuojant etiketo taisykles. Elgsena turi būti padori visada. Kai neinama j kompromisą, kitų nuomonė skatins derintis prie įsigalėjusių papročių, tačiau tikrasis mandagumas nereikalauja aukoti principų dėl įprastinių normų. Jis ignoruoja kastas. Jis moko pagarbos sau, pagarbos žmogaus [281] kaip žmogaus orumui, dėmesio kiekvienam didelės žmonių brolijos nariui.

Kyla pavojus pradėti pernelyg vertinti vien manieras ir formas bei per daug laiko skirti šių dalykų mokymui. Gyvenimas, reikalaujantis iš kiekvieno jaunuolio didelių pastangų, sunkauso, dažnai nemalonaus

triūso atliekant kasdienines pareigas ir dar daug daugiau siekiant palengvinti sunkią pasaulio tamsumo ir skurdo našta – visa tai nepalieka vietos įprastinėms normoms.

Daugelis tų, kurie labai sureikšmina etiketą, negerbia nieko, kad ir kaip tai būtų puiku, jeigu tai neatitinka jų dirbtinio standarto. Tai neteisingas mokymas. Jis ugdo kritiškumą, išdidumą bei išskirtinumo jausmą.

Tikrojo mandagumo esmė yra dėmesys kitiems. Tikrasis ugdymas, kurio vaisiai išlieka ilgam, moko būti gailestingus bei skatina universalų gerumą. Vadinamoji kultūra, kuri nemoko jaunimo gerbti tėvus, įvertinti jų gerąsias savybes, pakęsti jų trūkumus ir esant reikalui padėti, kuri nedaro jų dėmesingų, švelnių, dosnių, linkusių pagelbėti jauniems, seniems bei nelaimingiesiems ir paslaugių visiems, yra niekam tikusi.

Tikrojo minčių ir elgsenos taurumo dieviškojo Mokytojo mokykloje išmokstama geriau, negu laikantis bet kokių taisyklių. Jo meilė, persmelkianti širdį, apvalo charakterį ir daro jį panašų į Jo Paties. Sis ugdymas suteikia dangiško orumo [282] ir padarumo jausmą. Jis dovanoja gerą nuotaiką bei švelnias manieras, kurioms niekada neprilygs paviršutiniškas aukštuomenės blizgesys.

Biblija mus skatina būti mandagius ir pateikia daugybę nesavanaudiškos dvasios, taktiškumo ir patrauklaus temperamento pavyzdžių, kurie charakterizuoja tikrąjį mandagumą. Ir tai tik Kristaus charakterio atspindžiai. Visas tikrasis švelnumas ir mandagumas pasaulyje, net tarp tų, kurie nepripažįsta Jo vardo, yra iš Jo. Todėl Kristus trokšta, kad šios savybės tobulai atsispindėtų Jo vaikuose. Jis siekia, kad mumyse žmonės regėtų Jo grožį.

Vertingiausias iš kada nors parašytų traktatų apie etiketą yra brangūs mūsų Išgelbėtojo nurodymai, kuriuos per apaštalą Paulių ištara Šventoji Dvasia. Šie žodžiai turėtų neišdildomai įstrigti kiekvieno žmogaus, jauno ir seno, atminty: „*Kad jūs vienas kitą mylėtumėte; kaip Aš jus mylėjau*» (Jono 13, 34).

„Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, neieško sau naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, [283] viskuo viliasi ir visa ištveria. Meilė niekada nesibaigia» (1 Korintiečiams 13, 4-8).

Kita didžiulė vertybė, kuri turėtų būti rūpestingai puoselėjama, yra pagarba. Tikrą pagarbą Dievui įkvepia Jo neapbrėpiama didybė bei Jo Artumo suvokimas. Šis Neregimojo jutimas turi būti kiekvieno vaiko širdyje. Vaikas turėtų būti išmokytas maldos ir viešų pamaldų valandą bei vietą gerbti kaip šventas, nes ten yra Dievas. Kai pagarbą išreikš ir elgsena, ir išvaizda, ją įkvepiantis jausmas vis stiprės. Ir jaunam, ir senam pravartu būtų tyrinėti, apmąstyti bei dažnai kartoti tuos Šventojo Rašto žodžius, kurie atskleidžia, kaip turėtų būti gerbiama ypatinga Dievo buvimo vieta. „*Nusiauk apavą, nes vieta, kurioje stovi, yra šventa žemė!*» (Išėjimo 3, 5), – liepė Dievas Mozei prie degančio krūmo. Jokūbas, regėjime matęs angelus, sušuko: „*Ts tikrųjų Viešpats yra šioje vietoje, bet aš to nežinojau! [...] Tai ne kas kita kaip Dievo namai ir dangaus vartai*» (Pradžios 28, 16.17). „*Viešpats yra Savo šventykloje; tenutyla Jo akivaizdoje visa žemė*» (Habakuko 2, 20).

„Juk Viešpats – didis Dievas, galingas Karalius, aukštesnis už visus dievus, [...] Ateikime, pagarbinkime ir pulkime kniūbsti, klaupkimės prieš Viešpatį, mūsų Kūrėją! **[284]** Jis mus sukūrė, ir mes priklausome Jam, mes – Jo tauta ir Jo kaimenės avys. Dėkodami ženkite pro vartus, į Jo kiemus su šlovės giesme. Dėkokite Jam, šlovinkite Jo vardą» (Psalmyno 95, 3-6; 100, 3-4).

Pagarba turėtų būti rodoma ir Dievo vardui. Šis vardas niekada neturėtų būti tariamas lengvabūdiškai ar neapgalvotai. Net maldoje derėtų vengti jį kartoti dažnai ir be reikalo. „Šventas ir šiurpulingas Jo vardas!» (Psalmyno 111, 9). Angelai, tardami jį, prisidengia veidus. Su kokia pagarba turėtume tarti šį vardą mes, nupuolę ir nuodėmingi!

Mes turėtume gerbti Dievo Žodį. Turėtume pagarbiai elgtis ir su pačia knyga – niekada nenaudoti jos kokiais nors buitiniiais tikslais, nevartyti jos nerūpestingai. Šventasis Raštas niekada neturėtų būti cituojamas juokais ar perfrazuojamas, kad primintų kokį nors sąmojingą posakį. „Kiekvienas Dievo žodis ugnimi išmėgintas! [...] Sidabras, grynintas lydyklojė, septynis kartus valytas» (Patarlių 30, 5; Psalmyno 12, 7).

Pagaliau tegul vaikai supranta, kad tikrą pagarbą liudija paklusnumas. Dievas neįsakė nieko, kas yra nesvarbu, ir nėra kito būdo parodyti Jam taip patinkančią pagarbą, kaip paklusti tam, ką Jis pasakė.

[285] Pagarba turi būti rodoma ir Dievo atstovams – tarnautojams, mokytojams bei tėvams, kurie yra pašaukti kalbėti ir veikti Jo vietoje. Per šiemis žmonėms rodomą pagarbą pagerbiamas Dievas.

Dievą ypač džiugina švelni pagarba senoliams. Jis pasakė: „Žili plaukai – garbės vainikas, laimėtas doru gyvenimu» (Patarlių 16, 31). Jie liudija apie kovotas kovas ir laimėtas pergales, apie nešiotas naštas ir įveiktas pagundas. Jie kalba apie pavargusias kojas, besiertinančias į poilsį, apie vietą, kuri veikiai liks tuščia. Padėkite vaikams tai suprasti, ir jie išlygins senoliams kelią savo mandagumu ir pagarba, praturtins savo jauną gyvenimą malone ir grožiu, laikydamiesi įsakymo: „Atsistosi prieš žilagalvį, pagerbsi seną žmogų» (Kunigų 19, 32).

Tėvai, motinos bei mokytojai turi geriau suprasti tą atsakomybę ir garbę, kurią jiems patikėjo Dievas, padarydamas juos vaikų akyse Savo atstovais. Suaugusiųjų charakteris, su kuriuo kasdieniniame gyvenime susiduria vaikas, vienaip ar kitaip leis jam suprasti šiuos Dievo žodžius: „Kaip tėvas gailisi vaikų, taip Viešpats gailisi pagarbiai Jo bijančiųjų» (Psalmyno 103, 13). „Kaip motina guodžia savo sūnų, taip Aš paguosiu jus» (Izaijo 66, 13).

Laimingas yra vaikas, kuriam tokie žodžiai sukelia meilę, dėkingumą ir pasitikėjimą; vaikas, kuriam tėvo, motinos ir mokytojo švelnumas, teisingumas bei kantrybė reiškia Dievo meilę, teisingumą ir kantrybę; vaikas, kuris pasitikėdamas savo **[286]** žemiškais gynėjais, paklusdamas jiems ir gerbdamas juos, mokosi pasitikėti Dievu, paklusti Jam ir Jį gerbti. Tas, kuris suteikia vaikui ar mokiniui tokią dovaną, apdovanoja jį brangesniu lobiu, negu visų laikų turtai, – lobiu, kuris išliks per amžinybę.

„Trokštu, kad moterys vilkėtų padoriai. [...] Karalaitė — rūmuose; kokia ji graži!“

Joks ugdymas negali būti visapusiškas, jeigu jis nemoko teisingų rengimosi principų. Be tokio mokymo ugdymo darbas dažnai vyksta sunkiai ir nesėkmingai. Meilė drabužiams, madų vaikymasis yra vienas iš didžiausių mokytojo konkurentų ir veiksmingiausia kliūtis.

Mada – tai geležine ranka valdanti ponaitė. Jos reikalavimams patenkinti daugelyje namų tėvai ir vaikai skiria jėgų, laiko bei dėmesio. Turtingieji lenktyniauja vieni su kitais, taikstydami prie vis kintančių mados stilių; vidurinioji ir neturtingųjų klasės stengiasi bent jau laikytis reikalavimų, nustatytų tų, kurie neva aukščiau už juos. Kai lėšos ar jėgos ribotos, o noras poniškai atrodyti didelis, ši našta tampa kone nepakeliama.

Kad ir koks tinkamas ar net gražus būtų drabužis, vos tik pasikeičia mada, daugelis puola jį persiuvinėti ar tiesiog išmeta. Šeimos nariai yra pasmerkti nuolatiniam darbui. Nebelieka laiko mokyti vaikus, melstis ar tyrinėti Bibliją, laiko padėti mažiesiems susipažinti su Dievu per Jo darbus. Nebelieka nei laiko, nei pinigų labdarai. O dažnai tenka taupyti ir šeimos stalui. Maistas neteisingai [288] parenkamas, ruošiamas paskubomis, ir j prigimties reikalavimus atsižvelgiama tik iš dalies. Taip susiformuoja blogi dietos įpročiai, lemiantys ligas ar vedantys į nesaikingumą.

Noras pasirodyti gimdo ekstravaganciją ir pražudo daugelio jaunų žmonių kilnesnio gyvenimo siekius. Užuoť siekė išsilavinimo, jie anksti imasi kokio nors darbo, kad turėtų pinigų tenkinti savo aistrai puoštis. O ši aistra sužlugdė ne vieną merginą.

Daugelyje šeimų nuolat trūksta pinigų. Tėvui, nesugebančiam tenkinti motinos ir vaikų poreikių, kyla pagunda elgtis nesąžiningai, ir vėlgi tai užtraukia negarbę ir pražūtį.

Mada smelkiasi net į pamaldas, kur siekia parodyti savo galią. Bažnyčia tampa paradu, kur madoms skiriamas didesnis dėmesys nei pamokslui. Vargšai, neįstengiantys prisitaikyti prie jos reikalavimų, išvis pradeda vengti bažnyčios. Poilsio diena praleidžiama dykinėjant, o jaunimas dažnai buriiasi į amoralias draugijas.

Mokykloje mergaitės nešioja nederamus ir nepatogius drabužius, kurie netinka nei mokslui, nei poilsiui. Jų mintys užimtos visai kuo kitu, todėl mokytojui sunku pažadinti jų susidomėjimą.

Kad sudaužytų mados kerus, mokytojui nėra veiksmingesnio būdo, kaip bendrauti su gamta. Tegul mokiniai patiria, kaip malonu pabuvoti prie upės, ežero ar jūros; tegul kopia į kalną, stebi [289] nuostabų saulėlydį, tyrinėja girių ir laukų lobynus; tepatiria, kaip smagu auginti gėles ir kitus augalus; ir dar vienas kaspinėlis ar rauktinukas taps nebesvarbūs.

Padėkite jaunimui suprasti, kad kilnioms mintims būtinas paprastas gyvenimas; tai taikytina ir aprangai, ir dietai. Atskleiskite jiems, kiek daug ko yra išmokti ir padaryti, kokios brangios yra jaunystės dienos, rengiantis viso gyvenimo darbui. Padėkite jiems įžvelgti tas brangenybes, kurios slypi Dievo Žodyje, gamtos knygoje bei kilnių žmonių gyvenimo aprašymuose.

Tegul jų mintys būna nukreiptos į kenčiančiuosius, kuriems jie galėtų padėti. Tesupranta jie, kad kiekvienas pinigais, išleistas norint pasirodyti, gali būti panaudotas visiškai kitaip: pamaitinant alkaną, apmaitinant nuogą ir paguodžiant liūdintį.

Negalima jauniems leisti neišnaudoti šlovingųjų gyvenimo galimybių, susiaurinti savo mąstymą, sugadinti sveikatą ir prarasti laimę, vaikantis reikalavimų, kurie nepagrįsti sveiku protu ir nei guodžia, nei puošia.

Kartu jaunimas turėtų būti mokomas atpažinti gamtos pamoką: „*Visa, ką Jis daro, tinkama tam laikui*» (*Mokytojo 3, 11*). Pagerbti savo Kūrėją apranga, kaip ir viskuo kitu, – mūsų privilegija. Jis trokšta, kad mūsų drabužiai būtų ne tik tvarkingi bei sveiki, bet ir padorūs bei tinkami.

[290] Iš aprangos galima spręsti apie žmogaus charakterį. Paprastas ir kuklus apdaras liudys rafinuotą skonį bei išlavintą protą. Tyras aprangos paprastumas kartu su kuklia išvaizda apgaubia jauną moterį tuo šventu santūrumu, kuris taps jai skydu nuo tūkstančio pavojų.

Tebūna mergaitės mokomos, kad apsirengimo menas apima ir savarankišką drabužių siuvimą. Ši sugebėjimą turėtų lavinti kiekviena mergaitė. Tokios galimybės tapti naudinga ir nepriklausoma praleisti negalima.

Mylėti grožį ir jo trokšti yra gerai; tačiau Dievas nori, kad mes mylėtume didžiausią grožį ir pirmiausia ieškotume jo – to, kuris nenyksta. Geriausi žmonių sugebėjimų produktai savo grožiu neprilygsta tam charakterio grožiui, kuris Dievo akyse turi didelę vertę.

Tegul maži vaikai ir jaunuoliai išmoksta pasirinkti tą karališką, dangaus staklėmis nuaustą rūbą – „*spindinčią, tyrą drobę*» (*Aprėškimo 19, 8*), kurią nešios visi žemės šventieji. Šis rūbas, paties Kristaus nesuteptas charakteris, dykai siūlomas kiekvienam žmogui. Bet visi, kurie jį priims, gaus jį ir nešios jau čia.

Aiškinkite vaikams, jog tuomet, kai jie atveria savo protus tyroms meilės mintims ir dirba su meile bei teikia pagalbą, jie apsivelka gražųjį Kristaus charakterio rūbą. Šis rūbas papuoš juos bei padarys mylimais čia, o paskui taps ženklu, **[291]** dėl kurio jie bus priimti į Karaliaus rūmus. Juk Jis pažadėjo: „*Jie vaikščios su Manimi apsirengę baitai, nes jie šito verti*» (*Aprėškimo 3, 4*).

[292] Sabata

„*Švęskite Mano šabatus, idant jie būtų ženklas Man ir jums, kad žinotumėte, jog Aš esu Viešpats, jūsų Dievas*”.

Sabatos dienos, kaip ugdymo priemonės, vertė – neišmatuojama. Kad ir ko Dievas iš mūsų reikalautų, Jis grąžina tai atgal, tik gausiau, kitaip, su Savąja šlove. Dešimtinė, kurios Jis pareikalavo iš Izraelio, buvo skirta Jo šventyklos šlovingajam grožiui išlaikyti tarp žmonių, šventyklos, kuri buvo Jo dangiškos šventyklos modelis, Jo buvimo žemėje ženklas. Taip ir ta laiko dalis, kurios Jis reikalauja, sugrįžta mums – jau su Jo vardu bei antspaudu. Dievas pasakė: „*Tai ženklas tarp Manęs ir jūsų [...], kad žinotumėte, jog Aš,*

Viešpats. [...] Juk per šešias dienas Viešpats padarė dangų ir žemę, jūrų ir visa, kas yra juose, bet septintąją dieną ilsėjosi. Todėl Viešpats septintąją dieną palaimino ir pašventino» (Išėjimo 31, 13; 20, 11). Sabatos diena yra kūrybinės ir atperkančios jėgos ženklas. Ji rodo į Dievą, kaip gyvybės ir pažinimo Šaltinį, ji primena buvusią žmogaus šlovę ir liudija Dievo tikslą atkurti mus pagal Savo atvaizdą.

Ir sabata, ir šeima buvo sukurtos Edene, ir Dievo tiksluose jos neatskiriamai susijusios. Šiais [293] laikais, labiau nei bet kada anksčiau, mums įmanoma gyventi kaip Edene. Pagal Dievo planą, šeimos narius turėjo vienyti darbas ir mokymasis, maldos ir poilsis; tėvas šeimoje turėjo atlikti kunigo pareigas, o abu tėvai – būti savo vaikų mokytojai ir bendražygiai. Tačiau nuodėmės pasekmės, pakeitusios gyvenimo sąlygas, gerokai suardė šį bendravimą. Dažnai tėvas per visą savaitę beveik nemato savo vaikų veidelių. Jis mažai turi galimybių su jais bendrauti ar juos mokyti. Tačiau Dievo meilė užbrėžė ribą darbo reikalavimams. Jis uždėjo Savo gailestingą ranką ant sabatos. Tą dieną Jis išsaugojo šeimai galimybę pabendrauti su Juo, su gamta ir vieniems su kitais.

Kadangi sabata skina paminėti kūrybinę jėgą, būtent šią dieną labiau nei kitomis turėtume susipažinti su Dievu per Jo darbus. Vaikų protuose vien mintis apie sabatą turėtų būti susijusi su natūralių dalykų grožiu. Laiminga ta šeima, kuri sabatos dieną gali eiti į pamaldas taip, kaip Jėzus su Savo mokiniais eidavo į sinagogą – per laukus, mišką ar ežero pakrante. Laimingas tas tėvas ir motina, kurie gali mokyti savo vaikus rašytinio Dievo Žodžio iš atverstų gamtos knygos puslapių; kurie gali susirinkti po žaliais medžiais, tyrame, gryname ore, tyrinėti Žodį ir šlovinti Tėvą aukštybėse giesmėmis. Toks bendravimas suartina tėvų ir vaikų širdis, taigi susieja juos su Dievu niekada nenutrūksiančiais ryšiais.

[294] Sabatos, kaip intelektualinio ugdymo priemonės, galimybės neįkainojamos. Sabatos mokyklos pamoka tebūna išmokta ne paskubom dirstelėjus į vadovėlį sabatos rytą, o rūpestingai apžvelgiant būsimą savaitę sabatos popietę ir paskui kasdien per visą savaitę peržvelgiant pamoką ir jos pavyzdžius. Taip pamoka įsitvirtins atminty, ir šis lobis niekada nebus visiškai prarastas.

Klausydamiesi pamokslo tėvai ir vaikai turėtų pasižymėti, kas sakoma, bei cituojamas Rašto vietas ir, kiek įmanoma, atkartoti tai vieni kitiems namuose. Tai gerokai padės įveikti nuovargį, kuris dažnai apima vaikus klausantis pamokslo, bei ugdys ir tėvų, ir vaikų įprotį dėmesingai, susikaupus klausytis.

Šitaip pateiktų temų apmąstymas atvers mokiniams lobynus, apie kuriuos jie niekada net nesvajėjo. Jie patys įsitikins, koks realus Šventajame Rašte aprašytas išgyvenimas: „*Gavęs Tavo žodžius, juos ryte praričiau; Tavo žodis atnešė man džiaugsmą ir širdies linksmybę» (Jeremijo 15, 16). „Gilinuosi į Tavo įstatus. [...] Brangintini labiau už auksą, net rinktinį auksą [...]. Be to, jie pamoko Tavo tarną; kas jų laikosi, tas gauna didelį atlygį» (Psalmyno 119, 48; 19, 11.12).*

[295] Tikėjimas ir malda

„Tikėjimas laiduoja mums tai, ko viliamės [...]. Tikėkite gausią, ir tikrai taip bus“.

Tikėjimas yra pasitikėjimas Dievu, tikint, kad Jis myli mus ir žino, kas mums geriausia. Taigi tikėjimas skatina mus rinktis ne savo, o Jo kelią. Vietoj mūsų neišmanymo tikėjimas priima Jo išmintį, vietoj mūsų silpnumo — Jo jėgą, vietoj mūsų nuodėmingumo — Jo teisumą. Mūsų gyvenimas, mes patys jau priklausome Jam; tikėjimas pripažįsta Jį kaip Savininką ir priima Jo palaiminimą. Tiesa, teisingumas, tyrumas yra gyvenimo sėkmės paslaptys. Būtent tikėjimas padeda mums įvaldyti šiuos principus.

Kiekvienas gera paskata ar siekis yra Dievo dovana; tikėjimu priimame iš Dievo gyvybę, kuri vienintelė teikia tikrą augimą ir veiksmingumą. Derėtų labai aiškiai išdėstyti, kaip panaudoti tikėjimą. Kiekvienam Dievo pažadui yra sąlygos. Jei vykdysim Jo valią, visa Jo stiprybė bus mūsų. Kad ir kokią dovaną Jis žada, ji jau slypi pačiame pažade. „*Sėkla yra Dievo žodis*» (Luko 8,11). Kaip gilėje slypi ažuolas, taip Dievo pažade slypi Jo dovana. Jei priimsime pažadą, gausime dovaną. Tikėjimas, įgalinantis mus priimti Dievo dovaną, jau pats yra dovana, kurios tam tikras kiekis suteikiamas [296] kiekvienam žmogui. Tikėjimas auga priklausomai nuo to, kiek pritaikome Dievo Žodį. Kad stiprintume tikėjimą, turime dažnai jį susieti su Žodžiu.

Tyrinėdamas Bibliją, mokinys turėtų regėti Dievo Žodžio jėgą. „*Juk Jis tarė, ir pasaulis pasidarė, Jis įsakė, ir visa atsirado*“. Jis „*iš nebūties pašaukia būti daiktus*» (Psalmyno 33, 9; Romiečiams 4, 17).

Kaip dažnai tie, kurie pasitikėjo Dievo Žodžiu, nors patys buvo visiškai bejėgiai, atsispiravo viso pasaulio galybei: Henochas, tyros širdies, šventas gyvenime, tvirtai saugojęs tikėjimą, siekiant teisingumo pergalės ištvirtusioje ir besityčiojančioje kartoje; Nojus su savo namiškiais prieš savo meto žmones — fiziškai galingus bei protingus, bet visiškai amoralius; izraelitai prie Raudonosios jūros, bejėgių, persigandusių vergų būrys prieš stipriausią galingiausios pasaulio tautos kariuomenę; piemuo Dovydas, kuriam Dievas pažadėjo sostą, prieš monarchą Saulių, tvirtai savo rankose laikantį valdžią; Šadrachas su savo bendražygiais liepsnose ir Nebukadnecaras soste; Danielius tarp liūtų ir jo priešai, užimantys aukščiausius postus karalystėje; Jėzus ant kryžiaus ir žydų kunigai bei valdytojai, priverčiantys net romėną valdininką vykdyti jų valią; grandinėmis sukaustytas Paulius, vedamas nužudyti kaip nusikaltėlis, prieš Neroną, pasaulinės imperijos despotą.

[297] Tokių pavyzdžių yra ne tik Biblijoje. Jų apstu visuose žmonijos pažangos aprašymuose. Valdensai ir hugenotai, Viklifas ir Husas, Jeronimas ir Liuteris, Tindalis ir Noksas, Zinzendorfas ir Veslis bei daugybė kitų regėjo Dievo Žodžio jėgą, kuri stojo prieš žmonių galią ir politiką, remiančią blogį. Tai tikroji pasaulio aukštuomenė. Tai Jo karališkoji rikiuotė. Šioje rikiuotėje užimti savo vietas yra pašauktas ir šiandieninis jaunimas.

Gyvenimo smulkmenose tikėjimas reikalingas ne mažiau nei dideliuose dalykuose. Visuose mūsų kasdieniniuose interesuose bei užsiėmimuose palaikanti Dievo galybė mums tampa reali per išliekantį pasitikėjimą.

Žmogišku požiūriu, gyvenimas visiems yra neišbandytas kelias. Tai kelias, kuriuo — giliausiuose išgyvenimuose — kiekvienas iš mūsų einame vieni, į mūsų vidinį pasaulį negali visiškai įžengti joks žmogus. Kai į tą kelionę leidžiasi mažas vaikas, kuris anksčiau ar vėliau turės pasirinkti savo kryptį ir pats spręsti su

amžinybe susijusius gyvenimo klausimus, kaip uoliai turėtų būti stengiamasi sukelti jam pasitikėjimą tikruoju Vedliu ir Išgelbėtoju!

Jokia kita įtaka negali prilygti Dievo Artumo pajautimui; Jis yra skydas nuo pagundos ir įkvėpimas tyrumui bei tiesai. „*Visa yra gryna ir atidengta akims To, kuriam turėsime duoti apyskaitą. [...] Tavo akys per šventos žvelgti į pikta, Tu negali [298] žiūrėti į nusikaltimus*» (Hebrajams 4, 13; Habakuko 1, 13). Ši mintis saugojo Juozapą nuo Egipte tarpusio ištvirkimo. Į pagundų viliones jo atsakymas buvo tvirtas: „*Kaipgi galėčiau taip nedorai pasielgti ir nusidėti Dievui?*» (Pradžios 39, 9) Puoselėjamas tikėjimas tokį skydą suteikia kiekvienai sielai.

Tik Dievo Artumo pojūtis gali išstumti baimę, kuri droviam vaikui gyvenime būtų sunki našta. Teįsitvirtina jo atminty pažadas: „*Viešpaties angelas saugo tuos, kurie Jo pagarbiai bijo, ir juos iš- gelbsti*» (Psalmyno 34, 8). Teperskaito jis nuostabią istoriją apie Eliziejų kalnų mieste, kai tarp jo ir daugybės ginkluotų priešų galingai įsisuko Danguis angelai. Tepaskaito jis, kaip Dievo angelas pasirodė kalinčiam ir mirčiai pasmerktam Petru; kaip angelas išvedė Dievo tarną ten, kur saugu, pro ginkluotus sargybinius, per masyvias duris ir didžiulius geležinius užsklęstus vartus. Teperskaito jis tą sceną, kai jūroje audros blaškomiems kareiviams ir jūrininkams, išvargintiems sunkaus darbo, stebėjimo ir bado, belaisvis Paulius, gabenamas į jo teismo ir bausmės vietą, ištare šiuos didingus drąsos ir vilties žodžius: „*Patariu nenusiminti. Niekas iš jūsų nežus [...]. Šių naktį man apsireiškė angelas Dievo, kuriam aš priklausau ir tarnauju, ir pranešė: 'Nebijok, Pauliau! Tu privalai stoti prieš ciesorių. Todėl Dievas tau dovanoja visus, kurie su tavimi plaukia'*". Tikėdamas šiuo pažadu, Paulius užtikrino savo bendrakeleivius: „*Nė [299] vienam jūsų nenukris nė plaukas nuo galvos!*» Taip ir buvo. Kadangi tame laive buvo vienas žmogus, per kurį galėjo veikti Dievas, buvo išgelbėta visa pagonių kareivių ir jūrininkų įgula. „*Šitaip visi išsigelbėjo ir pasiekė žemę*» (Apaštalų darbų 27, 22-24.34.44).

Šios istorijos užrašytos ne tik tam, kad mes skaitytume ir stebėtumės, bet ir tam, kad tas pats tikėjimas, kurį turėjo Dievo tarnai senovėje, veikų ir mumyse. Kaip Dievas veikė tada, taip Jis darbuosis ir dabar – tose tikinčiose širdyse, kurios gali perduoti Jo galybę.

Tegul tie, kurie nepasitiki savimi ir dėl to vengia bet kokios atsakomybės, mokosi pasikliauti Dievu. Taip dažnas, kuris pasaulyje būtų niekas, gal tik bejėgė našta, kartu su apaštalu Paulium galės pasakyti: „*Aš visa galiu Tame, kuris mane stiprina*» (Filipiečiams 4, 13).

Tikėjimas daug ko išmoko ir vaiką, kuris greitai išsiveidžia. Norą priešintis blogiui ar keršyti už negeroves dažnai sukelia tvirtas žinojimas, kas yra teisinga, ir aktyvi, energinga dvasia. Tokiam vaikui turėtų būti aiškinama, kad Dievas yra amžinasis jo gynėjas. Jis švelniai rūpinasi žmonėmis, kuriuos taip pamilo, kad atidavė už jų išgelbėjimą Savo mylimąjį Sūnų. Jis susidoros su kiekvienu nedorėliu.

„*Kas tik užgauna jus, tas užgauna Mano akies vyzdį*» (Zacharijo 2, 12).

[300] „*Pavesk Viešpačiui savo kelią, [...] ir Jis tau padės. Tavo dorumą Jis nušvies kaip dienos šviesą, o tavo teisingumą padarys kaip vidudienį*» (Psalmyno 37, 5.6).

„*Viešpats – nuengtuųjų tvirtovė, tvirtovė nelaimės metu! Kas brangina Tavo vardą, pasitiki Tavimi, nes Tu, Viešpatie, niekada neatmeti tų, kurie ieško Tavo pagalbos*» (Psalmyno 9, 10.11).

Dievas įpareigojo mus rodyti kitiems tą užuojautą, kurią Jis rodo mums. Tegul impulsyvieji, patenkinti savimi, kerštingieji pažvelgia į Nuolankųjį ir Švelnųjį, kuris kaip avinėlis buvo vedamas nužudyti ir nesipriešino kaip avis savo skerdėjams. Tępažvelgia jie į Tą, kurį pervėrė mūsų nuodėmės ir prislėgė mūsų sielvartas, ir jie išmoks ištvermės, kantrybės bei atlaidumo.

Per tikėjimą Kristumi kiekvienas charakterio trūkumas gali būti panaikintas, kiekvienas netyrumas išvalytas, kiekviena yda ištaisyta, kiekviena teigiamybė ugdoma. „*Jūs esate pripildyti Jame*» (Kolosiečiams 2, 10).

Tikėjimas ir malda yra glaudžiai susiję, tad jie turėtų būti tyrinėjami kartu. Tikėjimo maldoje slypi dieviškasis mokslas; tą mokslą turi perprasti kiekvienas, kuris nori, kad jo gyvenimo darbas būtų sėkmingas. Kristus pasakė: „*Ko tik melsdamiesi prašote, tikėkite gausią, ir tikrai taip bus*» (Morkaus 11, 24). Jis aiškiai leido suprasti, kad mūsų prašymai turi atitikti Dievo valią; mes[301] turime prašyti to, ką Jis pažadėjo, ir viską, ką gauname, turime panaudoti vykdydami Jo valią. Įvykdžius sąlygas, pažadas neabejotinai bus įvykdytas.

Mes galime prašyti, kad Jis atleistų mūsų nuodėmes, suteiktų Šventąją Dvasią, krikščionišką charakterį, išminties ir jėgų Jo darbui atlikti, galime prašyti bet kokios Jo pažadėtos dovanos. Paskui turime tikėti, kad gavome, ir padėkoti Dievui už tai.

Nereikia ieškoti jokių išorinių palaiminimo įrodymų. Dovana slypi pažade, todėl mes galime toliau dirbti savo darbą būdami užtikrinti, kad Dievas galės įvykdyti tai, ką pažadėjo, ir kad dovana, kurią mes jau turime, pasireikš, kai to labiausiai reikės.

Šitaip gyventi Dievo Žodžiu, vadinasi, pavesti Jam visą gyvenimą. Mes turime nuolatos jausti priklausomybę nuo Dievo, mūsų širdis turi linkti prie Jo. Malda – būtina, nes tai sielos gyvybė. Svarbi ir šeimos malda, ir vieša malda, tačiau sielos gyvybę palaiko tik bendravimas su Dievu slaptoje.

Būtent ant kalno bendraudamas su Dievu Mozė išvydo to nuostabaus pastato, kuris turėjo tapti Dievo šlovės Artumo vieta, modelį. Būtent ant kalno – bendravimo su Dievu slaptoje – mes turime apmąstyti Jo šlovingąjį idealą žmonijai. Tai įgalins mus taip suformuoti savo charakterio pastatą, kad mūsų gyvenime išsipildys Jo pažadas: [302] „*Aš apsigyvensiu tarp jų ir ten vaikštinsiu; Aš būsiu jų Dievas, o jie bus Manoji tauta*» (2 Korintiečiams 6, 16).

Būtent maldos vienuoje valandomis Jėzus Savo žemiškajame gyvenime gaudavo išminties ir jėgos. Tegul jaunimas seka Jo pavyzdžiu ir auštant bei temstant randa laiko ramiam bendravimui su savo dangiškuoju Tėvu. Tepakelia jie savo širdis į Dievą ir dienos eigoje. Kiekviename mūsų žingsnyje Jis sako: „*Aš, Viešpats, tavo Dievas, laikau tavo dešinę [...] Nebijok, Aš tau padėsiu!*» (Izaijo 41, 13) Jeigu mūsų vaikai galėtų išmokti Šias pamokas gyvenimo priešaušryje, kokia jėga ir gaiva, koks džiaugsmas ir malonė plūsteltų į jų gyvenimą!

Šias pamokas gali dėstyti tik tas, kuris pats jas išmoko. Šventasis Raštas nepadarė didesnės įtakos jaunimui kaip tik dėl to, kad daugelio tėvų ir mokytojų, nors jie sakosi tikį Dievo Žodžiu, gyvenimas neigia Jo jėgą. Kartkartėmis jaunimas pajunta Žodžio galybę. Jie mato, kokia brangi Kristaus meilė. Jie išvysta Jo charakterio grožį bei galimybes, kurias suteikia tarnavimas Jam. Tačiau čia pat kaip kontrastas iškyla gyvenimas tų, kurie tvirtina gerbiantys Dievo įsakymus. Kokie teisingi žodžiai, pasakyti pranašui

Ezechieliui: tavo tautiečiai „sako vieni kitiems: 'Eime pasiklaudyti naujausio žodžio iš Viešpaties'. Jie ateina pas tave, kaip ateina žmonės, jie sėdi prieš tave, kaip sėdi žmonės, [303] ir klausosi tavo žodžių, bet jų nevykdo, nes melas jų lūpose, o jų širdys trokšta tik naudos. Tikėk Manimi, tu jiems lyg meilės dainų dainius, turintis gražų balsą ir įgudęs groti; jie girdi tavo žodžius, bet jų nevykdo» (Ezechielio 33, 30-32).

Laikyti Bibliją gerų dorovinių pamokymų knyga, kuria galima vadovautis tiek, kiek tai atitinka mūsų laikų dvasią ir mūsų padėtį pasaulyje, yra viena; visai kas kita žiūrėti į ją tokią, kokia ji iš tikrųjų yra, – kaip į gyvojo Dievo Žodį, Žodį, kuris yra mūsų gyvenimas, Žodį, kuris turi formuoti mūsų veiksmus, žodžius ir mintis. Laikyti Dievo Žodį kažkuo menkesniu, nei jis yra, vadinasi, jį atmeti. Ir šis atmetimas tų, kurie tariasi juo tikį, yra viena iš jaunimo skepticizmo ir neištikimybės priežasčių.

Dabar, kaip niekada anksčiau, išryškėja noras užvaldyti pasaulį. Pramogaujant, uždirbant pinigus, grumiantis dėl valdžios – kiekvienoje kovoje dėl egzistencijos pasireiškia siaubinga jėga, užvaldanti kūną, protą ir sielą. Šiame beprotiškame lėkime prakalba Dievas. Jis liepia mums paėjėti į šalį ir pabendrauti su Juo. „*Taikykitės ir žinokite, kad Aš esu Dievas!*» (Psalmyno 46, 11)

Daugelis net pamaldų metu nesugeba priimti tikros bendravimo su Dievu palaimos. Jie pernelyg skuba. Skubiais žingsniais jie įsiveržia į Kristaus meilės kupiną ratą, gal akimirksniui stabteli šventojoje vietoje, bet nelaukia jokio patarimo. [304] jie neturi laiko pabuvoti su dieviškuoju Mokytoju, tad taip ir grįžta su savo naštomis prie savo darbų.

Tačiau šie darbininkai niekada nepasieks didesnės sėkmės, kol neišmoks pasisemti stiprybės. Jie turi skirti laiko apmąstymams, maldai, palaukti, kol Dievas atnaujins jų fizines, protines ir dvasines jėgas. Juos turi pakelti Dievo Dvasia. Visa tai gavę, jie pajus naują gyvybės antplūdį. Pavargęs kūnas ir nualintas protas atsigaus, prislėgtai širdžiai palengvės.

Ne minutėlei stabtelti Dievo Artume, o nuolat bendrauti su Kristumi, sėdėti prie Jo kojų – štai ko mums reikia. Laimingi bus vaikai mūsų namuose ir mokiniai mūsų mokyklose, kai tėvai ir mokytojai patys savo gyvenime pradės praktikuoti brangiąją patirtį, pavaizduotą Giesmių giesmėje šiais žodžiais:

„*Kaip obelis tarp miško medžių, mano mylimasis tarp vaikinių. Smagu sėdėti jo paūksmėje, o jo vaisiai man saldūs. Mane jis įvedė į pokylio menę, ir jo ženklas viršum manęs buvo meilė*» (Giesmių giesmės 2, 3-4).

[306] Viso gyvenimo darbas

„*Tik viena tikra*”.

Sėkmė bet kokioje srityje reikalauja tam tikro tikslo. Tas, kuris norėtų, kad jo gyvenimas būtų tikrai sėkmingas, turi nuolat turėti prieš akis jo pastangų vertą tikslą. Toks tikslas keliamas ir šiandieniniam

jaunimui. Dangaus paskirtas tikslas nešti pasauliui Evangeliją šioje kartoje yra kilniausias iš visų tikslų, kokie gali būti keliama žmogui. Jis atveria galimybes pasireikšti kiekvienam, kurio širdį palietė Kristus.

Dievo tikslas vaikams, kurie auga šalia mūsų širdžių, yra platesnis, gilesnis bei aukštesnis, nei gali suvokti mūsų ribotas protas. Praeity Dievas pašaukdavo paprasčiausias, kukliausias, tačiau ištikimus žmones liudyti Jį aukščiausiose pasaulio vietose. Taip ir šiandien dažnas jaunuolis, augantis kaip Danielius savo judėjiškuose namuose, tyrinėjantis Dievo Žodį bei Jo darbus ir besimokantis ištikimais tarnauti, vieną dieną stovės įstatymų leidėjų susirinkimuose, teismo salėse ar karalių rūmuose ir liudys Karalių Karalių.

Daugybė žmonių bus pašaukta platesnei tarnystei. Evangelijai veriasi visas pasaulis. Į Dievą tiesia rankas Etiopija. Iš Japonijos, Kinijos ir Indijos, iš vis dar tamsių mūsų žemyno kraštų, iš [307] kiekvieno šio pasaulio kampelio sklinda nuodėmės sumaitotų ir Dievo meilę pažinti trokštančių širdžių šauksmas. Milijonų milijonai dar niekada nėra girdėję apie Dievą ar Jo meilę, atskleistą Kristuje. Priimti šią žinią – jų teisė. Jie, lygiai taip pat kaip mes, gali pretenduoti į Gelbėtojo malonę. Ir mūsų, turinčių šią žinią bei galinčių ją perteikti savo vaikams, pareiga atsiliepti į tą šauksmą. Kiekvienai šeimai ir kiekvienai mokyklai, kiekvienam tėvui, mokytojui ir vaikui, kuriuos apšvietė Evangelijos šviesa, šioje krizėje keliamas klausimas, kaip karalienei Esterai didžiosios krizės Izraelio istorijoje metu: „*Kas gali žinoti? Galbūt tu pasiekei karališkąjį sostą kaip tik tokiam metui, kaip dabar*» (Esteros 4, 14).

Tie, kurie mąsto, kaip kuo greičiau paskelbti Evangeliją arba kaip sutrukdyti jai plisti, sieja ją su savim pačiais ir su pasauliu. Tik nedaugelis sieja ją su Dievu. Tik nedaugelis pagalvoja, kokias kančias mūsų Kūrėjui sukėlė nuodėmė. Visas Dangus kentėjo Kristaus agoniją; tačiau toji kančia neprasidėjo ir nesibaigė Jo apsireiškimu žmonijai. Kryžius apreiškia mums, tik iš dalies galintiems patirti skausmą savo atbukusiais pojūčiais, ką nuo pat pradžių dėl nuodėmės išgyveno Dievo širdis. Kiekvienas išklydimas iš teisingo kelio, kiekvienas žiaurus poelgis, kiekviena žmogaus nesėkmė, siekiant Jo idealo, skaudina Dievą. Kai Izraelį užgriuvo nelaimės, garantuota nutolimo nuo Dievo [308] pasekmė, – puolė priešai, siautėjo žiaurumas ir mirtis, – yra pasakyta, kad „*Jam buvo gaila žiūrėti į Izraelio vargus*“. Jis „*dėl visų jų nelaimių buvo nelaimingas. [...] Jis globojo juos ir nešė nuo amžių per visas dienas*» (Teisėjų 10, 16; Izaijo 63, 9).

Dievo Dvasia „*užtaria mus neišsakomais atodūsiomis*“. Kol „*visa kūrinija iki šiol tebedūsauja ir tebesikankina*» (Romiečiams 8, 26.22), begalinio Tėvo širdis kupina sielvarto ir užuojautos. Mūsų pasaulis yra tarsi didžiuliai raupsuotųjų namai, kančios arena, kurios mes net nedrįstame įsivaizduoti. Jeigu mes suprastume, koks jis yra, ši našta būtų pernelyg siaubinga. Tačiau Dievas visa tai žino. Kad sunaikintų nuodėmę bei jos pasekmes, Jis atidavė Savo Mylimiausiąjį ir įgalino mus bendradarbiaujant su Juo užbaigti vargus šioje kančių arenoje. „*Ir bus paskelbta ši karalystės Evangelija visame pasaulyje paliudyti visoms tautoms. Ir tada ateis galas*» (Mato 24, 14). Kristus įsakė Savo sekėjams: „*Eikite į visų pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai*» (Morkaus 16, 15). Ne visi gali būti tarnautojai ar misionieriai tiesiogine to žodžio prasme, tačiau visi gali darbuotis su Juo skelbdami savo artimui gerąją naujieną. Šis įsakymas duotas visiems – dideliems ir mažiems, išsilavinusiems ir tamsuoliams, seniems ir jauniems.

Taigi, turėdami galvoje šį įsakymą, argi galime mes išugdyti savo sūnus ir dukteris taip, kad laikytųsi priimtų normų, laikytų save krikščionimis, [309] bet stokitų Jo pasiaukojimo, ir todėl Tas, kuris yra Tiesa, paskelbtų nuosprendį: „*Aš tavęs nepažįstu*“?

Tūkstančiai gyvena būtent taip. Jie trokšta savo vaikams Evangelijos privalumų, bet neigia jos dvasią. Tačiau šitaip neturėtų būti. Tie, kurie atmeta privilegiją bendradarbiauti su Kristum tarnaujant, nepriima vienintelio ugdymo, suteikiančio galimybę dalyvauti su Juo Jo šlovėje. Jie atmeta ugdymą, kuris jau šiame gyvenime suteikia jėgų ir taurumo charakteriui.

Dažnas tėvas ir motina, neleidę savo vaikų prie Kristaus kryžiaus, pernelyg vėlai supranta, kad šitaip atidavė juos Dievo ir žmogaus priešui. Jie užtikrino jų pražūtį ne tik ateity, bet ir dabartiniame gyvenime. Juos įveikia pagundos. Jie išauga prakeikimu pasauliui, širdgėla ir gėda tiems, kurie juos augino. Net iš norinčiųjų pasirošti Dievo tarnystei daugelis nuklysta į šalį dėl neteisingų auklėjimo metodų. Pernelyg dažnai manoma, kad gyvenimą sudaro atskiri laikotarpiai: laikotarpis mokytis ir laikotarpis dirbti – ruošti ir siekti. Rengiantis tarnavimo gyvenimui, jaunimas siunčiamas į mokyklą, kad įgytų žinių studijuodami knygas. Atskirti nuo kasdienio gyvenimo pareigų, jie pasineria į mokslus ir dažnai užmiršta jų tikslą. Jų buvusio pasišventimo įkarštis išblėsta, ir pernelyg dažnas atsiduoda asmeninėms, savanaudiškoms ambicijoms. Baigę mokslus, tūkstančiai [310] būna praradę ryšį su gyvenimu. Taip ilgai naršę po abstrakčius bei teorinius dalykus ir pagaliau atsidūrę nuožmioje tikro gyvenimo kovoje, jie būna jai nepasirengę. Užuoat ėmęsi kilnaus darbo, kurį ketino atlikti, jie visą energiją atiduoda kovai už paprasčiausią pragyvenimą. Ne kartą nusivylę sąžiningais būdais užsidirbti pragyvenimui, daugelis nuklysta į abejotiną ar nusikalstamą veiklą. Pasaulis netenka tarnų, o Dievas – sielų, kurias Jis norėjo pakelti, sutaurinti ir pagerbti kaip Savo atstovus.

Daugelis tėvų klysta skirstydami savo vaikus išsilavinimo atžvilgiu. Jie pasirengę viską paaukoti, kad užtikrintų kuo geresnes galimybes gabesniajam, bet nemano, kad tokios pat sąlygos reikalingos ir mažiau žadantiems vaikams. Manoma, jog kasdieniniams darbams atlikti nereikia beveik jokio išsilavinimo.

Tačiau kas gali išrinkti iš vienos šeimos vaikų tuos, kuriems teks svarbiausia atsakomybė? Kaip dažnai šiuo atžvilgiu klysta žmogaus protas! Prisiminkite Samuelio atvejį, kai jis buvo pasiūstas patepti Izraelio karaliumi vieną iš Jesės sūnų. Pro jį praėjo septyni kilniai atrodantys jaunuoliai. Pažvelgęs į pirmąjį – dailaus veido, gražiai nuaugusį ir karališkos laikysenos, pranašas sušuko; „*Tikriausiai Viešpaties pateptasis stovi prieš Viešpatį*“. Tačiau Dievas atsakė: „*Nežiūrėk į jo išvaizdą ir stuomens aukštį, nes Aš jį atmečiau. Juk Dievas ne [311] taip mato, kaip žmogus; žmogus mato, kas akimis matoma, o Viešpats žiūri į širdį*“. Taigi apie visus buvo pasakyta: „*Nė vieno iš jų neišsirinko Viešpats*» (1 Samuelio 16, 6.7.10). Ir kol nuo avių kaimenės nebuvo pakviestas Dovydas, pranašui nebuvo leista atlikti savo misijos.

Vyresnieji broliai, kuriuos būtų pasirinkęs Samuelis, neturėjo tų savybių, kurias Dievas laikė būtinomis valdant Jo tautą. Išdidūs, egocentiški, pernelyg savimi pasitikintys, jie buvo atmesti ir pasirinktas tas, kurio jie nevertino, tas, kuris buvo išsaugojęs jaunatvišką paprastumą bei nuoširdumą, ir tas, kurį, nors jis buvo menkas savo akyse, Dievas galėjo išmokyti atsakomybės už karalystę. Taip ir šiandien Dievas

dažnai įžvelgia kur kas didesnes to vaiko galimybes, į kurių jo tėvai numoja ranka ir nukreipia dėmesį į kitus, neva daug daugiau žadančius savo vaikus.

O kai dėl gyvenimo galimybių, kas gali nuspręsti, kas yra daug, o kas mažai? Juk dažnas darbininkas kukliomis gyvenimo sąlygomis tiek padarė dėl pasaulio palaiminimo, jog galėtų pavydėti net karaliai! Taigi tegul kiekvienas vaikas būna ugdomas aukščiausiai tarnystei. „*Rytą sėk savo sėklą, iki vakaro neleisk savo rankoms ilsėtis, nes niekada nežinai, ar šis ar anas darbas pasiseks, o gal abu bus sėkmingi*» (Mokytojo 11, 6).

Konkrečią mums skirtąją vietą gyvenime lemia mūsų sugebėjimai. Ne visi vienodai išsivysto [312] ar vienodai gerai atlieka tą patį darbą. Dievas nesitiki, kad juozažolė išaugs tokia, kaip kedras, ar alyvmedis pasieks palmės aukštį. Tačiau kiekvienas turėtų siekti taip aukštai, kaip jam leidžia pasiekti žmogiškos ir dieviškos jėgos junginys.

Daugelis netampa tuo, kuo galėtų, nes neišnaudoja savo turimų galių. Jie nesisemia jėgų iš Dievo, nors galėtų. Daugelis išklysta iš kelio, kuriame galėtų pasiekti tikrąją sėkmę. Siekdami didesnės garbės ar malonesnio darbo, jie griebiasi to, kam nėra tinkami. Dažnas žmogus, kurio sugebėjimai pritaikyti vienai profesijai, įsigyja kitą; taip tie, kurie galėtų būti sėkmingi ūkininkai, amatininkai ar slaugės, užima visiškai jiems netinkantį ministro, teisininko ar gydytojo postą. Yra ir tokių, kurie galėtų dirbti atsakingą darbą, bet stokoja energijos, uolumo bei ištvermės, taigi tenkinasi lengvesniu kšniu.

Mes turėtume atidžiau išstudijuoti Dievo planą mūsų gyvenimui. Kuo geriau atlikti mums po ranka esantį darbą, pavesti savo kelius Dievui bei stebėti Jo apvaizdos ženklus – štai taisyklės, kurios užtikrina saugų profesijos pasirinkimą.

Tas, kuris atėjo iš Dangaus, kad taptų mums pavyzdžiu, beveik trisdešimt Savo gyvenimo metų praleido dirbdamas paprastą, amatininko darbą; tačiau per tą laiką Jis tyrinėjo Dievo Žodį bei darbus ir padėjo visiems, mokė visus, kuriuos galėjo pasiekti. Kai prasidėjo Jo viešoji tarnystė, [313] Jis keliavo gydydamas ligonius, guosdamas prislėgtuosius ir skelbdamas vargšams Evangeliją. Toks darbas laukia ir visų Jo sekėjų. Kristus pasakė: „*Kas vyriausias tarp jūsų, tebūnie tarsi mažiausias, o viršininkas tebūnie lyg tarnas, [...] O Aš tarp jūsų esu kaip Tas, kuris patarnauja*» (Luko 22, 26.27).

Meilė ir ištikimybė Kristui yra bet kokios tikros tarnystės šaltinis. Jo meilės paliestoj širdy gimsta troškimas dirbti Jam. Šį troškimą derėtų puoselėti ir nukreipti tinkama linkme. Namuose, kaimynystėje ir mokykloje į vargšus, ligotus, tamsuolius ar nevykėlius reikėtų žiūrėti ne kaip į nelaimę, o kaip į puikią galimybę pasitarnauti.

Šiame, kaip ir bet kuriame kitame darbe, sugebėjimai išsiugdomi bedirbant. Būtent atliekant įprastines gyvenimo pareigas ir patarnaujant stokojantiems bei kenčiantiems, užtikrinamas mūsų sugebėjimų veiksmingumas. Be šito, ir geranoriš- kiausios pastangos dažnai būna nenaudingos ar net žalingos. Plaukti žmonės išmoksta ne sausumoj, o vandeny.

Kita pareiga, kurią reikėtų išaiškinti Kristaus reikalavimams pažadintiems jaunuoliams ir kuri pernelyg dažnai traktuojama lengvabūdiškai, yra pareiga Bažnyčiai. Kristaus ir Jo Bažnyčios ryšys yra itin glaudus ir šventas: Jis – jaunikis, Bažnyčia – nuotaka; Jis – galva, Bažnyčia – kūnas. Taigi ryšys su Kristumi apima ryšį su Jo Bažnyčia.

[314] Bažnyčia suburta tarnavimui, ir tarnavimo Kristui gyvenime ryšys su Bažnyčia yra vienas iš pirmųjų žingsnių. Ištikimybė Kristui reikalauja ištikimai atlikti pareigas Bažnyčioje. Tai svarbi ugdymo dalis; todėl Bažnyčioje, persmelktoje Mokytojo gyvenimo, toks ugdymas ves tiesiai į pastangas dėl pasaulio, kuriame šito nėra.

Yra daugybė sričių, kuriose jaunimas gali rasti galimybių pasitarnauti. Tesiburia jie į krikščioniško tarnavimo grupeles, tebendradarbiauja tarpusavyje, padeda ir padrąsina vieni kitus. Tėvai ir mokytojai, domėdamiesi jaunų žmonių darbu, galės perteikti jiems savo didesnę patirtį ir padėti, kad jų pastangos būtų naudingesnės.

Pažintis pažadina užuojautą, o užuojauta yra veiksmingo tarnavimo šaltinis. Kad pažadintumėte vaikų bei jaunimo užuojautą ir pasiaukojimo dėl kenčiančių milijonų kituose regionuose dvasią, padėkite jiems susipažinti su tais kraštais bei jų žmonėmis. Šiuo požiūriu daug galima pasiekti mūsų mokyklose. Užuoť nuginęję Aleksandrų ir Napoleonų karo žygius, tegul mokiniai studijuoja gyvenimą tokių žmonių, kaip apaštalas Paulius ir Martynas Liuteris, kaip Mofatas (Moffat), Livingstonas (Livingstone) ir Keri (Ca- rey) bei dabartinę misionieriškų kelionių istoriją. Užuoť apsunkinę savo atmintį gausybe vardų bei teorijų, kurios neturi jokios įtakos jų gyvenimui ir apie kuriuos, išėję iš mokyklos klasės, jie retai [315] tepagalvoja, tesidomi jie visais kraštais iš misionieriškos perspektyvos, tesusipažįsta su tais žmonėmis bei jų poreikiais.

Šiame baigiamajame Evangelijos darbe dar reikia užimti didžiulį lauką; ir labiau nei bet kada šiam darbui reikia padėjų iš eilinių žmonių. Iš lauko, vynuogyno ar dirbtuvių bus pašaukti ir jauni, ir vyresnieji – Mokytojas išsiųs juos nešti Jo žinią. Daugelis iš tų žmonių neturėjo galimybės mokytis; tačiau Kristus įžvelgia juose savybes, kurios įgalins juos įgyvendinti Jo tikslą. Jeigu jie iš visos širdies darbuosis ir toliau mokysis, Jis padarys juos tinkamus Savo darbui.

Tas, kuris žino pasaulio kančios ir nevilties gelmes, žino, ir kokiomis priemonėmis palengvinti jo dalį. Jėzus visur mato tamsoje skendinčias širdis, prislėgtas nuodėmės, sielvarto bei skausmo. Tačiau Jis įžvelgia ir jų galimybes; Jis regi, kokias aukštumas jos gali pasiekti. Nors žmonės piktnaudžiavo jiems suteiktąja malone, iššvaistė savo talentus ir prarado dievišką orumą, Kūrėjas turi būti pašlovintas per jų atpirkimą.

Darbų našta už šiuos nelaimėlius pasaulio užkampiuose Kristus uždėda ant tų, kurie gali užjausti skendinčius tamsoje ir išklydusius iš kelio. Jis bus šalia ir padės tiems, kurių širdys gailestingos, nors jų rankos galbūt šiurkščios ir negabios. Jėzus darbuosis per tuos, kurie gali įžvelgti malonę kančioje ir laimėjimą praradime. Kai šalia [316] eina pasaulio Šviesa, sunkumuose įžvelgsime privilegijas, sumaištyje – tvarką, tariamoj nesėkmėj – pasisėkimą. Negandas laikysime užslėptais palaiminimais, o vargus – malone. Iš paprastų žmonių kilę darbininkai, besidalijantys savo artimųjų kančiomis, kaip kad jų Mokytojas dalijosi visos žmonijos kančiomis, tikėjimu regės Jį darbuojantis su jais. „*Didžioji Viešpaties diena jau arti, arti ir sparčiai artėja*» (Sofonijo 1, 14). Todėl pasaulis turi būti perspėtas.

Su tokiu pasirengimu, kokį jie gali įgyti, tūkstančių tūkstančiai jaunuolių ir vyresniųjų turėtų imtis šio darbo. Į Vyriausiojo Darbininko raginimą jau atsiliepė daugybė širdžių, ir jų skaičius vis didėja. Tegul

kiekvienas krikščionis švietėjas moko tokius darbininkus užuojautos ir bendradarbiavimo. Tėdrasina jis savo globojamus jaunuolius ir tepadeda jiems pasirengti įstoti į tų darbininkų gretas.

Nėra kito tokio darbų baro, kuris jaunimui būtų naudingesnis. Visi, prisijungę prie tarnavimo, tampa Dievo padedančia ranka. Jie bendradarbiauja su angelais, o tiksliau, jie yra žmonės, per kuriuos angelai atlieka savo misiją. Per jų balsą angelai kalba ir jų rankomis dirba. Bendradarbiaudami su dangiškosiomis būtybėmis, žmonės iš jų mokosi ir įgyja patirties. Koks universiteto kursas gali tam prilygti?

Esant tokiai darbininkų kareivijai, kaip teisingai išlavintas mūsų jaunimas, žinia apie [317] nukryžiuotąjį, prisikėlusį ir veikia ateisiantį Išgelbėtoją apskries visą pasaulį! Kaip greitai gali ateiti pabaiga – kančių, liūdesio ir nuodėmės pabaiga! Kaip greitai vietoj čia turimos nuosavybės, paženklintos nuodėmės ir kančios, mūsų vaikai gali gauti kitą paveldą, kaip pasakytą: „*Teisieji paveldės kraštą ir jame gyvens amžinai, [...] Nebus ten žmogaus, kuris sakytų: 'Aš ligotas!' [...] Nebebus joje girdėti graudaus verksmo*» (Psalmyno 37, 29; Izaijo 33, 24; 65, 19).

[319] MOKYTOJO PADĖJĖJAI

[320] *"Kaip Mane siuntė Tėvas, taip ir Aš jus siunčiu".*

[321] Pasirengimas

„Stenkis Dievui pasirodyti tinkamu darbininku

Pirmoji vaiko mokytoja yra motina. Didžiausio imlumo ir greičiausio vystymosi laikotarpiu vaikelio auklėjimas didžia dalimi yra jos rankose. Motinai pirmajai suteikta galimybė formuoti gerą ar blogą charakterį. Motina turėtų suprasti, kokia vertinga tai galimybė, ir labiau nei bet kuris kitas mokytojas būti kompetentinga ją maksimaliai išnaudoti. Vis dėlto nėra kito tokio žmogaus, apie kurio paties mokymą taip mažai pagalvojama. Tai, kurios įtaka auklėjant vaikus yra didžiausia ir toliausiai siekianti, mažiausiai stengiamasi sistemingai padėti.

Tos, kurioms patikėta mažo vaiko priežiūra, dažnai net nežino apie jo fizinius poreikius; jos beveik nenutuokia sveikatos dėsnių ar vystymosi principų. Ne geriau jos pasirengusios pasirūpinti ir vaiko protiniu

bei dvasiniu tobulėjimu. Jos gali būti kvalifikuotos verslo specialistės ar visuomenės pažiba, gali būti daug pasiekusios literatūroje ir moksle, tačiau apie vaiko auklėjimą neturėti jokio supratimo. Būtent dėl šių žinių stokos, ypač dėl nepakankamo motinos dėmesio ankstyvajam [322] fiziniam kūdikio vystymuisi, daugelis miršta vos gimę, o tiems, kurie sulaukia brandos, dažnai gyvenimas būna tik našta.

Ir tėvai, ir motinos atsakingi ir už ankstyvąjį, ir už vėlesnį vaiko ugdymą, todėl abu tėvai turi būti tam rūpestingai bei kruopščiai pasirengę. Prieš tapdami tėvais ir motinomis, vyrai ir moterys turi susipažinti su fizinio vystymosi dėsniais – su fiziologija ir higiena, su tuo, kas itin svarbu nėštumo metu, su paveldimumo dėsniais, sanitarinių sąlygų priežiūra, apranga, mankšta bei ligų gydymu; be to, jie turėtų suprasti protinio vystymosi ir dorovinio lavinimo principus.

Šį ugdymo darbą Amžinasis laikė tokiu svarbiu, kad nuo Jo sosto pas būsimą motiną buvo siųsti pasiuntiniai, kad atsakytų į klausimą: „*Koks turės būti berniuko gyvenimo būdas? Ką jis turi daryti?*» (Teisėjų 13, 12) ir pamokytų tėvą, kaip auklėti pažadėtąjį sūnų.

Ugdymas niekada nebus toks veiksmingas, koks galėtų, kol nebus visiškai suprasta tėvų darbo svarba ir jie nebus parengiami savo šventajai pareigai. Mokytojo parengimo būtinybę pripažįsta visi; tačiau mažai kas sutinka, kad labai svarbus ir to parengimo pobūdis. Tas, kuris suvokia, kokia atsakomybė ugdyti jaunimą, supras ir tai, jog vien mokslinio bei literatūrinio parengimo neužtenka. Mokytojas turi būti labiau išsilavinęs, nei tai gali suteikti knygos. Jo protas turi būti ne tik stiprus, [323] bet ir gyvas, o širdis ne tik mylinti, bet ir daug aprėpianti.

Tas, kuris sukūrė protą bei jo veikimo dėsnius, puikiai supranta jo poreikius ir gali nukreipti jo ugdymą tam tikra linkme. Jo duotieji ugdymo principai yra vienintelis saugus vedlys. Šių principų pažinimas bei toks priėmimas, kad jie taptų pagrindine jo gyvenimo jėga, – tai kiekvienam mokytojui būtina kvalifikacija.

Patirtis praktiniame gyvenime nepakeičiama. Tvarkingumas, kruopštumas, punktualumas, savitvarda, linksmas būdas, stabilus charakteris, pasiaukojimas, sąžiningumas ir paslaugumas – tai būtinios savybės.

Kadangi esama tiek charakterio blogybių, tiek apsimetinėjimo aplink jaunimą, mokytojo žodžiai, elgesys bei išvaizda tuo labiau turi atspindėti tai, kas kilnu ir tikra. Vaikai greitai pastebi dirbtinumą bei kitas silpnybes ir trūkumus. Mokinių pagarbą mokytojas gali pelnyti tik savo paties charakteriu atskleisdamas tuos principus, kurių jis nori juos išmokyti. Tik darydamas tai kasdieniniame bendravime jis gali visam laikui pakreipti juos į gėrio pusę.

Beveik visos kitos savybės, kurios prisideda prie sėkmingo mokytojo darbo, didžia dalimi priklauso nuo jo fizinio gyvybingumo. Juo geresnė jo sveikata, juo geriau jis dirbs. Mokytojo darbas toks sunkus, jog jam reikia ypatingų pastangų, kad [324] išliktų gyvybingas ir žvalus. Dažnai pavargsta ir jo širdis, ir protas, kyla kone neįveikiama pagunda pasiduoti depresijai, susierzinti, atšalti. Mokytojo pareiga ne tik atsisipirti tokioms nuotaikoms, bet išvengti net jas sukeliančios priežasties. Jis turi išsaugoti tyrą, mylinčią, pasitikinčią ir gailestingą širdį. Kad mokytojas visada būtų tvirtas, ramus ir džiugus, jo protas ir nervai turi būti stiprūs.

Kadangi mokytojo darbe kokybė yra kur kas svarbiau už kiekybę, jis turi saugotis nepersidirbti – neužsimoti pernelyg plačiai savo veiklos bare, nesiimti kitų pareigų, kurios trukdys tinkamai atlikti savo paties darbą, nepasinerti į pramogas bei visuomeninius pasilinksminimus, kurie veikiau išsekina, nei padeda atgauti jėgas.

Mankšta gryname ore, ypač naudingai darbuojantis, yra vienas iš geriausių būdų atgaivinti kūną ir protą. Be to, mokytojo pavyzdys paskatins mokinius susidomėti fiziniu darbu bei jį gerbti.

Kiekvienoje srityje mokytojas turėtų skrupulingai laikytis sveikatos principų. Jis turėtų tai daryti ne tik dėl savo, bet ir dėl mokinių naudos. Visame kame jis turėtų būti santūrus; dietos, aprangos, darbo, poilsio atžvilgiu mokytojui dera rodyti pavyzdį.

Su fizine sveikata ir geru charakteriu turėtų būti derinama aukšta kvalifikacija. Juo daugiau teisingų žinių turi mokytojas, juo geriau jis atliks savo darbą. Mokykla – ne vieta paviršutiniškam [325] darbui. Joks mokytojas, kurį tenkina paviršutiniškas išprusimas, nepasieks didelio veiksmingumo.

Kita vertus, mokytojo naudingumas priklauso ne tiek nuo to, kiek jis turi žinių, kiek nuo to, kokio etalono jis siekia. Tikro mokytojo netenkins apatiškos mintys, tingus protas ar pašlijusi atmintis. Jis nuolat sieks daugiau ir ieškos geresnių metodų. Jo gyvenimas – tai nuolatinis augimas. Tokio mokytojo darbas pasižymi gaiva bei stimuliuojančia jėga, kuri žadina ir įkvėpia mokinius.

Mokytojas turi būti tinkamas savo darbui. Jis turi nestokoti išminties ir takto, reikalingo lavinant protus. Kad ir kokios išsamios būtų jo mokslo žinios, kad ir koks kvalifikuotas jis būtų kitose srityse, jeigu jis nepelnys mokinių pagarbos ir pasitikėjimo, jo pastangos bus tuščios.

Reikalingi tokie mokytojai, kurie greitai pastebi ir išnaudoja kiekvieną galimybę daryti gera; tokių, kurių entuziazmą papildo tikrasis orumas, kurie sugeba valdyti, yra linkę mokyti, sugeba sukelti idėjas, žadinti energiją, suteikti drąsos ir gyvybės.

Mokytojo sugebėjimai gali būti riboti, jis gali neturėti tokios aukštos kvalifikacijos, kaip norėtų, tačiau, jeigu jis teisingai supranta žmogaus prigimtį, jei nuoširdžiai myli savo darbą, įvertina jo didybę ir yra pasiryžęs tobulėti; jeigu jis nori dirbti uoliai bei atkakliai, jis supras savo mokinių poreikius ir savo užjaučiančia, pažangia dvasia [326] įkvėps juos sekti paskui save ir ves juos pirmyn bei aukštyn.

Mokytojo globojami vaikai ir jaunuoliai labai skiriasi savo charakteriu, įpročiais bei išauklėjimu. Kai kurie neturi jokio konkretaus tikslo ar pastovių principų. Juos reikia paskatinti atlikti savo pareigas ir išnaudoti galimybes. Tik nedaugelis vaikų teisingai auklėjami namuose. Kai kurie iš jų lepinami, ir visas jų ugdymas – paviršutiniškas. Jiems leidžiama vadovautis savo įgeidžiais, vengti atsakomybės ir bet kokios naštos. Tokie vaikai stokoja stabilumo, atkaklumo, jiems sunku išsižadėti savęs. Drausmė jiems atrodo nereikalingas suvaržymas. Kitose šeimose vaikai griežtai kontroliuojami ir nuolatos gėdinami. Dėl despotiško muštro ir grubumo jie užsidaro savyje, tampa baikštūs. Siekiant pataisyti šiuos suluošintus charakterius, daugeliu atvejų pasidaruoti turi mokytojas. Kad darbas būtų sėkmingas, jis turi nestokoti užuojautos bei įžvalgos, kuri padėtų jam išsiaiškinti mokinių daromų klaidų priežastis. Be to, jis turi būti taktiškas, gabus, kantrus ir tvirtas, kad galėtų kiekvienam padėti pagal poreikį – neryžtingiesiems ir

mėgstantiems atsipalaiduoti toks padrašinimas ir pagalba bus stimulus dėti pastangas; baikštiesiems užuojauta ir padrašinantis žodis įkvėps pasitikėjimo ir jėgų.

Mokytojai dažnai nepakankamai bendrauja su savo mokiniams, jie pernelyg mažai rodo [327] gailingumą bei švelnumą ir per daug demonstruoja griežto teisėjo išdidumą. Nors mokytojas turi būti tvirtas bei ryžtingas, jis neturi būti įsakmus ar diktatoriškas. Būti grubiam ir priekabiam, atsiriboti nuo mokinių ar žiūrėti į juos abejingai, vadinasi, uždaryti visus kelius, per kuriuos jis galėtų juos teigiamai paveikti.

Mokytojas jokioje situacijoje neturėtų būti šališkas. Būdamas palankus gražiam ir gabiam mokiniui, bet kritiškas, nekantrus ar negailestingas tiems, kuriems labiausiai reikia padrąsinimo ir pagalbos, jis tik parodo, jog visiškai nesupranta mokytojo darbo esmės. Bendraujant būtent su klystančiais, neryžtingaisiais patikrinamas charakteris ir atsiskleidžia, ar mokytojas tikrai tinka šiam darbui.

Didžiulė atsakomybė tenka tiems, kurie imasi vadovauti žmogaus sielai. Tikras tėvas ir motina priiima pareigą, iš kurios jie niekada visiškai neišsivaduos. Vaiko gyvenime, nuo pat jo pradžios iki paskutiniųjų dienų, išlieka ryšys su tėvų širdimi; tėvų elgesys, žodžiai, net žvilgsnis nuolatos daro vaikui gerą ar blogą įtaką. Šia pareiga dalijasi ir mokytojas, kuris turi niekada neužmiršti, kokia ji šventa, bei visada turėti prieš akis savojo darbo tikslą. Jis turi ne tik atlikti kasdienines užduotis, įtikti savo darbdaviams, palaikyti mokyklos reputaciją; jis turi galvoti apie tai, kas naudingiausia jo mokiniams kaip individams, apie pareigas, [328] kurias gyvenimas uždės ant jų pečių, apie tarnystę, kurios jos pareikalaus, ir tam būtiną pasirengimą. Darbas, kurį jis atlieka kiekvieną dieną, darys jo mokiniams, o per juos – ir kitiems, įtaką, kuri tęsis ir stiprės iki laikų pabaigos. Šio darbo vaisius jis nuskins tą didžiąją dieną, kai Dievas peržiūrės kiekvieną žodį ir poelgį.

Tai suvokiantis mokytojas nemany, kad jo darbas baigtas, kai pasibaigs kasdieninių pamokų rutina ar mokiniai jau nebebus jo prižiūrimi. Jis nešios šiuos vaikus ir jaunuolius savo širdyje ir nuolat ieškos tauriausių jiems keltinų reikalavimų.

Tas, kuris supranta savo darbo galimybes ir privilegijas, neleis niekam sutrukdyti jam uoliai stengtis tobulėti. Jis bet kuria kaina sieks tobulybės aukštumų ir stengsis tapti toks, kokiais nori matyti savo mokinius.

Juo didesnis atsakomybės jausmas, juo uolesnės pastangos tobulėti, juo aiškiau mokytojas matys ir juo labiau apgailestaus dėl trūkumų, kurie trukdo jam būti naudingam. Jam žvelgiant į savojo darbo didybę, jo sunkumas ir galimybes, jo širdis dažnai šauks: „Kas yra pakankamas šiems dalykams?“

Brangus mokytojau, kai susimąstote apie tai, kaip jums reikia stiprybės ir vedimo – o šito poreikio negali patenkinti joks žmogus, – raginu jus prisiminti pažadus To, kuris yra nuostabusis Patarėjas.

[329] „Štai atvėriau prieš tave duris, ir niekas nebegali jų užrakinti“, – sako Jis (*Apreiškimo 3. 8*).

„Šaukis Manęs, ir Aš atsiliėpsiu! [...] Mokysiu tave ir rodysiu tau kelių, kuriuo turi eiti; patarsiu tau, lydėdamas tave akimis» (*Jeremijo 33, 3; Psalmyno 32, 8*).

„Ir štai Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos» (*Mato 28, 20*).

Šie visų mokytojų Kunigaikščio žodžiai, gyvenimas ir metodai yra aukščiausias pasirengimas jūsų darbui. Pažvelkite į Jį – štai jūsų tikrasis idealas. Žiūrėkite į Jį, gyvenkite Juo, kol dieviškojo Mokytojo Dvasia paims jūsų širdį ir gyvenimą.

„Viešpaties šlovę atspindėdami, daromės panašūs į Jo atvaizdą» (*2 Korintiečiams 3, 18*).

Tai – mokytojo įtakos savo mokiniams paslaptis. Mąstykite apie Jį.

[330] Bendradarbiavimas

„Mes esame vieni kitų nariai“.

Formuojant charakterį, jokia kita įtaka nėra tokia svarbi, kaip namų įtaka. Mokytojo darbas turėtų papildyti tėvų darbą, o ne užimti jo vietą. Visame kame, kas susiję su vaiko gerove, tėvai ir mokytojai turėtų bendradarbiauti.

Bendradarbiavimas turėtų prasidėti nuo paties tėvo ir motinos, šeimos gyvenime. Vaikų ugdymas – jų bendra pareiga, ir jie turėtų nuolatos stengtis dirbti kartu. Teatsiduoda jie Dievui ir ieško Jo pagalbos, kad palaikytų vienas kitą. Temoko jie savo vaikus būti teisingus prieš Dievą, teisingus principams, o vadinasi, teisingus sau patiems bei visiems, su kuo jie susiję. Šitaip auklėjant vaikus, mokykloje jie nekels rūpesčių ar nerimo. Jie bus savo mokytojų pagalbininkai, pavyzdys ir padaršinimas kitiems mokiniams.

Šitaip savo vaikus auklėjantys tėvai niekada nekritikuos mokytojo. Jie supras, kad ir jų vaikų interesai, ir teisingumas prieš mokyklą reikalauja, jog jie kiek įmanoma palaikytų bei gerbtų tuos, su kuriais dalijasi vaikų auklėjimo pareiga.

Šiuo atžvilgiu daugelis tėvų klysta. Jų skubota, nepagrįsta kritika dažnai sugriauna ištikimo, [331] pasiaukojančio mokytojo įtaką. Daugelis tėvų, kurių vaikai sugadinti lepinimo, palieka mokytojui nemalonią užduotį atitaisyti tai, kas buvo pražiūrėta; bet štai dėl jų pačių elgesio ši užduotis mokytojui tampa beveik neįmanoma. Tėvų kritika ir priekabiavimas prie mokyklos tvarkos paskatina vaikus dar labiau neklausyti ir įtvirtina jų blogus įpročius.

Jeigu iš tiesų būtina kritikuoti mokytojo darbą ar jam ką nors pasiūlyti, tai reikėtų padaryti akis į akį. Jei tai neduoda rezultatų, šį klausimą reikėtų aptarti su mokyklos vyresnybe. Nederėtų sakyti ar daryti nieko, kas susilpnintų vaikų pagarbą žmogui, nuo kurio taip priklauso jų gerovė.

Tėvai gerai žino ir savo vaikų charakterį, ir jų fizinius ypatumus bei silpnybes, ir, šią informaciją perteikus mokytojui, jam tai būtų didelė pagalba. Deja, nedaugelis tai supranta. Daugelis tėvų nesistengia nei pasidomėti mokytojo kvalifikacija, nei bendradarbiauti su juo.

Kadangi tėvai taip retai susipažįsta su mokytoju, labai svarbu, kad pats mokytojas stengtųsi susipažinti su tėvais. Jis turėtų apsilankyti savo mokinių namuose ir išsiaiškinti, kokioje aplinkoje jie gyvena bei kokios įtakos yra veikiami. Asmeniškai susilietęs su jų namais ir gyvenimu, jis gali sustiprinti ryšius, siejančius jį su mokiniais, bei suvokti, kaip sėkmingiau atsižvelgti į jų skirtingus polinkius bei temperamentus.

[332] Mokytojo pasidomėjimas, kaip vaikai auklėjami namuose, yra naudingas dviem atžvilgiais. Daugelis tėvų, pasinėrę į savo darbus ir rūpesčius, nebepastebi galimybių daryti savo vaikams gerą įtaką.

Mokytojas gali daug nuveikti, skatindamas tėvus išnaudoti savo galimybes ir privilegijas. Tiems, kuriems atsakomybės našta yra per sunki, jis gali įžiebtį troškimą, kad jų vaikai užaugtų gerais bei naudingais vyrais ir moterimis. Mokytojas dažnai gali padėti tokiems tėvams nešti jų našą. Drauge tardamiesi, mokytojas bei tėvai įgaus drąsos ir jėgų.

Ugdant jaunimą namuose, bendravimo principas tiesiog neįkainojamas. Nuo pat pirmųjų savo gyvenimo metų vaikai turi tvirtai jausti, kad jie yra šeimos dalis. Net patys mažiausieji turi būti mokomi dalytis kasdieniniais darbais ir jausti, kad jų pagalba reikalinga bei vertinama. Vyresnieji turėtų būti tėvų pagalbininkai, dalyvauti jų planuose, perimti iš jų dalį pareigų ir našų. Tegul tėvai ir motinos skiria laiko pamokyti savo vaikus, teparodo jiems, kad yra dėkingi už jų pagalbą, kad trokšta jų pasitikėjimo, džiaugiasi jų draugija, ir vaikai neužtruks sureaguoti teigiamai. Ne tik palengvės tėvų našta, o vaikams tai bus neįkainojamas praktinis lavinimas, bet ir tvirtės ryšiai tarp šeimos narių, gilės charakterio pagrindai.

Bendradarbiavimas turėtų būti mokyklos dvasia, jos gyvenimo įstatymas. Mokytojui, su kuriuo bendradarbiauja jo mokiniai, užtikrinta [333] neįkainojama pagalba palaikant tvarką. Dažnas berniukas, kuris dėl neramaus būdo kelia betvarkę ir neklauso, tarnaudamas mokykloje, turės kur išlieti savo energijos perteklių. Tegul vyresnieji padeda jaunesniesiems, stipresnieji – silpniesiems; ir, kiek įmanoma, tegul kiekvienas būna skatinamas daryti kažką, kas padėtų jam tobulėti. Tai ugdys savigarbą bei norą būti naudingiems.

Ir jaunimui, ir jų tėvams bei mokytojams būtų pravartu patyrinėti Šventojo Rašto pamokas apie bendradarbiavimą. Tarp daugybės jo pavyzdžių atkreipkite dėmesį į šventyklos statybą – tai svarbi pamoka apie charakterio formavimą, – kai susivienijo visi, „*kurių širdis buvo dosni ir kuriuos skatino jų dvasia*» (Išėjimo 35, 21). Paskaitykite, kaip sugrižę belaisviai skurde, pavojuose ir sunkumuose sėkmingai atstatė Jeruzalės sieną, nes „*kiekvienas atliko darbų*» (Nehemijo 4, 11). Apsvarstykite, kokį vaidmenį atliko mokiniai Išgelbėtojo stebukle, kai buvo pamaitintos minios. Maistą padaugino Kristaus rankos, bet mokiniai paėmė kepalėlius ir išdalijo laukiančiai miniai. „*Mes esame vieni kitų nartai, [...] Patarnaukite vieni kitiems kaip geri daugiopos Dievo malonės prievaizdai sulig kiekvieno gautąja malone*» (Efeziečiams 4, 25; 1 Petro 4, 10).

Tegul senovėje stabo statytojų užrašyti žodžiai šiandien tampa charakterio formuotojų moto, tik siekiant jau geresnio tikslo: „*Kiekvienas jų padeda kitiems, kiekvienas drąsina savo bičiulį*» (Izaijo 41, 6).

[334] Drausmė

„*Mokykite, perspėkite, drąsinkite, būkite kantrūs*”.

Viena iš pirmųjų pamokų, kurią turi išmokti vaikas, yra paklusnumo pamoka. Kol jis pakankamai ūgtels, kad galėtų mąstyti, jį galima išmokyti paklusti. Šis įprotis turėtų būti formuojamas švelniai, bet atkakliai. Taip didžia dalimi bus galima išvengti tų vėlesnių konfliktų tarp valios ir valdžios, kurie sukelia

susvetimėjimą tarp vaikų ir tėvų bei mokytojų, vaikų kartėlių jų atžvilgiu ir pernelyg dažnai lemia priešišumą bet kokiai valdžiai – ir žmogiškai, ir dieviškai.

Drausminimo tikslas – išmokyti vaiką savitvartos. Jis turi išmokti pasitikėti savimi ir valdytis. Taigi, vos jis pradeda suprasti, jo protas turi būti lenkiamas paklusnumo pusėn. Bet koks bendravimas su juo turėtų būti toks, kad liudytų, jog paklusti yra gera ir teisinga. Padėkite jam suprasti, kad visa paklūsta įstatymui, o nepaklusnumas galiausiai atveda į nelaimę bei kančią. Sakydamas: „Nedarysi to ar kito“, Dievas su meile perspėja mus apie nepaklusnumo pasekmes, kad apsaugotų nuo nuostolių ir praradimų.

Padėkite vaikui suprasti, kad tėvai ir mokytojai yra Dievo atstovai ir kad jiems bendradarbiaujant **[335]** su Dievu, jų nustatyta tvarka namuose bei mokykloje taip pat yra iš Dievo. Kaip vaikas turi paklusti tėvams ir mokytojams, taip jie savo ruožtu turi paklusti Dievui.

Ir tėvai, ir mokytojai turėtų ieškoti būdų, kaip nukreipti vaiko vystymąsi tinkama linkme, bet nevaržyti jo nereikalingu muštru. Per didelis kontroliavimas yra taip pat blogai, kai ir per menkas. Pastangos palaužti vaiko valią yra siaubinga klaida. Protai veikia skirtingai; nors jėga gali užtikrinti išorinį paklusnumą, daugelis vaikų tik dar labiau sukils savo širdyje. Net jeigu tėvams ar mokytojui pavyktų suvaldyti vaiką, pasekmės šiam gali būti itin žalingos. Protauti pradėjusio žmogaus drausminimas turėtų skirtis nuo kvailo gyvūno dresavimo. Gyvulys mokomas tik paklusti savo šeimininkui. Jo šeimininkas yra protas, nuovoka ir valia. Sis metodas, kartais taikomas auklėjant vaikus, padaro juos tik kažkuo šiek tiek daugiau nei automatai. Protą, valią, sąžinę valdo kažkas kitas. Dievas nenori, kad šitaip būtų valdomas joks protas. Tie, kurie susilpnina ar prazudo individualybę, prisiima atsakomybę, kuri gali baigtis tik blogai. Tramdomi vaikai gali atrodyti kaip gerai išmuštruoti kareivėliai; tačiau, kai kontrolės nebelineka, charakteris ima stokoti jėgos bei stabilumo. Niekada taip ir neišmokęs valdytis, jaunuolis nepripažįsta jokių suvaržymų, išskyrus tėvų ir mokytojų reikalavimus. Kai jų **[336]** nebelineka, jis nežino, kaip panaudoti savo laisvę ir dažnai ima nuolaidžiauti savo įnoriams bei degraduoti.

Kadangi paklusti kai kuriems mokiniams daug sunkiau nei kitiems, mokytojas turėtų pasistengti, kad vykdyti jo reikalavimus būtų kuo lengviau. Valiai turėtų būti vadovaujama, ji turėtų būti formuojama, o ne ignoruojama ar laužoma. Saugokite valios stiprybę – gyvenimo kovose jos prireiks. Kiekvienas vaikas turi suprasti tikrąją valios jėgą. Jis turi suvokti, kokią didžiulę atsakomybę užkrauna ši dovana. Valia yra valdanti jėga žmogaus prigimty, jėga padedanti nuspręsti, pasirinkti. Kiekvienas protaujantis žmogus gali rinktis tai, kas teisinga. Kiekvienoje gyvenimo situacijoje Dievo Žodis mums sako: „*Rinkitės šiandien, kam tarnausite*“ (*Jožūs24,15*). Kiekvienas gali pakreipti savo valią Dievo valios pusėn, apsispręsti paklusti Jam ir taip susiejęs save su dieviškosiomis būtybėmis, jis gali užimti tokią padėtį, kurioje niekas neprivers jo daryti bloga. Kiekviename jaunuolyje, kiekviename vaike slypi jėga, leidžianti su Dievo pagalba suformuoti sąžiningą charakterį ir gyventi naudingą gyvenimą.

Tėvai ar mokytojai, kurie šitaip moko vaiką savitvartos, atliks itin naudingą ir visada sėkmingą darbą. Paviršutiniškam stebėtojų jo darbas gali neatrodyti toks jau dėkingas; jis gali būti nevertinamas taip, kaip to, kuris absoliučiai vadovauja **[337]** vaiko protui ir valiai; tačiau po kelerių metų išryškėja geresniojo ugdymo metodo vaisiai.

Išmintingas pedagogas bendraudamas su savo mokiniais skatins juos pasitikėti savimi ir ugdyti garbės jausmą. Vaikams ir jaunuoliams labai naudinga, kai jais pasitikima. Daugelis, net maži vaikai, turi stiprų garbės jausmą; visi nori, kad jais pasitikėtų bei juos gerbtų, ir tai jų teisė. Jie neturėtų jausti, kad išeidami iš namų ar sugrįždami yra nuolatos stebimi. Įtarinėjimai griauja dorovę ir sukelia tas pačias blogybes, kurių jais stengiamasi išvengti. Užuoat nuolatos stebėję, tarsi įtartų kažką negerą, su savo mokiniais bendraujantys mokytojai atpažins nerimstančio proto darbus ir imsis priemonių, kurios duos atkirtį blogiui. Stenkitės, kad jaunuoliai jaustų, jog jais pasitikima, ir mažai atsirastų tokių, kurie nenorės įrodyti, kad yra verti to pasitikėjimo.

Vadovaujantis tuo pačiu principu, geriau prašyti nei įsakinėti; tas, į kurį kreipiamasi su prašymu, turi galimybę parodyti, jog yra ištikimas teisingiems principams. Jo paklusnumas yra ne prievartos, o pasirinkimo vaisius.

Mokyklos klasėje galiojančios taisyklės, kiek įmanoma, turėtų atspindėti mokyklos veidą. Kiekvienas jų principas turėtų būti taip išdėstytas mokiniui, kad šis galėtų įsitikinti, jog jis teisingas. Taip jis pajus pareigą rūpintis, kad būtų laikomasi taisyklių, kurias jis pats padėjo sukurti.

[338] Taisyklių turėtų būti nedaug ir gerai apgalvotų; esamų taisyklių laikytis turi būti privaloma. Protas išmoka atpažinti tai, ko neįmanoma pakeisti, ir prie to prisitaikyti; o galimybė nuolaidžiauti sau sukelia troškimus, viltis, nežinomybę, o šie savo ruožtu lemia nerimą, irzlumą, nepaklusnumą.

Turi būti gerai išaiškinta, kad Dievo valdžia neina į kompromisą su blogiu.

Nepaklusnumas neturėtų būti toleruojamas nei namuose, nei mokykloje. Joks tėvas ar mokytojas, kuriam rūpi jo globotinių gerovė, nenuolaidžiaus užsispyrėliškai savivalei, kuri nepripažįsta valdžios ir griebiasi gudryščių ar išsisukinėja, kad nereikėtų paklusti. Ne meilė, o sentimentai toleruoja tokį blogą elgesį, siekia meilikavimu ar dovanėlėmis išsaugoti gerus santykius ir pagaliau vietoj reikalingo dalyko gauna kažkokį pakaitalą.

„*Kvailiai tyčiojasi iš aukos už nuodėmę*» (Patarlių 14, 9). Mes turėtume saugotis, kad nepradėtume žiūrėti į nuodėmę kaip į menkniekį. Jos galia nusidėjėliui siaubinga. „*Nedorą žmogų pasivys jo kaltės, jis bus pagautas savo nuodėmės pinklėmis*» (Patarlių 5, 22). Didžiausia blogybė, kurią galima padaryti vaikui ar jaunuoliui, tai leisti jam įklimpti į blogą įprotį.

Jaunuoliai turi įgimtą laisvės meilę; jie trokšta laisvės, tačiau turi suprasti, kad šiuo neįkainojamu palaiminimu gali džiaugtis tik paklusdami Dievo **[339]** Įstatymui. Šis Įstatymas yra tikrosios laisvės saugotojas. Jis parodo ir uždraudžia tuos dalykus, kurie žlugdo ir pavergia, taigi paklusnųjį saugo nuo blogio jėgos. Psalmistas sako: „*Eisiu erdviu keliu, nes ieškojau Tavo įsakų. [...] Tavo įsakai man žavūs, jie man patarėjai*» (Psalmyno 119, 45-24).

Stengdamiesi ištaisyti blogybes, turėtume vengti polinkio ieškoti ydų ar smerkti. Nuolatinis smerkimas ne keičia, o išmuša iš vėžių. Daugeliui, ypač jautresniųjų, nuolatinė negeranoriška kritika pražudo bet kokią norą dėti pastangas. Kai pučia žvarbus vėjas, gėlės nesiskleidžia.

Vaikas, dažnai peikiamas dėl kokios nors ydos, pradeda žiūrėti į ją kaip į savo charakterio bruožą ir nė nemėgina jos atsikratyti. Po tariamu abejingumu ar demonstratyvia drąsa slepiasi sutrikimas ir beviltiškumas.

Priekaištas pasiteisina tik tada, kai vaikas supranta savo blogybę ir nori ją ištaisyti. Tai pasiekę, parodykite jam atleidimo ir jėgos šaltinį. Pasistenkite apsaugoti vaiko savigarbą ir įkvėpti jam drąsos bei vilties.

Šis darbas yra gražiausias ir sunkiausias iš kada nors žmogui patikėtųjų. Jis reikalauja subtiliausio takto, jautrumo, žmogaus prigimties pažinimo, dangiško tikėjimo bei kantrybės, noro dirbti, stebėti ir laukti. Už šį darbą nieko nėra svarbiau.

Tie, kurie trokšta valdyti kitus, pirmiausia turi patys išsiugdyti savitvardą. Karštakošiškas elgesys [340] su vaiku ar jaunuoliu tik sukels šio priešišumą. Kai tėvas ar mokytojas praranda kantrybę ir kyla pavojus, kad jis prikalbės ko nereikia, vėliau jis tenutyla. Tylėjimas turi nuostabią jėgą.

Mokytojas turi tikėtis, jog teks susidurti su blogais polinkiais ir surambėjusiomis širdimis. Tačiau, eidamas per tokius sunkumus, jis niekada neturi užmiršti, kad kažkada pats buvo vaikas, kurį reikėjo drausminti. Net dabar, nepaisant visų jo amžiaus, išsilavinimo ir patirties privalumų, jis vis dar klysta ir yra reikalingas gailestingumo bei atleidimo. Lavindamas jaunimą, jis turi atsižvelgti į tai, jog jie – tokie patys, kaip ir jis, į blogį linkę žmonės. Jiems dar reikia beveik visko išmokti, o mokytis sekasi ne visiems. Su blogu mokiniu jis turėtų būti kantrus, ne peikti už nemokšišumą, o išnaudoti kiekvieną progą jį padrausinti. Su jautriais, nervingais mokiniais jis turėtų elgtis labai švelniai. Savo paties trūkumų žinojimas turėtų paskatinti mokytoją visada būti gailestingam ir atlaidžiam tiems, kurie grumiasi su sunkumais.

Išgelbėtojo taisyklė – „*Kaip norite, kad jums darytų žmonės, taip ir jūs darykite jiems*» (Luko 6, 31) – turėtų tapti taisykle visiems, kurie imasi ugdyti vaikus ir jaunimą. Jie yra jaunesnieji Viešpaties šeimos nariai, gyvenimo malonės bendra- paveldėtojai kartu su mumis. Kristaus taisyklės turėtų būti kuo švenčiausiai laikomasi, bendraujant su negabiausiais, jauniausiais, didžiausiais [341] nevykėliais ir net su klystančiais bei maištingaisiais. Ši taisyklė padės mokytojui, kiek įmanoma, nepaviešinti mokinių ydų ir klaidų. Jis stengsis nebarti ir nebausti kitų akivaizdoje. Jis neišvays mokinio iš mokyklos, kol nebus padaryta viskas, kad šis pasikeistų. Tačiau kai taps akivaizdu, kad mokinys nedaro jokios pažangos, jo nepaklusnumas ir vyresniųjų ignoravimas kelia grėsmę mokyklos vadovybei, o jo įtaka neigiamai veikia kitus, tada jo pašalinimas iš mokyklos bus būtinas. Vis dėlto patirta gėda daugelį pašalintųjų visiškai sugniuždys ir pražudys. Todėl daugeliu atvejų, kai mokinių būtina pašalinti iš mokyklos, gerai šito nedaryti viešai. Mokytojas tai gali padaryti tyliai, pasitaręs ir bendradarbiaudamas su tėvais.

Šiuo jaunimui ypatingai pavojingu laikotarpiu pavojai tyko visur; išklysti iš keiio labai lengva ir reikia didžiulių pastangų, norint plaukti prieš srovę. Kiekviena mokykla gundomam jaunuoliui turėtų tapti „*prieglobsčio miestu*“, vieta, kur su jo ydomis kovojama kantriai ir išmintingai. Savo atsakomybę suprantantys mokytojai pašalins iš savo širdžių bei gyvenimo viską, kas trukdo sėkmingai auklėti užsispyrėlius ir nepaklusniuosius. Tegul jų kalbai visada vadovauja meilė ir švelnumas, kantrybė ir savitvarda. Tegul gailestingumas ir užuojauta susijungia su teisingumu. Kai reikia pabarti, kalbėti derėtų nuolankiai,

neperdedant. Nusikaltusiajam jo klaidos turi būti išdėstomos švelniai ir [342] padedama sugrįžti į tiesos kelią. Kiekvienas tikras mokytojas supras, kad jeigu jau lemta jam suklysti, geriau nuklysti į gailestingumo nei į žiaurumo pusę.

Dažnas jaunuolis, kuris atrodo nepataisomas, savo širdy ne toks jau užkietėjęs. Daugelį tų, kurie laikomi beviltiški, gali pataisyti išmintinga drausmė. Pajutę gerumą, tokie žmonės paprastai ištirpsta. Tegul mokytojas įgyja gundomojo pasitikėjimą ir, išvelgęs geruosius jo charakterio bruožus bei juos lavindamas, jis daugeliu atvejų gali atitaisyti blogį net neatkreipdamas į jį dėmesio.

Dieviškasis Mokytojas bendrauja su klystančiais, nepaisant visų jų blogybių. Jo meilė neatšala; Jo pastangos laimėti juos nesiliauja. Ištiestomis rankomis Jis nuolatos laukia ir priima klystančius, maištinguosius ir net atsimetėlius. Jėzaus širdį jaudina grubiai išnaudojamo mažo vaiko bejėgiškumas. Jo ausis visada pasiekia kenčiančio žmogaus šauksmas. Nors Jo akyse visi brangūs, storžieviai, užsispyrėliai, paniurėliai susilaukia daugiausia Jo užuojautos ir meilės, mat Jis mato priežastis ir pasekmes. Tuo, kurį lengviausia sugundyti ir kuris labiausiai linkęs klysti, Jis ypatingai rūpinasi.

Kiekvienas tėvas, motina ir mokytojas turėtų puoselėti savybes To, kuris rūpinasi sergančiais, kenčiančiais ir gundomais. Jis turi „*užjausti nežinančius ir klystančius, nes ir pats yra apgaubtas [343] silpnumo*» (Hebrajams 5, 2). Jėzus elgiasi su mumis kur kas geriau, nei esame verti; ir kaip Jis elgiasi su mumis, taip ir mes turėtume elgtis su kitais. Joks tėvų ar mokytojo kelias nepateisinamas, jeigu panašiomis aplinkybėmis juo neitų išgelbėtojas.

Gyvenimo drausmė

Be drausmės namuose ir mokykloje, visi turi laikytis griežtos gyvenimo drausmės. Kaip tai daryti išmintingai – pamoka, kurią reikėtų išaiškinti kiekvienam vaikui ir jaunuoliui. Taip, tai tiesa, kad Dievas mus myli, kad Jis viską daro dėl mūsų laimės ir kad, jeigu visada būtų buvę laikomasi Jo {statymo, mes nebūtume pažinę kančios; ne mažiau tiesa yra ir tai, kad šiame pasaulyje dėl nuodėmės į mūsų gyvenimą įsiveržia kančios, rūpesčiai, naštos. Mes galime padaryti vaikus ir jaunimą visą gyvenimą laimingus, jei išmokysime juos drąsiai pasitikti šias problemas bei sunkumus. Nors turėtume juos užjausti, niekada nepuoselėkime savigailos. Jiems reikia to, kas veikia skatina ir stiprina, o ne verčia pasijusti silpnais.

Mokykite juos, kad šis pasaulis yra ne paradų aikštė, o mūsų laukas. Visi yra pašaukti ištverti sunkumus kaip geri kariai. Jie turi būti stiprūs ir elgtis kaip vyrai. Aiškinkite jiems, kad tikrasis charakterio išbandymas – tai noras nešti naštas, stoti ten, kur sunku, imtis darbo, kurį reikia atlikti, [344] nors tai ir neatneša jokio žemiško pripažinimo ar atlygio.

Teisingiausias būdas įveikti sunkumus nėra mėginimas juos apeiti, o veikia pastangos juos pakeisti. Tai tinka visokeriopai drausmei – ir ankstesniajai, ir vėlesniajai. Dėl aplaidumo ugdant vaiką pirmaisiais jo gyvenimo metais bei dėl to sustiprėjusių blogų polinkių, vėliau auklėti jį būna sunkiau ir drausminimas dažnai tampa itin skausmingu procesu. Skausmingas jis gali būti žemesniajai prigimčiai, kai nukryžiuojami kūno įnoriai bei polinkiai; tačiau pažvelgus į aukštesnįjį džiaugsmą, to skausmo nebelieka.

Tegul kiekvienas vaikas ir jaunuolis suvokia, kad kiekviena klaida, kiekviena yda, kiekvienas sunkumas įveiktas tampa pakopa į geresnius ir aukštesnius dalykus. Būtent per tokią patirtį visi, kuriems gyvenimas tapo vertas gyventi, pasiekė sėkmę.

„Didžių žmonių pasiektos aukštumos – Pasiektos ne staigiu skrydžiu. Kol jų bičiuliai sau miegojo, Jie triūsė iki vėlumos.

Mus iškelia tai, kas mums po kojomis; Ką paverčiame gėriu, nauda; Pamintas išdidumas ir aistros paaukotos, Nugalėtos blogybės, kurių pilna kiekviena valanda. [345] Visa, kas įprasta, kasdieniai įvykiai, Kuriais prasideda ir baigiasi viltys, Mūs malonumai ir nusivylimai – Tai vis ratai, kuriais galime kilti”.

Mes turėtume žiūrėti ne „to, kas regima, bet kas neregima, nes regimieji dalykai laikini, o neregimieji amžini» (2 Korintiečiams 4, 18). Išsižadėdami savanaudiškų troškimų ir polinkių, mes gauname kai ką mainais – beverčius ir praeinančius dalykus pakeičia brangūs ir amžini. Tai ne auka, o didžiulis laimėjimas.

„*Kai kas geresnio*» yra ugdymo slaptazodis, tikrojo gyvenimo įstatymas. Kad ir ko Kristus paprašytų mūsų atsižadėti, vietoj to Jis duoda kai ką nepalyginamai geresnį. Dažnai jaunuoliai puoselėja tikslus, siekius ir malonumus, kurie gali neatrodyti blogi, tačiau jie neveda į didžiausią gėrį. Jie nukreipia gyvenimą nuo kilniausio tikslo. Tačiau despotiškos priemonės ar tiesioginės komandos gali neduoti jokios naudos – jaunuoliai nenorės atsisakyti to, kas jiems atrodo brangu. Tesivadovauja jie kai kuo geresniu nei noras pasirodyti, ambicijos ar nuolaidžiavimas sau. Padėkite jiems susiliesti su tikruoju grožiu, su didingesniais principais ir kitų kilnesniu gyvenimu. Težvelgia jie į Švelnųjį. Kai žvilgsnis nukryps į Jį, gyvenime atsiras centras. Jaunimo entuziazmas, nuoširdus pasišventimas bei užsidegimas čia atras tikrąjį [346] tikslą. Pareiga taps malonumu, o auka – pasitenkinimu. Pagerbti Kristų, tapti panašiais į Jį, dirbti Jam – aukščiausias gyvenimo siekis ir didžiausias džiaugsmas. „*Kristaus meilė valdo mus*» (2 Korintiečiams 5, 14).

[347] AUKŠTESNYSIS KURSAS

[348] *”Nuo amžių nėra niekas patyręs, ausis negirdėjęs, akis neregėjęs, kad be Tavęs būtų kitas Dievas, darantis tokius darbus tiems, kurie Juo pasitiki”.*

„Jie regės Jo veidą, ir jų kaktose bus Jo vardas“.

Dangus yra mokykla; Visata – jos studijų objektas; Amžinasis – jos Mokytojas. Šios mokyklos padalinys buvo įkurtas Edene, ir, kai atpirkimo planas bus įvykdytas, Edeno mokykloje vėl vyks ugdymo darbas.

„Ko akis neregėjo, ko ausis negirdėjo, kas žmogui į mintį neatėjo, tai paruošė Dievas tiems, kurie Jį myli» (1 Korintiečiams 2, 9). Šie dalykai gali būti pažinti tik per Dievo Žodį, ir netgi tai bus tik dalinis apreiškimas.

Patmo salos pranašas taip apibūdino būsimosios mokyklos vietą: *„Aš regėjau naujų dangų ir naują žemę, nes pirmasis dangus ir pirmoji žemė išnyko [...]. Ir aš išvydau šventąjį miestą – naujųjų Jeruzalę, nužengiančią iš dangaus nuo Dievo; ji buvo išpuošta kaip nuotaka savo sužadėtiniui « (Apreiškimo 21, 1.2). „Miestui apšviesti nereikia nei saulės, nei mėnulio, nes jį apšviečia tviskanti Dievo šlovė ir Jo žiburys yra Avinėlis» (Apreiškimo 21, 23).*

Tarp Edeno mokyklos ir būsimosios mokyklos yra visas šio pasaulio istorijos diapazonas – žmogaus nuopuolio ir kančios, dieviškos aukos ir pergalės prieš mirtį bei nuodėmę istorijos. Ne visas [350] pirmosios Edeno mokyklos sąlygas rasime būsimąjo gyvenimo mokykloje. Joks gėrio ir blogio pažinimo medis nebesuteiks galimybės mus gundyti. Ten nebebus jokio gundytojo ir jokios galimybės nusidėti. Kiekvienas charakteris, atlaikęs išbandymą blogiu, nebebus pavaldus jo jėgai.

Kristus pasakė: *„Nugalėtojai Aš duosiu valgyti nuo gyvybės medžio, esančio Dievo rojuje!“ (Apreiškimo 2, 7)* Tai, ką duodavo gyvybės medis Edene, buvo sąlygiška, o pagaliau ir tai buvo nutraukta. Tačiau ateities gyvenimo dovanos bus amžinos ir absoliučios.

Pranašas žvelgia į *„gyvybės vandens upę, tvaskančią tarsi krištolas, ištekančią nuo Dievo ir Avinėlio sosto [...]. Tarp upės atšakų, auga gyvybės medis [...] Ir nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto, nes kas buvo pirmiau, tas praėjo « (Apreiškimo 22, 1; 22, 2; 21, 4).*

„Tavo tauta bus vien iš teisiųjų; jie amžinai paveldės žemę. Jie – Mano daigyno pumpurai, Mano rankų kūrinys, sukurtas Man papuošti“. (Izaijo 60, 21)

Sugrįžęs į Dievo Artumą, žmogus vėl, kaip ir pradžioje, bus Jo mokomas: *„Mano tauta patirs Mano šlovę tą dieną, nes Aš Tas, kuris tai sako: 'Štai Aš esu!'“ (Izaijo 52, 6)*

[351] *„Štai Dievo padangtė tarp žmonių. Jis apsigyvens pas juos, ir jie bus Jo tauta, o pats Dievas bus su jais « (Apreiškimo 21, 3).*

„Jie atėjo iš didžio sielvarto. Jie išplovė savo drabužius ir juos išbalino Avinėlio krauju. Todėl jie stovi prieš Dievo sostą ir tarnauja Jam dienų naktį Jo šventykloje [...]. Jie nebealks, nebetroks, ne bekepins

jų saulė nei jokia kaitra, nes Avinėlis, kuris stovi prieš sostų, juos ganys ir vedžios prie gyvybės vandens Šaltinių» (Apreiškimo 7, 14-17).

„Dabar mes regime lyg veidrodyje, mįslingu pavidalu, o tuomet regėsime akis į akį» (1 Korintiečiams 13, 12). „Jie regės Jo veidų, ir jų kaktose bus Jo vardas» (Apreiškimo 22, 4).

Kokios platybės atsivers mūsų tyrinėjimams, kai nukris mūsų regėjimą temdantis šydas ir mūsų akys išvys tą grožio pasaulį, į kurį dabar galime tik dirstelėti per mikroskopą; kai žvelgsime į dangaus šlovę, dabar stebimą tik iš toli per teleskopą; kai nebeliks nuodėmės prakeikimo, visa Žemė pasirodys „*Viešpaties, mūsų Dievo, grožyje!*“ Tada mokiniai galės skaityti apie pasaulio sukūrimą ir neras nė menkiausios užuominos apie blogio įstatymą. Jie galės klausytis gamtos balsų muzikos ir negirdės nė menkiausios dejonės ar liūdesio gaidos. Visuose kūriniuose jie matys vienintelį braižą – milžiniškoje Visatoje „didelėmis raidėmis užrašytą Dievo vardą“, ir žemėje, jūroje bei danguje nebus likę nė vieno blogo ženklų.

[352] Tęsis Edeno gyvenimas, gyvenimas sode ir lauke. Žmonės „*statysis namus ir patys juose gyvens, veis vynuogynus ir patys valgys jų vaisių. Statysis ne tam, kad kiti gyventi į jų namuose, sodins ne tam, kad kiti valgytų vaisius. Kaip ilgaamžis būna medis, taip ilgaamžė bus Manoji tauta. Mano išrinktieji ilgai naudosis savo rankų darbo vaisiais*» (Izaijo 65, 21.22).

„*Nebebus užgavimo nei sunaikinimo visame Mano šventajame kalne*“, – sako Viešpats» (Izaijo 65, 25). Žmogui bus sugrąžinta jo prarastoji Karalystė, o žemesnės būtybės vėl pripažins jo valdžią; nuožmus taps švelnus, o baikštus – patiklus.

Mokiniui atsivers neaprėpiamų platybių ir neapsakomų turtų istorija. Čia, iš patogios Dievo Žodžio pozicijos, mokinyš galės apžvelgti platų istorijos lauką ir šį tą sužinos apie principus, kurie lemia žmonijos kelyje pasitaikančius įvykius. Tačiau jo regėjimas vis dar bus aptemęs, o pažinimas – nepilnas. Tik stovėdamas amžinybės Šviesoje jis viską išvys aiškiai.

Prieš jo akis atsivers, kaip vyko didžioji kova, prasidėjusi dar prieš laikų pradžią ir pasibaigianti tik tada, kai baigsis laikas. Nuodėmės plitimo istorija, lemtingasis melas jos klastingame veikime, tiesa, kuri, nenuklydusi nuo tiesaus kelio, sutiko ir įveikė klaidą – visa taps akivaizdu. Šydas, skyręs regimąjį pasaulį nuo neregimojo, nukris ir atsiskleis nuostabūs dalykai.

[353] Tik tada, kai Dievo užmojai taps regimi amžinybės šviesoje, mes suprasime, kaip turime būti dėkingi už Jo angelų rūpestį bei tarpininkavimą. Dangiškosios būtybės aktyviai dalyvauja žmonių gyvenime. Jos pasirodo kaip žaibas švytinčiu apdaru, jos prieina kaip žmonės, keliauninkų drabužiais. Jos priima svetingumą ir lankosi jų namuose, jos veda nakties užkluptus keliautojus. Jos sugriauna piktus kėslus ir nukreipia į šalį įtūžusio jo smūgį.

Nors šio pasaulio valdovai šito nežino, angelai dažnai kalba jų susirinkimuose. Žmonių akys yra žvelgusios į juos. Žmonių ausys yra girdėjusios jų kreipimąsi. Tarybose ir teismo salėse dangiškos būtybės yra užtarusios persekiojamuosius bei engiamuosius. Jos yra sužlugdžiusios nedorėlių tikslus ir suėmusios tuos, kurie norėjo pakenkti Dievo vaikams. Dangiškosios mokyklos mokiniams visa tai bus atskleista.

Kiekvienas atpirktasis supras, kaip angelai tarnavo jo gyvenime. Angelas, kuris saugojo jį nuo pirmųjų gyvenimo akimirkų; angelas, kuris stebėjo jo žingsnius ir pridengdavo jo galvą, kai iškildavo pavojus;

angelas, kuris buvo su juo mirties slėnyje, kuris paženklino jo poilsio vietą, kuris pirmasis pasveikino jį prisikėlimo rytą – kaip bus šaunu pasikalbėti su juo ir sužinoti dieviškojo dalyvavimo asmeniškame gyvenime bei dangaus bendradarbiavimo su žmonija istoriją!

[354] Tada taps aiškūs visi gyvenimo sunkumai. Ten, kur mums regėjosi tik sumaištis ir nusivylimas, sudužę tikslai ir žlugę planai, pasirodys buvęs didžiulis, visa apimantis, pergalingas tikslas, dieviška harmonija.

Visi, kurie dirbo su nesavanaudiška dvasia, išvys savo triūso vaisių. Pasimatys kiekvieno teisingo principo ir kilnaus poelgio rezultatas. Dalį to mes jau regime čia. Tačiau kaip mažai kilniausio pasaulyje darbo rezultatų šiame gyvenime išvysta darbininkas! Kiek daug jis nesavanaudiškai ir nepailstamai triūsia dėl tų, kurių net nepasiekia ir nepažįsta! Tėvai ir mokytojai užmigs mirties miegu, manydami, kad jų gyvenimo darbas buvo veltui; jie nežino, jog jų ištikimybė atvėrė palaiminimų versmes, kurios niekada neišsėks; tik tikėjimu jie regi savo auklėtus vaikus kitų žmonių geradariais bei įkvėpėjais, ir ši įtaka kartoja siūstančius kartų. Dažnas darbininkas siunčia į pasaulį jėgos, vilties ir drąsos žinias, žodžius, nešančius visų šalių širdims palaiminimą; tačiau apie rezultatus jis, triūsiantis vienumoje ir tamsoje, mažai nežino. Taigi dovanos yra dalijamos, naštos nešamos, darbas atliekamas. Žmonės sėja sėklą, kuriai sudygs ant jų kapo, jau kiti pjauna palaimintuosius derlius. Jie sodina medžius, kad kiti galėtų valgyti vaisius. Jie gyvena čia, tenkindamiesi žinojimu, jog išjudino veiksmus, pakreipsiančius gyvenimą į gerąją pusę. Ateity visi šie darbai ir jų vaisiai bus aiškiai **[355]** matomi. Apie kiekvieną Dievo suteiktąją dovaną, paskatinančią žmones nesavanaudiškai dirbuotis, Danguje vedami užrašai. Paskaityti šias toli siekiančias eilutes, pažvelgti į tuos, kuriuos pakėlė ir sutaurino mūsų pastangos, matyti jų istorijoje teisingų principų veikimą – tai bus vienas iš studijuotinų dalykų ir atpildų Dangaus mokykloje.

Ten mes pažinsime taip, kaip patys esame pažinti. Ten meilė ir užuojauta, kurias Dievas įdiegė sieloje, pasireikš teisingiausiai ir pilnatviškiausiai. Tyras šventųjų bendravimas, darnus visuomeninis gyvenimas tarp palaimintųjų angelų ir visų laikų ištikimųjų, šventa draugystė, suartinanti „visą šeimą danguje ir žemėje“, – visa tai laukia mūsų ateity.

Ten skambės tokia muzika ir giesmės, kokių jokio mirtingojo protas neįsivaizdavo ar ausis negirdėjo – nebent Dievo regėjimuose.

„Ir visi, šokdami iškilmų šokį, giedos» (Psalmyno 87, 7).

„Šiepakelia balsų, džiugiai skelbia Viešpaties didybę» (Izaijo 24, 14).

„Viešpats užjaučia Sionų, visiems jo griuvėsiams Jis maloningas. Jo dykumų Jis paverčia Edenu ir jo tyrlaukių – Viešpaties sodu. Linksmybės ir džiaugsmo, padėkos giesmių ir muzikos skambesio čia pilna» (Izaijo 51, 3).

Ten visos galios bus ugdomos, kiekvienas sugebėjimas lavinamas. Bus įgyvendinami didžiausi **[356]** sumanymai, pasiekiami didingiausi tikslai ir realizuojami aukščiausi užmojai. Ir vis dar iškils naujų aukštumų įveikti, naujų stebuklų stebėtis, naujų tiesų suvokti, naujų dalykų, pažadinančių kūno, proto ir sielos galias.

Visi Visatos lobiai atsivers Dievo vaikų tyrinėjimui. Su neapsakomu malonumu mes įžengsime į nenuodėmingų būtybių džiaugsmą bei išmintį. Apmąstydami Dievo rankų darbus, mes dalysimės per amžių amžius mus pasiekusiais lobiais. O bėgantys amžinybės merai nepalijaujami atskleis vis šlovingesnius apreiškimus. Dievo dovanos amžiams suteiks mums „*nepalyginti daugiau negu mes prašome ar išmanome*» (Efeziečiams 3, 20).

„*Jo tarnai garbins Jį*» (Apreiškimo 22, 3). Gyvenimas Žemėje yra gyvenimo Danguje pradžia; ugdymas Žemėje – tai įvesdinimas į dangiškuosius principus; viso gyvenimo darbas čia yra rengimasis gyvenimo darbui ten. Tai, kas mes dabar esame, savo charakteriu ir šventa tarnystė, neabejotinai atspindi tai, kuo tapsime.

„*Žmogaus Simus irgi atėjo ne kad Jam tarnautų, bet Pats tarnauti*» (Mato 20, 28). Kristaus darbas apačioje yra Jo darbas aukštybėse, o mūsų atlygis už darbą su Juo šiame pasaulyje bus didesnė jėga bei aukštesnė privilegija darbuotis su Juo būsimajame. „*Jūs Mano liudytojai, – tai Viešpaties Žodis. – Aš esu Dievas*» (Izaijo 43, 12). Liudytojai mes būsime ir amžinybėje.

[357] Kodėl buvo leista didžiajai kovai tęstis per amžius? Kodėl Šėtonas nebuvo sunaikintas vos sukilęs? Tam, kad Visata įsitikintų, koks teisingas Dievas, kovodamas su blogiu, ir kad amžiams būtų pasmerkta nuodėmė. Atpirkimo plane esama aukštumų ir gelmių, kurių amžinybė niekada neišsės, stebuklą, į kuriuos trokšta pažvelgti angelai. Tik atpirktieji iš visų sukurtų būtybių patys patyrė tikrąją kovą su nuodėme; jie dirbo su Kristumi ir, kaip negalėjo net angelai, kartu su Juo kentėjo. Argi jie neturės ką paliudyti apie atpirkimo mokslą – nieko, kas būtų vertinga nuodėmės nepažinusioms būtybėms?

Net dabar „*per Bažnyčią [...] žinoma kunigaikštystėms ir valdžioms danguje daugiopa Dievo išmintis*". Jis mus „*prikėlė ir pasodino danguje [...], kad ateinančiais amžiais beribį Savo malonės lobį parodyti Savo genimu mums Kristuje Jėzuje*» (Efe-ziečiams 3, 10; 2, 6.7).

„*Jo šventykloje visi šaukia: 'Šlovė!'*» (Psalmyno 29, 9) Giesmė, kurią giedos atpirktieji, – jų išgyvenimų giesmė – skelbs šlovę Dievui: „*Didingi ir nuostabūs Tavo darbai, Viešpatie, visagali Dieve! Teisingi ir tikri Tavių keliai, tautų Valdove! Kas gi nesibijotų, Viešpatie, ir negerbtų Tavojo vardo?! Juk Tu vienas šventas!*» (Apreiškimo 15, 3.4)

Čia, mūsų žemiškajame gyvenime, kad ir koks jis būtų suvaržytas nuodėmės, geriausias ugdymas yra tarnavimas. Didžiausią džiaugsmą [358] ir aukščiausią išsilavinimą atrasime tarnaudami ir naujojoje ateities būsenoje, nesuvaržytoje nuodėmingo žmogiškumo apribojimų, – liudydami ir iš naujo mokydami, „*kokie dideli šio slėpinio garbės turtai skirti pagonims, būtent Kristus jumyse – garbės viltis*» (Kolosiečiams 1, 27).

„*Dar nepasirodė, kas būsime. Mes žinome, kad kai Jis pasirodys, būsime panašūs į Jį, nes matysime Jį tokį, koks Jis yra*» (1 Jono 3, 2). Tada Kristus išvys Savojo darbo vaisius – didžiulę daugybę, kurios negalėtų suskaičiuoti joks žmogus, nenupuolusių ir Jo šlovės akivaizdon pastatytų nesuteptų ir džiaugsmingų atpirktųjų (ir. Jude 24). Tas, kurio kraujas mus atpirko, o gyvenimas mokė, „*už Savo vargus [...] matys šviesą dienų pilnatvėje*» (Izaijo 53, 11).

Vait, Elena

Vh-05 Ugdymas / Elena Vait; iš anglų kalbos vertė Jolanta Kriūnienė. – Kaunas: „Amžinoji Uola“, 2008. – 360p.

ISBN 978-9986-495-54-3

Tarp daugelio knygų, išleistų ugdymo tema, nedaug rasime tokių kaip ši. Čia didelis dėmsys skiriamas vertybėms, pagrįstoms Šventojo Rašto išmintimi. Pasak autorės, vaikų ir jaunimo pagarba Kristaus Žodžiui, tėvams, senoliams, mokytojams, savitvartos, darbštumo, gerumo ugdymas, meilė Dievui ir artimui – tai vienintelė žmogaus vidinės harmonijos, šeimos tyrumo, visuomenės gerovės ar tautos stabilumo apsauga.

Knyga skirta tėvams, mokytojams, studentams.

UDK 37.018